

Укладачі:

За загальною редакцією Личко Г.В., начальника управління освіти Миколаївської міської ради

Редакційна колегія:

Г.В.ЛИЧКО (голова редакційної колегії),

О.В.ТАРАСОВА (заступник голови редакційної колегії),

Л.М.КАЛІНІНА (учений секретар Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор),

Г.І.ДЕРКАЧ, Н.С.МАКАРЕНКО, С.Б.МАКАРОВА

А.О.ШУТЯК (технічний редактор)

Укладено за матеріалами структурних підрозділів управління освіти Миколаївської міської ради, центру професійного розвитку педагогічних працівників Миколаївської міської ради, закладів освіти міста Миколаєва.

Освіта Миколаєва – простір успіху: Інформаційно-аналітичний огляд за підсумками 2020/2021 навчального року /за заг.ред.Г.В.Личко. – Миколаїв: ЦПРПП, 2021. – 167с.

В руках у вас інформаційно-статистична збірка «Освіта Миколаєва – простір успіху» за результатами роботи закладів освіти у 2020/2021 навчальному році, у якій надано статистичні та оперативні дані по освітній галузі, проаналізовано роботу складових системи освіти, презентовано кращі практики з управлінської діяльності, перспективного педагогічного досвіду, топ-ініціативи закладів освіти.

Представлена інформація надає змогу зрозуміти суть проблем, тенденції розвитку та потреби, які існують сьогодні в освітній сфері, а також можливість оцінити обсяг роботи для її подальшого вдосконалення.

Видання розраховано на працівників органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, керівників закладів освіти.

ЗМІСТ

	Нові вектори методичного сервісу.....	6
	Майбутнє народжується сьогодні.....	10
	Педагогічний ОСКАР – 2021.....	14
	Кадровий потенціал освітньої галузі міста.....	15
	Забезпечення доступності здобуття дошкільної освіти. Професійні спільноти – рушійна сила у розвитку дошкільної освіти.....	17
	Загальна середня освіта.....	29
	Пілотний проект «Нова українська школа».....	37
	Проектна діяльність. STEM-освіта	39
	Інклюзивна освіта – виклик сучасності.....	40
	Модернізація професійної освіти – вимога часу.....	43
	Зовнішнє незалежне оцінювання – 2021.....	45
	Позашкільля Миколаєва.....	47
	Виховання на цінностях.....	49
	Психологічна служба системи освіти міста в дії.....	53
	Питання безпеки дітей та молоді.....	55
	Шкільна бібліотека: час змін, трансформації, нововведень.....	58
	Науково-педагогічна бібліотека – освітянам.....	61
	Кращі практики з управлінської діяльності.....	62
	Майстри педагогічної справи презентують.....	85
	ТОП - ініціативи закладів освіти.....	150

Шановні освітяни!

Державна політика у сфері освіти і науки відіграє вирішальну роль у забезпеченні розвитку людського капіталу та отриманні економічної вигоди у вигляді сталого зростання й конкурентної економіки, а значить - суспільного та індивідуального добробуту, майбутнього процвітання та якості життя. Досягнення цих цілей потребує узгоджених політичних ініціатив, ефективних управлінських рішень та довгострокових інвестицій в освітню галузь. Актуальним на сьогодні є питання поліпшення якості освіти, яке неможливе без створення інноваційного простору. Особливістю роботи освітніх закладів в нових умовах є вивчення та активне впровадження в практику роботи інноваційних педагогічних технологій, що робить освітню галузь конкурентноспроможною на ринку освітніх послуг. Тому, зусилля нашої громади спрямовані на реалізацію освітньої реформи за такими пріоритетними напрямками:

- доступна та якісна дошкільна освіта;
- нова українська школа;
- сучасна професійна освіта.

Реалізація зазначених завдань сприяє перетворенню освіти на інноваційне освітнє середовище, в якому здобувачі освіти набувають ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Будучи змотивованим створенням розвивального середовища, умов, що сприяють розвитку учнів, учитель стає суб'єктом підвищення професійної компетентності.

Освіта – це інвестиції в майбутнє, основа успішної кар'єри і гідного життя. Від того, які знання здобудуть наші діти, залежатиме і їхня доля, і доля нашої країни. Тільки спільними зусиллями влади і громадянського суспільства ми спроможні забезпечити нашим дітям якісну освіту, а педагогам – гідний рівень життя.

Шановні освітяни! Головним обов'язком і покликанням вчителя є виховання національно свідомої, патріотично налаштованої, освіченої молоді – майбутнього української держави. Щиро вірю, що запорукою нашого спільного успіху на шляху виконання цих нелегких завдань стануть ваші професіоналізм, педагогічна майстерність та відданість обраній справі. Бажаю, щоб в очах дітей, яких ви навчаєте, завжди палала іскра до знань і розвитку, аби зерна знань, які ви сієте, проростали добрими вчинками, найвищими результатами і неймовірними злетами.

Щиро зичу всім миру, здоров'я, творчого натхнення і професійного зростання. Нехай у новому навчальному році виправдаються надії, реалізуються найсміливіші плани та здійсняться усі мрії!

З повагою,
міський голова

Олександр СЕНКЕВИЧ

Шановні педагоги!

У сучасну епоху формування інформаційної цивілізації проблеми освіти, її сьогодення і майбутнього є актуальними. Освіта - найважливіший соціальний інститут, адже усі процеси, що відбуваються в освіті, тісно пов'язані із змінами в суспільстві. Якість освіти - це національний пріоритет і передумова національної безпеки держави, додержання міжнародних норм і вимог законодавства України щодо реалізації права громадян на освіту. На забезпечення якості освіти міста Миколаєва спрямовуються певні матеріальні, фінансові, кадрові та наукові ресурси нашої громади і держави.

Пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, що забезпечують подальше вдосконалення освітнього процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві та в особливих сучасних умовах. Для забезпечення освітнього процесу керівникам закладів освіти делеговані права організовувати освітній процес з використанням «змішаних форм» та технологій дистанційного навчання у період перебування регіону у «жовтій» і «помаранчевій» зонах, враховуючи особливості закладу освіти та стан захворювання на COVID-19 учасників освітнього процесу. Налагодження високопрофесійного наукового, аналітичного, інформаційного супроводу управлінських рішень забезпечить зростання автономії закладів освіти, конкурентноспроможності їх освітніх послуг.

У травні 2021 підведено перші підсумки щодо пілотування Нової української школи в 1-4-х класах, яке у новому навчальному році продовжиться у 5-9-х класах. Водночас пам'ятаймо, що з 2022/2023 н.р. усі п'ятикласники навчатимуться за новим Державним стандартом базової середньої освіти. Тож, у нас з Вами залишилося лише рік, щоб підготуватися до якісно нових змін.

Щиро вітаю вас із Днем знань! Це свято справді єднає усіх. Це початок нового навчального року, старт нових здобутків, сміливих сподівань та звершень! Нехай цей рік принесе нам мирне небо і віру в добро, реалізацію творчих намірів і життєвих планів. Будьте мудрими. Нехай у вас і ваших дітей в житті завжди буде місце для знань та новацій, які завжди допомагають справлятися з усіма негараздами!

З повагою,
начальник управління

Ганна ЛИЧКО

Шановні колеги!

Від імені колективу Центру професійного розвитку педагогічних працівників щиро вітаю вас із початком нового навчального року.

Сучасна школа чекає нового вчителя, який має високу фахову кваліфікацію та професійну культуру, здатний об'єктивно осмислювати педагогічні явища й факти, критично оцінювати й творчо сприймати педагогічну дійсність. Високі вимоги до сучасного педагога зумовлені об'єктивними потребами суспільства, новими завданнями, які ставить перед нами життя.

Робота нашого центру спрямована на сприяння професійному зростанню кожного педагога, консультування, допомогу в побудові власної траєкторії професійного розвитку, адаптацію до кардинальних змін у сучасній освіті, супервізію, координацію професійних спільнот, узагальнення та обмін кращим досвідом, психо-емоційну підтримку кожного освітянина міста. Наша команда – коло однодумців, об'єднаних спільним баченням діяльності, відданих справі і поєднаних єдиною метою.

Відкритість, системність, конструктивізм – саме такі принципи лежать в основі нашої діяльності у напрямку здійснення кваліфікованого супроводу професійної діяльності педагогів. Ми прагнемо створити атмосферу дружньої взаємодії та плідної співпраці, простір можливостей для розвитку педагогічної майстерності, реалізації творчої ініціативи.

Ми з вами, а не над вами. Ми допомагаємо, а не контролюємо. Ми обмінюємося ідеями, працюємо на ваші запити, а не нав'язуємо своє. Ми вчимося один в одного, а не повчаємо.

Бажаю всім успішного навчального року, міцного здоров'я, щастя, натхнення. Нехай шириться коло ваших друзів, міцнішають зв'язки, нехай ніколи не зникає у вас бажання творчо працювати, керуючись головним принципом: разом ми набагато розумніші, ніж кожен окремо.

З повагою,
директор ЦПРПП

Ольга ТАРАСОВА

Українська держава в усі часи приділяла особливу увагу системі освіти, яка в різних соціально-економічних і соціокультурних умовах виконує соціальне замовлення на формування особистості. Сьогодні на всіх рівнях освіти відбуваються трансформаційні процеси, які враховують потреби й очікування українського суспільства, національної економіки, держави, глобальні тенденції розвитку освітньої галузі.

Реформування освітньої галузі – це відповідь на суспільний запит, адже саме освіта забезпечує якість людського капіталу, який є основою успішної соціалізації особистості, економічного розвитку країни, запорукою поступального розвитку суспільства, об'єднаного спільними цінностями і культурою. Ключовою складовою освітнього реформування є реалізація Концепції «Нова українська школа», проблема імплементації якої прямо чи побічно стосується, крім іншого, питань розвитку дошкільної та професійної освіти, підготовки й підвищення кваліфікації вчителів.

На часі – модернізація освіти дорослих, адже успішне впровадження шкільної реформи «НУШ» потребує серйозної кадрової підтримки, радикальних змін у професійній підготовці вчителя, спрямованих на підвищення професійного розвитку педагогічних працівників, створення нового освітнього середовища, орієнтованого на інтереси особистості й адекватного сучасним тенденціям розвитку суспільства.

Відповідно до викликів часу докорінно змінилась і місія методичної служби, оскільки сьогодні ми говоримо про нову роль учителя, оскільки ключовою фігурою, згідно з Концепцією «НУШ», є компетентний педагог, який сьогодні повинен бути не тільки вчителем, а й вихователем, і дидактом, і управлінцем, і методистом, і навіть – психотерапевтом.

Таким, чином, в реаліях сьогодення домінантою стає підготовка педагогів, які вміють працювати за умов вибору педагогічної позиції, змісту, форм, технологій, засобів навчання, здатних до інноваційної діяльності, готових до змін, до роботи в нових умовах.

З метою вдосконалення системи підготовки педагогічних працівників нової генерації, створення умов для становлення й розвитку сучасних альтернативних моделей безперервного та особистісного розвитку педагогів ЦПРПП ММР розроблено стратегію, спрямовану на покращення якості підготовки педагогів та підвищення якості освітньої діяльності у закладах освіти.

Тож, завдання ЦПРПП - перезавантажити систему підготовки вчителів, щоб виростити нового українського педагога, який цінує кожного учня і відкритий до найбільш ефективних форм навчання, оскільки саме на фахівців Центру покладено відповідальність за науково-методичне забезпечення освітнього процесу та випереджальне зростання професійної майстерності педагогічних кадрів, які мають стати рушійною силою у формуванні інтелектуального та культурного потенціалу держави.

В умовах сьогодення пріоритетними напрямками діяльності ЦПРПП є науково-методичне забезпечення та інформаційний супровід педагогічного процесу, формування конкурентноспроможного вчителя з високим рівнем професіоналізму, методичної та загальної культури, вмотивованого до змін нового типу керівника і педагога, створення сприятливих умов для ефективного впровадження інноваційних

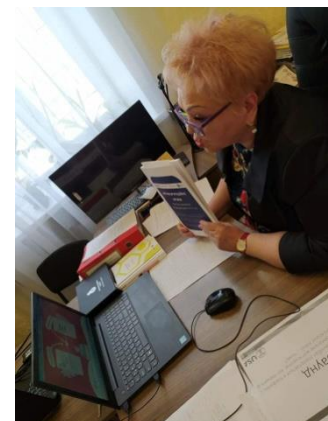
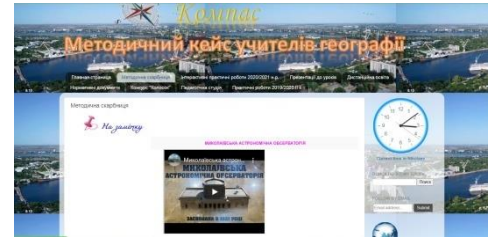
методик і технологій в освітній процес, сприяння розвитку медіа і STEM – освіти, створення єдиного інформаційного освітнього простору, забезпечення психологічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами, запровадження педагогіки партнерства шляхом удосконалення та модернізації методичної служби щодо здійснення безперервної фахової підготовки кадрів через використання сучасного психолого-педагогічного інструментарію та інноваційних технологій.

ЦПРПП – освітня територія, діяльність якого спрямована на оновлення методичного сервісу, на розвиток творчості вчителів, зростання їх фахової компетентності, педагогічної майстерності та особистого потенціалу.

Виходячи з перспектив упровадження ідей Нової української школи, розвитку освітньої галузі міста, оновлення сервісу методичної роботи, підвищення ефективності освітнього процесу, ЦПРПП у 2020/2021 навчальному році забезпечено методичний супровід упровадження перспективних освітніх технологій, інноваційних практик, проєктної та експериментальної роботи, формування сучасної інформаційно-комунікаційної інфраструктури закладів освіти з питань інформатизації та методичної підтримки педагогів у галузі використання інформаційних, комунікаційних, мережевих технологій у професійній діяльності, розробку моделі методичної служби, спрямованої на підвищення рівня професійної компетентності педагогів, електронних форм сервісу Google щодо підтримки інформаційно-освітнього середовища закладів освіти міста, навчального контенту дистанційного навчання з навчальних предметів, функціонування та оновлення платформи дистанційного, навчально-інформаційного ресурсу, платформи для проведення вебінарів, Інтернет-конференцій, створення віртуальної дошки Padlet «Професійний кейс»; здійснено організаційно-методичний супровід проведення інтелектуальних змагань, Інтернет-олімпіад, творчих та фахових конкурсів, виставок; налагоджено співпрацю з професійними виданнями щодо висвітлення досвіду роботи педагогів, інформаційно-консультативний супровід учасників освітнього процесу з питань конфліктології, менеджменту освіти, експертизу психологічного та соціологічного інструментарію працівників психологічної служби, методичний супровід інклюзивного навчання та психолого-педагогічний патронат дітей з особливими освітніми потребами.

На базі ЦПРПП функціонували міські професійні спільноти вчителів-предметників, постійно діючі семінари з питань організації методичної роботи, основ менеджменту, творчі, динамічні та проблемні групи, методичні клуби, в рамках яких проведено майстер-класи, методичні мости, методичні діалоги, тренінги, тематичні дискусії, міські та обласні фестивалі, семінари – практикуми, засідання наукових студій, круглих столів, конференції різного рівня, методичні технопарки, методичні аукціони тощо.

З метою розширення можливостей педагогів щодо використання сучасних технологій в освітньому процесі реалізується міський інноваційний проєкт «Використання хмарних сервісів в освітньому процесі». Фахівці ЦПРПП, керівники закладів освіти і педагоги усіх предметів удосконалюють інформаційну компетентність через Google-сервіси, спілкування електронною поштою, мережу Facebook, власні сайти, сайт ЦПРПП, участь у заходах з підвищення цифрової компетентності.

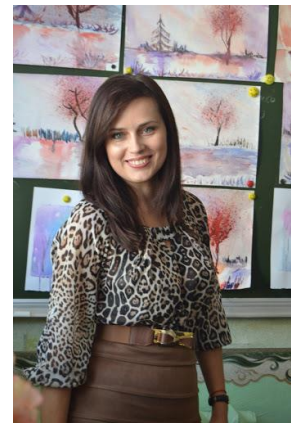

З метою створення умов для безперервної освіти й самоосвіти керівників закладів освіти та їх заступників, підвищення рівня готовності до впровадження педагогічних інновацій в рамках міського проєкту «Управлінський університет менеджерів методичної роботи» проведено серію тренінгів і практикумів «Інституційний аудит. Основні складові ВСЗЯО», «Формування доброчесного освітнього середовища через використання антикорупційних інструментів для роботи з молоддю в освітньому процесі», «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність», цикл заходів щодо навчання керівників закладів освіти основам менеджменту, інноваційним управлінським методикам, сучасним підходам до здійснення освітнього процесу в умовах реформування освітньої галузі. Застосування активних форм взаємодії: майстер-класів, практикумів, методичних діалогів, засідань фокус-групи, навчальних, методичних та психолого - педагогічних тренінгів, круглих столів, воркшопів тощо через змодельовані педагогічні ситуації та проведення в рамках реалізації міського проєкту «Науковці – педагогам» низки наукових студій: «Особиста ефективність та продуктивність праці - складові успішності», «Профілактика професійного та емоційного вигорання», «Стрес і стресостійкість. Шляхи формування стресостійкості», «Емоційний інтелект – запорука успішної комунікації та партнерства» - сприяло вдосконаленню управлінської компетентності, підвищенню професійної й загальної культури керівників закладів освіти.

Результатом роботи методичної служби є створення в місті творчого методичного простору, в основі якого покладено відповідальність, партнерство, відкритість інноваціям, комплексний підхід до організації методичних заходів.

Показники ефективної діяльності методичної служби – значні результати участі у різноманітних фахових конкурсах: «Учитель року – 2021» (вчителі міста в обласному турі посіли 2 перших місця, 1 – друге і 1 – третє), «Класний керівник», «Нове ім'я», «Нові технології у новій школі» тощо.

Директор ЗОШ №31 Архіпова А.Є. виборола перемогу у фінальному турі всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2021» в номінації «Керівник закладу освіти». У цьому ж році Аліна Євгенівна стала членом комітету з питань освіти при офісі Президента України.

З метою подальшого підвищення якості освітнього процесу та професійної майстерності педагогів ЦПРПП визначено шляхи удосконалення системи методичної служби через:

- * модернізацію системи методичного сервісу щодо підготовки педагогічних кадрів до роботи в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» та реалізації законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту»;

- * створення умов для розвитку професійних компетентностей, фахової майстерності, творчої ініціативи керівних та педагогічних працівників, оновлення форм і методів підвищення їх професійного рівня;

- * науково-методичну підтримку інноваційної діяльності в освітній галузі;

- * трансформування наукових ідей у педагогічну практику;

- * забезпечення науково-методичного та психолого-педагогічного супроводу впровадження в освітній процес освітніх ліній Базового компоненту дошкільної освіти, нових Державних стандартів початкової та базової загальної освіти, нових програм, підручників, посібників, викладання навчальних предметів і курсів, інноваційних форм надання освітніх послуг;

* вивчення та узагальнення перспективного досвіду роботи педагогів, презентації його на сторінках фахових видань та методичних заходах;

* стимулювання й мотивацію професійного педагогічного саморозвитку та творчої ініціативи педагогів;

* забезпечення методичного супроводу та психологічної підтримки дітей з особливими освітніми потребами, інклюзивного навчання;

* інформаційно-методичне забезпечення організації проведення ЗНО – 2021;

* сприяння розвитку медіа, STEM, STEAM, STREAM – освіти.

Цінним мотиваційним стимулом для вдосконалення управлінської компетентності та педагогічної майстерності є досвід колег, який презентовано на методичних заходах, через участь у виставках різного рівня, висвітлено на шпальтах фахових видань.

У 2021 році ЗОШ I-III ступенів №57 імені Т.Г. Шевченка стала першою в Миколаївській області, яку включили до Центру українсько-європейського наукового співробітництва. Наукові статті вчителів школи опубліковані в збірках наукових праць у Кембриджі й Венеції. Також досвід закладу з теми «The inclusion in physical education lessons» представлено на XXV Міжнародній дистанційній науково-практичній конференції «Implementation of modern science and practice» (Болгарія).

У рамках XII-ї Міжнародної виставки «Сучасні заклади освіти» (2021, м. Київ) презентували свій досвід педагоги ЗОШ №11, 61, а Перша українська гімназія ім. М.Аркаса та АДТ отримали золоті медалі.

Іміджу освітньої галузі міста, ЦПРПП сприяють партнерство між закладами освіти та громадськістю у межах широкого суспільного діалогу з різними соціальними інститутами, закладами вищої освіти; виступи на міських та обласних теле-радіоканалах, у засобах масової інформації, розміщення порад для учасників освітнього процесу на сайті Центру та управління освіти.

Досвід освітян міста узагальнено у традиційному випуску інформаційної збірки «Освіта Миколаєва – простір успіху», консультантами розроблено методичні рекомендації з викладання предметів усіх освітніх галузей за новими програмами, методики впровадження дистанційного та змішаного навчання, збірки з питань методичної роботи, налагоджено співпрацю з фаховими журналами: «Зарубіжна література в школах України», «Палітра педагога», «Вихователь – методист закладу дошкільної освіти», «Початкова школа», «Початкова освіта», «Завучу. Усе для роботи», «Практика управління дошкільним закладом», «Шкільна бібліотека».

*Не можна людині дати знання,
можна тільки їй допомогти
відкрити ці знання у собі.*

Галілео Галілей
*Творчість – це не сума знань,
а особлива спрямованість
інтелекту, особливий взаємозв'язок
між інтелектуальним життям
особистості і проявом її сил в
активній діяльності.*

В. Сухомлинський

Місія Нової української школи – допомогти розкрити та розвинути здібності, таланти і можливості кожної дитини, адже кожна особистість неповторна, наділена від природи унікальними здібностями, талантами і можливостями. Тож, одним з важливих напрямів діяльності педагогічних колективів міста є впровадження в роботу цікавих форм і методів навчання та виховання талановитих дітей, створення умов для розвитку природних обдарувань здобувачів освіти, виховання творчої соціально-активної особистості. Для розкриття та розвитку задатків сучасних школярів існують два види інтелектуальних змагань: екзаменаційні та проєктні. Екзаменаційні - це олімпіади, які через карантинні обмеження у 2020/2021 н.р. не проводилися; проєктні — змагання дослідницьких, інженерних та інших проєктів, які демонструють учнівську креативність. Серед розмаїття творчих та інтелектуальних конкурсів зростає популярність Малої академії наук (МАН).

У 2020 році були введені нові Правила проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України (затверджено наказом МОН України від 06.04.2020 №481).

Ключові зміни стосовно підготовки до участі у конкурсі МАН:

- написання *мотиваційного листа*, який відображає особисті цінності та причини, що спонукали автора до виконання дослідницького проєкту, пояснює, що дослідник хоче змінити своїм проєктом;
- *перевірка робіт на плагіат та підписання учасником Декларації академічної доброчесності*;
- *постерний захист* (постер - вертикально розміщений плакат формату А0, що містить суть дослідницької роботи (мета і завдання проєкту, матеріали та методи його виконання, об'єкт, предмет, результати й висновки);
- усунення пільг на вступ до закладів вищої освіти, які, як вважають організатори, були недолугим інструментом мотивації, що гальмував якісне проведення конкурсу;
- скасування контрольної роботи.

Отже, конкурс-захист МАН відбувається за світовими стандартами конкурсів наукових проєктів.

У 2020/2021 н.р. II (обласний) та III етапи Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт вперше відбувалися в онлайн-режимі, члени журі спілкувалися з учасниками через ZOOM, оцінюючи дослідницькі проєкти та знання учасників упродовж двох днів: під час постерного захисту і наукової конференції. Для учасників розроблено індивідуальний графік підключення, детальні інструкції та рекомендації з підготовки та підключення під час проведення заходу.

Обласний етап щорічного Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України проходив у 46 секціях 12 відділень обласного територіального відділення МАН України. У конкурсі взяли

участь 125 учнів, 80 з яких стали переможцями. Найбільша кількість переможців обласного етапу – учні закладів освіти міста Миколаєва, які одержали 48 призових місць, а саме: 22 перших, 17 других та 9 третіх. Лідерами серед закладів освіти стали: ММК ім. В.Д.Чайки – 10 місць, з яких сім перших і три других; 6 призових місць вибороли учні ММЛ ім. професора М.Александрова (два перших, одне друге та три третіх); по 5 призових місць одержали здобувачі освіти гімназії №3 (три перших, одне друге та одне третє), Першої української гімназії ім. М. Аркаса (одне перше і 4 других); учні СЗОШ №22 та гімназії №2 вибороли по 4 призових місця (відповідно: СЗОШ №22 – 4 перших, гімназія №2 одне перше і три других); у юридичного ліцею 3 місця (одне перше, одне друге і одне третє); по 2 місця у економічного ліцею №2 (одне перше, одне друге), класичного ліцею (одне перше та одне третє), ЗОШ №19 (одне друге і одне третє); по одному переможцю у гімназії №4 (I місце), АДТ (II місце), гімназії №41 (II місце), ЗОШ №53 (III місце), СНВК (III місце).

14-17 травня 2021 року в режимі онлайн проходив III етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України, у фіналі якого взяли участь 1100 учасників. Наше місто було представлено 24 школярами, 9 з яких стали переможцями. Друге місце вибороли 6 учнів:

Секція «Українська література»

Авер'янова Лаура Вікторівна - учениця 11 класу гімназії №2 (учитель Купцова В.В.)

Секція «Зарубіжна література»

Погосова Ніна Едуардівна - учениця 10 класу Миколаївської СЗОШ I-III ступенів № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу, вихованка обласного Будинку художньої творчості (учитель Ткач І.О.)

Секція «Теологія, релігієзнавство та історія релігії»

Годлевська Марія Олександрівна - учениця 8 класу ММК імені В.Д. Чайки (вчитель Казакова О.М.)

Секція «Прикладна математика»

Дворецька Марія Михайлівна - вихованка Миколаївського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді, учениця 10 класу МММК ім. В. Д. Чайки (керівник Воробйова А.І.)

Секція «Експериментальна фізика»

Гуденко Єгор Володимирович - учень 11 класу ММК імені В. Д. Чайки (вчитель Борисенко М.Ю)

Секція «Селекція та генетика»

Семенова Катерина Юріївна - учениця 11 класу Миколаївської гімназії № 3, вихованка Обласного еколого-натуралістичного центру учнівської молоді (керівник Троїцький М. О.)

Троє учасників здобули III місце:

Секція «Англійська мова»

Короневська Любов Олександрівна - учениця 11 класу Миколаївської СЗОШ I-III ступенів № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу (вчитель Луценко О.М.)

Секція «Теоретична фізика»

Єрощев Дмитро Олександрович - учень 11 класу Миколаївської гімназії № 2, вихованець Миколаївського обласного центру науково-технічної творчості учнівської молоді (керівник Самойленко О.М.)

Секція «Охорона довкілля та раціональне природокористування»

Баглюк Уляна Павлівна - учениця 11 класу Миколаївської СЗОШ I-III ступенів школи №22 з поглибленим вивченням англійської мови з першого класу (вчитель Ольшицька Ю.М.)

Цілеспрямована, відповідальна робота педагогів сприяє розвитку інтелектуального потенціалу школярів, забезпечує їх активну участь та перемогу у численних інтелектуальних та творчих конкурсах і змаганнях:

- всеукраїнських і міжнародних інтерактивних конкурсах «Левеня», «Кенгуру», «Геліантус», «Соняшник», «Лелека», «Кришталева сова», «Грінвіч», учасниками яких стали 7125 школярів;
- *Всеукраїнських конкурсів учнівських робіт* «Історія і уроки Голокосту» ім. І.Б. Медвинського (ЗОШ №53); з хімії «Вода є життя» від освітнього проекту «На урок», юних дослідників «Кристали» імені Євгена Гладишевського (ЗОШ №54); екскурсивних музеїв закладів освіти «Край, в якому я живу» (II місце, Перша українська гімназія ім. М.Аркаса); наукових есе «Публічне управління в історії української держави» (Миколаївська гімназія №3);
- Всеукраїнському конкурсі МАН «Юніор-Дослідник» призові місця вибороли школярі загальноосвітньої школи I-III ступенів №57 імені Тараса Григоровича Шевченка (2), гімназії №41 (2), ММК імені В.Д. Чайки;
- Міжнародній виставці інновацій та технологій «Обмін технологіями 2021-Малайзія-Хорватія» (III місце, ММЛ імені професора М.Александрова);
- Всеукраїнських конференціях «Мій рідний край, моя земля очима сучасників» (Миколаїв), «Україна очима молодих» (Львів, Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса);
- фестивалі наук «Молодіжна хвиля. Наука на вулицях міста 2021» та всеукраїнському конкурсі від проекту Всеосвіта «Безпека на дорозі» здобувачі освіти школи №61 вибороли I місце за найкращий TikTok. Крім того, започатковано партнерство у проекті Жана Моне «Академія досліджень ЄС для школярів та студентів за програмою ЄС Erasmus у ЧНУ через інтерактивні лекції, рольові ігри, вікторини та розробку власних проектів.

Студенти МАК – дипломанти I ступеню III Міжнародного відкритого багатожанрового фестивалю-конкурсу мистецтв «Лиманські зорі» (м. Миколаїв). Також отримали дипломи I і два дипломи II ступенів (за три вистави) Ювілейного фестивалю мистецтв «Зірки Причорномор'я - 2021» (м. Миколаїв); за результатами участі у Міжнародному фестивалі-конкурсі «Чорноморська соната» у місті Одеса студентський театр «Світанок» з літературно-музичною композицією «Наша Леся» отримав диплом лауреата I ступеня.

Школярі ЗОШ №26 отримали Грамоти за участь у всеукраїнському ФудЧеленджвід HealthySchools: заради здорових і радісних школярів, у III обласному фестивалі «Маестро» (номінація «Мультимедійні проекти»)

Інтелектуальні та творчі конкурси роблять нашу молодь відкритою до нових знань, грамотною, компетентною, творчою, дають поштовх до самовдосконалення та майбутньої успішної професійної діяльності. Учні закладів освіти нашого міста – щорічні призери Всеукраїнського конкурсу учнівської творчості, присвяченого Шевченківським дням, що проходить під гаслом «Об'єднаймося ж, брати мої!» в номінаціях «Література» та «Історія України і державотворення». У 2020/2021 н.р. на II етап Конкурсу подано 18 робіт з 11 закладів (ЗЗСО №3, 12, 19, 35, класичний ліцей, економічний ліцей №2, ММК ім. В.Д.Чайки, гімназія №2, ПУГ ім. М.Аркаса, гімназія №41, юридичний ліцей).

Переможці різних етапів конкурсу представлені в таблиці

Етап конкурсу	Переможці
Міський	Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса (3), Миколаївський муніципальний колегіум ім. В.Д.Чайки (2), класичний ліцей, гімназії №2, №41, юридичний ліцей, ЗОШ №19.

Обласний	Перша українська гімназія ім. Миколи Аркаса (3), Миколаївська гімназія №2, Миколаївський муніципальний колегіум ім. В.Д.Чайки, класичний ліцей, юридичний ліцей
Всеукраїнський	Перша українська гімназія ім. Миколи Аркаса (номінація «Література», учитель Чернявська Олена Василівна)

Романів Олексій

виявляють інтерес до наукової діяльності, розробили дієву систему роботи з обдарованими та здібними дітьми, створюють умови для пошуково-дослідницької роботи старшокласників, розвивають їх наполегливість, відповідальність, потребу в самоосвіті та самовдосконаленні.

За результатами обласного конкурсу на кращого лідера учнівського самоврядування «Лідер року – 2021» стали переможцями та отримали грамоту III ступеня учень ЗЗСО №20 Романів Олексій, грамоту II ступеня учениця гімназії №4 Кухта Яна Андріївна.

Учасники обласного конкурсу – Мадзик Андрій, учень ЗЗСО №54, Калашнікова Юлія, учениця Першої української гімназії ім. М.Аркаса.

Вагомі успіхи - результат наполегливої, цілеспрямованої роботи педагогів, які забезпечують належну професійну підготовку школярів, що

Кухта Яна

Теплова Олена

Усеукраїнський конкурс «Учитель року – 2021» проходив у номінаціях «Математика», «Трудове навчання», «Керівник закладу освіти», «Українська мова та література».

Переможцями обласного етапу стали вчитель української мови та літератури Теплова Олена (ЗОШ №28) та директорка ЗОШ №31 Архіпова Аліна, яка у фінальному турі конкурсу виборола I місце, ставши абсолютним переможцем у номінації «Керівник закладу освіти».

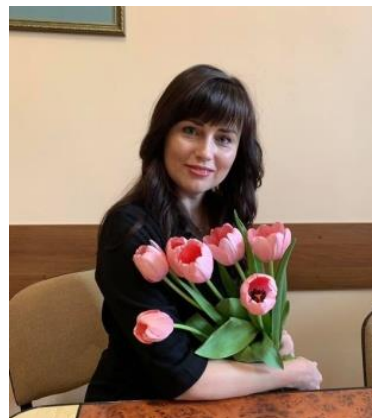
Традиційним стало проведення міського заочного конкурсу «Класний керівник року». Педагоги

представляли власний досвід та систему роботи з учнівським колективом.

I місце в цьому році посіли класні керівники з гімназії №3, муніципального колегіуму імені В.Д. Чайки, 46 та 64 шкіл.

Другий рік у закладах освіти триває міський освітньо-просвітницький проєкт «Десять цінностей сьогодення», спрямований на реалізацію Концепції «НУШ», внаслідок чого закладами освіти було надано матеріальну, моральну допомогу людям похилого віку, дітям, які потребують піклування, тваринам з притулку. Учні висаджували нові рослини, прибирали забруднені ділянки. У рамках проєкту проведено багато добрих і корисних справ, челенджів, флешмобів.

Учитель фізкультури Миколаївської ЗОШ I-III ступенів № 4 ім. Б. І. Молчанова Азаров Віктор Іванович посів II місце в обласному етапі Всеукраїнського конкурсу «Інноваційний урок фізкультури з елементами футболу» у 2021 році.

Архіпова Аліна

Кадрова політика залишається одним із наріжних каменів забезпечення якісної освіти, оскільки дієвість освітньої системи визначається, перш за все, якістю фахової підготовки педагогів, які в ній працюють. Інноваційним кроком у вирішенні кадрового питання є запровадження з 2018 року інституції сертифікації педагогічних працівників.

Тенденціями, які за останні роки виявляють статистичні освітні спостереження, є зменшення кількості педагогічних працівників і процес «старіння» педагогічних кадрів. Великою є частка вчителів категорії понад 60 років, і вона має тенденцію для зростання. Натомість, кількість педагогів молодше 50 років поступово зменшується. Частка директорів-пенсіонерів в директорському корпусі складає на сьогодні більше чверті. На жаль, тільки 18% випускників закладів вищої освіти, які випускають фахівців за спеціальностями галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка», потрапляють на роботу в школу.

У нових умовах суттєвих змін зазнала й система підвищення кваліфікації вчителів, що створює конкуренцію на ринку освітніх послуг та сприяє підвищенню якості їх надання.

В рамках роботи щодо реалізації Концепції «Нова українська школа» відповідне навчання пройшли вчителі початкових класів, іноземних мов, фізичної культури, образотворчого та музичного мистецтва, інформатики, заступники директорів – кураторів початкової ланки.

Сьогодні здійснюється процес глибинної трансформації системи освіти України від режиму її закритого функціонування до розвитку в глобальному конкурентному просторі. Всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, й необхідних для успішної самореалізації компетентностей – головна мета сучасної освіти. Важливим компонентом освіти є виховання відповідальних громадян, здатних до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь держави, забезпечення сталого розвитку країни в майбутньому та реалізації її європейського вибору.

Водночас, у 2020/2021 навчальному році з огляду на пандемію COVID – 19, перед системою освіти постали нові виклики, пов'язані із забезпеченням неперервності освітнього процесу, спроможності закладів забезпечити якість і сталість здобуття освіти в умовах карантинних обмежень, необхідністю розвитку та впровадження технологій дистанційного навчання. Зазначене спонукало прискорити діджиталізацію освітнього середовища, передусім, забезпечити заклади освіти швидкісним доступом до мережі Інтернет, а здобувачів освіти та вчителів - цифровими пристроями та електронними освітніми ресурсами.

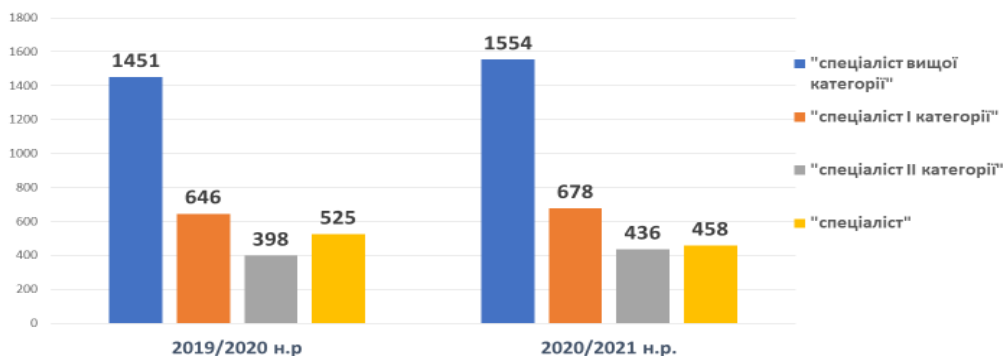
Протягом 2020/2021 навчального року проводилась планомірна робота щодо кадрового забезпечення закладів та установ освіти. Упродовж навчального року освітній процес забезпечували 4996 педагогічних працівників, з яких 1502 працівники закладів дошкільної освіти, 3126 – загальної середньої освіти, 334 – позашкільної освіти, 34 педагогічних працівника працюють в інклюзивно-ресурсних центрах.

Аналіз освітнього рівня педагогічних працівників міста засвідчує, що впродовж трьох років спостерігається стійка тенденція до підвищення якісного складу

педагогічних працівників. Так, у 2020/2021 навчальному році збільшилась кількість вчителів, які мають категорії «спеціаліст вищої категорії», «спеціаліст I категорії» та «спеціаліст II категорії» - 85%, що на 3% більше, ніж у 2019/2020 навчальному році. Як позитивне, слід відзначити зростання відсотка педагогів, які мають вищу педагогічну освіту.

Якісний склад педагогічних працівників ЗЗСО за кваліфікаційними показниками (2 роки)

728 учителів закладів загальної середньої освіти мають звання «старший учитель», 479 - «учитель-методист»; «Заслужений учитель України» — 14, «Заслужений працівник освіти України» - 14, «Народний учитель» - 1, 6 мають науковий ступінь кандидата наук.

Керівниками закладів освіти докладається багато зусиль щодо збереження потенціалу педагогів-професіоналів і водночас оновлення колективів молодими фахівцями.

З розподілу педагогічних працівників закладів середньої освіти видно, що найголовніша проблема української школи – старіння педагогів. Поступово зменшується кількість молодих і талановитих кадрів у школі.

Замінити вчителів-пенсіонерів фактично ніким, хоча педагогічні вищі справно випускають молоді кадри. Новоспечені учителі, як правило, роблять усе можливе для того, щоб влаштуватися на роботу будь-де, тільки не в школі.

Нестача вчителів – це проблема загальнодержавна. Справа в тім, що професія вчителя не вважається престижною. Тож, хотілось би відродити в ставленні до вчителя з пройдешніх часів повагу родини до педагогів. Дає про себе знати проблема споживацького ставлення суспільства до вчителя. Відсутня увага до вчителя зі сторони суспільства і політиків. Зараз ця увага здебільшого виражається в риториці.

Розбудовуючи авторитет учителя і його суспільне визнання потрібно залучати батьків, владу та медіа. Влада має виконати свій фронт роботи – забезпечити вчителю гідний рівень оплати праці. Медіа свій – розповісти про найкращих вчителів. Соціальний статус вчителя також базується на тому, як саме позиціонує себе вчитель і який рівень кваліфікації він має.

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПНОСТІ ЗДОБУТТЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.
ПРОФЕСІЙНІ СПІЛЬНОСТІ – РУШІЙНА СИЛА У РОЗВИТКУ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Забезпечення рівного доступу дітей до якісної **дошкільної освіти** є одним з пріоритетних напрямів діяльності міської влади та управління освіти. Старт «НУШ» актуалізував проблему наступності між дошкільною освітою та початковою школою, що вирішується шляхом уведення у дошкільне навчання основних засад НУШ, зокрема компетентнісного принципу, узгодження програм дошкільного і шкільного навчання, забезпечення доступності здобуття освіти дітьми дошкільного віку.

Дошкільний вік – один з найбільш відповідальних і важливих періодів у житті підростаючого покоління, в якому закладається любов до природи, навколишнього світу, Батьківщини.

Метою розвитку дошкільної освіти є реалізація державної політики щодо забезпечення конституційних прав і державних гарантій дітям дошкільного віку на здобуття дошкільної освіти; забезпечення необхідних умов функціонування і розвитку системи дошкільної освіти; збільшення відсотка охоплення дітей суспільним вихованням; модернізація змісту дошкільної освіти; підвищення якості підготовки та перепідготовки педагогічних кадрів.

У місті функціонує 79 закладів дошкільної освіти різних типів та форм власності, які відвідує 15614 маленьких миколаївців:

- 74 заклади дошкільної освіти комунальної форми власності (15413 дитини). В двох закладах тимчасово призупинено освітній процес у зв'язку з аварійним станом будівель (ЗДО № 67 – рішення виконкому Миколаївської міської ради №1273 від 19.12.2018 та ЗДО № 75 – рішення виконкому Миколаївської міської ради № 641 від 27.06.2019);
- 5 закладів відомства Державного підприємства «Науково-виробничий комплекс газотурбобудування «Зоря-Машпроект» (444 дитини).

Сформовано мережу закладів, які надають спеціальні освітні послуги відповідно до індивідуальних особливостей, в яких 3382 дошкільнят мають можливість отримати реабілітаційно-відновлювальну та корекційну допомогу:

✓ 5 закладів дошкільної освіти компенсуючого типу із загальним охопленням 922 дітей, з яких: 1 спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей з порушеннями зору (104 дитини) та 4 санаторних (ЗДО № 5, 23, 77, 82) для дітей з ранніми проявами туберкульозної інфекції, малими та затихаючими формами туберкульозу (818 дітей);

✓ у 9 закладах працюють 35 санаторних груп із загальним охопленням 677 дітей, у тому числі для дітей з ранніми проявами туберкульозної інфекції, малими та затихаючими формами туберкульозу – 27 груп (507 дітей); з хронічними та неспецифічними захворюваннями органів дихання – 8 груп (170 дітей);

✓ у 63 закладах працює 147 груп спеціального призначення із загальним охопленням 1936 дітей, а саме: для дітей із затримкою психічного розвитку – 27 груп (344 дитини), мовлення – 115 (1544 дитини), опорно-рухового апарату – 1 група (12 дітей), з порушеннями інтелекту – 4;

✓ у 51 закладі відкрито 123 інклюзивні групи, де навчаються та виховуються 195 дітей з особливими освітніми потребами: ЗДО №№ 1, 2, 7, 17, 22, 29, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 59, 60, 64, 65, 68, 70, 71, 72, 74, 79, 83, 84, 85, 87, 92, 93, 94, 95, 99, 103, 110, 111, 112, 115, 117, 118, 121, 123, 125, 130, 131, 132, 134, 139, 140, 141, 143, 144, 148.

Відповідно до потреб громадян міста створено розгалужену мережу закладів, в якій різними формами дошкільної освіти охоплено 97,5 % малят віком від 3 до 6 років, 100% дітей п'ятирічного віку.

Незважаючи на спад народжуваності дітей (2018 рік – 3416 дітей; 2019 рік – 3017, 2020 – 2958) актуальною залишається проблема відсутності вільних місць та перевантаження груп: на 100 місць у Миколаєві в середньому виховуються 136 малюків. У черзі на влаштування до закладів дошкільної освіти міста на 2021 рік залишається понад тисячу дітей.

Погіршується ситуація із вільними місцями у садках також ще й через застарілість будівель. Так, переважна більшість садків будувалася ще у 70-80-і роки минулого століття, при цьому повноцінні капітальні ремонти не проводилися в жодному з них.

Найбільш гостро відчувається нестача місць у дитячих садках у мікрорайонах: «Північний», «Промислова зона», «Центр», «Ліски», «Варварівка».

Тому найголовнішим завданням для міської влади є збереження фонду будівель закладів дошкільної освіти та створення нових місць.

На сьогодні вже зроблено певні кроки:

- продовжується проведення капітального ремонту ЗДО №60 (175 місць), ЗДО № 75 (116 місць);

- для проведення капітального ремонту до УКБ передано об'єкт нерухомого майна за адресою: вул. Космонавтів, 144а (140 місць) у мікрорайоні «Промзона»;

- планується будівництво закладу дошкільної освіти в мікрорайоні «Північний» (280 місць);

- здійснюються підготовчі роботи щодо будівництва дитячого садка №67 (210 місць);

Поряд з проблемами є й досягнення.

Після капітального ремонту свої двері для малечі відкрив сучасний заклад дошкільної освіти № 72 у мікрорайоні Мала Корениха.

У 2020/2021 навчальному році розпочато роботи з реконструкції будівель трьох дошкільних закладів № 87, 106, 123 за програмою «Теплий Миколаїв».

Презентація
ЗДО № 140

Органами місцевого самоврядування, управлінням освіти здійснюються планомірні заходи з покращення матеріального стану, модернізації навчально-методичної бази функціонуючих установ; оновлені меблі й технологічне обладнання, проведені ремонтні роботи приміщень.

Якісний склад педагогічних працівників закладів дошкільної освіти

Заклади дошкільної освіти міста укомплектовані педагогічними кадрами та обслуговуючим персоналом. З дітьми працюють понад 3,5 тис. осіб, у тому числі 1536 педагогів, серед яких 354 (23%) спеціалістів вищої категорії, 178 (12%) - I категорії, 224 (15%) - II категорії, 391 (25%) мають кваліфікаційну категорію «спеціаліст» та 389 (25%) відповідають займаній посаді.

Педагогічне звання «старший вчитель» присвоєно 29 педагогам, «вихователю-методист» - 124, «учителю-методист» - 3, «практичний психолог-методист» - 4. Повну вищу освіту мають 75 %.

Суттєва частка охоплення 5-річних дітей ЗДО дає змогу підвищити ефективність заходів із забезпечення наступності між дошкільною та початковою

шкільною освітою. Важливим досягненням є підвищення якості дошкільної освіти через упровадження сучасних освітніх методик та технологій, вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогів ЗДО.

Багаторічний досвід методичного супроводу освітньої та управлінської діяльності показав, що якість освітнього процесу у конкретному закладі дошкільної освіти залежить від внутрішнього управлінського процесу, закладеного керівником та багатогранної роботи методичного кабінету, яка будується вихователем-методистом. Отже, у роботі Центру професійного розвитку педагогічних працівників пріоритет віддається найефективнішому підходу - **методичному супроводу**, який завдяки **об'єднанню професійної спільноти**,

- забезпечує педагогів необхідними новими знаннями;
- допомагає систематизовано бачити, розуміти і аналізувати свої професійні дії та свою професійну поведінку;
- впливає на усвідомлення власних професійних помилок, коригування стратегії, надання професійної допомоги у кожному конкретному випадку;
- стимулює до обґрунтованого та об'єктивного аналізу відповідності та якості використовуваних ними форм, методів, технік надання допомоги педагогам;
- сприяє формуванню професійних навичок тощо.

Досвід 2020/2021 навчального року черговий раз засвідчив, що розв'язання найскладніших питань, з якими стикаються педагоги дошкільця, можливе завдяки об'єднанню професійних спільнот для навчання, обміну досвідом та колегіального вибудовування траєкторії професійних дій.

Навчально-методичний проєкт «Управлінський альянс – ВСЗЯО» та професійна лабораторія «7 Ідей методичного супроводу»

Найбільш масштабним за структурою, змістом та учасниками стало об'єднання педагогів дошкільця Миколаєва навколо питання розроблення внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладах дошкільної освіти (далі - ВСЗЯО). Методичний супровід з цього питання вибудовувався покроково:

- розроблення методичних матеріалів й рекомендацій з формування ВСЗЯО. Практика управління дошкільним закладом;
- розроблення Положення про ВСЗЯО (примірний варіант надісланий у кожен заклад для подальшого обговорення та коригування);
- проведення тематичних модулів щодо опанування змісту ВСЗЯО у рамках навчально-методичного проєкту «Управлінський альянс – ВСЗЯО»;
- діяльність професійної лабораторії «7 Ідей методичного супроводу», учасниками якої стали вихователі-методисти ЗДО.

Навчання в рамках **навчально-методичного проєкту «Управлінський альянс – ВСЗЯО»** відбувалося послідовно у шести тематичних модулях, під час кожного з них опановувалися, обговорювалися змістові акценти кожного розділу проєкту Положення ВСЗЯО (*теми модулів у схемі 1*).

Спільне проходження з керівниками колізій розроблення ВСЗЯО відповідно до Положення сприяло подальшому вдосконаленню запропонованого проєкту та формуванню редагованого варіанту Положення ВСЗЯО й методичних роз'яснень до нього, а головне - мотивувало та стимулювало кожного керівника до здійснення поступових кроків в опануванні механізмами управління якістю.

Метою діяльності **професійної лабораторії «7 Ідей методичного супроводу»** (далі - *Лабораторія*) стало об'єднання вихователів-методистів у професійні спільноти навколо опанування актуальних тем, сформульованих у річних завданнях, виходячи з критеріїв та індикаторів самооцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та ВСЗЯО у закладах дошкільної освіти (далі - *самооцінювання*).

Завдання Лабораторії:

- розібратися у критеріях та індикаторах самооцінювання задля створення у закладах дошкільної освіти сучасного освітнього середовища та розроблення ВСЗЯО;
- продумати варіанти форм методичної роботи з педагогами закладу задля ефективної реалізації визначених річних завдань;
- опрацювати корисну інформацію щодо змін підходів в організації освітнього процесу.

Особливість діяльності Лабораторії полягала у виборі

- підходу щодо формування діяльності – «7х3» (див. *схему 2*),
- тем-ідей для річного завдання, навколо яких об'єднуються вихователі-методисти у спільноти для розроблення методичного супроводу його реалізації (див. *табл 1*),
- міжгалузевої співпраці та місця проведення занять.

«7х3»: діяльність Лабораторії

Таблиця 1

Теми-ідеї - річні завдання на вибір, сформульовані на основі критеріїв та індикаторів оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти та ВСЗЯО у закладах дошкільної освіти

Ідея	Річне завдання	посилання на документ	кількість учасників
Ідея 1.	Сприяти фізичному розвитку та зміцненню здоров'я дітей засобами організації санітарно-просвітницької роботи з усіма учасниками освітнього процесу	1.1.5. У закладі дошкільної освіти створено умови для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я здобувачів дошкільної освіти	9
Ідея 2.	Підвищити професійну компетентність педагогів щодо процесу підтримки психологічного комфорту у закладі та забезпечення емоційного благополуччя здобувачів дошкільної освіти	1.2.1. Заклад дошкільної освіти планує та реалізує діяльність щодо запобігання будь-яким проявам дискримінації, булінгу	5
Ідея 3.	Розвивати професійну компетентність педагогів з питань інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами	1.3.1. У закладі дошкільної освіти створено умови для організації освітнього процесу, інтеграції та соціальної адаптації здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами	13
Ідея 4.	Сприяти створенню предметно-просторового розвивального середовища, що мотивує дітей до самостійної практичної діяльності	1.3.3. Освітнє середовище закладу дошкільної освіти забезпечує реалізацію завдань програми та мотивує здобувачів дошкільної освіти до оволодіння різними видами компетентностей	19
Ідея 5.	Підвищити професійну компетентність педагогів з питань партнерської взаємодії з батьками	3.3.2. Педагогічні працівники співпрацюють з батьками з питань розвитку, навчання та виховання дітей, забезпечують постійний зворотній зв'язок	10

Ідея 6.	Формувати раціональну та ефективну систему планування освітнього процесу як основу ефективної організації взаємодії педагога з дітьми	3.1.1. Педагогічні працівники планують свою діяльність, аналізують її результативність	9
Ідея 7.	Сприяти розвитку вміння педагога здійснювати самоаналіз як основи визначення ефективності своєї професійної діяльності та самовдосконалення.	3.2.1. Педагогічні працівники забезпечують власний професійний розвиток і підвищення кваліфікації	5

Таблиця з темами була надіслана у кожний дошкільний заклад, й відповідно до потреб кожний вихователь-методист вибрав ту тему, яка є найбільш доцільною та необхідною для опанування. Так педагоги різних закладів були об'єднані у спільноти за власним вибором.

Таблиця 1 показує, що кількість учасників у спільнотах різна. Це підтверджує, що вихователі-методисти самостійно обирали тему дослідження. У такому складі педагоги працювали впродовж трьох серій зустрічей.

Консультант ЦПРПП

- дає вибір тем, але не здійснює вплив на вибір й не намагається урівняти спільноти;
- не контролює відсутність учасників, але може з'ясувати причину «від'єднання», не впливаючи на подальшу участь;
- може запропонувати варіанти розподілу навантаження, але не наполягати.

Ми об'єднуємося не для консультанта, не для звітності тощо, а для підвищення власної професійної компетентності.

Під час роботи над кожною темою педагоги вели активний діалог, адже кожний критерій та індикатор самооцінювання потребував конкретизації вимог та реальних прикладів впливу на педагогічний колектив та вибору інструментів оцінювання, що спонукало до корисних професійних пропозицій.

Підготовлена та прокоментована спеціалістами науково-педагогічної бібліотеки віртуальна та реальна виставки професійних джерел, налаштувала вихователів-методистів на подальші пошуки.

Напрацьовані робочі матеріали кожною групою сформовані у папку «7 Ідей методичного супроводу», які відправлені у кожен дошкільний заклад.

Опановуючи компоненти ВСЗЯО, критерії та індикатори оцінювання освітніх і управлінських процесів закладу освіти, **вихователі-методисти** враховували вимоги до умов, за яких будуть досягнуті компетентності дошкільнят відповідно до міжнародних стандартів якості освіти, що закладено у Базовому компоненті дошкільної освіти.

Три серії зустрічей 7 спільнот вихователів-методистів

НПБібліотека,
березень 2021

Продукуюмо
ідеї реалізації
поставлених
завдань;
знайомимось з
професійними
джерелами за
темою

ZOOM, квітень 2021

Формулюємо
види, теми та
мету форм
методичної
роботи;
доповнюємо
матеріалами

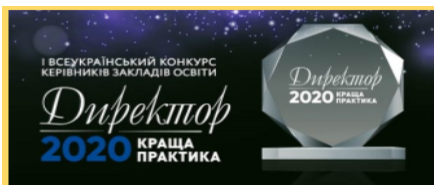
ЦПРПП, травень
2021

Коректуємо,
доповнюємо,
налаштовуємо
ся до
застосування
у плані
роботи ЗДО

З гордістю відзначаємо, що переможницею I_Всеукраїнського конкурсу керівників закладів освіти «Директор 2020: краща практика» (у номінації «Заклад дошкільної освіти»), присвяченого питанню побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладах дошкільної та загальної середньої освіти, стала **Наталія Малишева** (директор ЗДО №140 «Малютко»).

ШІСТЬ КРОКІВ ДЛЯ ОНОВЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

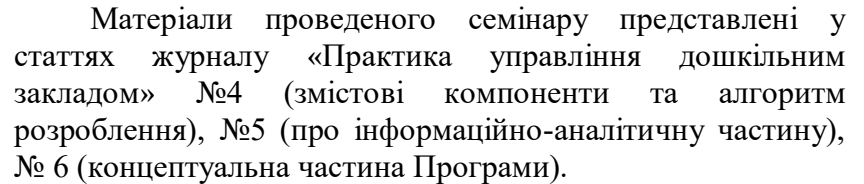
1. Візуалізація **структури простору закладу** дошкільної освіти.
2. Визначення основних **вимірів ППРС**, важливих для його облаштування.
3. Вибір пріоритетних **освітніх технологій навчання та взаємодії**.
4. Створення **умовної моделі ППРС у групових приміщеннях** як засобу впливу на розвиток дітей.
5. Визначення **складових ППРС у кабінетах спеціалістів**.
6. Створення та реалізація **проектів “Спортивний зал - простір активних, сильних, сміливих та дружи” й “Автомістечко - місце руху та безпеки”**

Досвід управлінської діяльності з теми «Як створити освітнє середовище, яке мотивує, активізує, зберігає та розвиває» надруковано у журналі «Практика управління дошкільним закладом» (№1, 2021).

Логічним продовженням опанування стратегічних засад політики забезпечення якості освітньої діяльності у ЗДО та формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти (далі – внутрішня система) став семінар, присвячений питанням розроблення локального стратегічного документу, який засвідчує індивідуальність і неповторність руху закладу до якісних результатів. Досвідом розроблення Програми розвитку ЗДО ділилася досвідчений педагог - Світлана Боднарук, директор ЗДО №84.

Як для стратегічного, так і для тактичного планування та організації діяльності дошкільного закладу велику роль відіграють:

- Не менш важливими стали зустрічі вихователів-методистів на вебінарах, присвячених підготовці до літнього періоду, де увага була приділена формулюванню завдань діяльності закладів влітку та організації освітнього процесу. З досвідом формування освітніх проєктів ділилися ЗДО №22 та №64. Матеріали вебінарів представлені на шпальтах журналу «Дошкільне виховання» №5, 2021 («Ефективне літо: плануємо роботу закладу дошкільної освіти», «Фруктово-ягідний мікс. Тематичний тиждень для дітей дошкільних груп»).

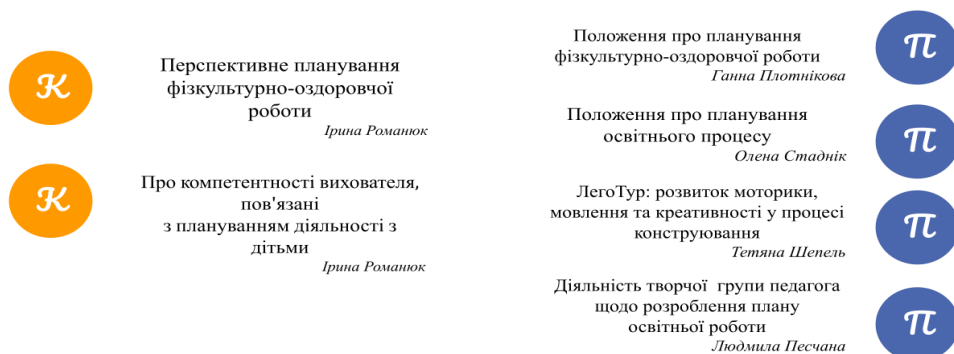

- розкрити професійні інтереси спеціалістів – «Вертикаль методичних інтересів»;
- узагальнити методичні матеріали спеціалістів щодо особливостей планування та організації освітнього процесу у закладі;
- висвітлити досвід практичного застосування методичного супроводу освітнього процесу у ЗДО.

Вибір тем, обговорення, розроблення, підготовка, виступи - це дії, які спільно здійснювали вихователі-методисти: Ганна Плотнікова (ЗДО №64), Людмила Песчана (ЗДО №83), Тетяна Шепіль (ЗДО №94), Альона Стаднік (ЗДО №92).

Партнерство "2 + 4"

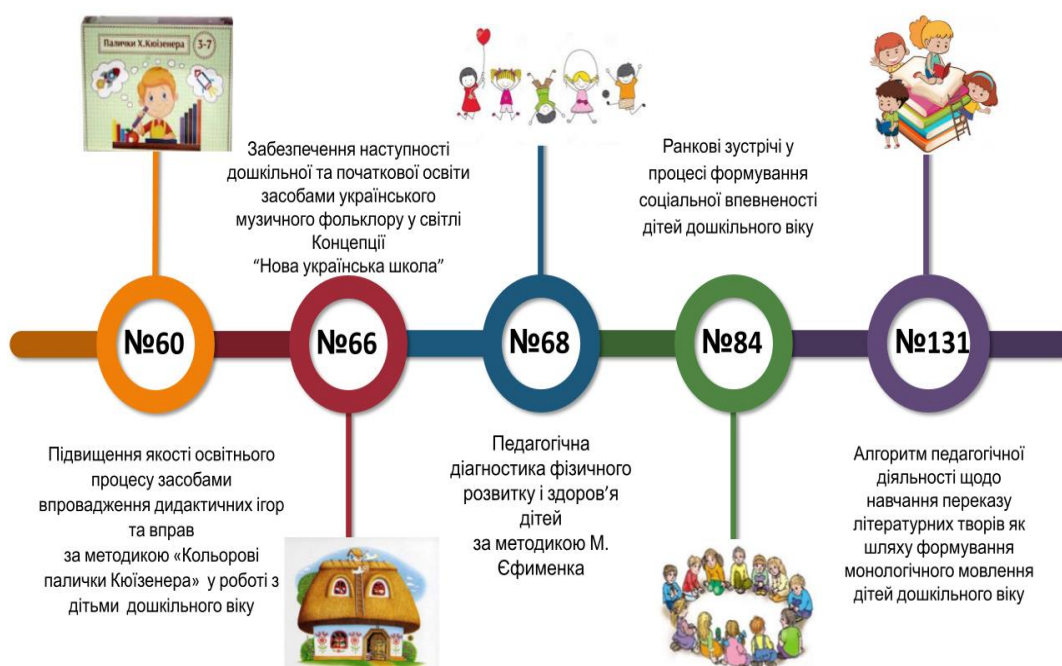
Консультація + презентація досвіду

Педагогічний клуб «Майстерня успіху (Досвід)»

Традиційною для міста є зустріч практиків у педагогічному клубі «Майстерня успіху (Досвід)», основна мета діяльності якого полягає у формуванні системних уявлень керівників та педагогів ЗДО про перспективний педагогічний досвід та його висвітлення; сприянні розвитку професійних компетентностей педагогів.

Кожного року ми радіємо успіхам наших колег й цей рік не став винятком, адже ми познайомилися із досвідом п'яти педагогів: Лілії Ярчук, вихователя №60, Олени Осіпової, музичного керівника ЗДО №66, Юлії Ковальчук, інструктора з фізичної культури ЗДО №68, Людмили Пушкаренко, вихователя ЗДО № 84, Наталії Дем'яненко, вихователя ЗДО №131.

П'ять робіт були представлені у різних формах: методична розробка, методичні рекомендації, методична збірка та методичне дослідження.

Робота вихователя ЗДО №84 представлена методичною збіркою 36 сценаріїв ранкових зустрічей під загальною назвою «Теплі ранки у дружньому колі», які упродовж року друкувалися у журналі «Дошкільне виховання» (№8-12, 2020; № 1-4, 2021)

У формі методичних рекомендацій представлена робота інструктора ЗДО №68 щодо впровадження педагогічної діагностики фізичного розвитку і здоров'я дітей за методикою М.Єфименка, презентованої у журналі «Дошкільне виховання» №6, 2020.

Наукова студія «Основа»

Співпраця та зустрічі з науковцями й експертами з питань дошкільної освіти та управління є важливими для практиків. У цьому році організовані заходи, присвячені питанням:

- мистецької роботи з дітьми - «Технологія особистісного розвитку дитини «Світ у картинах художників»» - Людмила Шелестова, доктор пед. наук, провідний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України (23.09.2020);
- мовленнєвого розвитку дітей та корекційної роботи - «Комунікативний компонент мовленнєвої діяльності дітей. Діагностичний комплекс з вивчення особливостей пізнавального та мовленнєвого розвитку дітей із загальним недорозвитком мовлення» - Юлія Рібцун – к.п.н., старший науковий співробітник відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки і психології імені М. Ярмаченко НАПН України;
- розвитку математичних здібностей дітей - Ірина Стеценко, науковий співробітник Міжнародного науково-навчального центру інформаційних технологій та систем НАНУ та МОНУ.
- управлінської діяльності - «Акт перевірки держслужбою закладів освіти: оцінка, висновки та аргументи», «Посадова та робоча інструкції: коли змінюємо, що додаємо» - Н.Омельяненко, голова правління ВГО АПДО, шеф-редактор управлінських видань МЦФЕР Освіта

Базовий компонент дошкільної освіти. Імплементація

Діяльність Центру з питань впровадження БКДО відбувалася у декількох напрямках:

1. Активна участь у громадському обговоренні проекту БКДО.
2. Участь педагогів ЗДО у семінарі з теми «Оновлена редакція БКДО (2021 р.): зміст та забезпечення якості відповідно до міжнародних стандартів», який провела Байєр О.М., співавтор документу, кандидат психологічних наук, доцент, завідувач

кафедри дошкільної освіти КЗ «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти». 190 підключень та майже 1000 учасників семінару засвідчили, що педагоги Миколаєва бажають бути для своїх вихованців кращими й разом з ними поринати у цікавий освітній процес.

3. Проходження навчання за Типовою програмою підвищення кваліфікації педагогічних працівників (на виконання листа МОН України №4.5/531-21 від

16.03.2021 «Про підготовку тренерів для тренерів щодо впровадження оновленого БКДО (Державного стандарту дошкільної освіти) у період з 31.03.2021 по 21.05.2021» – І.Романюк, В.Головня, вихователь-методист ЗДО №123.

4. Виступ на засіданні університету знань ОППО «Компетентнісний підхід у забезпеченні якості дошкільної освіти» для методистів і відповідальних за дошкільну освіту управлінь (відділів, секторів) міських (сільських, селищних) рад.
5. Введення у розробки професійної лабораторії вихователів-методистів ЗДО «7 Ідей методичного супроводу» форм роботи, спрямованих на опанування змісту освітніх напрямів та умов реалізації БКДО.

Досвід дошкілля Миколаєва на освітніх теренах України **Платформа професійного розвитку ВГО АПДО**

Щороку освітяни дошкілля Миколаєва у рамках діяльності ВГО «Асоціація працівників дошкільної освіти» діляться досвідом з колегами України. Цей навчальний рік став особливим у розкритті різних питань різними спеціалістами. З управлінських питань виступали директори ЗДО №84 (Світлана Боднарук), №133 (Вікторія Целіна), №140 (Наталія Малишева); з питань музично-освітньої діяльності закладів - музичні керівники ЗДО № 50 (Олена Новицька), № 134 (Тетяна Гребьонкіна), №132 (Тетяна Деревянко), НВК-2 (Тетяна Мирошніченко). Всеукраїнську авторську школу для вихователів-методистів «МетоПростіР» веде консультант ЦПРПП Ірина Романюк.

Професійний досвід на шпальтах

На шпальтах періодичних фахових видань ми із задоволенням знайомимося та використовуємо у роботі матеріали колег нашого міста. У журналах «Дошкільне виховання» представлено 13 робіт педагогів ЗДО №64, 82, 84 (8), 99; «Палітра педагога» - 6 робіт - ЗДО №66, 84, 103, 123, 133, 144; «Методична скарбничка» - 1 робота - ЗДО №84; «Вихователь-методист дошкільного закладу» - 2 роботи - ЗДО №131, 133 (див. табл. 2)

Пишаємося тим, що у доробку Ірини Стеценко — інтегрованої мультимедійній онлайн-дошці для роботи з дітьми - мапі українських декоративних розписів - ми можемо знайти наше місто та подивитись на красу Таврійського розпису! Адже завдяки великим зусиллям колективів ЗДО №29, 141 про цей розпис дізналися!

Завжди радіємо перемогам наших колег у Всеукраїнських конкурсах, проведених журналом «Дошкільне виховання». Й цей рік не є виключенням.

Миколаївська обл.

Оксана Козеревич, музична керівниця; **Людмила Песчана**, вихователька-методистка, ЗДО №83 "Казка", м. Миколаїв. — *Веселі гостини у тітоньки Картоплини. Музичне свято для дітей старшої групи* ("ПП" №7-8).

Ірина Романюк, методистка, НМЦ управління освіти; **Ірина Короткова**, вихователька; **Людмила Пушкаренко**, вихователька-методистка, ЗДО №84, м. Миколаїв. — *Повернімо дитинству гру. Циклограма рухливих ігор для дітей середньої групи* ("ПП" №9).

Антоніна Сорочан, вихователька; **Вікторія Пустовойченко**, вихователька-методистка, ЗДО №20 "Юний чорноморець", м. Миколаїв. — *Гайда, малята, з м'ячами грати! Інтегроване заняття на свіжому повітрі для дітей старшої групи* ("ДВ" №7).

Фотоконкурс «Наші діти - 2020»

Фото закладу дошкільної освіти №84
«Вільна й цікава в нас взаємодія, ми
кожному дню у садочку радіємо»

Бажаємо усім нам взаємодіяти, щоб знайти кращі шляхи для розвитку дошкілля, використовуючи три ключових елементи:

- *актуальну тему*: спеціалісти сходяться через потребу опанувати визначену тему;
- *дружню спільноту*: спільний процес навчання формує зв'язки між людьми та сприяє взаємообміну знаннями та досвідом;
- *практичну спрямованість діяльності*: взаємодія в спільноті продукує ресурси, які впливають на практичну діяльність людей.

Перспективними завданнями дошкільної освіти є:

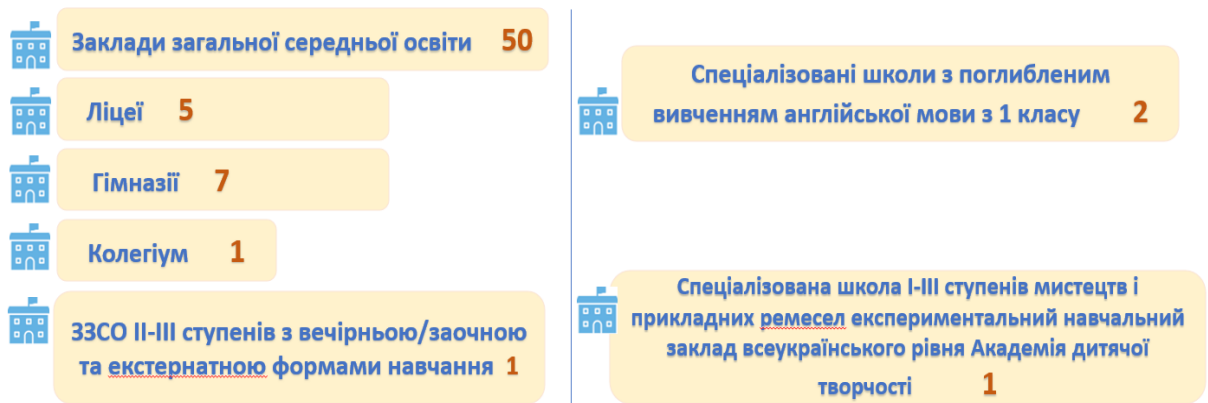
- створення дієвої системи забезпечення якості дошкільної освіти;
- використання нових методик й освітніх технологій у ЗДО;
- підвищення соціального статусу педагогічних працівників ЗДО;
- стимулювання педагогів до підвищення кваліфікації та мотивація їх до професійної діяльності.

Здобуття освіти забезпечують, передусім, заклади освіти. Саме вони пропонують широкий спектр освітніх послуг. Сучасна мережа закладів освіти міста є достатньо розгалуженою, вона характеризується різними формами власності та підпорядкування.

Мережу закладів загальної середньої освіти (далі-ЗЗСО) складає 68 установ (у т.ч. гімназії – 7, ліцеї – 5, колегіум – 1, спеціалізовані школи з поглибленим вивченням іноземних мов з 1 класу – 2, спеціалізована школа мистецтв і прикладних ремесел – 1, заклад загальної середньої освіти II-III ступенів з вечірньою/заочною та екстернатною формами навчання – 1, спеціальна школа для дітей з порушеннями зору – 1 (дошкільне відділення – 104, шкільне відділення – 174). В усіх типах закладів навчається 46128 учнів з них: 19240 учнів 1-4-х класів, 5-9 класів – 21330, 10-11 класів – 5558. Мережа навчальних класів – 1644, з них 684 класи початкової ланки, 760 – середньої ланки і 200 класів старшої школи. Середня наповнюваність класів по місту становить 28,06 учнів.

Мережу закладів освіти складає 68 установ

Крім того,
загальну середню освіту надає також
спеціальна школа для дітей з порушеннями зору

Для задоволення потреб батьківської громадськості на базі 5 ЗЗСО (№13, 17, 43, 46, 53) функціонує 24 спеціальні класи для дітей із затримкою психічного розвитку (278); у 40 ЗЗСО відкрито 171 інклюзивний клас для 251 здобувачів освіти.

Формування оптимальної мережі ЗО

Реорганізація загальної середньої освіти проводиться в рамках реалізації Концепції НУШ – ключової реформи Міністерства освіти і науки України, яка передбачає нові структуру та зміст, принципи організації загальної середньої освіти, створення нового освітнього середовища, упровадження педагогіки партнерства, спрямування нововведень на підвищення якості освіти, престижу педагогічної праці.

Трансформація мережі закладів загальної середньої освіти (їх типів) обумовлена необхідністю виконання Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту».

Процес оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти триває

Рішенням міської ради перейменовано:

Миколаївську загальноосвітню школу I-III ступенів №27 Миколаївської міської ради Миколаївської області у **Миколаївську гімназію №27 Миколаївської міської ради Миколаївської області**
рішення ММР від 12.06.2020 №56/135

Миколаївську загальноосвітню школу I-III ступенів №49 Миколаївської міської ради Миколаївської області у **Миколаївську гімназію №49 Миколаївської міської ради Миколаївської області**
рішення ММР від 12.06.2020 №56/135

Миколаївський спеціальний навчально-виховний комплекс для дітей зі зниженим зором Миколаївської міської ради Миколаївської області в **Миколаївську спеціальну школу для дітей з порушеннями зору Миколаївської міської ради Миколаївської області**
рішення ММР від 12.06.2020 №56/137

Рішенням міської ради ліквідовано:

Миколаївську вечірню школу №1 Миколаївської міської ради Миколаївської області
рішення ММР від 12.06.2020 №56/136

Муніципальною радою розроблено заходи щодо приведення мережі закладів загальної середньої освіти у відповідність до Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту», у яких визначено етапи трансформації існуючої мережі ЗЗСО та їх типи.

Організація освітнього процесу за різними програмами

У 8 ЗЗСО (№3, 16, 28, 34, 42, 56, 64, АДТ) відкрито класи, в яких діти навчалися за проектом «На крилах успіху» та у 16 ЗЗСО (№ 1, 6, 17, 22, 24, 29, 31, 40, 44, 48, 51, 57, 59, 64, АДТ, ММК) – за проектом «Інтелект України». Решта учнів 1–3-х класів (521 клас, 14623 учнів) навчалися за програмами НУШ.

Організація освітнього процесу за різними програмами

У **8** ЗЗСО відкрито класи, які навчаються за програмою «На крилах успіху»

У **16** ЗЗСО відкрито класи, які навчаються за програмою «Інтелект України»

Учні **1-3** класів (**521** клас, **14623** учні) навчаються за програмою НУШ

Профільність є ефективним засобом диференціації навчання у старшій школі, вона має на меті забезпечити більш глибоку підготовку старшокласників у тій галузі знань і діяльності, до яких у них сформувались стійкі інтереси і здібності. З метою реалізації профільного навчання передбачено залежно від потреб учнів комплектування старших класів за напрямками: природничо-математичним, філологічним, суспільно-гуманітарним, художньо-естетичним, технологічним, спортивним. Напрями диференціації конкретизуються в окремі профілі навчання: фізичний, математичний, біолого-хімічний, економічний, географічний, екологічний, правовий, інформаційно-технологічний тощо. Для 4777 здобувачів освіти 10-11-х класів організовано профільне навчання, поглиблене вивчення окремих предметів для 781 учня.

Впровадження різних форм навчання

Відповідно до п.3 ст.4 Закону України «Про повну загальну середню освіту» здобувачі освіти навчаються за такими формами: очна (денна) – 44392 особи, очна (вечірня) – 730, заочна – 28, педагогічний патронаж – 551, дистанційна, сімейна (домашня) – 462. Освітній процес за **сімейною формою** навчання організовано у 49 ЗЗСО для 462 здобувачів освіти.

43 здобувачі освіти вибули з 23 ЗЗСО для здобуття освіти за **дистанційною формою** навчання. За **екстернатною** формою навчання здобули базову середню освіту 18 осіб, повну загальну середню освіту – 133.

Вимушене дистанційне навчання стало викликом для всіх учасників освітнього процесу: вчителів, учнів та батьків. Організувати якісне навчання з використанням цифрових технологій, надихати й мотивувати учнів, давати раду технічним проблемам виявилось зовсім не просто. Разом з тим, педагоги міста під час карантину проводили уроки з використанням технологій дистанційного навчання. Під час онлайн-наради керівники ЗЗСО №1, 22, 57, економічного ліцею №1 ділились досвідом організації освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання та використання електронних класних журналів. З 01 вересня 2021 року в Миколаєві запроваджується пілотний проєкт щодо відкриття класів з дистанційною формою навчання на базі 3-х закладів освіти: ЗОШ №57 (5-9 класи), класичний та морський ліцеї (10-11 класи). Цей проєкт підтриманий більшістю членів Муніципальної ради з питань освіти при Миколаївському міському голові на засіданні 10 березня 2021 року.

Мови навчання. Вивчення мов національних меншин

У закладах освіти міста забезпечено дотримання законів України «Про освіту» (ст. 7), «Про повну загальну середню освіту» (ст. 5) стосовно мови освіти. Переважна більшість закладів здійснюють освітній процес українською мовою.

У 10 закладах освіти функціонують окремі класи в початковій школі з мовами національних меншин (ЗЗСО №10, 15, 18, 19, 25, 31, 35, 45, 53, 61). Проте, предмети у базовій та профільній середній школі викладаються українською мовою в обсязі не менше 80 відсотків річного обсягу навчального часу.

Варто зазначити, що керівниками закладів освіти посилено роз'яснювальну роботу серед батьків, вчителів і громадськості щодо дотримання мовного законодавства. Тому на початку 2020/2021 навчального року 4 заклади освіти (ЗЗСО №15, 25, 31, 45) відкрили 1 класи лише з українською мовою навчання.

Інформатизація освіти

Інформатизація освітнього процесу передбачає створення, впровадження і розвиток комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища на основі інформаційних систем, мереж, ресурсів та технологій, побудованих на ґрунті застосування сучасної обчислювальної і телекомунікаційної техніки.

Пріоритетними напрямками інформатизації освіти є оснащення закладів освіти сучасними засобами інформаційних технологій, що передбачає створення:

- спеціальних навчальних приміщень (кабінетів) з наявністю веб-камер, інтерактивних дошок, проєкторів;
- сучасних комп'ютерних мультимедійних класів;
- локальної інформаційної мережі класу і закладу освіти, що задовольняє зростаючі потреби для дистанційного навчання;
- телекомунікаційних засобів виходу до глобальної всесвітньої мережі Інтернет;
- базових та спеціалізованих системних програмних засобів;
- прикладних програмних засобів навчального призначення.

Створенню єдиного інформаційного освітнього простору, який забезпечує доступність якісної інформації, сприяє онлайн-платформа «Нові знання», програма «КУРС: Школа», що дозволяє передавати дані до Єдиної державної електронної бази з питань освіти за допомогою Інформаційної системи управління освітою. Для організації дистанційного навчання закладами загальної середньої освіти активно використовувались телевізійні уроки на YouTube та Всеукраїнської онлайн-школи.

Серед позитивних здобутків слід відмітити зростання рівня володіння комп'ютерною грамотністю педагогів як наслідок активного застосування ІКТ для дистанційного навчання. Зміна формату курсової перепідготовки вчителів, проведення різноманітних заходів зі зростання фахової майстерності, впровадження дистанційного навчання у курсовій перепідготовці дозволили вчителям значно підвищити свій професійний рівень.

У ЗЗСО з 2020/2021 н.р. активно впроваджується практика використання електронних журналів. Такий досвід мають ЗЗСО №1, 19, 22, 31, 57, економічний ліцей №1, АДТ. Зокрема, ЗЗСО №19 для обліку відвідування занять та навчальних досягнень під час дистанційного навчання обрано платформу «Нові знання». У вересні проведено навчання вчителів, дітей та батьків щодо користування електронним журналом, що дає можливість:

- адміністрації контролювати роботу вчителів та надавати рекомендації;
- вчителям вести облік навчальних занять у випадку відсутності доступу до паперових журналів, надавати рекомендації учням через систему повідомлень;
- класним керівникам вести облік відвідувань та своєчасно повідомляти вчителів про причину відсутності учня на уроці;
- батькам своєчасно бачити результати навчання та контролювати відвідуваність;
- учням бачити свій прогрес навчання та вирішувати нестандартні ситуації.

Покращення матеріально-технічної бази ЗЗСО

Технічне оснащення. Придбано сучасні кабінети природничо-математичного циклу: фізики – 9, хімії – 7, біології – 6, математики – 6; лінгафонні кабінети – 9. Інтерактивні поверхні є в 46 ЗЗСО (165 класів).

Комп'ютерна техніка. 3805 ПК (з них підключено до Інтернет 2973; до Wi-Fi 811), ноутбуків і нетбуків – 981, планшетів 247 одиниць, що використовуються в освітньому процесі.

У 62 ЗЗСО встановлено систему очистки питної води; придбано обладнання для харчоблоків; для 29 закладів – теплолічильники та лічильники енергоносіїв; спортивний інвентар для 19 закладів; одномісні парти, стільці, дидактичні матеріали для 57 закладів освіти для класів НУШ.

Результати інституційного аудиту

Проведено інституційний аудит у 4 ЗЗСО: №1 ім.Олега Ольжича, №13, №31, гімназії №2. За результатами аудиту визнано, що у ЗЗСО №13, 31, гімназії №2 достатньому рівню відповідають освітнє середовище, система оцінювання здобувачів освіти, педагогічна діяльність та управлінські процеси. У гімназії №2, ЗЗСО №31 відзначено високий рівень ефективності кадрової політики та забезпечення можливостей для професійного розвитку педагогічних працівників. У ЗЗСО №13 потребує покращення стратегія розвитку та система планування діяльності закладу, моніторинг виконання поставлених цілей і завдань.

Управлінська діяльність

Позитивний досвід з:

- ✓ організації освітнього процесу, виховної, позакласної роботи, управлінської діяльності з використанням технологій дистанційного навчання та спілкування в умовах пандемії (ЗЗСО № 1, 3, 19, 22, 57, морський ліцей ім.М.Александрова, економічний ліцей №1, Академія дитячої творчості);
- ✓ практики організації інклюзивної освіти (ЗЗСО №46);
- ✓ упровадження технології інтегрованого навчання в початковій школі із застосуванням Арт-практики в освітньому процесі НУШ (ЗЗСО №64);
- ✓ реалізації міського освітньо-просвітницького проєкту «10 цінностей сьогодення» (посилання на відеоресурсі Youtube: <https://youtu.be/qlsUsbLVu1w>) (ЗЗСО №64).

Перспективний педагогічний досвід роботи вчителів:

Філатової Лариси Вікторівни на тему: «*Проектна діяльність учнів у навчанні математики*» <http://surl.li/unqd> (гімназія №4);

Полюхової Ольги Дмитрівни на тему: «*Формування предметних компетентностей засобами шкільної географічної освіти*» <http://surl.li/upox> (гімназія №4);

класного керівника Єсипенко Олени Володимирівни на тему: «*Організація учнівського колективу шляхом залучення учнів до колективної творчої діяльності в умовах доброзичливого ставлення один до одного*» <http://surl.li/unqb> (гімназія №4);

Гладуна Віталія Вікторовича, учителя історії та правознавства на тему: «*Розвиток соціальної та громадянської компетентності учасників освітнього процесу*» (ЗЗСО №26);

Суріна Ганна Юріївна, учитель історії, Волкова Ганна Вікторівна, вчитель біології та хімії, на тему «*Міжпредметна інтеграція у вальдорфській педагогіці та її вплив на розвиток hard skills та soft skills учнів*» (ЗЗСО №26);

Пастушкової Ірини Семенівни «*Розвиток позитивної організаційної культури як внутрішнє джерело стимулювання інноваційного розвитку закладу освіти*» (директор школи ЗЗСО №26).

Презентація освіти м. Миколаєва.

Участь в обласних, Всеукраїнських, Міжнародних заходах. Взаємообмін досвідом

ЗОШ №1 ім.О.Ольжича:

- аматорський колектив «Ольжичеві таврійці» представив на міжнародному фестивалі у онлайн-форматі виставу «У павутинні усмережжя» англійською мовою;
- учасники онлайн-тренінгу «Уроки парламентаризму» у рамках проєкту «Створення мережі інтерактивних парламентських просвітницьких осередків для учнів молодшої та середньої школи», що реалізується громадською організацією «Об'єднання «Агенція розвитку освітньої політики» в межах Програми USAID «РАДА: відповідальність, підзвітність, демократичне парламентське представництво», що виконується Фондом Східна Європа.

ЗОШ №16:

- учитель фізики Баришнієва О. М. – учасник Всеукраїнської науково-практичної конференції «STEM-світ інноваційних можливостей. Формування освітнього «STEM-середовища» в рамках XII Міжнародної виставки «Сучасні заклади-2021», виставки освіти за кордоном «Word Edu», отримала Сертифікат №01/04/21/59/BK; нагороджена грамотою за якісну підготовку переможця обласного фестивалю «Моя STEM-ідея»;
- дослідження молодого спеціаліста, учителя географії Понурко О. В., з теми «Морфоскульптурні зміни Дніпровсько-Бузької лісової слаборозчленованої рівнини» опубліковано у збірнику наукових праць Херсонського відділу українського географічного товариства;
- у січні 2021 року вчителем трудового навчання Чорним В. М. проведено майстер-клас для слухачів МОІППО «Розробка модуля з композиційних матеріалів»;

ЗОШ №34:

Протягом чотирьох років в початковій школі проводився експеримент за освітнім проєктом «Світ чекає крилатих». Учителі-експериментатори Каратєєва С.О. та Грицаєнко О.В., отримавши сертифікати фасилітаторів, проводили тренінги для вчителів міста та області, брали участь у семінарах-тренінгах по обміну досвідом з колегами, що працюють в цьому проєкті. Ці семінари-тренінги проходили в Одесі, Кременчузі, Києві, Мелітополі. Наприкінці навчального року експеримент завершився. Результати експерименту обговорені на засіданні круглого столу в НАПН інститутом педагогіки в якому взяли участь директор закладу освіти Лесіна Т.А., вчителі-експериментатори Каратєєва С.О., Грицаєнко О.В.

ЗОШ №28:

Учитель фізичної культури Гапонова Н.П. отримала перемогу в II етапі Всеукраїнського проєкту *«Посилка успіху»* від Klitschko Foundation (із 820 учасників), що дало змогу дізнатись про досвід викладання уроків фізичної культури колег з усієї України та реалізувати свій проєкт на базі школи. Спортивні здобутки - краща презентація міста:

- Чемпіонат України з жіночого футболу серед юніорів. Учениця 11-Б класу Глущенко І. визнана кращим бомбардиром України;
- Чемпіонат України з художньої гімнастики серед учнів за програмою КМСУ: I місце - вправи без предметів; I місце - вправи зі скакалкою (Перемета А.);
- Чемпіонат України з художньої гімнастики серед учнів за програмою МСУ 30 м – III місце (Єремеєва Л.);
- Чемпіонат України з карате - I місце, відкритий чемпіонат Миколаївської області – I місце (Багрінець А.);
- Кубок Миколаївської області з баскетболу - III м. (Шаповалов М.)
- Відкритий кубок Миколаївської області з карате - III м. (Біносенко Г.);
- «Кубок Федерації тенісу України» II та III місця в одиночному та парному розряді, Журов О., 8-А.
- обласні змагання з боксу – II місце, Варченков К., 8-Г.

ЗОШ №51 (публікації педагогів):

- призер акції «Методичне літо» на сайті «Всеосвіта» - 4 вчителі;
- участь у проєкті МБО «Служба порятунку дітей» щодо попередження, виявлення та реагування у випадку сексуального насильства над дітьми: публікація онлайн-уроків, проведення занять за методичними рекомендаціями проєкту – 2 вчителі;
- публікації на освітніх сайтах: «На урок» - 10 вчителів, 41 публікація; «Всеосвіта» - 4 вчителі, 18 публікацій;
- платформа «Всеукраїнська педагогічна платформа» - 1 вчитель, 2 публікації;
- стаття «Про формальну мовно-літературну освіту учнів закладів загальної середньої освіти в умовах компетентнісного навчання» у журналі «Нова педагогічна думка» - 1 вчитель;
- ведення блогів – 3 вчителі.

ЗОШ №25:

- директорка закладу Піляєва А.І. представляла заклад на IX Зимовому форумі «Трускавець-2021» з теми «Використання сучасних інноваційних та інформаційних технологій при організації дистанційного і змішаного навчання в закладах освіти України: реалії та перспективи»;
- учитель початкових класів Єременко О.В. випустила друком посібники: Мої досягнення «Я досліджую світ», 2 клас. До підручника Бібік Н.М. Видавництво «Оріон», 2020;
Мої досягнення «Я досліджую світ», 3 клас. До підручника Бібік Н.М. Видавництво «Оріон», 2021;

Конспекти уроків та презентацій до підручника математики. 3 клас. Григорій Лищенко. НУШ. Видавництво «Генеза», 2020;

Конспекти уроків в електронному додатку до підручника Гільберг Т.Г. 3 клас. Видавництво «Генеза» 2020.

Миколаївський морський ліцей імені професора М.Александрова:

Протягом 2020/2021 навчального року відбувався обмін досвідом між педагогами Миколаївського морського ліцею імені професора М.Александрова та вчителями міста Миколаєва, України й міста Варшави, а саме:

- семінар для вчителів міста «Організація дистанційного навчання на уроках суспільних дисциплін» (Миколаївський науково-методичний центр, 05.05.2020), виступ із досвіду роботи;
- міжнародний вебінар «Онлайн-навчання як нетрадиційна форма сучасної освіти на прикладі платформи MOODLE» (Educators and scholars international foundation, Poland, Warsaw, 09.11 – 16.11.2020), виступ із обміну досвідом на заключній конференції, Польща, місто Варшава;

- семінар для керівників ЗЗСО м. Миколаєва «Технології дистанційного навчання в освітньому процесі», виступ «Формування освітнього простору в умовах дистанційного навчання» (Миколаївський науково-методичний центр, 15.12.2020);
- семінар для організаторів-педагогів м. Миколаєва, виступ «Організація позакласної роботи в умовах дистанційного навчання в Миколаївському морському ліцеї імені професора М. Александрова» (Миколаївський науково-методичний центр, 15.12.2020).

Економічний ліцей №1:

- учителі інформатики разом зі здобувачами освіти 09 лютого 2021 року під час Всесвітнього Дня безпечного Інтернету (Safer Internet Day) під гаслом «Разом для найкращого Інтернету», разом з Cisco Networking Academy Ukraine взяли участь в онлайн-заході – челленджі Safer Internet Day Challenge 2021. #SIDChallenge2021 #SID2021 #SaferInternetDay2021 #ДеньБезпечногоІнтернету #Cisco #CiscoAcademy #NetAcad #Cybersecurity #Кібербезпека;
- учителі біології стали учасниками Всеукраїнського конкурсу винахідницьких і раціоналізаторських проєктів еколого-натуралістичного напрямку «Юний дослідник», який відбувся у квітні-травні 2021 року у дистанційному форматі.

Гімназія №3:

досвід роботи закладу з дистанційного навчання презентовано у журналі «Шкільний світ» (№1-2, 2021 р., стаття заступників директора з НВР Колесніченко Н.Ф., Огіренко О.О. «Методики зближення учнівського колективу в умовах дистанційного навчання»);

досвід роботи Колесніченко Н.Ф. з теми «Виклики в організації дистанційної освіти» представлено на методичному активі для учителів основ здоров'я при МОІППО (серпень 2020 р.);

учні гімназії разом зі школярами м.Сокаль Львівської області і м. Києва взяли активну участь у єдиному ZOOM-уроці географії «Урок без кордонів до Дня Соборності України» та міжнародній зустрічі «На ZOOM до Лесі Українки»: 100 учнів та освітян України, Франції, Литви.

ЗОШ №57 ім. Т.Г.Шевченка:

Досвід роботи з організації дистанційного навчання та прикладів впровадження представлено на інформаційних ресурсах:

- ✓ Сайт школи: <http://zosh57.mk.ua/>, зокрема, категорія «Дистанційне навчання»: <http://zosh57.mk.ua/category/новини-школи/дистанційне-навчання/>
- ✓ Facebook-сторінка школи (Дана сторінка висвітлює шкільні та освітні новини): https://www.facebook.com/mzosh57/?modal=admin_todo_tour
- ✓ Суспільне «Миколаїв». Сюжет про дистанційне навчання в ЗОШ №57 імені Т.Г.Шевченка zosh57.mk.ua/17-03-2021-суспільне-миколаїв-сюжет-про-диста/
- ✓ Суспільне «Миколаїв». Сюжет про використання електронних журналів та щоденників в освітньому процесі МЗОШ №57 імені Т.Г.Шевченка <https://youtu.be/Rprx2BvtyEw>
- ✓ Віртуальні лабораторні роботи з фізики для учнів 7-9-х класів на базі інтерактивного комп'ютерного комплексу PHET COLORADO (презентація досвіду вч.фізики Запорожець О.В.) zosh57.mk.ua/миколаївська-школа-№57-імені-т-г-шевчен/
- ✓ Дистанційний науково-практичний консиліум (Презентація «Використання освітніх Інтернет-ресурсів у процесі роботи вчителя в умовах карантину» допомагає організовувати роботу в умовах карантину): <http://zosh57.mk.ua/дистанційний-науково-практичний-кон/>

Проблеми:

1. Потребує поліпшення технічного оснащення ЗЗСО та придбання сучасного навчального обладнання.
2. Застарілість комп'ютерної техніки та недостатня швидкість Інтернету для впровадження технологій дистанційного навчання.

Пріоритети розвитку:

1. Приведення мережі (типів) закладів загальної середньої освіти у відповідність до ст.35 Закону України «Про повну загальну середню освіту»
2. Створення сучасного освітнього середовища для функціонування ліцеїв (до 1 вересня 2027 року).
3. Оновлення обладнання кабінетів природничого циклу.

Шляхи вирішення:

1. Прийняття міською радою рішень щодо:
  - 1.1. оптимізації мережі закладів загальної середньої освіти відповідно до ст.35 Закону України «Про повну загальну середню освіту»;
  - 1.2. створення мережі ліцеїв (до 2027 року);
  - 1.3. виділення коштів на оснащення закладів сучасними кабінетами та оновлення комп'ютерної техніки, забезпечення швидкісним Інтернетом.

Першого вересня 2017 року стартував для 100 шкіл України пілотний проєкт «Нова українська школа», серед яких була і наша СЗОШ №22.

У цьому році можемо говорити про певні результати впровадження Концепції «НУШ», мета якої не «фарширування» дітей непотрібною інформацією, а розвиток компетентностей, надання знань, вдосконалення умінь та навичок, а також цінностей дитині, на основі яких вона формуватиме своє становлення як особистість і громадянин, адже ключовий зміст реформи полягає у природному поєднанні в освіті знань, професійних навичок (hard skills) і універсальних компетенцій (soft skills).

Чотири роки два класи Миколаївської СЗОШ №22 беруть участь у Всеукраїнському експерименті за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення в умовах реалізації нового Державного стандарту початкової загальної середньої освіти».

У центрі експерименту – інтегроване тематично-проектне навчання. Навчальні кабінети – це мобільні та технічно обладнані центри для розміщення дидактичних матеріалів, технічних засобів навчання (телевізор, ноутбук, фабрика друку). Інтеграція дає змогу дитині сприймати предмети і явища цілісно, різнобічно, системно та емоційно.

Навчальні заняття в рамках кожної теми проводяться як «міні-уроки», які

переходять в активну діяльність дітей в малих групах. Вони то дослідники космосу, материків, країн, то винахідники, то науковці, які спостерігають за краплинкою води, осіннім листочком, снігом... Така робота захоплює малюків. Не хочеться навіть йти додому, в школі стільки всього цікавого.

Крім традиційних методик навчання, в психолого-педагогічному процесі вчителі використовують ЛЕГО – технології, які сприяють урізноманітненню та вдосконаленню освітнього процесу, роблять його цікавішим. Уроки в ігровій формі створюють неповторну атмосферу психологічного комфорту і проходять без нервового напруження, що позитивно позначається на якості

засвоєння матеріалу. Робота з конструктором LEGO має великий виховний потенціал: допомагає виробляти певні якості особистості – посидючість, терпіння, взаємоповагу, охайність, а також втілювати в життя свої задумки, будувати і фантазувати, захоплено працювати.

Навчання загалом побудовано на засадах «Нової української школи». У центрі - дитина. Один із пріоритетів – навчання, яке приносить дітям задоволення. Діти почуваються у школі вільно. Вони із задоволенням ідуть сюди щоранку, легко спілкуються один з одним та дорослими.

Один із принципів Нової української школи – партнерство школи та батьків. Батьки беруть участь у ранкових зустрічах, проведенні уроків-досліджень, уроків-квестів,

майстер-класів, організовують різноманітні екскурсії, адже майбутнє наших дітей залежить від налагодженого партнерства.

Нова українська школа приводить до розуміння освітнього середовища як цілісної «освітньої системи», у якій педагогічна діяльність є партнерською взаємодією між учасниками освітнього процесу, змістом освіти та матеріальними ресурсами.

Складові нового простору нашої школи – це креативний зовнішній та внутрішній дизайн, комфорт та енергоефективність, сучасні умови для навчання, розвитку та спілкування, багатофункціональне середовище. Крім того, освітній простір організовується таким чином, щоб учитель міг спостерігати за діяльністю дітей в усіх осередках, діти мали можливість безпечно переміщуватися і мали місце для зберігання особистих речей.

Навчальний простір облаштований так, щоби задовольнити індивідуальні потреби кожної дитини та сприяти роботі дітей в малих групах по 5-6 учнів у кожній, склад яких постійно змінюється. Спільна робота у шкільному колективі сприяє розвитку взаємоповаги і відповідальності.

Давно відомо, що шкільний двір є візитівкою школи. Бачення шкільного двору як навчальної лабораторії, де практично можна побачити вивчене на уроках, спробувати створити власними руками та доглядати за результатами, поєднало педагогічний колектив на вирішення нового завдання - перетворити шкільний двір у освітнє середовище, а участь у експерименті стала основним імпульсом до роботи.

Так, продовжуючи педагогічні традиції В.О.Сухомлинського, було закладено шкільний САД МАТЕРІ. Пізнання рідного краю як історично так і природно-географічно відбувається у куточку «Моя мала батьківщина». Вихованню національного патріотизму та поваги до традицій українського народу присвячений кучок «Національне подвір'я» Проведення навчальних занять у класі «під відкритим небом», у спеціально створених куточках для роботи в групах – вносять до освітнього процесу НУШ радість та задоволення від навчання.

Проведене підсумкове дослідження результатів навчання учнів пілотних 4 класів показало, що учні вміють знаходити успішні шляхи вирішення проблемних завдань та ситуацій, встановлювати зв'язки між подіями, діяльністю людей та результатами в часі. Діти можуть приймати рішення з користю для здоров'я, добробуту, власної безпеки та безпеки інших осіб, спілкуватися та співпрацювати з використанням інформаційних і комунікаційних технологій та цифрових пристроїв, застосовувати математику для розв'язання життєвих ситуацій, можуть досліджувати власне мовлення, працювати з таблицями, діаграмами, графіками

У 24 закладах загальної середньої освіти вдало здійснюється реалізація експериментальних програм регіонального та усеукраїнського рівнів за 11 напрямками, а також 4 міжнародних проєктів, серед яких «Створення дидактико-методичної системи розвитку дитячої творчості у межах освітнього процесу закладу дошкільної та загальної середньої освіти», «Впровадження основ соціальної та фінансової грамотності в освітній процес», «Педагогічна майстерність учителя як чинник професійного самовизначення учнів інноваційного закладу освіти «Школа-коледж» на базі СШМіПР - експериментального закладу всеукраїнського рівня», «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику», словацько-український проєкт «Активний громадянин – ефективна влада», німецькомовний проєкт «Молодь дебатує»; міжнародна програма Microsoft Україна «Партнерство в навчанні», 6 програм всеукраїнського рівня «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція», «Сімейна розмова», «Вчимося жити разом», «Історія моєї громади. Минуле для спільного майбутнього» тощо. Діяльність учасників усеукраїнського експерименту «Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл» (СШМіПР «Академія дитячої творчості», ММК ім. В.Д.Чайки, економічний ліцей №2) спрямована на підвищення доступності якісної та конкурентоспроможної освіти у нових соціокультурних умовах ринкової економіки.

Міжнародне порівняльне дослідження якості освіти PISA виявило, що лише 36% 15-річних учнів досягли базового рівня математичної грамотності та 26,4% - природничо-математичної. Результати дослідження підтвердили необхідність посилення уваги до розвитку у здобувачів повної загальної середньої освіти математичної компетентності та компетентності у галузі природничих наук. Відтак, з метою створення можливостей для рівного доступу українських школярів до сучасної та якісної математичної освіти, формування у них належного рівня математичної компетентності Указом Президента України №31/2020 було оголошено 2020/2021 навчальний рік Роком математичної освіти. Водночас, окрема увага державної політики в сфері повної загальної середньої освіти належить розвитку **STEM-освіти**, оскільки від якості викладання природничо-математичних дисциплін, рівня підготовки учнів у галузі природничих наук, математики, фізики суттєво залежить науковий, технічний, технологічний, економічний і оборонний потенціал держави.

Поряд із висококваліфікованими педагогічними кадрами, від яких залежить якість запровадження **STEM-орієнтованого навчання**, розвиток **STEM-освіти** потребує сучасного технологічного обладнання, збільшення видатків на оснащення ЗО для навчальних кабінетів та STEM-лабораторій.

STEM-освіта запроваджується в умовах інтеграції усіх видів освіти на базі онлайн-платформ, медіапродуктів, STEM-центрів, через нестандартні методичні прийоми: STEM-екскурсії, інтерактивні квести, конкурси/змагання інтернет речей і робототехніки, STEM-фестивалі мейкерів та винахідників, наукові пікніки, хакатони тощо.

Розвитку фахової майстерності сприяє участь педагогічних працівників протягом року в різнопланових заходах міжнародного, всеукраїнського, регіонального рівнів: науково-практичних конференціях, семінарах, вебінарах, хакатонах, конкурсі «Інженерний тиждень», всеукраїнських фестивалях «STEM-весна», «STEM-тиждень», «Марафон STEM-уроків».

Для ефективного розвитку напрямів STEM-освіти консультант ЦПРПП розроблено науково-методичне забезпечення та упровадження сучасних засобів навчання; розширено мережу STEM-центрів/лабораторій, проведено аналіз процесу розбудови та динаміки розвитку STEM-освіти, виявлено проблем та прогнозування подальших тенденцій впровадження напрямів STEM-освіти.

Інклюзивна освіта є гарантією захисту невід’ємного права людини на освіту та складовою гуманітарної політики сучасної європейської держави.

Закон України «Про освіту» розширив можливості з упровадження інклюзії в освітню систему. Як наслідок, упродовж останніх років кількість учнів, які навчаються в інклюзивних класах ЗЗСО, зросла у рази, відповідно збільшилась і кількість інклюзивних класів.

Заклади дошкільної освіти

Навчальний рік	Кількість закладів	Кількість груп	Кількість дітей
2016/2017	1	1	1
2017/2018	5	5	5
2018/2019	19	26	30
2019/2020	46	78	123
2020/2021	50	123	195

Заклади загальної середньої освіти

Навчальний рік	Кількість закладів	Кількість класів	Кількість дітей
2016/2017	15	16	16
2017/2018	14	19	21
2018/2019	20	53	72
2019/2020	37	118	167
2020/2021	42	176	258

Така тенденція викликає необхідність потужної фінансової, методичної, консультативної підтримки. Фінансова підтримка інклюзивного навчання здійснюється державою у вигляді субвенції, за рахунок якої оплачуються корекційно-розвиткові заняття та закуповується необхідне обладнання.

Мережа інклюзивних осередків, чотирьох інклюзивно-ресурсних центрів, створена Миколаївською міською радою і забезпечена сучасним обладнанням, в тому числі й інтерактивним. Центри проводять комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини за новими підходами та здійснюють супровід педагогів і дітей у закладах освіти. Фахівці центрів займаються активною просвітницькою роботою, знайомлячи працівників закладів освіти та батьків з особливостями роботи з дітьми з ООП. Під час проведених центрами вебінарів та консультацій висвітлені такі теми:

ІРЦ №1 – «Алгоритм дій педагога закладів освіти з дітьми з ООП»;

ІРЦ №2 – «Формування самооцінки у дитини»; «Дихальна гімнастика як складова частина у формуванні мовлення дитини»; «Розвиток дрібної моторики як складова розвитку мовлення дитини»; «Діагностика та профілактика порушень постави у дітей різного віку»; «Гаджети – зло чи добро?»; «Дитячі страхи – звідки беруться?»; «Аромотерапія в корекційній педагогіці»; «Мовленнєвий розвиток дітей із порушеннями слуху. Кохлеарна імплантація»; «Особливості розвитку когнітивних процесів у дітей 4-5 років із зниженим слухом»; «Раннє діагностування дітей з вадами слуху»; «Організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми дошкільного віку, які мають порушення слуху»; «Адаптивна фізична культура дітей з порушеннями слуху (дошкільний вік)»;

ІРЦ №3 – «Налагодження позитивного первинного контакту з дітьми з ООП»; «Налагодження контакту і розвиток компетенцій дитини з розладами аутистичного спектру»; «Організація інклюзивного освітнього середовища; підготовка психологічної характеристики на здобувача освіти»;

ІРЦ №4 – «Особливості навчання дітей з інтелектуальними порушеннями».

Фахівцями ІРЦ №3 підготовлено і подано до друку книгу «Практичний психолог в інклюзивно-ресурсному центрі» (Блок «Молодший шкільний вік»): Методичні рекомендації / Д. В. Прасол, І. В. Корнієнко, О. С. Чеканова, І. В. Дрозд, А. Ю. Семенова, А. О. Толмачова, І. А. Соломко, О. В. Бавольська ; за заг. редакцією Д. В. Прасола. – Миколаїв: вид. Торубара В. В., 2020. – 624 с. Авторський колектив ділиться набутим досвідом з читачами, щоб своїми знаннями та досвідом сприяти як більш якісній підготовці студентів спеціальностей «Психологія», «Соціальна робота», «Дефектологія» та «Спеціальна освіта», так й якнайшвидшому становленню тих молодих фахівців, які тільки розпочинають власний професійний шлях, а також оптимізації функціонування інклюзивно-ресурсних центрів у цілому, інформуванню педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти, батьків та законних представників дітей.

Представлені методичні рекомендації створено з метою озброєння читачів необхідними знаннями щодо особливостей реалізації професійної діяльності практичними психологами, які працюють з дітьми з ООП: розкрито призначення ІРЦ, функціональні обов'язки практичних психологів і матеріальне забезпечення їхньої діяльності, а також основні законодавчі положення, які регулюють діяльність подібних центрів, особливості оцінювання і подання інструкцій дітям з різними категоріями особливих освітніх потреб, упорядковано комплекс методик і завдань для проведення експрес-діагностики молодших школярів; надано психологічні характеристики нормотипових дітей молодшого шкільного віку і дітей з різними категоріями особливих освітніх потреб, загальні рекомендації щодо якісного проведення комплексної оцінки, визначення освітніх потреб та підготовки висновків за результатами комплексної оцінки; представлено рекомендації для успішного налагодження контакту психолога з дітьми з особливими освітніми потребами; описано психологічні особливості сімей, які виховують дітей з порушеннями психофізичного розвитку, та надана низка рекомендацій для батьків / законних представників у залежності від категорії особливих освітніх потреб їхньої дитини, розвиток компетенцій за нозологіями, алгоритми щодо вибору рекомендованої освітньої програми, побудови програми корекційної роботи психолога з дитиною з особливими освітніми потребами, індивідуальної програми розвитку учня; висвітлено особливості статевого виховання молодших школярів та рекомендації щодо педагогічної просвіти батьків у статевому вихованні дітей. Рекомендації презентовано до бібліотеки МОІППО та навчального кабінету «Освіта Миколаївщини» МОІППО, Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки, а також замовлено декілька примірників бібліотекою Бердянського державного педагогічного університету. Як наслідок робота колективу отримала багато позитивних схвальних відгуків від читачів з різних куточків України, які високо оцінили працю авторського колективу — це фахівці інклюзивно-ресурсних центрів (директори, практичні психологи, логопеди і дефектологи), центрів психологічної реабілітації, педагогічні працівники, соціальні педагоги і психологи закладів освіти, асистенти педагогів, а також викладачі закладів вищої освіти. Завдяки значній затребуваності книги за короткий термін відбулося чотири тиражі представлених методичних рекомендацій, а сама робота отримала значне географічне поширення — це 23 області України. Інформація про книгу широко висвітлювалася у засобах масової інформації — на місцевому телебаченні (новинах на UA Суспільне (Миколаїв) від 04.02.2021), у передачі Радіодень від UA Суспільне (Миколаїв) від 14.12.20 р. та від 18.01.21 р., передачі «Альтанка» від Миколаївської науково-педагогічної бібліотеки від 29.01.2021 р., Інтернет-виданнях (зокрема, стаття на сайті Суспільне | Новини «У Миколаєві видали книгу, яка допоможе у роботі з дітьми з інклюзією» від 04.02.2021 р.).

Колективна книга взяла участь у виставці «Миколаївська книга-2021» та подавалася на обласний конкурс «Краща миколаївська книга» у номінації «Кращий навчальний посібник та підручники», де склала гідну конкуренцію роботам інших авторів.

Також в результаті співпраці з Громадською організацією «Діалог» у рамках проєкту «Неформальний інклюзивний майданчик» фахівці центру Прасол Д. В. і Чеканова О. С. взяли активну участь у написанні статей до збірки методичного посібника «Неформальний інклюзивний майданчик: з досвіду роботи. Методичний посібник» - Миколаїв: 2020. - 55 с.

Основні напрямки розвитку на майбутнє - це подальша розбудова інклюзивного середовища в закладах освіти, підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації фахівців для роботи з дітьми з ООП, подальша робота з батьківською спільнотою щодо формування толерантності, зміни ставлення до альтернативних можливостей отримання освіти їхніми дітьми та залучення до цього відповідних фахівців, а також зміна ставлення суспільства до сучасних підходів в оцінці можливостей дітей, їх особливостей та власного потенціалу.

Пріоритетними напрямами розвитку інклюзивної освіти є:

- розбудова сучасного, безпечного, інклюзивного та комфортного освітнього середовища у закладах освіти;
- забезпечення безперешкодного доступу до закладів освіти;
- збільшення кількості асистентів вихователів та вчителів;
- вдосконалення системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників різних рівнів освіти щодо організації освітньої діяльності в інклюзивних групах/класах.

Професійно-технічну освіту у місті забезпечують 9 закладів. Важливою перевагою професійної освіти є її гнучкість та швидка реакція на запити ринку праці: нині пройти навчання у закладах можуть не лише вчорашні випускники шкіл, а й дорослі, які хочуть підвищити кваліфікацію або змінити фах.

Основні сучасні тенденції розвитку професійно-технічної освіти - запровадження дуальної системи навчання, співпраця з підприємствами, відкриття та робота навчально-практичних центрів.

Миколаївський професійний ліцей будівництва та сфери послуг - єдиний заклад освіти області, який запровадив дуальну систему навчання з професій «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів», «Кухар». Дуальність як методологічна характеристика професійної освіти передбачає узгоджену взаємодію освітньої та виробничої сфери з підготовки кваліфікованих кадрів певного профілю в рамках організаційно-відмінних форм навчання.

З метою підготовки кваліфікованих кадрів для підприємств міста керівники закладів професійно-технічної освіти залучають фахівців підприємств до проведення зі здобувачами професійно-технічної освіти практичних занять, майстер-класів, конкурсів професійної майстерності тощо; укладають угоди про використання матеріально-технічної бази підприємств міста для проведення виробничої практики.

Миколаївським професійним ліцеєм будівництва та сфери послуг налагоджено тісну співпрацю з підприємствами ТОВ «KIT-Т», «ТерраМоторс», ТОВ «Флагман», ТОВ «Автодом-Н», ТОВ «Автосвіт», на яких здобувачі освіти проходять виробничу практику, а майстри виробничого навчання – стажування, під час якого знайомляться з новітніми виробничими технологіями, сучасним обладнанням, проводять практичні заняття з подальшою задачею кваліфікаційної атестації. Також ліцей співпрацює з ТОВ «Класик», ТОВ «Жовтневий хліб», ФОП «Талагаєва», ФОП «Нікітіна», ТОВ «Лакомка». На базі цих підприємств ліцеїсти оволодівають новітніми технологіями та працюють на сучасному обладнанні.

Державним навчальним закладом «Миколаївське вище професійне училище технологій та дизайну» налагоджено співпрацю з підприємствами-соціальними партнерами: ФОП Єршов Є.С., ФОП Заїка П.П., ФОП Моденко О.В., ФОП Малачієв А.М., ФОП Мартинов І.М., ФОП Лозенко Н.О. ТОВ ШП «Новий стиль», Торговельна марка «Комільфо», ПП «Дайм - Трейд», ТОВ «Південна мануфактура» щодо проведення двічі на квартал майстер-класів для здобувачів освіти за фахом перукарське мистецтво.

Миколаївський професійний промисловий ліцей здійснює підготовку кваліфікованих робітників, використовуючи матеріально-технічну базу, оснащену сучасним обладнанням. Основними замовниками робітничих кадрів є підприємства громадського харчування та ресторанного господарства, підприємства з виготовлення та ремонту взуття. За угодами з підприємствами здобувачі освіти проходять виробничу практику й набувають необхідних професійних навичок. Актуальними формами співпраці з підприємствами міста є навчальні екскурсії для ліцеїстів на підприємства, майстер-класи, практикуми, які проводилися в рамках фестивалю «Миколаїв. Вінтажна кухня» та під час проведення Днів відкритих дверей.

Миколаївським професійним суднобудівним ліцеєм укладено договори про проходження виробничої практики та працевлаштування випускників з такими підприємствами: ТОВ СП «НІБУЛОН», ТОВ "СМАРТ-МЕРІТАЙМ ГРУП", ТОВ «Житлорембуд-Ніка», ПП «Мембранні технології», ТОВ «Сервіс-ЮГ», ТОВ «ЕЛЕКТРИМ-2000», ТОВ «Електротехсервіс», ТОВ «Кабельні технології», ТОВ «ЮГМАШ», ТОВ «Охрана», ФОП «Яковлева Н.О.», АТ «Завод Екватор».

Між ВПУ суднобудування м. Миколаєва та 17 підприємствами міста укладено договори про надання освітніх послуг у сфері ПТО.

Миколаївський професійний машинобудівний ліцей тісно співпрацює з ДП НВКГ «Зоря»-«Машпроект» та іншими підприємствами міста з підготовки кваліфікованих кадрів – підписання договорів на 5 років про надання освітніх послуг у сфері професійно-технічної освіти між МПМЛ і замовником робітничих кадрів; проходження виробничої практики з подальшим працевлаштуванням; залучення працівників підприємств до Державних кваліфікаційних атестацій; стажування майстрів виробничого навчання на підприємстві ДП НВКГ «Зоря»-«Машпроект».

Третій рік працює навчально-практичний центр з підготовки електротехнічних професій на базі ВПУ суднобудування. Навчально-практичні центри (НПЦ) – це частина приміщень закладу професійної освіти з новим обладнанням та технікою, де учні проводять практичні заняття, а дорослі – підвищують кваліфікацію або перенавчаються.

У Миколаївському професійному машинобудівному ліцеї працюють навчально-практичні центри за професіями: «Токар. Верстатник широкого профілю. Фрезерувальник. Шліфувальник. Свердлувальник», «Слюсар-ремонтник. Слюсар механоскладальних робіт. Слюсар-інструментальник. Слюсар з ремонту дорожньо-будівельних машин та тракторів. Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів. Слюсар з ремонту сільськогосподарських машин та устаткування». Навчально-практичний центр з професій слюсарного напрямку передбачає професійний розвиток майстрів виробничого навчання, викладачів спецдисциплін, здобувачів освіти, а також дає можливість підвищувати професійну компетентність фахівців інших навчальних закладів та підприємств.

Усі ці зміни – кроки на шляху реформування професійно-технічної освіти в Україні, яке передбачає масштабне «перезавантаження» системи і супроводжуватиметься модернізацією в сферах фінансування, якості освіти та державно-приватного партнерства.

Система ЗНО в Україні створювалася та вдосконалювалася протягом багатьох років. Основне її завдання – забезпечити кожному громадянину рівні умови доступу до вищої освіти. Незалежне тестування дозволяє, насамперед, мінімізувати корупційні ризики. А це дає можливість розумним і талановитим дітям реалізувати свій потенціал у вишах (без хабарів і зв'язків). Крім того, тестування дозволяє об'єктивно оцінити рівень навчальних досягнень школярів.

У 2021 навчальному році перелік навчальних предметів, з яких проводилось ЗНО, змінено. Відтепер виокремлено українську мову та українську мову і літературу. Отже, учні самостійно обирали роботу, яку виконували під час ЗНО:

- ❖ сертифікаційну роботу з української мови, яка міститиме лише завдання з української мови;

українська мова 150 хв

- ❖ сертифікаційну роботу з української мови та літератури, яка міститиме як завдання з української мови, так і з української літератури.

Оновлення торкнулися і сертифікаційної роботи з математики. Державна підсумкова атестація є обов'язковою, а ЗНО з математики – не обов'язкове (якщо не є конкурсним предметом для вступу).

Якщо ж говорити про цікаві особливості ЗНО, то серед них:

- переорієнтація на оцінювання компетентностей учасників – мовленнєвої та літературної;
- введення тестових завдань відкритої форми, які передбачають надання короткої (від одного до кількох речень) відповіді на питання;
  - зміна підходу до власного висловлювання (розширення діапазону різновидів текстів).

У цьому році відповідно до Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)», здобувачі освіти, які завершують здобуття повної загальної середньої освіти у 2020/2021 н.р., звільняються від проходження державної підсумкової атестації. Водночас, вони зберігають за собою право пройти її за власним бажанням. Законодавством не передбачено вибіркове звільнення від проходження ДПА (незалежно від її форми) з якогось одного чи кількох предметів. Так само закон не звільняє від проходження ЗНО здобувачів освіти, які планують вступати до закладів вищої освіти у 2021 році.

У 2021 році у місті Миколаїв було створено 25 пунктів тестування (із них 19 - це заклади загальної середньої освіти, 1 – ЗПТО та 5 – ЗВО). Порівнюючи з 2020 роком, у місті збільшилась кількість пунктів на 5 закладів. У цьому році найчисельнішими предметами тестування, традиційно, стали історія України (4716 осіб), українська мова і література (3926 осіб) та математика (4914 осіб).

Всі пункти тестування були своєчасно підготовлені до проведення ЗНО: забезпечені дезінфікуючими засобами, щитками, масками, халатами, технічними пристроями для ЗНО з іноземної мови; проведено сертифікацію відповідальних за пункти тестування, залучених педагогів у якості інструкторів, старших інструкторів та чергових; закріплено медпрацівників та представників правоохоронних органів.

Явка на пункти тестування на ЗНО коливалась в межах 80-90% від кількості зареєстрованих. Такий стан обумовлений відміною ДПА у формі ЗНО для випускників 11-х класів.

У концептуальних засадах НУШ зазначається, що реалізація основних завдань щодо формування освіченого українця, всебічно розвиненого, відповідального громадянина і патріота, здатного до інновацій і перетворень, покладається значною мірою на заклади позашкільної освіти. Системі позашкільної освіти належить важливе місце у створенні додаткових можливостей для самовизначення, саморозвитку, самореалізації особистості, формування її патріотичних почуттів, моральних якостей, соціально-громадського досвіду.

Очікуваним результатом модернізації має стати ефективна та якісна система позашкільної освіти, що базується на трьох ключових компонентах: вмотивований педагог, який допомагає кожній дитині повірити у свої здібності та розкрити власний потенціал; зміст освіти, що поєднує знання та практичні навички, необхідні для успішної самореалізації у житті; орієнтація на учня з урахуванням його потреб та інтересів для поліпшення результатів навчання.

Однією з передумов успішної розбудови НУШ є модернізація системи позашкільної освіти, яка має велике соціальне значення. Підвищення доступності та ефективності мережі позашкільної освіти відіграє особливу роль у запобіганні соціальним ризикам: розповсюдженню в дитячому середовищі антисоціальних та девіантних проявів, погіршенню стану здоров'я дітей тощо.

Оновлення системи позашкільної освіти сприятиме успішній імплементації НУШ.

В освітній галузі м. Миколаєва функціонують 7 комунальних закладів позашкільної освіти, на базі яких працюють 860 гуртків, що охоплюють 13030 здобувачів освіти.

Палац творчості учнів, Будинки дитячої та юнацької творчості Заводського району, Будинки творчості дітей та юнацтва Інгульського району, Дитячий центр позашкільної роботи Корабельного району багатoproфільні та працюють за напрямками: художньо-естетичний; науково-технічний; еколого-натуралістичний; туристсько-краєзнавчий.

Однопрофільні заклади позашкільної освіти: міська станція юних натуралістів працює за еколого-натуралістичним напрямом; Клуб юних моряків з флотилією – з військово-патріотичного напрямку; міська станція юних техніків - за науково-технічним напрямом.

Протягом 2020/2021 навчального року 5000 вихованців здобули перемогу у різномірних конкурсах всеукраїнського та міжнародного рівнів за напрямками: художньо-естетичний, науково-технічний, туристсько-краєзнавчий та еколого-натуралістичний.

Період вимушеного карантину, впродовж якого дистанційно навчалися вихованці гуртків закладів позашкільної освіти, поставив виклики

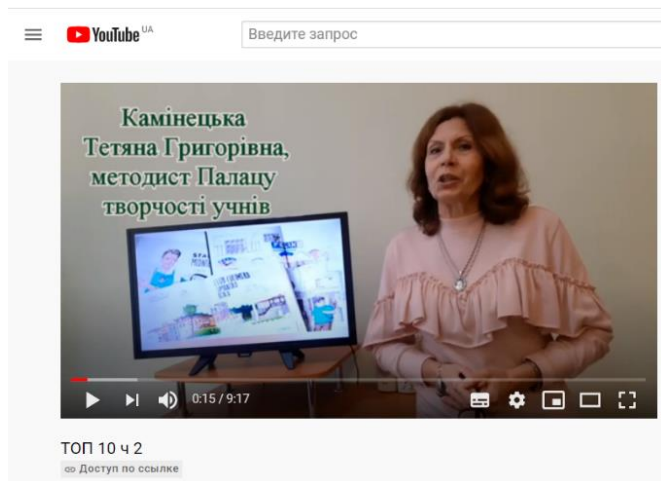

та вимоги, на які педагоги змогли відповісти цікавими нововведеннями, творчими рішеннями, ідеями та скористалися великими можливостями інформаційно-комунікаційних технологій у сфері освіти. Дистанційні комунікації здійснювали в online та offline режимах з дітьми всіх вікових категорій за різними напрямками гурткової роботи.

Навчання в гуртках проводилися у форматі чат-занять та веб-занять.

Чат-заняття з використанням чат-технологій здійснювалися синхронно: всі учасники мали одночасний доступ до обміну текстовими повідомленнями, медіафайлами та застосовували голосове спілкування й відеоконференції. Для проведення таких занять використовувалися чат-платформи Messenger, Viber, Telegram тощо. Чат-заняття допомагали педагогам та вихованцям спілкуватися, подавати та отримувати навчальний матеріал, здійснювати контроль за результатами освітнього процесу.

Веб-заняття більш ефективна та перспективна форма дистанційного навчання, де педагоги продемонстрували достатній рівень медіа грамотності та креативності. На популярному відеохостингу YouTube через посилання керівники гуртків надавали вихованцям доступ до відеозанять або поширювали вже змонтовані освітні ролики згідно з обраною темою.

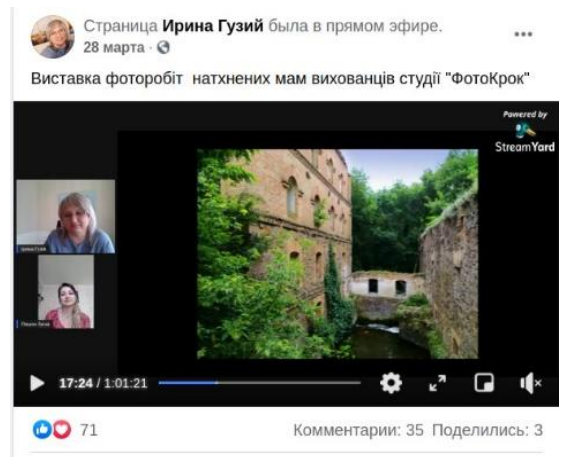
Найефективнішими засобами зв'язку з вихованцями гуртків та проведення онлайн-занять залишаються платформи ZOOM, GoogleMeet, Discord.

За допомогою цих платформ комунікації проводилися онлайн-заняття у хореографічних, вокальних, театральних, інструментальних колективах, гуртках науково-технічного спрямування, майстер-класи для вихованців гуртків образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва.

Під час дистанційного навчання важливий зворотний зв'язок між педагогами і дітьми, що і є умовою успішного засвоєння знань та навичок. Вихованці отримували завдання, рекомендації або відео з поясненням від своїх керівників гуртків. Виконані завдання діти фотографували та відправляли на перевірку у приватні повідомлення.

Для реалізації в Інтернет просторі заходів педагоги перейшли на сучасні інтернет формати – мотиваційні відео, інформаційні мікси, майстер-класи, відеовізитівки, онлайн-концерти, відеовітання тощо.

Запровадження дистанційного навчання стало поштовхом та можливістю для підвищення фахового рівня педагогів. Онлайн-простір відкрив великі можливості знайти для себе багато нового та цікавого, сформувати нові навички роботи в програмах, запозичити ідеї для втілення, надихнутись цікавим досвідом колег.

Другий рік триває реалізація міського освітньо-просвітницького проєкту «Десять цінностей сьогодення», який має на меті створення умов для розвитку зростаючої особистості на основі загальнолюдських, морально-етичних цінностей, формування соціально-просвітницької активності, правосвідомої поведінки учнівської молоді.

На початку проєкту було проведено моніторинг життєвих, духовно-моральних цінностей серед учнів, який показав, що низький відсоток мали такі цінності, як повага до інших, толерантність, відповідальність, ініціативність, рівноправ'я. З метою підвищення їх значимості, важливості та формування даних цінностей у здобувачів освіти у закладах було організовано й проведено чимало корисних і цікавих справ, благодійних, просвітницьких і культурних акцій, плідних зустрічей, створено тематичні куточки, відкрито творчі виставки, художні галереї, фотозони, опрацьовано багато теоретичного й практичного матеріалу, спрямованого на розуміння духовно-моральних цінностей у житті людини.

Представляємо духовно-моральні цінності, якими володіють учні, які збагачують їхній внутрішній світ і спрямовують їхні дії на відповідні справи.

1. Любов виступає основою сучасного виховання і виявляється через любов до себе (і свого здоров'я), до родини (піклування і дбайливе ставлення до батьків), до батьківщини, до рідної мови (через формування національно-культурної ідентичності, національної самосвідомості, патріотичних почуттів), до тварин і природи (турбота й щирість).

Акції, флешмоби, свята, заходи, дні доброти й щедрості були спрямовані на прояви дітьми почуття любові.

Результатом стало відвідування притулків для тварин; створення годівничок для пташок, прикрашання ними шкільного подвір'я; озеленення шкільної території. На творчих зустрічах обговорювались питання любові й кохання. Батькам говорились слова подяки і любові через онлайн-флешмоби.

Повага і шана до державних символів проходить через усі державні свята, заходи щодо пам'ятних днів в українській історії.

2. Повага до інших означає визнавати цінність іншої людини. Кожна людина прагне, щоб до неї ставились з повагою. І цьому допомагають правила ввічливості, вироблені людством.

Правила ввічливості, поведінки розроблялись і відпрацьовувались на тематичних тренінгах, інтерактивних заняттях. Правила стають невід'ємною частиною освітнього середовища.

Реалізація соціальних проєктів здійснювалась через члендзи добрих справ, тематичні зустрічі, співдружність з геріатричним пансіонатом, будинком дитини, з військовими частинами. Зазначені заходи

сприяли формуванню, розвитку, усвідомленню важливої цінності в житті кожного – поваги до інших.

3. Гідність відображає значущість кожної людини як моральної особистості, визначає свідоме ставлення людини до самої себе, ставлення до неї з боку інших і суспільства загалом.

Відзначення Дня Гідності та Свободи і Всесвітнього Дня Гідності у закладах освіти формують у учнівства почуття власної гідності у своїх повсякденних діях.

Через тематичні заходи, відвідування пам'ятних місць, зустрічі з військовослужбовцями, розробку міні-проектів, присвячених поняттю гідність, учні усвідомлювали його важливість в їхньому житті, в їхніх діях і вчинках.

4. Толерантність передбачає гуманне ставлення до людей з різним світоглядом й упереджує будь-які конфлікти між людьми.

Цілі дні, тижні були присвячені вивченню та роздумам над поняттям толерантності. Співпраця й зустрічі з психологами, представниками соціальних служб, установ сприяли формуванню у дітей доброзичливості, чуйності, співпереживання та емпатії, тактовності, вміння спільно протидіяти проявам булінгу та дискримінації. В результаті оформлено тематичні куточки, виставки малюнків, соціальні реклами.

5. Відповідальність є усвідомленою

свободою конкретної особистості у прийнятті моральних рішень, виборі цілей та адекватних засобів їх досягнення.

Через уроки, позаурочні заходи, активні дії опрацьовується з учнями поняття «відповідальність».

Доброчинні акції, бесіди вчили дітей бути відповідальними за людей поважного віку, за тварин, яких залишили напризволяще, за своє життя й здоров'я. Діти ставали волонтерами в дитячих лікарнях, у домах людей похилого віку, для військовослужбовців, у притулках для тварин.

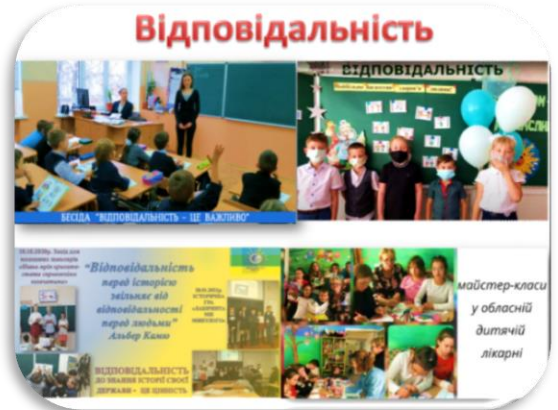
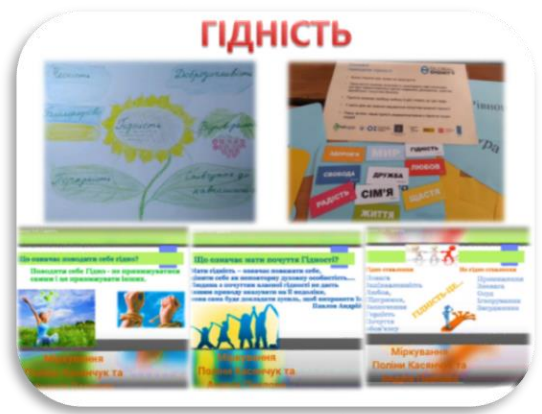

Проведення благодійних ярмарків допомагали у зборі коштів, речей, іграшок тощо та передачі їх за місцем призначення. Бути відповідальним – це потреба сьогодення!

6. Совість – це вираження моральної самосвідомості особистості, здатність апелювати до наших почуттів та емоцій, волі, розуму, спонукаючи нас діяти відповідно до того, що ми вважаємо добрим і правильним.

Для цього у закладах освіти проходили тренінги, бібліотечні уроки, інтерактивні заняття, де знайомились з цим важливим поняттям.

Вчинки, справи робили на совість: допомагали тим, хто потребував допомоги;

організовували зустрічі з письменниками, видавцями, рятувальниками, поліцейськими, іншими фахівцями; говорили про обов'язок і совість, про етику й мораль.

7. Свобода є найважливішою моральною цінністю у житті як особистості, так і нації. Важливо, аби свобода дітей була спрямована на розширення їхніх можливостей, на здатність приймати відповідальні рішення.

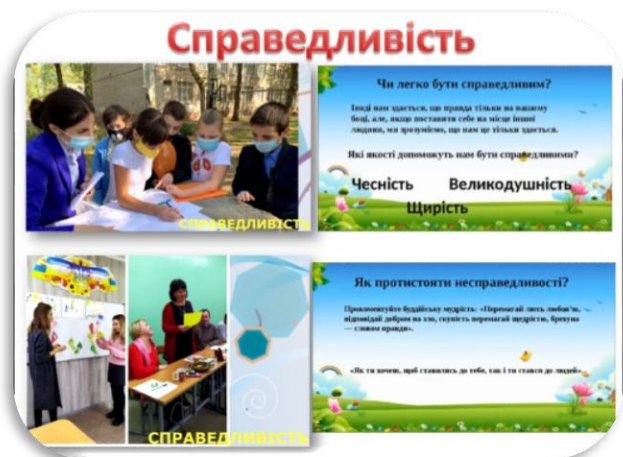
І в цьому їм допомагає учнівське самоврядування, яке навчає здобувати важливий

досвід свободи вибору. Учні обирають президента учнівського самоврядування, вільно обираються до учнівського парламенту. Вільно і свободно пропонують цікаві заходи. Стають учасниками рольових, інтелектуальних ігор, навчаються вільно висловлювати свої думки. Беруть участь у патріотичних, історико-краєзнавчих квестах, військово-патріотичних іграх, відзначають свята, присвячені свободі, незалежності, соборності. Оформлені за результатами заходів творчі виставки робіт, малюнків передають нашим захисникам.

8. Справедливість є значущою моральною цінністю виховання і соціалізації особистості, виступає базовим принципом побудови суспільства, людських стосунків.

Інсценування, театральна діяльність, ситуаційно-рольові ігри, бесіди, інтерактивні заняття сприяють і допомагають вивчати і розуміти учням поняття «справедливість». Спортивні змагання різного формату налаштовували всіх на справедливість у визначенні переможців. Академічна доброчесність дорівнює «справедливість» і навчає учнів і педагогів не миритися зі списаними, не по праву використаними матеріалами. Тільки справедливі взаємини можуть протистояти протиправним, дискримінаційним проявам.

Внаслідок роботи організовували виставки тематичних плакатів, малюнків, оформлювали літературні полиці, влаштовували кіноперегляди.

9. Рівноправ'я характеризує міжкультурну взаємодію, відносини між різними народами на основі визнання їхніх здобутків, прав і свобод.

Для кращого ознайомлення з цією цінністю у закладах освіти проводились етичні бесіди, інтерактивні заняття, правові брейн-ринги, етно-вікторини, творчі фестивалі, зустрічі з представниками різних національностей, народностей,

правознавцями; висвітлювались, обговорювались питання розмаїття та єдності світу, підтримки національних культур, гендерної рівності.

Це і багато іншого представлено закладами освіти у своїх відеоглядах як підсумки II етапу реалізації міського освітньо-просвітницького проєкту «Десять цінностей сьогодення», на електронній платформі <https://padlet.com/tatianasileska/4rw47myzid0e>

Діяльність психологічної служби спрямована на вирішення освітніх і виховних завдань, зумовлених необхідністю підготовки особистості до професійного вибору, формування соціальних компетентностей молоді, на забезпечення передумов комфортного освітнього середовища, захист прав і свобод дітей. Основна увага у розбудові траєкторії розвитку служби приділяється питанню формування професійної компетентності у практичних психологів та соціальних педагогів, готовності до виконання не лише функціональних завдань, а й надання комплексу актуальних послуг, яких потребують учасники освітнього процесу.

Психологічна служба в системі освіти є складовою державної системи охорони психічного здоров'я громадян України і діє з метою виявлення і створення соціально-психологічних умов для розвитку особистості.

Сьогодні Миколаївська психологічна служба - одна з найпотужніших і найдосвідченіших, яка забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їх поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань освіти. Соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу у закладах здійснюють практичний психолог та соціальний педагог. У 2020/2021 навчальному році кількість фахівців психологічної служби становила 227 осіб, з яких практичних психологів – 157, соціальних педагогів – 70. Наші фахівці використовують у своїй роботі сучасні науково-обґрунтовані методи, які відповідають викликам часу. Першочерговим завданням працівників психологічної служби є пошук дієвих засобів і методів профілактичної, корекційної, просвітницької та розвиткової діяльності. Тому, надання консультативно-методичної допомоги працівникам психологічної служби, активізація творчого та розкриття й розвиток їх інноваційного потенціалу є пріоритетним завданням Центру в умовах сучасності.

Показником компетентності практичних психологів та соціальних педагогів є їх участь у професійних конкурсах, фестивалях, які проходять щорічно на базі нашого Центру.

Щоб ознайомити фахівців з новими досягненнями та ідеями в галузі психології у форматі фестивалю «Барви життя» провідні науковці проводять майстер-класи, діляться своїми кейсами.

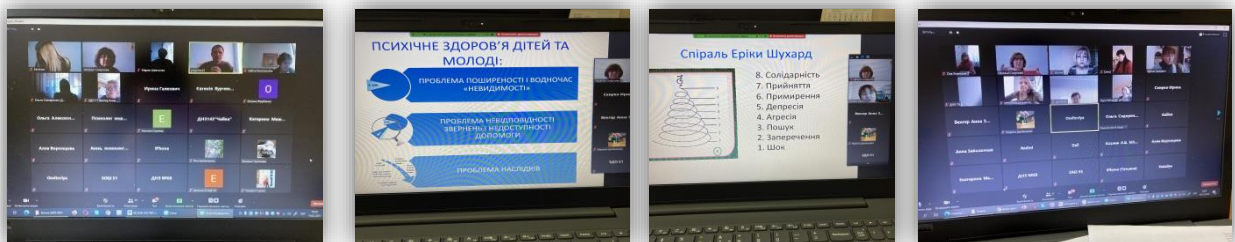
Також у рамках регіонального проекту «Науковці - педагогам» та у співпраці з закладами вищої освіти проводяться наукові студії з актуальних проблем інклюзивної освіти, роботи з гіперактивними дітьми, формування навичок конструктивного діалогу тощо. Для формування позитивної мотивації щодо підвищення власної фахової майстерності та поширення досвіду роботи серед колег міста ефективним є проведення щорічного міського фестивалю «Аукціон професійних знахідок», де практичні психологи та соціальні педагоги діляться своїми досягненнями та наробками. Цікавими та пізнавальними були майстер-класи Горбань О.Ю.(ЗДО № 69) «Психолого-педагогічний супровід старших дошкільників та молодших школярів з ознаками ГРДУ», Венгер А.С.

(ЗДО № 17) «Особливості ігрової діяльності дітей з розладами аутичного спектру. Терапевтичні та сенсорні ігри як засіб корекції аутичних проявів», Галузинської Н. П. (ЗДО № 144) «Психологічний супровід сімей дітей з особливими освітніми потребами», Вишневської О.В. (ПУГ) «Корекційна робота за програмою на зниження тривожності «В мене все вийде», Самсоненко М. В. (ЗЗСО № 57) «Психологічний супровід дистанційного навчання». Напрацювання наших фахівців презентовано на шпальтах фахових видань.

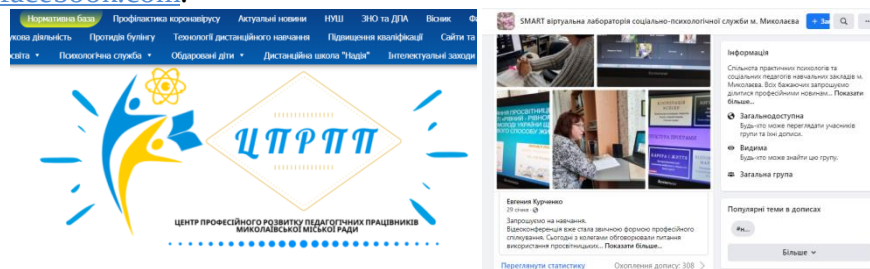
Спеціалісти психологічної служби міста постійно підвищують свій професійний рівень, опановуючи сучасні, ефективні практики психотерапевтичної допомоги: арт-терапію, пісочну терапію, метод когнітивно-поведінкової терапії, казкотерапії, правопівкульного малювання, МАК тощо, навчаючись у провідних фахівців. Так практичні психологи Арюпіна С.В. (гімназія № 4), Дробишева М. В. (ЗОШ № 49), Калмик Р. Л. (ЗОШ №12), Галкович І. В. («АДТ») не лише застосовують ці практики у своїй роботі, а й щиро діляться набутими знаннями та навичками із колегами через майстер-класи, практикуми, тренінги, квести.

На базі Центру активно функціонує фокус-група «Алгоритм дій практичного психолога у роботі з дитиною з особливими освітніми потребами у закладі освіти». На цих зустрічах з фахівцями активно співпрацюють практичні психологи ІРЦ міста, які надають корисну інформацію. Кожна зустріч закінчується професійним діалогом між ними. Особливо запам'ятались виступи практичних психологів Прасола Д. В. (ІРЦ №4), Коваль Н.Л.(ІРЦ № 1), Скірко І.Ф. (ІРЦ № 2), Жилиєвої О. (ЗОШ № 51).

Ефективне впровадження інформаційно-комунікаційних технологій має суттєвий вплив на підвищення якості методичного супроводу працівників психологічної служби міста. Постійно оновлюється розділ на освітньому порталі Центру «Психологічна служба» та сторінки «SMART: лабораторія працівників соціально-психологічної служби міста» у мережі www.facebook.com.

З метою збереження психічного здоров'я фахівців психологічної служби вже багато років на базі центру діє клуб «Позитив», який відіграє значну роль в організації відпочинку та спілкування у неформальній атмосфері.

Психологічна служба покликана навчити, як жити в злагоді з самим собою і з іншими, як вступати в стосунки зі світом, щоб життя приносило задоволення.

«Хештег-Марафон #SafetyChallenge#Love30»

У квітні 2021 року за ініціативи громадської організації «Траффік Челлендж» розпочалося Всеукраїнське змагання шкіл з безпеки дорожнього руху «Хештег-Марафон#SafetyChallenge#Love30», яке реалізується в рамках Національної програми «TrafficChallenge» та II Десятиріччя дій з безпеки дорожнього руху 2021-2030, проголошеного Генеральною Асамблеєю ООН.

Долучитись до участі в цьому змаганні вирішили і здобувачі освіти школи №47. У закладі освіти створено команду «NONSTOP», до якої увійшло 6 учнів 5-9-х класів та представник громадськості, керівниця театрального гуртка Мельниченко В. П. Зареєструвавшись, команда отримала номер #0168 і активно приєдналась до виконання завдань марафону.

На I етапі в результаті спільної роботи членів команди з кваліфікованими експертами – інженером з охорони праці Контуашвілі І. В., вчителем з основ здоров'я Мацютою І. В., заступником директора з виховної роботи Саєнко С. А. командою було створено посібник «Вивчай правила дорожнього руху разом з Лунтиком», що містить цікаві тематичні завдання, які стимулюють дитину бути уважнішою на дорозі та вивчати правила дорожнього руху, проведено практичне заняття з учнями 2-А класу.

Під час проведення II етапу змагань учасниками марафону було організовано навчання для школярів, вчителів та батьків учнів. Для проведення навчання з безпеки дорожнього руху було запрошено експерта – шкільного офіцера поліції - інспектора відділу зв'язків з громадськістю управління патрульної поліції в Миколаївській області Департаменту патрульної поліції лейтенанта поліції Зінькову О. О., яка окреслила головні фактори ризику під час ДТП, розповіла про необхідність використання світлоповертальних елементів на одязі, нагадала правила дорожнього руху для велосипедистів.

Навчання з надання першої домедичної допомоги провели експерти - Ушкац С. Ю., голова Миколаївської міської Первинної організації Червоного Хреста, та Ткаченко Г.О., директор Південного відділення

Миколаївської обласної організації Червоного Хреста, які ознайомили дітей з алгоритмом дій на місці ДТП, показали, як правильно провести постраждалому серцево-легеневу реанімацію, навчили зупиняти кровотечу, надавати домедичну допомогу при переломах.

Команда «NONSTOP» із задоволенням виконує завдання марафону, готова до нових випробувань і сподівається на перемогу!

Команда «Безпечна Дорога Дитинства» Миколаївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 60 – учасник Всеукраїнського змагання Хештег-Марафон [#SafetyChallenge](#). На І етапі марафону команда розробила навчальний посібник з правил дорожнього руху для молодших школярів «Безпечна Дорога Дитинства». Це інтерактивна

книжка – зошит з цікавими завданнями від діджитал-героя Знака, виконуючи які, дитина може вивчити правила дорожнього руху, обрати безпечний маршрут від дому до школи, зможе розрізняти дорожні знаки, дізнається, хто є учасниками дорожнього руху та як бути помітним на дорозі. Після кожного розділу учень має можливість виконати цікаві творчі

завдання, розфарбувати і домалювати малюнки. Учні 5-8-х класів виготовляли макети дорожніх знаків. Посібник пізнавальний, цікавий, оригінальний.

Під час ІІ етапу змагань проведено локальні навчання для 4 груп населення міста:

профілактичний MeetUp «Безпека на дорозі – це життя», практичний баркемп «Що робити на місці ДТП, надання першої домедичної допомоги», інформаційний калейдоскоп «Знаємо. Вивчаємо. Виконуємо» - (Педагогічний колектив школи), навчальний селфі – марафон «Дорожня грамота», просвітницький променад «Безпека міських вулиць».

Заходи, проведені в рамках Всеукраїнського змагання Хештег-Марафон [#SafetyChallenge](#), стимулюють поширення якісної освіти з дорожньої безпеки, заохочення дітей та молоді до активного вивчення питань власної безпеки та оперативне підняття рівня масової безпекової грамотності

населення. Оскільки правила безпеки з дорожнього руху опрацьовували поєднанням вивчення теорії з її практичним застосуванням, результати проведеної роботи показали більш якісні знання, уміння і навички.

Хештег-Марафон викликає зацікавлення учнів, батьків вчителів, громадськості. А співпраця з експертами сприяє самостійності у прийнятті рішень, розвиває творчість і, найголовніше, виробляє правильність поведінки учасників руху на дорогах.

У кінці квітня команда «Стоп! Кадр» #0228 Миколаївської ЗОШ І-ІІІ ступенів № 20 долучилась до Всеукраїнського змагання «Хештег-Марафон [#SafetyChallenge](#) [#Love30](#)»

До складу команди ввійшли дорослі (вчителі й батьки) та учні.

На першому етапі було розроблено та випущено посібник «Мульт-навігатор правил дорожнього руху». За допомогою відомих мультгероїв діти, граючи, вивчатимуть правила дорожнього руху, розвиватимуть уважність, познайомляться з місцями безпечного переходу проїжджої частини дороги, закріплять знання про дорожній рух і правила безпечної поведінки на вулицях; розвиватимуть пізнавальні інтереси, а також разом з героями навчатимуться культурі поведінки на вулиці та у транспорті.

А допоможуть їм в цьому різні інтерактивні ігри, цікаві завдання, конкурси та ребуси, розроблені згідно з віковими особливостями дітей.

У початкових класах провели заняття, використовуючи даний посібник, за допомогою живих персонажів з книги. Діти не просто знайомились або згадували правила, вони активно контактували з Гонщиком, Піратом, Поліцейським.

З 10 травня стартував другий етап Хештег-Марафону.

Під час другого етапу Хештег-Марафону команда #0228 зібралась заповнити весь освітній простір: від шкільного майданчика до мікрорайону, і для цього оголосила набір ХЕЛПЕРІВ: активних, ініціативних, досвідчених помічників. Кожного дня вони будуть ділитися корисною інформацією з правил безпеки дорожнього руху.

Так розпочалась операція #поліціяhelp

На допомогу команді прийшли спеціалісти з поліції, які провели цікаві заняття: лейтенант Федоров Олександр Валерійович (старший інспектор з особливих доручень відділу зв'язків з громадськістю УПП в Миколаївській області), лейтенант Зінькова Олена Олександрівна (інспектор відділу зв'язків з громадськістю УПП в Миколаївській області), старший лейтенант Яковенко Юлія Вікторівна (інспектор відділу зв'язків з громадськістю УПП в Миколаївській області), старший

лейтенант Рябокінь Юлія Геннадіївна (начальник відділу зв'язків з громадськістю УПП в Миколаївській області), Давидюк Андрій Володимирович (інструктор-рятувальник).

Команда налаштована на перемогу, але, як вважають її члени, не менш важливим є набуті знання та досвід, які допоможуть попередити випадки ДТП.

Що сьогодні визначає успішну бібліотеку, в якій високий рівень бібліотечного обслуговування? Як використовуючи інформаційний потенціал та різноманітність послуг по-новому відкрити бібліотеку, довести її значимість, необхідність.

«Перезавантаження» бібліотек закладів освіти стало необхідністю у зв'язку з реформуванням системи освіти. Щоб залишатися в епіцентрі основних трендів розвитку громадянського суспільства, бібліотекар повинен постійно отримувати нові знання та навички.

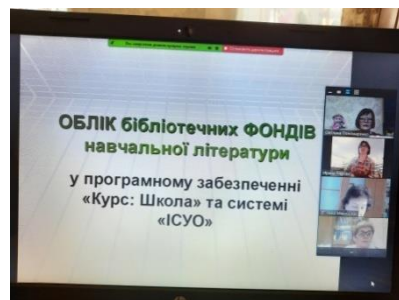
Нові ролі і функції працівників центрів професійного розвитку педагогічних працівників змінили підходи до роботи з бібліотечними кадрами закладів освіти.

З огляду на це робота проводилася за такими напрямками:

1. Формування траєкторії професійного розвитку.

Яким чином ми допомагаємо формувати траєкторію професійного розвитку?

Анкета «Від самооцінювання власної педагогічної майстерності до проектування траєкторії професійного розвитку» допомогла знайти «слабкі» та «сильні» сторони професійної діяльності бібліотекаря, сформувати стрижень особистого зростання, здійснити постановку і пошук професійних завдань. Наступним кроком стало створення онлайн-портфолію або ж розробка Проєкту професійного розвитку. Завершальним етапом стало формування «чек-листа – путівника» власних потреб і кроків особистого зростання. Ці питання були опрацьовані на онлайн-конференціях: «Освітнє середовище бібліотеки ЗЗСО: нові виклики, нові можливості», «Створення й оформлення портфолію шкільного бібліотекаря», «Формування траєкторії професійного розвитку шкільного бібліотекаря».

2. Консультування з питань: «Шкільна бібліотека в інфраструктурі грантових проєктів: можливості для розвитку», «Алгоритм інвентаризації бібліотечного фонду», «Особливості атестації бібліотекаря ЗЗСО», «Як підготувати бібліотеку до інституційного аудиту», «Х'ютагогіка для бібліотекаря», «Оптимальні форми та методи роботи бібліотеки ЗЗСО», «Порядок обліку книжкового фонду у бібліотеці ЗЗСО. Ведення картотеки підручників», «Порядок електронного обліку фонду підручників у шкільній бібліотеці. Опрацювання Інструкції з обліку бібліотечного фонду»,

«Академічна доброчесність: практичний вимір, проблеми реалізації та відповідальність».

3. Організація бібліотечного простору.

Для того, щоб бібліотечний простір став комфортним і сучасним, відкритим і доступним, мобільним і мультифункціональним, було проведено онлайн-презентацію практичного посібника «Чотири простори бібліотеки: модель діяльності». Сьогодні шкільні бібліотеки міста стають сучасними майданчиками, що поєднують чотири простори: навчання,

натхнення, зустрічей та подій. Це бібліотеки ЗЗСО №3, 6, 11, 15, 17, 28, 34, 42, 43, 45, 46, 51, 54, 56, 57, 64, гімназій №№3,4, економічного ліцею №2, Першої української гімназії імені М. Аркаса, Миколаївського муніципального колегіуму імені В.Д. Чайки.

4. Комунікація шкільної бібліотеки в електронному просторі.

Бібліотечне обслуговування на сьогоднішній день зазнало значних змін, які пов'язані із використанням комп'ютерів, цифрових технологій та Інтернету. Бібліотечні блоги та сторінки «Шкільна бібліотека» на сайтах закладів освіти - це інструмент просування бібліотеки у віртуальному просторі. На засіданнях інтерактивної школи сучасного бібліотекаря «Бібліоколо» розглядалися питання ефективності бібліотечного блогу та сторінки в соціальних мережах; ознайомлення із сервісами, які дозволяють вести власний блог; як розміщувати інформацію про роботу шкільної бібліотеки в соціальних мережах; культура спілкування в бібліотечних блогах.

Цікавими та змістовними є блоги, сторінки «Шкільна бібліотека» на сайтах закладів освіти та у соціальних мережах ЗЗСО №11, 14, 16, 22, 24, 33, 42, 45, 46, 48, 56, 57, гімназії №3, Миколаївського морського ліцею імені професора М. Александрова, Миколаївського класичного ліцею.

5. Школа цифрової грамотності.

Питання формування *цифрових навичок та компетенцій, захист* персональних даних під час дистанційного навчання, при роботі в Інтернеті, у сфері захисту прав споживачів фінансових послуг *розглядалося на онлайн-конференції* «Інформаційна безпека користувачів онлайн-платформ: захист персональних даних». Для формування

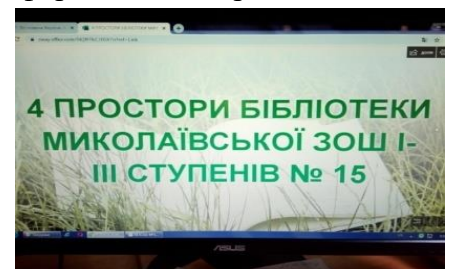
цифрової грамотності бібліотечних працівників проведено також ряд консультацій: «Європейський тиждень цифрової грамотності», «Базові цифрові навички та медіаграмотність», «Захист дітей у цифровому середовищі: рекомендації Міжнародного союзу електрозв'язку»; «Робочий зошит із безпеки в цифровому середовищі».

6. Користувач в інформаційному суспільстві.

Створенню сучасного цікавого бібліотечного середовища, як реального, так і віртуального, вчилися шкільні бібліотекарі на флеш-семінарі «Користувач в інформаційному суспільстві: нові реалії, сучасні підходи». Саме під час дистанційного навчання бібліотекарі усвідомили, що таке віртуальний користувач і як задовольнити його інформаційні потреби. Учасники заходу поділилися

власним досвідом та розкрили свої професійні лайфхаки з таких тем: «Минуле і сьогодення шкільної бібліотеки ЗОШ №57» (Гринько Н.М.), «Бібліотека в інтерактивному медіасередовищі» (Благірева І.В., морський ліцей імені професора М. Александрова), «Чотири простори бібліотеки ЗОШ №15» (Лемба І.В.), «Бібліотечний простір шкільної бібліотеки: пошуки

трансформації та організації в сучасному вимірі» (Мірошник Н.О., ЗОШ №6), «Шкільні бібліотеки: до та після, або як є» (Подкопай О.А., ЗОШ №45), «Стежками креативності: квест-технології як інноваційна форма популяризації бібліотеки та читання» (Лемба І.В., ЗОШ №15), «Медіакультура в бібліотечному просторі» (Михайленко Н.І., Перша українська гімназія імені М. Аркаса).

7. У 2020/2021 н.р. бібліотекарі закладів освіти долучилися до проведення Всеукраїнського місячника шкільних бібліотек «Шкільна бібліотека та екологічна просвіта учнів», взяли активну участь в онлайн-конференції, на якій підводилися підсумки цього заходу. Робота в рамках Місячника була спрямована на активізацію діяльності з даної теми, що сприяло проведенню цікавих, інтерактивних та різнопланових заходів у всіх бібліотеках закладів освіти.

виховання в учнів любові до книги, створення позитивного іміджу бібліотеки.

Існує пряма залежність між розвитком шкільної бібліотеки та якістю освіти яку надає школа, тому ми впевнені що розвиток бібліотек в напрямку їх реформування в сучасні бібліотечно-інформаційні центри сприятиме покращенню якості освіти в наших закладах.

8. З метою заохочення дітей до систематичного читання, популяризації найкращих надбань української та світової літератури, піднесення просвітницької ролі бібліотеки у вихованні підростаючого покоління з березня по квітень 2021 року в закладах освіти міста пройшов Тиждень дитячої книги «На крилах книг», який став акцією, спрямованою на популяризацію читання,

У 2021 році розпочато діяльність вихователів-методистів закладів дошкільної освіти у проєкті «Методична лабораторія «7 Ідей», яка відбуватиметься на базі Науково-педагогічної бібліотеки у рамках консультативного супроводу щодо розроблення у закладах внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Метою діяльності лабораторії є об'єднання професійних спільнот задля реалізації річних завдань, сформованих для опанування педагогами критеріїв та індикаторів самооцінювання якості

освітньої діяльності; напрацювання варіантів методичної діяльності за визначеними завданнями; обговорення та опанування корисною інформацією про шляхи у зміні підходів в організації освітнього процесу. Цінним є інформаційний супровід спеціалістів бібліотеки, які для зустрічей готують виставку фахових джерел та літературний показник за темою.

Перша зустріч присвячена темі фізичного розвитку та зміцнення здоров'я дітей. Цей проєкт став продовженням циклу занять «Педагогічна логія: бібліотекарі – освітянам» для спеціалістів закладів дошкільної освіти міста. У 2020/2021 н.р., не зважаючи на карантинні обмеження, шкільні бібліотекарі намагалися використовувати всі можливості для підвищення кваліфікації, навчання, участі у «офлайн» заходах на базі науково-педагогічної бібліотеки м. Миколаєва.

Так, з дотриманням всіх карантинних обмежень продовжились краєзнавчі зустрічі. Восени 2021 року відбулася презентація книги Ірини Грунської, а всі школи міста отримали в дарунок примірник видання. Бібліотекарі долучалися до ZOOM-конференцій що проводилися на базі ДНПБУ ім. В. Сухомлинського.

Робоча група шкільних бібліотекарів на чолі з директором НПБ м. Миколаєва розробили та направили в рамках громадського обговорення зміни до Закону «Про бібліотеки та бібліотечну справу», пропозиції щодо підвищення ролі шкільної бібліотеки та активно лобювали інтереси миколаївських шкільних бібліотек в рамках роботи Української бібліотечної асоціації.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 10

Миколаївської міської ради

Керівник закладу: Чайкіна Людмила Андріївна

Назва ініціативи: «Від мрії до дії»

Мета ініціативи: створити умови для розвитку творчого потенціалу учнів. Розвиток навичок 4К (комунікація, колаборація, креативне мислення, критичне мислення + Д (дослідництво))

Період впровадження: 2018-2022 рр.

Зміст ініціативи: Інтерес до навчання у дітей вкрай нестійкий, більшість із них не виявляє вольових зусиль до подолання навчальних труднощів. Потрібно створити такі умови, щоб дитину цікавив сам процес пізнання. Назріла об'єктивна потреба модифікувати традиційний урок у напрямі індивідуалізації педагогічної взаємодії вчителя і класу та оптимізації навантаження на учня.

Тому, на наш погляд, доцільно на уроках та в позаурочний час використовувати інноваційні технології разом із традиційними, що дозволяє урізноманітнити діяльність учнів.

Методична рада школи провела моніторинг стану освітньої діяльності, результатів позакласної роботи з предмету, педагогічного складу, матеріально-технічного забезпечення, ознайомилися із запитам учнів та батьків. Згідно з результатами дійшли висновку, що необхідно впроваджувати в систему роботи школи такі методики роботи, які будуть сприяти формуванню зацікавленості, допитливості учнів до нових фактів, цікавих явищ, пізнання істотних властивостей предметів, явищ, до встановлення причинно-наслідкових зв'язків, закономірностей, прагнення розв'язати можливі проблемні питання на практиці, потреби творчого застосування знань та їх поповнення.

З цією метою у школі було запроваджено проєкт «STEM-освіта».

Вчителі школи у 2019 році, Кострікова О.О., Голубчик С.Ю., брали участь у тренінгу «Дні наскрізного навчання. STEM у середній та старшій школі», у м. Київ на базі КМДШ.

У школі працює над втіленням проєкту «STEM – освіта» творча група «Міжпредметна інтеграція в умовах НУШ» (керівник М.В.Пурло). Керівник групи М.В. Пурло підготувала і провела семінар «Інтеграція в початковій школі», майстер – клас, виступила з доповіддю на педраді «Виховні можливості STEM-уроків та інтегрованих уроків».

За час роботи з напрямку «STEM – освіта» підвищився науково-теоретичний та методичний рівень викладання навчальних предметів, посилилась увага до пошуків інтеграції предметів, модернізації форм, методів і засобів проведення уроку.

У 2019/2020 н.р. проведено щорічний педагогічний фестиваль «Мій STEM – урок». На базі школи у квітні 2019 р. проведено семінар-практикум для заступників директорів з навчально-виховної роботи з теми «Розвиток критичного мислення на уроках природничо-математичного циклу».

На даному заході вчителі школи презентували свій досвід з теми «STEM – освіта». У школі стало традицією раз на місяць проведення STEM-днів та інтегрованих днів. В цьому році це:

- STEM – день «Міжнародний день ляльок»;
- STEM – день «Всесвітній день авіації та космонавтики»;
- інтегрований день «День шкільних бібліотек»;
- інтегрований день «День української мови та писемності»;
- інтегрований день «Міжнародний день чаю».

Учителі школи (Голубчик С.Ю., Кострікова О.О., Третяк М.В., Рамкова О.І., Яресько Л.В., Луценко Ю.М., Синельник Т.Д., Пурло М.В., Наріжна Т.О., Піщуріна Е.І.) разом з учнями беруть активну участь у проведенні Всеукраїнського

інженерного тижня. Крім того, продовжено позакласну роботу зі STEM-освіти для початкової школи. Вчителі природничо-математичного циклу під керівництвом учителя фізики Третяк М.В. розробили систему STEM-занять, провели майстер-класи в початкових класах. Учителі початкової школи продовжили позакласну роботу зі STEM-освіти.

У 2020/2021 н.р. творча група вчителів продовжила розробку програми зі STEM-освіти для учнів 5-6-х класів.

Результати впровадження: позакласна робота з предмету носить системний характер, сприяє підвищенню рівня мотивації учнів до вивчення предметів природничо-математичного циклу.

Учні школи, Костіков Олександр, Князев Олексій, у 2019 стали переможцями обласного фестивалю «Моя STEM-ідея» для учнів 1-11-х класів закладів загальної середньої освіти, вихованців інтернатних закладів освіти, закладів позашкільної освіти.

Учитель фізики Третяк посів II місце у міському WEB-фестивалі «STEM-освіта Миколаєва-2019» в номінації «Від цікавого дослідження до Нобелівської премії».

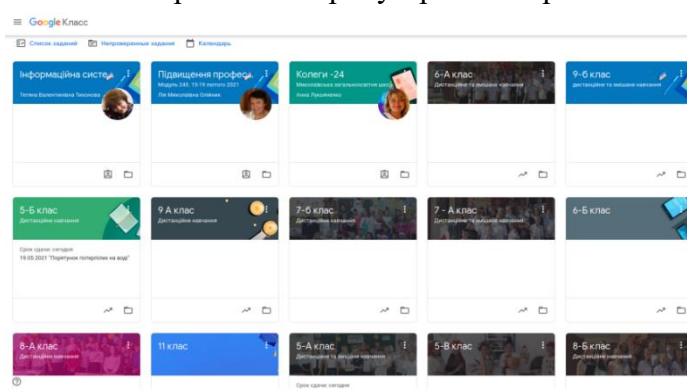
Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 24 Миколаївської міської ради

zosh24-nikolaev@ukr.net

1. Керівник закладу: Жеребцова Тамара Володимирівна

2. Назва практики: Організація дистанційного навчання в період карантину

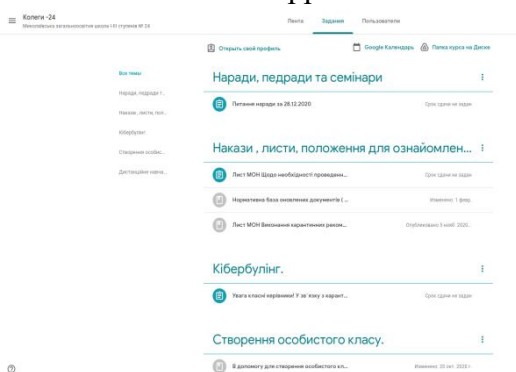
У вересні 2020 року прийнято рішення щодо впровадження технології GoogleSuite

в освітній процес, задля цього було організовано курси на базі школи для вчителів. Даний курс мав на меті навчити його учасників працювати з електронною поштою (Gmail), користуватися сховищем даних (GoogleDrive), створювати документи (GoogleDocs), форми для заповнення (GoogleForms), відкривати доступ до файлів іншим користувачам і створювати власний навчальний курс

(GoogleClassroom).

На початку 2020/2021 навчального року розпочато інтеграцію технології GoogleClassroom в освітній процес. Усі учні школи (з 1 по 11 класи) отримали код доступу для свого класу. Тому, з вересня 2020 року вчителі почали працювати на платформі GoogleClassroom, яка стала основною платформою дистанційного навчання. Чому? GoogleClassroom доступний скрізь, де є Інтернет. У Classroom можна зайти на комп'ютері в будь-якому браузері, а також з мобільних пристроїв на базі Android і AppleIOS.

Розклад на 05.09.2021-06.09.2021

Година	А	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И
1	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
2	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
3	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
4	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
5	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
6	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
7	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
8	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
9	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
10	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика
11	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика	Математика

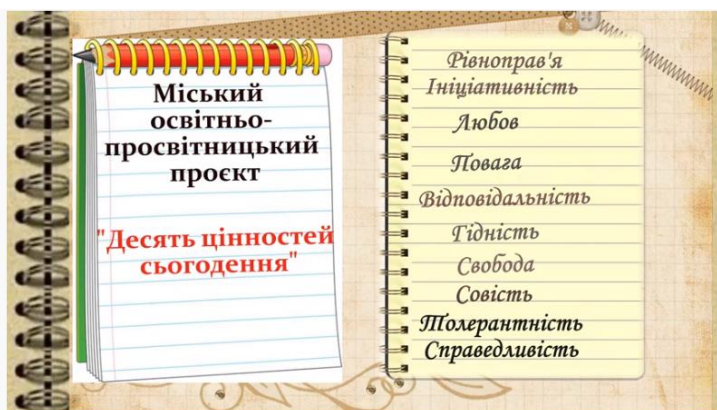
В період

карантину адміністрацією школи було проведено педагогічну раду, засідання батьківського активу класів, керівників професійних об'єднань, атестаційної комісії у режимі ZOOM-конференції та GoogleMeet. На платформі GoogleClassroom додатково створили методичний онлайн-кабінет.

У перші дні карантину класні керівники повідомили учнів та їх батьків про режим дистанційної роботи. Дистанційні уроки з самого початку були

організовані згідно з розкладом уроків, учителі самостійно визначали вид уроку (зеленим - онлайн, жовтим – офлайн) відповідно до календарно-тематичного плану. Чітке дотримання розкладу організовує учасників освітнього процесу, дає змогу пам'ятати про терміни роботи вчителів і учнів, контролювати роботу вчителів і не вимагати додаткових

звітів щодо організаційно-педагогічної роботи вчителів у період карантину.

Використовували GoogleMeet та ZOOM-конференції для проведення відеоуроків. Учні щоденно долучаються до відеоуроків учителів за звичним розкладом (постійно діючим посиланням на онлайн-урок). Є час початку кожного з уроків. Решта занять відбувається в асинхронному онлайн-режимі — учні, одержавши вказівки, виконують

завдання. У результаті, з одного боку, дотримуємося більш-менш звичного для учнів розкладу, а з іншого — не переважимо їх онлайн-присутністю.

GoogleClassroom дозволяє зробити процес навчання багатостороннім. Найпростіший варіант розподілу ролей: учитель — учень. Перший розміщує матеріали, прикріплює файли, створює завдання, решта знайомляться з інформацією, виконують завдання і отримують оцінки. За потреби на кожному етапі додаються коментарі, наприклад, коли завдання потрібно повернути, попросивши доповнити або виправити щось.

Адміністрація школи розробила формат і вимоги до дистанційного уроку, а саме:

- створення текстового опису;
- встановлення термінів здачі (обов'язково);
- визначення шкали оцінювання;
- персоналізація (відкривають доступ усім чи лише окремим учням);
- повідомлення, у якій формі потрібно здати домашнє завдання (це залежить від формату завдання).

У вкладинці «Оцінка» — електронний щоденник учня, а для загальної картини досягнень учнів школа веде постійно діючий онлайн-журнал на платформі e-schools. Посилання на онлайн-журнал: <https://zosh24-nikolaev.e-schools.info/director/484973>

Класні керівники разом з батьками намагаються здійснювати контроль за тим, щоб учні не просиджували за комп'ютером зранку до вечора. Учитель повинен починати наступний урок лише після перерви (відповідно до режиму занять).

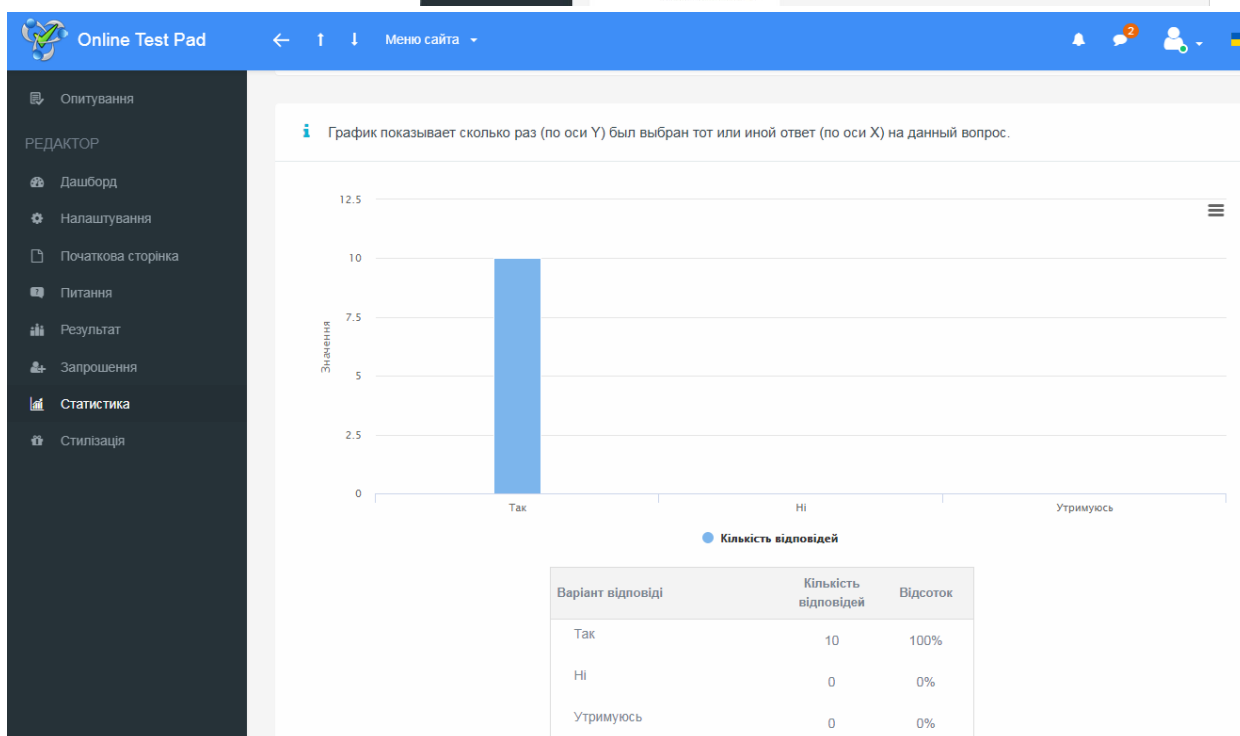
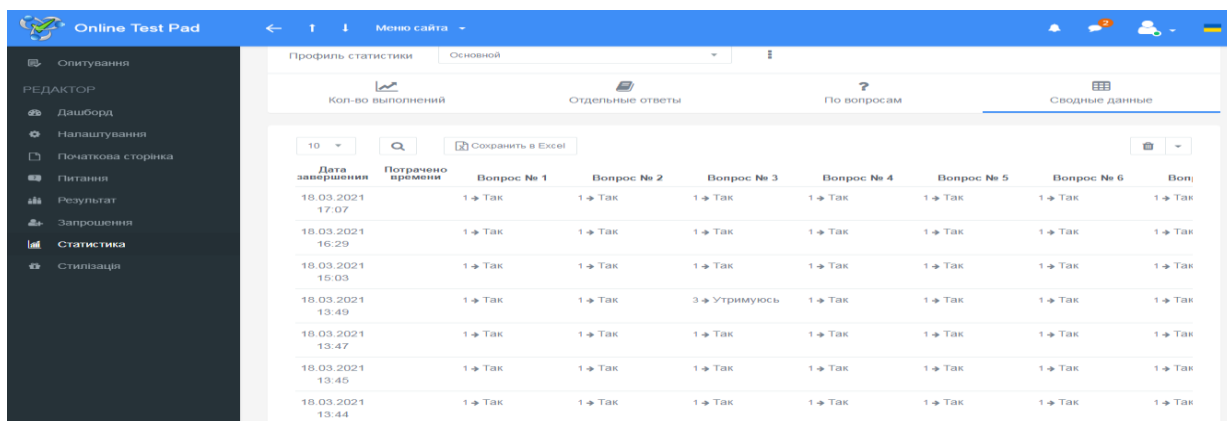
Також вчителі використовують:

1. YouTubeStudio для створення «живих» презентацій;
Посилання: <https://www.youtube.com/watch?v=kdy6cmBp4qE>
2. OnlineTestPad для створення тестів, анкет, кросвордів. Адміністрація використовувала цю програму для проведення голосування під час атестації. Дуже зручно, коли результати тестувань можна продемонструвати у вигляді діаграм, графіків.

Для адміністрації використання опитувальника та розшифровка даних у вигляді таблиці або діаграми.

Використання для вчителів-предметників також є зручним.

Мої тести

Тести	Коректні	За датою створення
Самостійна робота з теми: "Коло і круг"	44	12.04.2021
Розв'язування задач за допомогою лінійних рівнянь. Рівняння як математична модель задачі.	34	04.04.2021
Квадратне рівняння. Контрольне тестування.	9	04.04.2021
Коло і круг. (Теоретична частина)	19	31.03.2021
Ознаки рівності трикутників.	31	18.01.2021
Дорогі діти! Додатні і від'ємні числа: читайте завдання щодня, не відкладайте в потім. У нас не канікули, а карантин.	13	18.01.2021
Застосування кількох способів розкладання многочленів на множники.	23	18.01.2021
Звичайні дробі. 1 ЧАСТИНА	39	18.01.2021

Online Test Pad

Меню сайта

Тести

РЕДАКТОР

- Дашборд
- Налаштування
- Початкова сторінка
- Питання
- Загальний текст питань
- Групи питань
- Результат
- Сертифікат
- Запрошення
- Статистика
- Ручна перевірка
- Стилізація

Ознаки рівності трикутників.

Профіль статистики

Основной

Кол-во проходжений Отдельные ответы По вопросам По результатам Таблица результатов Сводные данные

10

Сохранить в Excel Пересчитать

	#	Пользователь	IP	Дата завершения	Потрачено времени	Кількість правильних відповідей	Відсотки правильно відповідей (%)	Ваша оцінка:
	88029313	Гусарова Аліса	185.187.94.70	03.02.2021 14:47	00:28:10	6	50	6
	86900665	Богомолів Олег	37.73.109.159	26.01.2021 10:38	00:05:36	11	91.67	11
	86849674	Зинов'єва Нікіти	176.105.209.44	25.01.2021 22:37	00:02:13	10	83.33	10

- Використання особистих блогів та розміщення матеріалів для повторення за попередні класи.
- Використання *Jamboard* дошки під час уроків для групових форм роботи.

7 клас

Настройки Доступа

Выбрать фон Очистить фрейм

7 клас

Рівнобедрений трикутник

Ознака: Якщо в $\triangle ABC$ $\angle A = \angle C$, то $AB = BC$

Означення: $\triangle ABC$ — рівнобедрений (з основою AC)

$\triangle ABC$ — рівносторонній

бчна сторона бчна сторона

основа

Властивість: Якщо в $\triangle ABC$ $AB = BC$, то $\angle A = \angle C$

Властивість: $\angle A_1 = \angle B_1 = \angle C_1$

Дано: $AC = BC$, $AD = KB$
Довести: $CD = CK$, $\angle 1 = \angle 2$

Доведення:

- $AC = BC$ — за умовою, то $\triangle ABC$ — рівнобедрений, AB — основа
- $\triangle ABC$ — рівнобедрений, то $\angle A = \angle B$
- $\triangle ACD = \triangle BCK$ — за I ознакою рівності трикутників ($AC = BC$, $AD = KB$, $\angle A = \angle B$)
- Якщо $\triangle ACD = \triangle BCK$, то $CD = CK$
- Якщо $CD = CK$, то $\triangle CDK$ — рівнобедрений
- Якщо $\triangle CDK$ — рівнобедрений, то $\angle 1 = \angle 2$

Рівнобедрений трикутник

Виконай № 329, № 332

Допиши дані задачі !!!

Для класних керівників, онлайн-виховні години

Інформаційний простір. Кібербулінг. Безпека в інтернет просторі

8-А клас

Не можна переконуватися в тому, що це неправда.

Не брати участь в грошових розграшках, це може бути обманом

Не можна додавати людей яких не знаєш в друзі

Ні в якому разі не можна давати свої дані в інтернеті

Дотримуючись цих правил Ви будете в безпеці.

- Проведення телемостів, спільних уроків для паралельних класів.
- Висновок:

Додаток є безкоштовним, також він захищений від втрати інформації (всі дані копіюються на Google Диск) і проникнення сторонніх осіб. А ще він неймовірно простий і зручний, завдяки чому і здобув всесвітню популярність.

Завдяки додатку:

- учитель надсилає матеріали всім учням одразу, дистанційно;
- збирає роботи онлайн;
- бачить статистику виконання;
- планує час розсилки завдань;
- налагоджує невидиме для інших учнів індивідуальне спілкування з більш сором'язливими учнями тощо.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 26

Миколаївської міської ради Миколаївської області

zoch_26@ukr.net

Директор школи – Пастушкова Ірина Семенівна

Назва практики: «Розвиток позитивної організаційної культури як внутрішнє джерело стимулювання інноваційного розвитку закладу освіти»

Період впровадження 2018-2021 рр.

Короткий зміст Позитивна організаційна культура – це внутрішнє джерело стимулювання інноваційного розвитку закладу освіти і важливий напрям діяльності нашої школи у сучасних умовах, який потребує ефективного проектування і розвитку. За допомогою учнів-активістів, лідерів ми намагаємося підвищити позитивну мотивацію та життєву активність усіх учнів школи шляхом їх залучення до громадсько-корисної проектної діяльності.

Передумови - Однією зі складових Нової української школи є створення сучасного мотивуючого, безпечного та інклюзивного освітнього середовища, дружнього до дитини. Місія нашого закладу відповідно до Концепції «Нова українська школа» - формування якісно нового покоління випускників, які будуть цілісними особистостями, патріотами, інноваторами, творцями і частиною інклюзивного та інноваційного освіченого суспільства, в якому кожен громадянин має рівні права і можливості для розвитку свого таланту протягом життя.

Опис практики

Роботу адміністрації та всього колективу нашої школи спрямовано на розвиток позитивної організаційної культури.

Протягом 2018/2019 навчального року колектив школи взяв участь у міжнародному проєкті «Шкільна медіація і діалог: стратегії для молодого покоління миротворців в Україні». У школі створено шкільну службу медіації, працює гурток «Особиста гідність. Безпека життя. Громадянська позиція».

Колектив школи з 2018 року є учасником Всеукраїнського проєкту з громадянської освіти дітей і молоді «М18 - Ми можемо більше!» і входить до Національної мережі М18, а також є членом Всеукраїнської Мережі постійно діючих кіноклубів медіапросвіти з прав людини Docudays UA, щорічно проводиться Доси-тиждень проти булінгу в школі.

Більше половини класів школи інклюзивні (17 з 31).

Облаштовано ресурсну кімнату, організовано роботу команд психолого-педагогічного супроводу, роботу корекційних педагогів, налагоджено взаємодію з ІРЦ. Наша школа - переможець програми інклюзивних проєктів «Доступний туризм-2018». У проєктах

«Дуже особливі музейні уроки Миколаївської спадщини» та «Юні археологи» брали участь діти з особливими потребами (і не тільки) нашої школи та інших шкіл міста (екскурсії та пізнавальні заходи в обласному краєзнавчому музеї та в музеї під відкритим небом «Дикий Сад»). З того часу ми щорічно беремо участь у відзначенні Дня археолога в нашому місті (ігрова локація для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку).

У 2020 році учні школи стали переможцями Міжнародного інклюзивного конкурсу для школярів та студентів «Точки дотику» в номінації «Інклюзія: безумовність стосунків» (III місце).

З 2018 року ми щорічно проводимо наймасовіші уроки добра про гуманне і відповідальне ставлення до тварин та заняття з біоетики в співпраці з БФ «Щаслива лапа». Ці уроки дуже люблять наші діти. Вони з радістю приносять до школи своїх домашніх улюбленців, діляться їхніми фото, обмінюються порадами щодо утримання та догляду за ними.

Директор школи Пастушкова І.С. щорічно розробляє і реалізує

соціальні екологічні грантові проекти, здобуваючи перемоги в грантових конкурсах «Місто інновацій» та інших: «ЕКО-SMART-майданчик: доторкнись руками та відчуй світ навколо тебе!» (2019/2020 н.р.), «GREEN-STREAM: Від екології душі – до екології Всесвіту!» (2020/2021 н.р.).

У січні 2020 року ми провели науково-пізнавальну програму з підведення підсумків

різнокольорового та захоплюючого інженерного тижня «STEMDiscoveryWeek» щодо впровадження найкращих практик з використання інноваційних STEM-ресурсів та реалізації соціального проекту «ЕКО-SMART-майданчик: доторкнись руками та відчуй світ навколо тебе!».

У вересні 2020 року ми провели мотиваційний тиждень для запуску соціального проекту «GREEN-STREAM: Від екології душі – до екології Всесвіту!» –навчання лідерів учнівського самоврядування «Вартові галактики» як локальний захід в рамках онлайн-інтенсиву МАН України для освітян «Методика формування цінностей та розвитку м'яких навичок учнів», активною учасницею якого була Пастушкова І.С.

У грудні 2020 року колектив школи долучився до проведення IV Всеукраїнського фестивалю партнерства «Освітній хакатон» на тему «Комфортний клімат в освітньому середовищі».

31.12.2021 р. Пастушкова І.С. увійшла до ТОП-5 освітніх мрій на 2021 рік за рейтингом БО GoFundEd та уклала договір з ними про

благодійну діяльність і надання благодійної допомоги школі.

З 2019 року колектив школи став активним учасником програми HealthySchools, яка об'єднує та активізує нашу спільноту, сприяє розвитку творчих здібностей, пропагує здоровий спосіб життя. З цією метою ми також долучилися в березні цього року до Міжнародного проекту PositiveDay.

Традиційним стало відзначення таких свят, як Всесвітній День Доброти 13 листопада, День спонтанного прояву доброти 17 лютого, які з кожним роком набувають все більшої популярності та заохочують всіх

робити добрі справи. Учні

школи беруть участь у волонтерській діяльності, благодійних акціях та як переможці освітнього проєкту «Ідея Є!» започаткували краудфандінг на платформі GoF, де завдяки доброчинцям ми вже маємо чудовий StartUp «3D-простір наших мрій», і кожна інвестиція наближує нас до здійснення мрії – придбання 3D-принтера і створення учнівського соціального підприємства.

Висновки

Високий рівень управлінської культури Пастушкової І.С. характеризується застосуванням демократичного стилю керівництва, створеним у колективі сприятливим соціально-психологічним кліматом, розвитком творчих здібностей та зростанням професійної майстерності вчителів школи, колегіальним підходом до управління школою, широким спектром застосування сучасних технологій управління та формування стратегії розвитку школи, що ґрунтується на глибокому аналізі кадрового, навчально-методичного й матеріально-технічного забезпечення освітнього процесу.

Ірина Семенівна є ініціатором упровадження сучасних освітніх технологій та участі колективу школи в інноваційних проєктах. Завдяки плідній співпраці Пастушкової І.С. з владою, громадськістю, благодійниками створено інтерактивні кабінети природничо-математичних дисциплін, ЕКО-SMART-майданчик. Ірина Семенівна постійно працює над залученням інвестиційних коштів, розробляє проєкти та подає на грантові конкурси, домагаючись перемог.

Головним результатом її роботи є *створення сучасного мотивуючого, безпечного та інклюзивного освітнього середовища, дружнього до дитини завдяки позитивній організаційній культурі в закладі.*

Результати підтверджено підсумками опитування учасників освітнього процесу в рамках функціонування внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Також про це свідчать кількісні показники збільшення учнівського контингенту за період управлінської діяльності директора Пастушкової І.С. з 2006 по 2021 рік більш ніж у 4 рази, що є виявом довіри замовників освітніх послуг до нашого закладу, а також результативність участі в інноваційних освітніх проєктах різного рівня.

З метою забезпечення відкритості та прозорості діяльності школи І.С.Пастушкова особисто веде групу школи на Фейсбуці «Миколаїв. Школа№26» <https://www.facebook.com/groups/myk.26>

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №28 Миколаївської міської ради Миколаївської області

zvоник28@ukr.net

Керівник закладу: Звоник Віра Іванівна

Назва практики: Стратегічно-цільове управління закладом – важлива умова створення інноваційного освітнього середовища Нової автономної української школи.

Період впровадження практики: 2020-2025 роки

Короткий зміст:

Проєкт «Менеджмент управління» створено для успішної взаємодії учасників педагогічного процесу, удосконалення управлінських структур та модернізації структурних елементів функціонування школи з метою формування ціннісних пріоритетів компетентної особистості, яка перебуває у гармонії з природою, відчуваючи себе її невід’ємною частинкою.

- Конкурентоспроможність Школи
- Природовідповідність
- Життєтворчість та Гуманність
- Демократичні принципи управління
- Залучення громади в управління
- Інноваційне середовище
- Змінні структури

- Моделювання нової організаційної культури
- Підвищення позитивного іміджу ЗЗСО

*Інноваційність
управлінської
діяльності*

Діяльність управлінця сьогодні – це робота на результат в умовах стрімкої динаміки й постійних змін в освітньому процесі.

Стратегічне управління - тема актуальна, яка потребує модернізації освітньої стратегії, теоретичного обґрунтування та розробки проектного (діяльнісного) підходу до впровадження.

інтеграція у світовий та європейський простір.

Результати практики, висновки:

Стратегічно-цільове управління закладом, здійснено на основі відритої комунікації, конструктивного діалогу, консенсусу, колегіального вирішення проблем, дає змогу привести освітнє середовище у відповідність до європейських стандартів, потреб сучасного життя,

батьків, органів учнівського самоврядування, учителів, представників громадськості, що сприяє покращенню іміджових показників закладу.

Гордість нашого закладу – це творчі, розумні, здібні учні, які прославляють школу, місто, країну завдяки перемогам в олімпіадах, різноманітних інтелектуальних, творчих конкурсах, спортивних змаганнях, Інтернет-олімпіадах.

Про плідну працю творчого педагогічного колективу

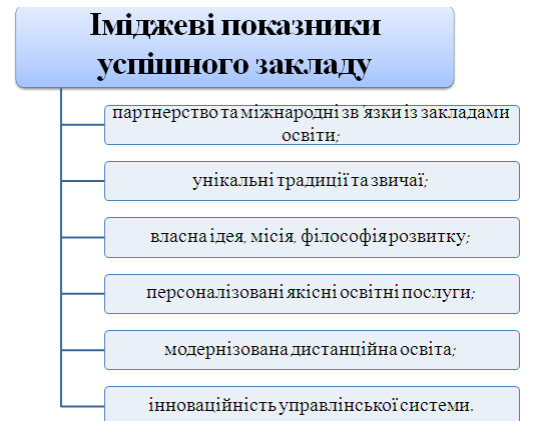

Опис практики:

Стратегічні напрями управління закладом втілюються у життя шляхом реалізації низки цільових проєктів: управлінського, методичного, навчального й виховного.

В основу Концепції Нової автономної української школи покладено принципи:
дитиноцентризм, модернізація, демократичність, партнерство, стратегічність,

Іміджеві показники успішного закладу

запитів суспільства, сформувані особистість як найвищу цінність суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей.

Створена інноваційна модель сучасного закладу спрямована на розвиток успішної компетентної особистості в контексті освітніх реформ в Україні.

Упровадження практики передбачає забезпечення активної участі в управлінні школою

свідчить результативна участь у фахових конкурсах: Всеукраїнський конкурс «Учитель року», «Творчий вчитель – обдарований учень», міських конкурсах «Нове ім'я», «Класний керівник року», соціально-освітніх проєктах «WOW Teachers», коуч-програмах.

Досвід діяльності закладу освіти систематично висвітлюється на онлайн-платформах, онлайн-конференціях, майстер-класах, у фахових періодичних виданнях, соціальних мережах.

<https://www.youtube.com/watch?v=vpBhMcNMcBU>
<https://www.youtube.com/watch?v=tdl0kGGtxmc&t=28s>
http://school28.com.ua/?page_id=461
http://school28.com.ua/?page_id=592
<http://school28.com.ua/?p=9324>
<https://www.facebook.com/groups/899569210485631/?ref=share>

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №31

Миколаївської міської ради Миколаївської області

nikzso31@gmail.com

1. Керівник закладу: Архіпова Аліна
2. Назва практики: Впровадження Agile-менеджменту в закладі освіти

3. Період впровадження практики: 2020/2021 н.р.

4. Короткий зміст практики:

В практиці описано сучасну методологію менеджменту Agile, яка адаптована до закладу освіти. Практика може бути впроваджена керівництвом та вчительством.

5. Передумови:

Проектна діяльність в освіті інтенсивно впроваджується як в освітньому процесі, так і в управлінській діяльності. Але в умовах віддаленої роботи (під час карантинних обмежень) класична система планування і контролю виявилась не пристосованою до змін і потребувала термінового переформатування. Для демократизації та модернізації процесів в адмініструванні нами розпочались

пошуки сучасних методів. Такою виявилась методологія Agile, яка вирізняється гнучкістю та демократичністю.

6. Опис практики:

Agile - це комплекс різних методик і підходів до управління, які:

- фокусують команду на потребах і цілях учасників освітнього процесу;
- спрощують оргструктуру і процеси;
- пропонують роботу короткими циклами (спринтами);
- активно використовують зворотний зв'язок;
- припускають підвищення повноважень співробітників;
- мають у своїй основі гуманістичний підхід;
- є способом мислення і життя.

В Agile маніфесті подано основні цінності, серед яких: люди та співпраця, важливість продукту чи результату, готовність до змін. При порівнянні їх із цінностями нашої спільноти (інноваційність, відповідальність, творчість, партнерство та здоров'я) ми зрозуміли, що ця методологія для нас.

Нами було переформатовано корпоративну структуру із функціональної у проектну і створені лабораторії вчителів, які ведуть протягом року свій інноваційний освітній проект. Характерним є те, що керівниками лабораторій стали вчителі, а члени адміністрації - менторами.

Відповідно до Task-менеджменту та на засадах демократичного і "гнучкого" управління командами, було вирішено впровадити SCRUM-технологію за допомогою дошки Kanban (завдання - робиться - готово). Під час очного навчання така технологія можлива за допомогою звичайної коркової дошки, але під час віддаленої роботи цей варіант неможливий. Тому почали шукати альтернативу в онлайн-застосунках. Спочатку із заступниками ми спробували використовувати дошку Miro. Через англomовний інтерфейс та незручність у використанні ми зупинились на системі управління завданнями

Trello. Дана система дозволяє адміністрації оптимізувати робочий процес, найбільш ефективно задіяти трудові ресурси, виключити втрату і спотворення важливої інформації, необхідної в роботі.

Agile-менеджмент дозволяє зробити роботу над поставленими завданнями більш ефективною незалежно від кількості і місця перебування співробітників. Кожен учасник проєкту бачить список доручень і завдань, поставлених перед ним, ступінь виконання і важливість завдання в теперішньому часі по відношенню до інших дій.

Застосунок Trello - зручна система по організації спільної роботи завданнями та управління проєктами. Всі завдання і дії зосереджені в одному місці. Система доступна в будь-який час, також є можливість завантаження додатка на смартфон.

Керівник завжди бачить реальний стан справ. З програмою Trello можливо призначити відповідальних, розставити пріоритети більш точно і результативніше.

ІТ-сфера давно і успішно використовує різноманітні системи управління задачами (TaskManagement), якщо освітня галузь вимушена адаптуватись до нових умов життя, то керівники повинні запозичувати ідеї в тих сферах, які вже мають досвід віддаленого управління проєктами.

Результати практики, висновки:

На даний момент в застосунку Trello створено команду Миколаївської ЗОШ №31, до дошок команди мають доступ всі вчителі нашої школи.

Створені дошки: «Адміністрація (план роботи)», «Шкільні лабораторії». Кожна творча група створила власну дошку, де відбувається робота за інноваційним проєктом.

В результаті ми отримали такі переваги:

- керівник лабораторії ставить завдання, делегує повноваження і призначає відповідальних, розставляє пріоритети, позначає початок і дату закінчення роботи над проєктом;
- всі учасники команди взаємодіють в одному інформаційному полі: завдання, доручення, документи, дії. Інформаційна база знаходиться в одному місці, зручному для пошуку;
- система дозволяє додавати необхідні файли, гіперпосилання, примітки, інструкції, коментарі до задачі;
- нагадування про терміни закінчення або повідомлення про завершення чергового етапу роботи приходять автоматично всім учасникам команди;
- історія роботи над завданням: кожен учасник може вносити коментарі і зміни по ходу виконання роботи, а також відстежити, ким і коли були внесені зміни;
- учасники команди мають можливість обмінюватися миттєвими повідомленнями в процесі роботи над проєктом.

Інформаційні продукти, презентації, публікації у ЗМІ:

Директор школи Архіпова А.Є. 18 травня 2021 року презентувала досвід по впровадженню Agile-менеджменту, м'якого керівництва, в період пандемії під час всеукраїнського онлайн-діалогу «Асоціації керівників шкіл України». <https://youtu.be/-YWIM0RPXPA>

Кейс про впровадження віддаленого керування проєктами за допомогою додатку Trello увійшов до статті центру інноваційної освіти «Про.Світ» <http://prosvitcenter.org/organizaciyna-structura>

21 травня 2021 року Архіповою А.Є. проведено на дану тематику експертну сесію під час (не)конференції міні-EdCamp Shevchenkove.

Студія онлайн-освіти EdEra у червні 2021 року запускає онлайн-курс для керівників закладів освіти про види автономії, де про організаційну автономію експертом і спікером виступає директор Архіпова А.Є., у власному блозі якої подано практичний досвід та напрацьовані політики стосовно лідерства, корпоративної структури та каналів комунікації, серед яких сучасні гнучкі інструменти освітнього менеджменту.

Презентація – <https://www.calameo.com/read/0042334888f192b27afa1>

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47

Миколаївської міської ради Миколаївської області

school47.mk@ukr.net

Керівник закладу: Моторна Зінаїда Володимирівна

«Створення умов та формування навичок здорового способу життя, профілактика захворюваності у дітей».

2020-2022 навчальні роки

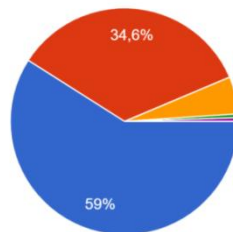
Формування свідомої позитивної мотивації на здоровий спосіб життя, здоров'язберігаючої компетентності як основи здорового способу життя, підвищення культури здоров'я, взаємодія школи і сім'ї стосовно усвідомленого ставлення до здоров'я.

В наш час прослідковується стрімке погіршення стану фізичного та розумового розвитку дітей, катастрофічно недостатньою є культура здоров'я молодого покоління. Приблизно 85 % учнів мають поганий стан здоров'я

— якусь недугу або захворювання. За час шкільного навчання кількість різних захворювань у дітей зростає в 1,5-2 рази.

5. Чи знаєш ти основні принципи здорового харчування?

188 ответов

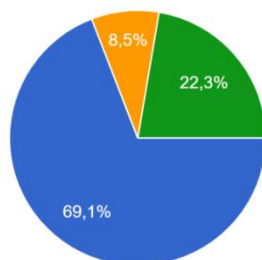
- думую, так - я знаю базові правила
- можу назвати кілька, але треба подумати
- не впевнений/а, що знаю
- бегать по утрам
- Майже всі

Проведено засідання педагогічної ради «Про роботу педагогічного колективу щодо створення умов та формування навичок здорового способу життя, профілактики захворюваності у дітей», на якій проаналізовано питання стану здоров'я учнів школи, забезпечення учнів школи гарячим харчуванням. Крім того, вчителі школи обмінялись досвідом щодо формування навичок здорового способу життя під час освітнього процесу через використання наскрізної лінії «Здоров'я та безпека».

Результати анонімного опитування через Google-форми щодо культури харчування учнів та його вплив на стан здоров'я.

1. Чи снідаєш ти вранці?

188 ответов

- так, кожного дня
- інколи снідаю
- зазвичай не снідаю
- інколи снідаю, або швидко чимось перекушую

Проведення профілактичних занять щодо профілактики захворювання на COVID-19 з використанням навчальних засобів «СТОП корона».

З метою просвітницької роботи з батьками проведено тренінги щодо формування ціннісних орієнтацій здорового способу життя.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №56

Миколаївської міської ради Миколаївської області

school56-2015@ukr.net

м. Миколаїв, вул. Космонавтів, 138-А,

Автор практики: Мазур Ольга Миколаївна

Тема практики: Організація виховного процесу під час дистанційного навчання 2020/2021 роки

Під час дистанційного навчання педагоги створюють умови для того, щоб учні якісно засвоїли навчальний матеріал і вчасно виконували домашні завдання. Однак, в умовах карантину не менш актуальним залишається і виховний процес. Адже він має такі важливі функції: профілактичну, ціннісно-орієнтаційну, просвітницьку для формування особистісних якостей, життєвих компетентностей.

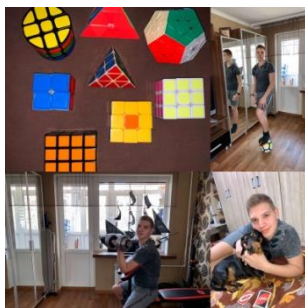
Україна переживає найважчий період – пандемію COVID-19. Більшості з нас зрозуміло, що настав час, коли ми маємо змінити наше звичне життя.

Перед нами, адміністрацією школи, постало першочергове завдання – організувати освітній процес, у рамках якого виховна робота – це той аспект формування учнівської особистості, який просто не можна відкласти на потім. Навіть карантин не може стати перепорою для проведення заходів, які допоможуть учням сформувати загальнолюдські цінності та всебічно розвиватися.

Класні керівники чудово знають нюанси організації виховної роботи. Вони вміло мотивують учнів та привертають їх увагу до нагальних потреб. А формат дистанційного навчання додав нових форм роботи: організація активу класу онлайн, використання соцмереж для проведення марафонів, челенджів, флешмбів тощо (Instagram, Facebook, Telegram-канал, Viber) і звичайно, налагодження віртуального контакту в системі «учитель – учень – батьки».

Школа має власну сторінку у Facebook та шкільний сайт, які щоденно поповнюються необхідною інформацією. Чітко спрацьовують практичний психолог і соціальний педагог, оновлюючи «Рубрику шкільної психологічної служби». Публікації містять поради для учнів, батьків та вчителів «Як провести час із користю». Важливу роль відіграють поради психолога «Як зробити батьків співниками до єдиної мети», «Чим зайняти дитину під час карантину», «5 мов любові – шлях до порозуміння», «Виховання дитини без насильства та шкоди для розвитку особистості», «Як підготуватися до ЗНО».

В умовах карантину та переведення закладу освіти на дистанційне навчання, у дітей виникало закономірне питання: «Як використовувати свій вільний час? Як організовувати своє дозвілля?» За ініціативи учнівського самоврядування проводився фоточелендж «Дистанційне навчання – не вирок», який мав на меті демонстрацію світлин з прикладами раціонального використання молоддю вільного часу.

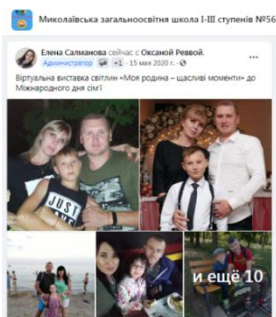

Час дистанційного навчання використовується не тільки для захисту здоров'я, а ще й для самовиховання та саморозвитку. З метою покращення емоційного стану та популяризації здорового способу життя, особливо в умовах поширення COVID-19,

відбулися онлайн-марафони «HEALTHY CHILDREN», «Тарілка здорового харчування», «safehandschallenge» (виклик «безпечні руки»), PR-акція медичних масок «Збережи себе і не нашкодь довкіллю». Щодня учасники отримували індивідуальні челенджі (виклики), на тему здорового способу життя, які допомагали «прокачати» здоров'я та провести вільний час із користю. Завдання відповідали актуальним темам раціонального харчування, фізичної активності, репродуктивного здоров'я, психічного здоров'я та профілактики COVID-19.

Навіть, перебуваючи вдома, діти змогли брати участь у традиційних святах та заходах. З радістю та творчим підходом школярі долучилися до Дня вишиванки, свята Великодня, Дня сім'ї та Дня матері. Адже для кожної дитини мати – найрідніша, наймиліша, найкраща. Тому й привітання мало бути особливим. Заздалегідь готували фото, щоб зробити мамам сюрприз. Робота кипіла, міцнішав зв'язок: класний керівник – учень. Маємо прекрасний результат.

У період карантину діти з батьками більше спілкувались. Батьки намагались допомогти з уроками, а діти – по господарству. Ніщо так не зближує рідних, як спільна робота.

Виховний процес у школі тривав у заданому режимі. Протягом цього часу реалізовувався і міський освітньо-просвітницький проєкт «Десять цінностей сьогодення». Результатом стало ознайомлення, вивчення і засвоєння дітьми таких цінностей: «Ініціативність і відповідальність», «Толерантність і доброта», «Любов і повага інших», «Гідність». Робота, насамперед, спрямовувалась на формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок, на соціалізацію особистості, набуття нею громадянських якостей, дотримання соціальних норм і правил.

Отже, фактично всі вихованці закладу освіти протягом карантинного періоду були активно задіяні у виховному процесі, мали й виконували певні доручення, залучались до різноманітних видів роботи. Виховна система закладу стабільно функціонує. Вважаємо, що на даному етапі дистанційного навчання уже сформувалися стилі взаємини між усіма учасниками освітнього процесу, започаткувалися нові, цікаві традиції.

Завершився рік напруженої праці, розпочинається рік нових можливостей та змін, які закладуть фундамент успіху для нашої освіти.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №56
Миколаївської міської ради Миколаївської області

school56-2015@ukr.net

м. Миколаїв, вул. Космонавтів, 138-А,

Автор практики: Мазур Ольга Миколаївна

Тема практики: Управління впровадженням освітньої програми «Світ чекає крилатих» 2018-2021 роки

Освітній проєкт «Світ чекає крилатих» ефективно розв'язує проблему якісного і корисного для реального життя навчання. Це сучасна вітчизняна методика початкової освіти, розроблена для застосування в умовах звичайної школи з її звичною класно-урочною системою.

Адміністрацією школи започатковано впровадження в 2018 році у 1-х класах інтегровану освітню програму Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих», тому що сьогодні розвиток освіти як системи повинен реалізовуватися через системні знання, необхідні для формування цілісного, системного, творчого мислення, а інтеграція змісту освіти – одна з перспективних інновацій.

Унікальність програми полягає в тому, що на першому місці стоїть здоров'я дитини, навчання проходить у русі, зменшено навчальне навантаження на учня, існує інноваційна система оцінювання, всі діти мають індивідуальні бокси.

Для того, щоб надихнути вчителів на реалізацію інноваційного проєкту, заступник директора з навчально-виховної роботи Орленко Л.С. провела значну роботу: презентацію на засіданні методичної студії вчителів початкової школи освітньої програми, зустрічі з батьками майбутніх першокласників, групові та індивідуальні консультації.

*Ніщо не може бути важливішим у світі,
ніж уміння бачити предмет з усіх боків
і серед тих відносин, у які він поставлений.*

К. Ушинський

Освітня програма «Світ чекає крилатих» впроваджується три роки. Для вчителів є власна платформа з методичним забезпеченням до кожного заняття; педагоги проходять курсову підготовку, отримують сертифікати, мають змогу брати участь у вебінарах, форумах, конференціях.

Програмне забезпечення дає змогу якісно та цікаво організувати освітній процес. Суцільна інтеграція, яскраві сучасні ілюстрації у посібнику-журналі, різноманітні вправи та завдання налаштовують учнів на плідну діяльність.

Відвідані адміністрацією уроки свідчать про загальне захоплення дітей освітнім процесом, високий пізнавальний інтерес, що підтверджує значимість інтегративного діяльнісного підходу до організації навчання дітей.

Адміністрація і вчителі-тренери підготували й провели низку методичних заходів, у яких брали участь педагоги та керівники освітніх закладів.

Так, 26 вересня 2019 році у школі відбувся актуальний діалог з вчителями та заступниками директорів м. Миколаєва з теми «Особливості організації освітнього процесу у 1 класі за програмою «Світ чекає крилатих».

17 жовтня 2019 року проведено засідання педагогічної студії «Освітній простір учителя 2 класу в ОП на крилах успіху» у формі актуального інструктажу. На зустрічі були присутні вчителі початкових класів шкіл міста Миколаєва та області. Презентуючи власний педагогічний досвід, тренер-модератор Сташкевич В.Ф. довела, що він є досить дієвим та результативним у практичному застосуванні.

12 березня 2020 року проведений університет знань «Упровадження в практику роботи особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів» для методистів, керівників професійних об'єднань, працівників МОППО. Під час практичного модуля вчителі провели відкриті уроки. Свій досвід педагога також презентують на засіданнях педагогічної ради, педагогічних читаннях, організують майстер-класи, тренінги і квести.

Активними помічниками і партнерами в організації освітнього середовища, проведенні інтегрованих уроків, толоки, майстер-класів є батьки учнів. Завдяки ефективній спільній діяльності вчителя, учня, батьків, креативним прийомам та нетрадиційним формам роботи досягається високий результат – завзятий та згуртований учнівський колектив, здатний до інноваційної діяльності.

Плідним є партнерство із закладом дошкільної освіти №17. Разом з адміністрацією ЗДО узгоджуються навчальні плани, проводяться засідання педагогічної ради, спільні семінари, круглі столи за участю вихователів, презентується інноваційна освітня програма. На відкриті заняття запрошуються батьки майбутніх першокласників.

Практика свідчить про те, що в класах, які працюють за освітньою програмою А.Цимбалару «Світ чекає крилатих», значно підвищився рівень пізнавальної активності та інтересу дітей до навчання. Учні вміють самостійно і творчо не лише застосовувати наявні знання, а й відкривати нові, задовольняючи свої потреби в пізнанні, розвиваючи і збагачуючи свій кругозір. Спостерігається позитивна динаміка росту навчальних досягнень. Саме ця освітня система дозволяє формувати в учнів різноманітні компетентності для соціалізації їх у майбутньому та адаптації в старшій школі, дає міцне підґрунтя учням в майбутньому бути успішними, креативними, конкурентно-спроможними.

За результатами впровадження інноваційної освітньої програми «Світ чекає крилатих» створені презентації проведених заходів, які розміщені на сайті школи, МОППО; розроблені конспекти уроків, виховних заходів, що надсилаються на платформу «Світ чекає крилатих».

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №57 ім. Т.Г. Шевченка

Миколаївської міської ради Миколаївської області

school57nik@ukr.net

Керівник закладу: Малахов Андрій Анатолійович

Назва практики: «Створення та реалізація інформаційної системи закладу освіти на основі хмарних сервісів»

Період впровадження практики: 2017-2021 рр.

Резюме практики: Створення та функціонування інформаційної системи (ІС) закладу передбачає:

- комунікацію функціональних підсистем на основі хмарних технологій (навчальної, управлінської та представницької) з впровадженням електронного документообігу та інформаційного менеджменту;
- діджиталізацію внутрішньої системи якості освіти.

Передумови:

Необхідність швидкого збереження та оптимального доступу до актуальної інформації, зручної та чіткої комунікації всіх учасників освітнього процесу, функціонування єдиного відкритого інформаційного простору закладу. Актуальність значно зросла через всесвітню пандемію (організація у віддаленому режимі, дистанційного й змішаного навчання, дистанційна комунікація з учнями, педагогами,

батьками). Послуги хмарних технологій дозволяють створити ефективну інформаційну систему без значних матеріальних затрат на платформі GoogleWorkspace - системі керування службами та користувацькими аккаунтами від компанії Google для закладів освіти.

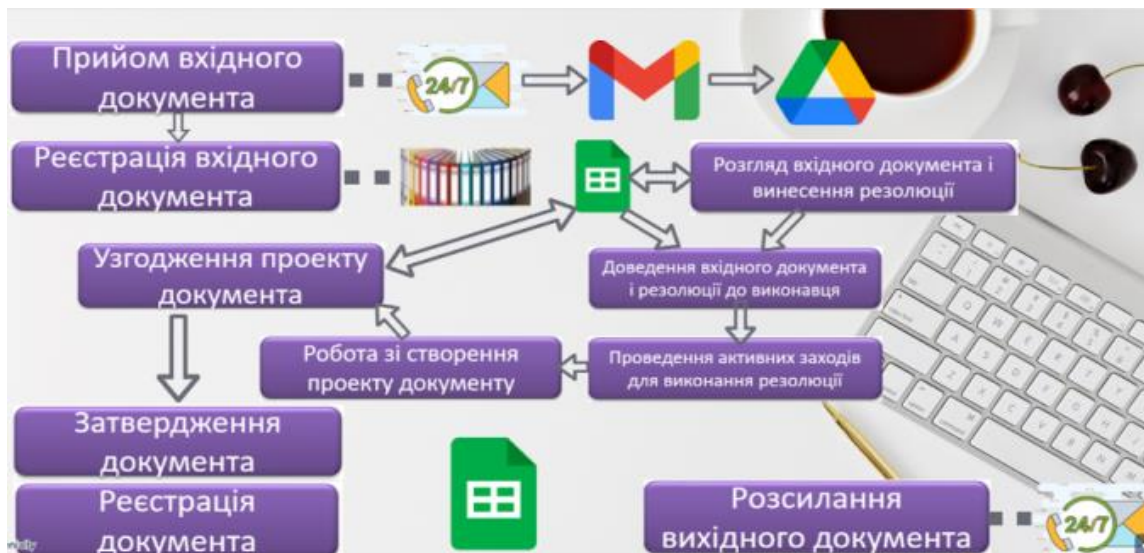
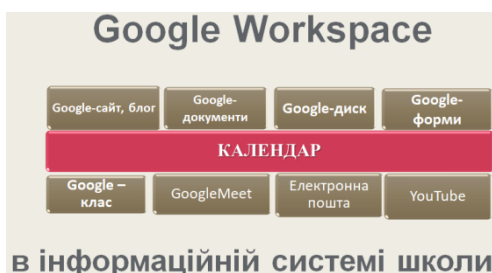
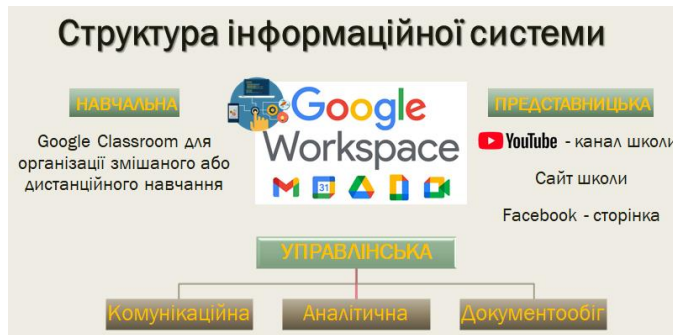
Опис практики:

ІС МЗОШ №57 ім.Т.Г.Шевченка подана на схемі. Програмна складова ІС школи побудована на основі хмарних сервісів, зокрема, сервісів платформи GSuiteforEducation (GoogleWorkspace).

При побудові ІС школи задіяні різноманітні сервіси GoogleWorkspace, але основою управлінської діяльності, взаємодії між адміністрацією, адміністрацією та вчителями, став Google-календар - веб-інструмент управління та планування. На відміну від вайбер-спільнот, оголошення в календарі прив'язані до дати опрацювання і не «губляться» в потоці оголошень та коментарів. Google-клас «Вчителі ЗОШ №57: методичний кабінет» дає можливість ознайомлювати з нормативною базою та різноманітними управлінськими документами, надсилати завдання щодо опрацювання документів різним групам вчителів, проставляти терміни, які автоматично заносяться до календаря.

Навчальна складова ІС забезпечує регулярну та змістовну взаємодію суб'єктів дистанційного навчання з використанням форм індивідуальної та колективної навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також здійснення ними самоконтролю під час навчання. GoogleClass як основа організації навчальної взаємодії між вчителем та учнем надає можливість приєднувати до навчальних завдань різноманітний контент (власноруч створений учителем та розміщений на його пристроях і різноманітні Інтернет-ресурси), а також має вбудований сервіс для організації не обмежених в часі відеоконференцій з можливістю здійснення запису GoogleMeet. Система GoogleWorkspace дозволяє встановлювати різні рівні доступу до документів та сервісів для різних категорій учасників освітнього процесу, підключати дітей будь-якого віку, є захищеною.

Документообіг у закладі освіти автоматизовано на основі додатків платформи GoogleWorkspace, що демонструє схема.

Аналітична підсистема – спільне використання різних Google-документів (текстові, таблиці, форми тощо) для отримання інформації та аналізу діяльності (різний доступ для різних категорій учасників освітнього процесу). На основі спільної роботи з різними гугл-документами побудована і внутрішня система якості освіти закладу.

Результати практики:

1. Підвищення рівня інформаційно-цифрової компетентності учнів та вчителів відповідно до рамки цифрової компетентності громадян (ЄС) DigComp з середнього до вищого та експертного.
2. Діджиталізування ВСЗЯО шляхом утворення інформатичного контенту для математичного розрахунку показників якості освіти (індикаторів та субіндикаторів).

Інформаційні продукти (презентації, публікації ЗМІ тощо) на базі практики:

Досвід презентовано на обласному пролонгованому семінарі-практикумі «Створення та реалізація інформаційної системи ЗЗСО на основі хмарних технологій» (2021 рік), методичних сесіях «Технології дистанційного навчання в освітньому процесі з хімії та біології» (березень, 2021; організатор ЦПРПП), міжнародних конференціях (Будапешт, Угорщина, IV Міжнародна дистанційна міждисциплінарна наукова конференція «Prospects and achievements in applied and basic sciences»; Анкара, Туреччина, IV Міжнародна дистанційна науково-практична конференція «Actual problems of practice and science»).

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №60

Миколаївської міської ради Миколаївської області

school60mk@gmail.com

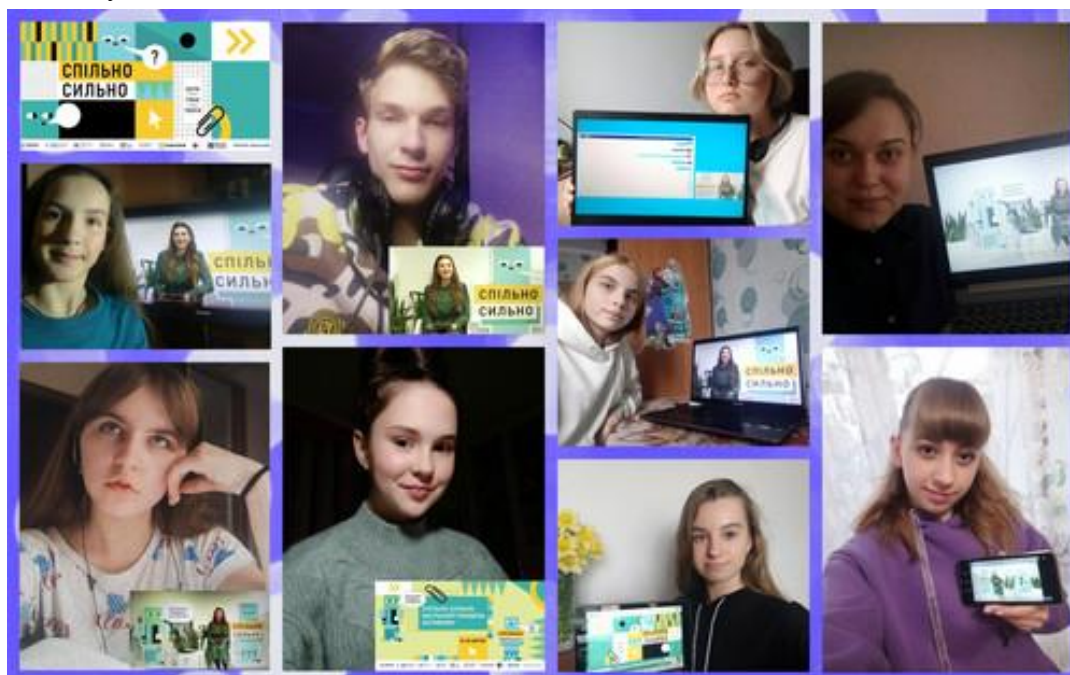
Керівник закладу: Боярська Наталія Олександрівна

Назва практики: Плогінг-маршрут «Варварівка - знайома незнайомка!»

Мета практики: запропонувати мешканцям мікрорайону Варварівка поєднати свою пробіжку, велопрогулянку чи інший вид активності зі збиранням сміття у мікрорайоні та ознайомитися з цікавими місцями.

Період впровадження: з 19 по 23 квітня 2021 року.

Зміст практики: З 19 по 23 квітня 2021 в рамках екологічного місячника та проєкту «СпільноСильно» команда 9-А класу Миколаївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №60 взяла участь у шкільному тижні активізму. Протягом тижня команда «ProEcologist», працюючи у дистанційному режимі, створила мапу мікрорайону Варварівка, проаналізувала сильні сторони та переваги мікрорайону, заходи та події, якими пишаються варварівці. Також учні обдумали, чим може допомогти мікрорайону команда класу.

Результати впровадження: Тема нашого проєкту "Плогінг-маршрут «Варварівка - знайома незнайомка!». Плогінг - це поєднання екологічного та фітнес-рухів, що полягає в бігу неквапливим темпом зі збиранням сміття вздовж свого маршруту.

Ми запропонували жителям мікрорайону Варварівка долучитися до нашого проєкту 22.04.21 р. та поєднати свою пробіжку, велопрогулянку чи інший вид активності зі збиранням сміття у нашому мікрорайоні та ознайомитися з цікавими місцями. Для цього ми розробили плогінг-маршрут та сайт проєкту <https://sites.google.com/view/varvarivka/>

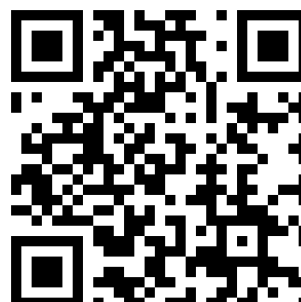
22 квітня 2021 року, в Міжнародний День Землі, ми втілювали наш волонтерський проєкт.

23 квітня провели рефлексію та підвели підсумки проєкту. Для всіх нас це був цікавий досвід, який змінив наше життя. Проєкт надихнув кожного з нас на великі зміни в собі та на бажання змінити щось у своєму оточенні, на різні ідеї та командну роботу для їх втілення. Сподіваємось, що цей проєкт продовжить своє життя, і мешканці громади будуть без оголошень просто займатися плогінгом, коли бігатимуть/їздитимуть чи просто будуть ходити улюбленими місцями нашого мікрорайону.

Сайт проєкту

<https://sites.google.com/view/varvarivka/>

Відео-підсумки проєкту

<https://youtu.be/cwQ2v06Dopw>

Перша українська гімназія імені Миколи Аркаса

arkasgymn1@ukr.net

Керівник закладу: Бережний Сергій Васильович

Назва практики: Всеукраїнський проєкт «Healthy Schools: заради здорових школярів».

Період впровадження практики: 2020/2021 навчальний рік.

Короткий зміст практики: Залучення батьків та дітей до здорового способу життя, фізичної активності шляхом співпраці.

Передумови: У 2020/2021 навчальному році звичне шкільне життя зазнало багатьох змін та обмежень: восени 2020 року, відповідно до карантинної ситуації у місті, учні змушені були перейти на дистанційне навчання. На той час актуальним стало питання фізичної активності учнів, адже навчання в онлайн-форматі передбачає роботу за комп'ютером і майже вилучає можливість проводити такі уроки як фізична культура, хореографія, аеробіка. Саме тому наша гімназія залучилася до **Всеукраїнського проєкту «Healthy Schools: заради здорових та щасливих школярів».**

Опис практики: У листопаді-грудні 2020 року відбувся **I етап проєкту - Челендж «Фізична культура».** Кожного тижня ми отримували певні завдання, які мали виконати і прозвітувати про їх виконання. У середньому проводили майже по шість активностей щотижня! За цей час ми влаштовували танцювальні руханки, сімейні спортивні заняття, брали участь в онлайн-тренуваннях, слухали пізнавальні лекції від фітнес-тренерів і навіть організовували творчі онлайн заходи, присвячені спортивним темам.

Батьки дітей стали справжніми партнерами гімназії. Вони охоче брали участь у виконанні завдань, надсилали фото та відеозвіти. Для багатьох сімей стало традицією робити разом ранкові руханки, кататися на велосипедах, роліках, а деякі – навіть почали займатися веслуванням на байдарках. Цей проєкт зблизив дітей і батьків.

До цього проєкту активно долучилася громадскість – фітнес-клуб «Sport House», у якому працює наш вчитель аеробіки та хореографії.

Результати свідчать про те, що челендж «Фізична культура» допоміг популяризувати здоровий спосіб життя не лише серед дітей, а й серед дорослих.

Наші гімназисти довели, що вони готові не сидіти склавши руки. Свою активність, креативність та енергійність школярі змогли виявити завдяки спортивному челенджу «Фізична культура» від проєкту «Healthy Schools: заради здорових і радісних школярів».

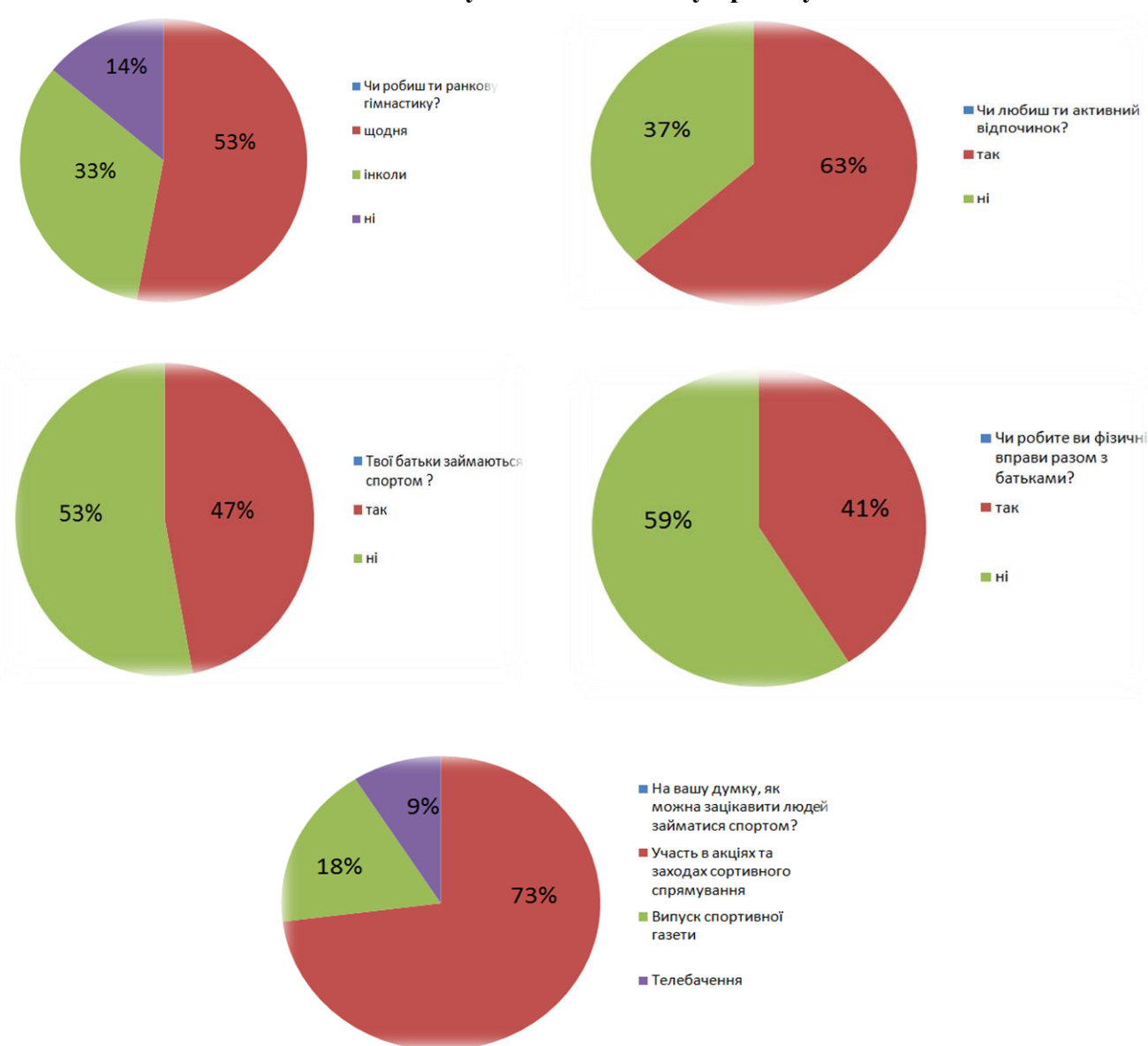
1. Результат участі у проєкті: для нашої гімназії стало традицією проводити руханки, флешмоби, спортивні змагання.

Аналізуючи анкетування, яке було проведено серед батьків і дітей гімназії (брало участь 467 учасників) на початку та після закінчення проєкту, ми можемо зробити висновки, що велика кількість дітей почали робити ранкову зарядку, батьки зайнялися спортом, разом почали виконувати фізичні активності.

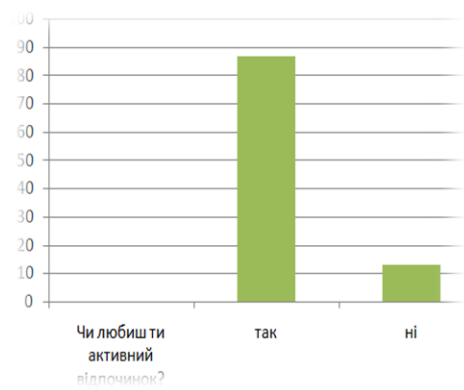
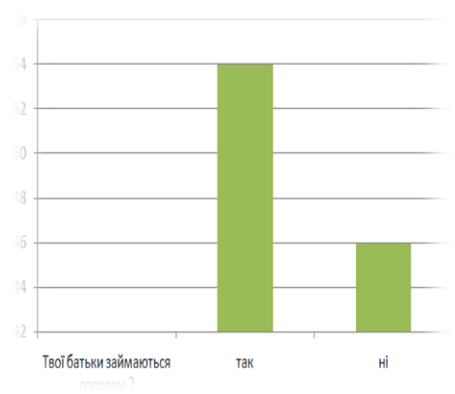
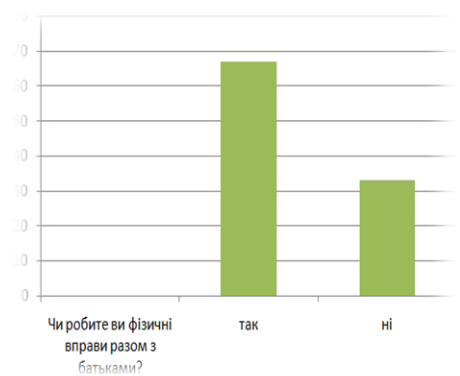
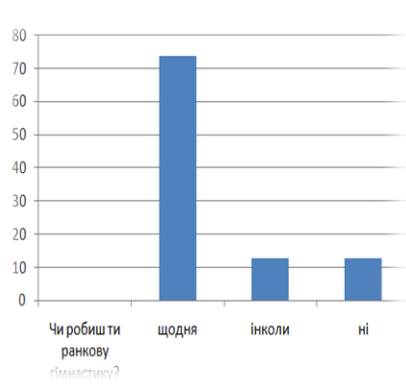
2. Усі матеріали з даного проєкту розміщувалися на сторінках у Фейсбукці, друкувалися у газеті «Гімназійна родина», на сайті гімназії.

Створено презентацію «Олімпійські чемпіони гімназії», фотоальбом «Ми – спортивна родина»

Анкетування на початку проєкту

Результати анкетування після завершення проєкту

Фотозвіт

Миколаївський класичний ліцей Миколаївської міської ради.

Керівник закладу: Олена Павлівна Веднікова

Назва ініціативи: Електронний адмінкабінет як невід'ємний компонент інформаційного простору освітнього закладу.

Мета ініціативи: Створення єдиного інформаційного простору.

Період впровадження: 2018-2021 н.р.

Зміст ініціативи:

Сьогодні здобувати освіту та надавати освітні послуги можна не тільки за партою в школі. Тому ефективність та результативність впровадження будь-яких інноваційних форм та методів роботи в галузі освіти значною мірою залежить від того, хто саме є носієм цих нововведень та наскільки керівники закладів освіти, що впроваджують дану технологію, морально, теоретично, психологічно й практично готові працювати по-новому.

Адміністрація Миколаївського класичного ліцею розуміє, що освітні й управлінські процеси повинні бути цілком керовані, тому з 2018 року одним з невід'ємних компонентів інформаційного простору став електронний корпоративний кабінет пакету GoogleWorkspaceforEducation. Продуктивно та органічно функціонують електронні кейси: «Адміністративний кабінет», «Методичний кейс», «Аналітика МКЛ», «Цивільний захист», «Атестація вчителів», «Виховна робота» і 146 предметних курсів, які викладають учителі. Члени колективу мають різний доступ до документів згідно з розподілом їх функціональних повноважень.

Загальною перевагою для всіх користувачів електронного *АДМІНКАБІНЕТУ* є те, що отримати доступ до інформації можна не лише з персонального комп'ютера чи ноутбука, але також з нетбука, смартфона, планшета. Головною вимогою для доступу є наявність Інтернету, а для роботи програмного забезпечення «хмари» використовуються потужності віддаленого серверу; споживачі (адміністрація, педагоги, учні, батьки) використовують програми без їх установки. Користувачеві для роботи необхідні лише дві речі: стабільне підключення до мережі Інтернет та браузер. У цьому полягає головна характерна особливість хмарних сервісів.

Хмарні технології широко використовуються у ліцеї для надання учням персонального доступу до мережевих ресурсів в освітніх курсах. Це, з одного боку, дає можливість педагогу контролювати інформацію, що надходить, а з другого – розвиває самостійність і відповідальність учнів. Крім того, учні надійно позбавлені впливу мережевої реклами. На основі технології хмарних сервісів освітня платформа дозволяє максимально ефективно використовувати наявні програмно-апаратні ресурси, а учні мають можливість застосовувати на практиці найсучасніші комп'ютерні інструменти.

Наприклад, координація надання дистанційних послуг здійснюється через інформаційний кейс «Аналітика МКЛ». Освітній процес здійснюється відповідно до розкладу занять у синхронному чи асинхронному режимі:

Адміністрація	Вчителі	Учні
*адміністратором розміщено електронний розклад дистанційних уроків на тиждень; *через посилання вчителів адміністрація має можливість відвідувати уроки; відстежувати структуру і зміст занять; *адміністратор може прописувати рекомендації щодо структури занять.	*особисто роблять посилання на свій урок у електронному розкладі; *ведуть облік відвідування учнями дистанційних занять; *для організації освітньої діяльності учнів протягом заняття використовують онлайн-сервіс відео конференцій GoogleMeet та інші додатки Google (пакет спеціалізованого хмарного програмного забезпечення й інструменти для спільної роботи); *форми навчання використовуються: індивідуальні, групові й цілий клас.	Дистанційний урок має такі особливості: *інструктаж/пояснення вчителя навчального матеріалу (із відео записом для учнів, які були відсутні на занятті); *обов'язково критерії оцінювання та терміни виконання; *можливість автоматичної перевірки знань (сервіс GoogleForm).

Крім цього, підключення ліцею до GoogleWorkspaceforEducation надало необмежений обсяг дискового простору всім користувачам, що дозволяє зберігати документи, представлені за допомогою стандартних офісних програм. Це закритий домен, на якому можна розміщувати навчальні матеріали і оголошення, робити розсилки і заповнювати електронний журнал з оцінками учнів (уся комунікація відбувається через хмарні сервіси Google, такі як *GoogleClassroom, GoogleDrive, Meet, GoogleDocs, GoogleSheets, GoogleSlides, Forms, Calendar, Sites, HangoutsGroups*, а також корпоративну пошту *Gmail*). Реєстрація в *GoogleWorkspaceforEducation* – це спосіб об'єднати в одному місці комунікацію сотень людей і забезпечити конфіденційність персональних даних, адже домен закритий. Платформа *GoogleDrive* працює як додатковий жорсткий диск, доступний на будь-яких пристроях. *Це місце, де зручно зберігати фотографії, відео й документи з можливістю надавати до них доступ (спільний доступ) колегам, однокласникам і навіть співпрацювати над змістом з іншими користувачами.*

Електронний АДМІНКАБІНЕТ використовується для розв'язання багатьох педагогічних завдань: організації віддаленої роботи як вчителів, так і учнів; створення онлайн-майданчиків для обміну досвідом і знаннями; розвитку і збереження бази знань освітнього закладу; автоматизації документообігу; полегшення роботи вчителів за допомогою формування бази електронних шаблонів документів; проведення дистанційного навчання для учнів з використанням *GoogleClassroom* - потужного, безкоштовного інструмента для адміністраторів, вчителів, учнів та їх батьків.

Основні переваги електронного АДМІНКАБІНЕТУ: інформативність (містить інформацію про освітню діяльність освітнього закладу); доступність (ознайомитися з документами може будь-який його користувач незалежно від того, де він знаходиться); дієвість (надає інформацію про життєдіяльність освітнього закладу 24 години на добу 7 днів на тиждень); ефективність (допомагає ефективно вирішувати проблеми та розширює сфери діяльності); економічність (створення та підтримка електронного АДМІНКАБІНЕТУ у хмарних технологіях не потребує грошових витрат).

За допомогою пакету *GoogleWorkspaceforEducation* учителі надають освітні послуги (дистанційно, індивідуально, диференційовано тощо), оптимізують адміністративні завдання і спонукають своїх учнів до критичного мислення – і все це без порушення поточних робочих процесів. Використання цих інструментів заохочує до співробітництва, творчості та критичного мислення педагогічний колектив Миколаївського класичного ліцею.

Адміністративний кабінет

Потік Завдання Люди Оцінки

Адміністративний кабінет
Код класу: `tpubmkid`
Посилання Meet: <https://meet.google.com/lookup/gowmqjasci>

Незабаром
Немає завдань на цей тиждень.
Переглянути всі

Налаштуйте повідомлення для свого курсу

- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "РІЧНИЙ ПЛАН"
15 лют. 2019 р. (Змінено 20:30)
- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Кадри МКЛ"
15 лют. 2019 р. (Змінено 20:30)
- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Інформація про учнів"
15 лют. 2019 р. (Змінено 20:29)

Аналітика МКЛ

Потік Завдання Люди Оцінки

Аналітика МКЛ
Код класу: `j676i7s`
Посилання Meet: <https://meet.google.com/c4twazdg6s>

Незабаром
На сьогодні
Лист самооаналізу власн...
Переглянути всі

Налаштуйте повідомлення для свого курсу

- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Група ризику під час дистанційного ..."
26 квіт.
- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Інформація для вчителів про курсові..."
26 квіт.

Методичний кейс

Потік Завдання Люди Оцінки

Методичний кейс
Код класу: `tr2kxty`
Посилання Meet: [Створити посилання Meet](#)

Незабаром
Немає завдань на цей тиждень.
Переглянути всі

Налаштуйте повідомлення для свого курсу

- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Методсемінари"
4 січ. 2019 р. (Змінено 20:36)
- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Протоколи навчальних кафедр"
15 лют. 2019 р. (Змінено 20:36)
- Адміністративний кабінет публікує нове завдання: "Опис досвіду роботи вчителя"
15 лют. 2019 р. (Змінено 20:36)

Миколаївська гімназія №3

gimnaziya3@ukr.net

Дмитрієва Лариса Миколаївна

Переможець міського конкурсу «Класний керівник-2021»

Досягнення ефекту синергії в учнівському колективі засобами педагогіки партнерства

Проблема є актуальною як засаднича ідея НУШ і представлена як інноваційний педагогічний метод, покликаний формувати здатність суб'єктів освіти утворювати ефективне навчальне середовище. На часі є питання діяльнісного підходу до громадянського виховання, орієнтири на цінності життя, створення «ситуацій успіху», оволодіння навичками ненасильницького спілкування, медіації та емпатії.

застосування дієвих виховних методик на засадах ненасильницької комунікації (методика М.Розенберга) та втілення програми сприяння розвитку міжособистісного інтелекту «Клас без провини» (С. Гарт, В. К. Годсон).

Резюме: практика містить авторську модель виховної системи «Досягнення синергії в учнівському колективі засобами педагогіки партнерства» і розкриває технології її впровадження на всіх стадіях розвитку колективу. Заявлена виховна система має теоретичне підґрунтя - наукові праці про синергію в освітньому просторі В.Кременя, А. Єрмоленка, В.Полянської.

Діяльність класного керівника:

розробка методологічного інструментарію,

Матеріали педагогічного досвіду, представлені в ЗМІ

Синергія стосунків
Авторський курс Дмитрієвої Л.М.

ДОСЯГНЕННЯ СИНЕРГІЇ ЗА ТЕХНОЛОГІЄЮ «САД МРІЙ»

Результати практики. Синергія творить дива, і одне із них пов'язане із формуванням цінностей: ціннісним стає те, чому ти віддав багато енергії. Для колективу стають цінними праця на благо людей, збереження екології, сприятлива й комфортна атмосфера навчання, уміння співпрацювати і адекватно оцінювати результати співпраці.

Арюпіна С.В., практичний психолог

Клуб настільних інтелектуально – психологічних ігор «Розвиваюсь граючи» у рамках позаурочної діяльності практичного психолога (для учнів 5 – 9-х класів)

Новітні наукові дослідження зазначають, що сучасні діти – діти покоління Z, які прийшли у цей світ у цифрову епоху та вже ніколи не зможуть уявити своє життя без Інтернету й різноманітних гаджетів. У зв'язку з цим виникають величезні ризики: залежність від комп'ютера та Інтернету, збільшення комунікативної відстані дітей від їхніх батьків та вчителів і т. п.

Програма позаурочної діяльності фахівців психологічної служби з досвіду використання настільних психологічних ігор у роботі з дітьми. Запропоновані матеріали стануть у нагоді методистам науково-методичних установ, фахівцям психологічної служби.

За дослідженнями американських науковців, діти покоління Z від самого народження звикають жити у світі без кордонів, але часто цей світ обмежений екраном. Вони не ставлять зайвих запитань, а «гуглять», не запитують дорогу у перехожих, а шукають потрібне місце за допомогою навігатора, роблять покупки в Інтернеті, причому не завжди в тій країні, у якій живуть. Ці діти не хочуть бути віддаленими від будь-яких нововведень і технологічних рішень оточуючого їх світу, адже вони володіють інформацією чи не краще за дорослих, що, безсумнівно, свідчить про різнобічний рівень розвитку людства. Також можна зазначити, що ознаками таких дітей є нетерплячість, погано розвинута пам'ять, неспроможність довго зосереджувати увагу, фрагментарність образного мислення, зосередження на короткострокових цілях, нерозуміння почуттів інших тощо. З метою попередження комп'ютерної залежності, налагодження дружніх та ділових стосунків у соціумі доцільно використовувати гру, бо, по-перше, це відповідає тенденціям сучасного суспільства – глобальній геймеризації, по-друге, гра, як і раніше, залишається одним з найпрогресивніших способів введення дитини в область інформаційних потоків, занурення в процеси навчання та пізнання життя, по-третє, гра є невід'ємною частиною життя дитини, під час якої вона вчиться, пізнає себе, свої можливості та навколишній простір.

У програмі зроблено акцент, в основному, на тематиці психологічних настільних ігор, виходячи з того, що дані ігри є найбільш наближеними до комп'ютерних, неординарним, різноспрямованим, та разом з тим, захоплюючим для дітей засобом вирішення різних психологічних проблем. Враховуючи те, що технологічна сфера життя постійно розвивається, що привносить суттєві зміни в свідомість дитини як індивідуума, вважаємо, що саме гра дозволяє задовольнити природну потребу дітей у сильних і цілісних емоційних переживаннях, дає можливість відреагувати на різні хвилювання та труднощі, навчитися контролювати і регулювати свій внутрішній світ. Безсумнівно, можна зазначити також, що гра є безпечним простором побудови відносин з оточуючими людьми, що дає можливість прожити стосунки, які неймовірно важко усвідомлювати, будувати, змінювати в реальному житті, дозволяє зрозуміти себе та інших, побачити та відчувати перспективи розвитку, створювати моделі поведінки, відносин, які до цього здавалися неможливими або були недоступні. Використовуючи у своїй роботі можливості настільних ігор, психолог забезпечує умови, які зменшують напругу та створюють довірливі стосунки між учасниками в короткий

проміжок часу. Крім того, висока активність, емоційна забарвленість, умовність гри сприяють високому ступеню відкритості учасників, забезпечують відчуття безпеки, а це означає, що у дитини знижується тривожність, настороженість, вона стає собою.

Роботу клубу пропонується проводити протягом навчального року в позаурочний час, 3 заняття на тиждень, 1,5 години кожне, або впроваджувати програму протягом 2 років, включаючи канікулярний час; кількість учасників залежить від забезпеченості закладу іграми та може становити від 4 до 20 учнів; склад може бути змінним; проводиться у спеціально обладнаному приміщенні; до занять можна й корисно залучати батьків учнів та вчителів.

Досвід проведення занять із застосуванням настільних психологічних ігор показав, що здобувачі освіти з інтересом включаються в запропоновані ігри, із захопленням виконують завдання, грають певні ролі, вирішують ситуації. Аналізуючи дані проведених занять, можна відзначити позитивну динаміку у дітей: вони стали більш товариськими, активними, відкритими, у них підвищився інтерес до психологічних занять, знизився рівень тривожності, агресивності. Підлітки навчилися дотримуватися правил, надавати допомогу один одному в процесі взаємодії, набули навичок безконфліктного, продуктивного спілкування, досвіду побудови відносин, заснованих на співпраці, висловлювати негативні емоції в соціально прийнятній формі, брати на себе відповідальність, аналізувати власну поведінку, порівнюючи її з загальноприйнятими нормами. Отриманий у грі позитивний досвід надалі переноситься у сферу спілкування з однолітками та дорослими.

Миколаївська гімназія № 41

mgym41@gmail.com

Автор досвіду: Рижова Олена Володимирівна, учитель німецької мови, учитель вищої категорії, учитель-методист

Тема досвіду: Використання Інтернет-сервісу [Quizizz](https://quizizz.com) у системі засобів перевірки та оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках німецької мови

Актуальність досвіду:

Дистанційне навчання поставило багато викликів перед системою освіти та педагогами. Кількість хмарних сервісів, які можуть допомогти вчителю в навчанні та забезпечити швидкий зворотний зв'язок, дуже велика. Серед них заслуговує на увагу безкоштовний онлайн-сервіс «Quizizz», який має багато переваг: яскравий, соціальний, досить простий для вчителя і цікавий для учнів.

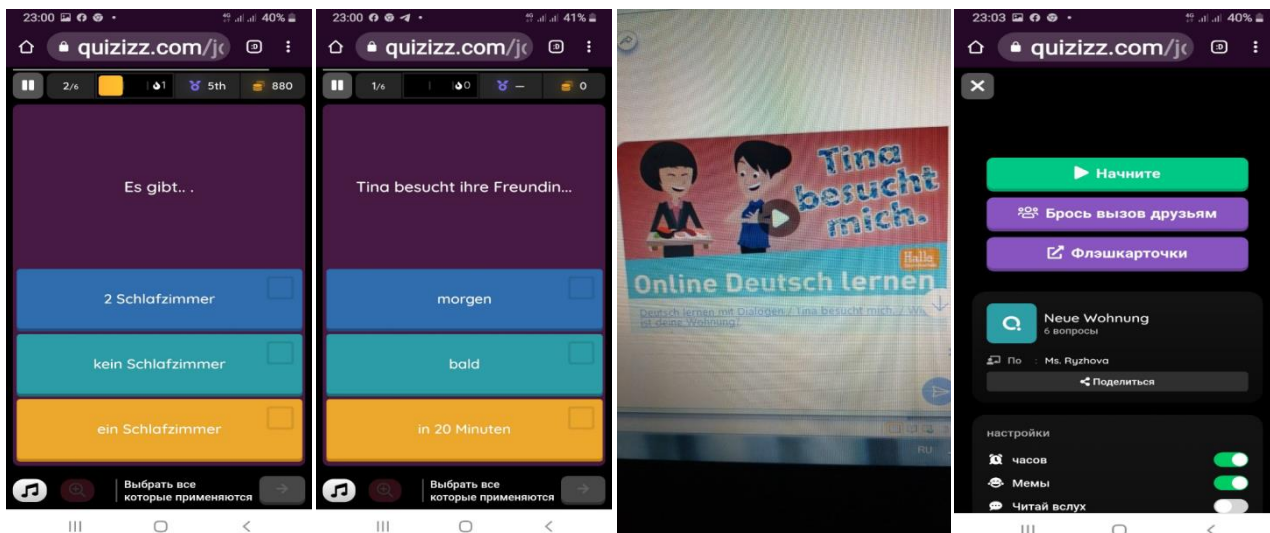
Короткий зміст:

З метою оптимізації поточного, тематичного та семестрового контролю навчальних досягнень учнів створено систему онлайн-тестів на платформі «Quizizz».

Опис досвіду:

«Quizizz» – це Internet-інструмент для проведення оцінювання рівня знань учнів як під час занять, так і домашніх завдань. Для розробки завдань необхідно перейти за посиланням <https://quizizz.com> та зареєструватися. Цей сервіс є англomовним, однак у посібнику детально описано основні етапи створення завдань та подано покрокові інструкції щодо роботи з online-сервісом. Серед особливостей сервісу варто відмітити режими роботи: Play Live («гра в реальному часі») та Homework («домашня робота»). Режим Play Live вчитель застосовує безпосередньо на уроці, впроваджуючи технологію BYOD - Bring Your Own Device – «принеси свій пристрій».

«Quizizz»— це не тільки інструмент закріплення і перевірки знань учнів, а й прекрасна можливість дистанційного навчання, оскільки дає можливість учням виконати тест або опитування як паралельно з усім класом, так і в будь-який зручний для нього час. Можна використовувати тести, створені в «Quizizz» як домашнє завдання. Усі результати тестів, які проходять учні, відображаються в особистому кабінеті вчителя. Ще одна перевага цього сервісу полягає в тому, що учні мають можливість відповідати на питання у своєму темпі, оскільки на екрані з'являються і питання, і варіанти відповідей, й учень може переходити до наступного питання, не чекаючи на відповіді інших учасників. Це дозволяє кожному працювати в зручному для нього темпі та не створює відволікаючих моментів. Таким чином, цей сервіс допомагає провести аналіз роботи і виявити прогалини у знаннях учнів. Так сервіс дає інформацію вчителю про поточний стан процесу навчання. Виконання тесту, створеного на Quizizz, завжди можна запланувати. Це означає, що такий тест учитель може давати як домашнє завдання. Тести в паперовому вигляді, якими користуються вчителі, зазвичай, є корисними. Проте, тести саме в такій формі є набагато цікавішими для учнів, вони захоплюють усіх здобувачів освіти. Під час проходження тестування результати кожного учня відображаються на екрані вчителя, де зазначається кількість правильних і неправильних відповідей та загальний рейтинг. Результати виконання зберігаються у вкладинці Reports та можуть бути завантажені на комп'ютер у файлі електронної таблиці Excel. Учитель має змогу отримати миттєвий результат, завантажити й роздрукувати цей результат.

Така робота учням подобається, тому що вони швидко бачать свої результати та результати всього класу. Їм не доводиться чекати на оцінки на наступний урок. За статистикою такого опитування вчитель може швидко бачити повну картину: на які запитання учні відповіли краще, а де виникли труднощі. Подальшу роботу учитель планує з урахуванням отриманих результатів. У пошуковій системі на сайті можливо відшукувати вже готові вікторини інших користувачів сайту, відстежувати рейтинг вікторин. Популярними є якраз ті вікторини, які частіше використовуються. Можна створювати запитання до вікторин самостійно, імпортувати із файлу, додавати із таблиці Excel та шукати в Інтернеті. Можна створити для вікторини обгортку (певне зображення), дати назву вікторині. Вибираємо мову, якою хочемо створити вікторину, встановлюємо параметри вікторини: для публічного або приватного перегляду. Якщо для приватного перегляду, то лише вчитель може бачити і користуватися цією вікториною для своїх учнів. Якщо ж ми встановлюємо як загальне, то всі користувачі сайту зможуть користуватися.

Також є перевага в тому, що вчитель може створювати таку кількість питань до вікторини, яку він вважає за потрібне. Учитель може сам змінювати текст запитання, тобто розмістити його меншим чи більшим шрифтом, вибирати колір для написання, користуватися різними символами. Крім того, можна вибирати час для відповіді. Кількість варіантів відповідей учитель сам може вибирати. Доступною є функція копіювання запитань, тому педагог може копіювати, змінювати запитання або переміщувати в корзину. Також можна додавати зображення із комп'ютера чи за посиланням. Таким чином, запитання може бути із зображенням або без нього. Проведення оцінювання навчальних досягнень у такий спосіб може бути як тренувальним, реалізуючи процес самоперевірки, так і контрольним. За необхідності вчитель може роздрукувати завдання та провести контроль у письмовій формі. Так, при проведенні контролю навичок аудіювання спочатку учні переглядають відео, а потім виконують тестові завдання за допомогою сервісу «Quizizz». Для зручності можна створити QR-код цього завдання.

<https://youtu.be/J5QtPL4F3A4>

<https://quizizz.com/join/quiz/5f9b2a2b45d4c5001b237b97/start?studentShare=true>

Результати практики:

Робота з онлайн-тестами на платформі «Quizizz» дозволила організувати індивідуальний підхід до кожного учня, оцінити знання, уміння та навички учнів за чітко встановленою системою оцінювання, організувати поточний, тематичний та семестровий контроль з дотриманням принципів академічної доброчесності. У результаті роботи з платформою «Quizizz» створено систему онлайн-тестів, доступ до яких має кожен учитель та може використовувати їх у своїй професійній діяльності.

Миколаївська гімназія №41

mgym41@gmail.com

Автор досвіду: Слепухіна Маргарита Михайлівна, учитель англійської мови, учитель вищої категорії, учитель-методист

Назва досвіду: Ляльковий театр на уроках англійської мови

Актуальність досвіду:

Сучасний світ – це світ новітніх технологій, Інтернету та миттєвого доступу до будь-якої інформації. Він знищує кордони, єднає людей з різних куточків Землі, робить із нас справжніх космополітів. Це доводить, що знання іноземних мов є однією з головних вимог до сучасної людини. Розвиток комунікативної компетенції здобувачів освіти стає головною метою вчителя. Відомо, що, навіть оволодівши певними знаннями з лексики та граматики, діти стикаються з проблемою подолання мовного бар'єру при розвитку навичок говоріння.

Вирішенню цієї проблеми сприяє використання на уроках англійської мови ляльки та лялькового театру, що надає унікальну можливість миттєво створити реальний чи казковий світ із його численними героями та почати розмовляти за них.

Опис досвіду:

Ляльковий театр, як метод навчання іноземної мови, можна використовувати для театралізації, римувань та пісень, діалогів та монологів, але особливо він потрібен для драматизації казок. Саме він реалізує принцип взаємопов'язаності іноземної мови з іншими предметами.

Цей метод підвищує мотивацію до вивчення іноземної мови, надаючи можливість використати набуті знання в ситуаціях, наближених до життєвих або навпаки - уявних, казкових, розвиває полікультурну компетенцію, забезпечує регулярне повторення вивченого матеріалу, реалізуючи один із загальнодидактичних принципів навчання - принцип міцності знань.

Інновація досвіду полягає в поєднанні навчання та виховання в єдине ціле, що є логічним та послідовним продовженням одне одного. Інсценізація вистав та казок,

проведення тематичних свят та вікторин, введення елементів театралізації у звичайний урок дозволяє:

- виховувати повагу та цікавість до культури народів англomовних країн;
- виховувати культуру спілкування;
- формувати позитивні особистісні якості, загальнолюдські цінності, волю, працелюбність, ініціативність, упевненість у собі, уміння працювати самостійно або у групі;
- розвивати почуття та емоції ;
- розширювати світогляд здобувачів освіти, використовуючи іноземну мову для поглиблення знань у різних сферах життя.

Усе починається ще на курсах майбутніх гімназистів. Знайомство, створення маленьких розмов, уявлення себе в ролі казкових героїв або чарівних тварин дають змогу дітям повторити мовний матеріал, познайомитися один з одним та майбутніми вчителями. Справжнім хітом в нас стає чудовий вірш «HOWDOYOU DO, DEARBETTY?».

До п'ятикласників спочатку приходять із виставами на уроки або позакласні заходи учні 6-8-х класів, потім уже й вони приєднуються до вистав на тематичних декадах чи англomовних святах. Також маленькі актори із задоволенням виступають перед батьками, на благодійних концертах у дитячій лікарні або в інтернаті для людей похилого віку. «PufftheBall», «TheTurner», «ThreeGoats», «TheRedHat».

Зацікавленість у роботі лялькового театру надихнула ученицю 8-В класу Бурименко Поліну розпочати дослідження про англійські народні казки та порівняти їх з українськими.

Методика «Ляльковий театр» будується з урахуванням психологічних та фізіологічних аспектів, інтересів та схильностей дітей різних вікових груп і є дієвим засобом компетентнісного підходу до навчання англomовному спілкуванню. Для кожної вікової категорії рольова гра, гра-казка - великий стимул у досягненні успіху там, де іноді бувають неефективними традиційні вправи. Здобувачі освіти можуть застосувати набуті знання та практичний досвід у повсякденному житті .

Миколаївська гімназія №41

mgym41@gmail.com

Автор досвіду: Демчишина Олена Михайлівна, педагог-організатор

Назва досвіду: Творчий розвиток та формування позитивної світоглядної позиції учнів в умовах психологічного комфорту

Актуальність досвіду:

Психологи стверджують, що чим щасливіша людина, тим менше в неї виражені показники депресивного, тривожного стану, розладу сну, паніки і втоми. Люди, які вважають себе нещасливими, найбільше відчувають усі ці негативні емоції.

Робота спрямована на формування в учнів лідерських навичок, адже лише щаслива дитина може насправді бути успішною.

Результатом проведення занять «Школи лідерів», гуртка «Юні лідери», засідань Президентської ради стало прийняття спільного рішення членів самоврядування, що гімназія має бути «школою щастя». Тому до плану роботи гімназії третій рік включаються заходи, які допомагають учням та вчителям відчувати себе щасливішими.

Короткий зміст практики:

Відвідування протягом 5 років серії всеукраїнських та міжнародних заходів спонукали мене до ідеї створення комфортного психологічного середовища, що сприяє формуванню творчої особистості з позитивною свідомою позицією.

Опис досвіду:

Відвідавши II Міжнародний освітній форум-практикум, познайомилась із досвідом Пранджала Дутта Дас, директорки AppleInternationalSchool у Дубаї, «Який вигляд має щаслива школа? Управління мультикультурним середовищем, сприяння позитивності й толерантності у школах».

Була учасницею одноденного тренінгу "Освіта ХХІ століття."

Щаслива школа" з Пранджалой Дутта Дас, директоркою Apple International School у Дубаї.

На IV Міжнародному освітньому форумі-практикумі відвідала заняття Олени Кухаревської та Оксани Покорської «Цінності і стосунки – головні фактори прогресивних змін в освіті».

На V Міжнародному освітньому форумі-практикумі була учасницею майстер-класу «Щастя. Цінності. Сенси. Теорія і практика» Вікторії Андрієвської, засновниці соціального проєкту HappyUkraine.

На відчуття щастя впливає і якісна комунікація. Важливо, щоб після вступу до гімназії п'ятикласники відчували комфорт при спілкуванні не лише з однокласниками, а й з учнями з інших класів, зокрема старшокласниками. 3 цією метою проводяться дружні зустрічі

п'ятикласників з одинадцятикласниками «Від найстарших наймолодшим».

Важливою є комунікація між дітьми та їхніми батьками. Пройшовши освітній курс тренера (м. Чернігів), провела тренінг для батьків «Технологія продуктивної комунікації».

Результатом сумлінної роботи з підвищення професійної майстерності став ряд тренінгів, фасилітаційних занять, які провела для лідерів самоврядування, а також систематична співпраця з Українською академією лідерів.

Науковцями доведено, що навчання або проведення заходів серед природи може покращити психоемоційний стан та збільшити стійкість до стресу, тому педагог-організатор разом із самоврядуванням провела ряд заходів на шкільному подвір'ї: ТікТок-руханка, конкурси малюнків на асфальті, онлайн-челендж «За що я люблю осінь - 2020», флешмоб до Дня вишиванки тощо.

Результати практики:

Демчишина Олена Михайлівна з ініціативи Центру професійного розвитку педагогічних працівників Миколаївської міської ради провела низку заходів:

- онлайн-консультацію «Питання протидії булінгу в роботі міністерств учнівського самоврядування», де поділилася досвідом зі створення комфортного середовища в освітньому закладі;
- творчу онлайн-зустріч «Щастя у твоїх руках» з педагогами-організаторами міста;
- поділилася досвідом з педагогами-організаторами міста на онлайн-наradі «Діяльність учнівського самоврядування в сучасних умовах».

Учнівське самоврядування дуже ініціативне, можливо, через те, що багато займаються і самоосвітою; є учасниками освітніх заходів, проєктів на міському, обласному, всеукраїнському рівнях – все це сприяло розкриттю потенціалу лідерів у реалізації навчальних цілей.

Ефективність впровадження ідеї засвідчують дружні зустрічі з лідерами самоврядування шкіл міста (ЗОШ №29 та ЗОШ №31), під час яких обмінялися досвідом організації заходів у межах міського проєкту «Школа – територія культурного життя», корисними порадами, інсайтами спілкування про цінності й щастя у школах.

В умовах комфортного психологічного середовища творчі, креативні здібності були спрямовані на запровадження в гімназії нових традицій, зокрема тематичної акції «Щаслива пошта» до Міжнародного дня щастя.

mgym41@gmail.com

Директор: Масюта Людмила Юріївна

Автор досвіду: Козлова Людмила Василівна, учитель історії, учитель вищої категорії

Назва досвіду: Використання методу «усної історії» при вивченні новітньої історії

Актуальність досвіду:

Історія у школі не є ціннісно-нейтральною дисципліною. Шкільна освіта повинна навчити школярів, у першу чергу, критично мислити. Одним із шляхів, яким можна підвести учнів до самостійних роздумів, є навчання у формі проєкту, в якому використовується метод «усної історії». Застосування методу «усної історії» в дослідженні замовчуваних та контрверсійних питань, пов'язаних, передусім, із травматичними подіями національної історії, дозволило скоригувати традиційні погляди на певні конкретно-історичні проблеми, доповнити вже наявні дані щодо відомих макроісторичних масових процесів чи певною мірою заповнити «білі плями», особливо щодо недавнього радянського минулого.

Зміст практики:

Метод дослідження усної історії — глибинні наративні інтерв'ю особистого характеру (використовуючи відеокамеру та диктофон), за допомогою яких здійснюється фіксування суб'єктивних вражень окремої особистості про час, у якому вона жила.

Передумови:

Метод «усної історії» під час викладання історії, якщо він представлений учням у належній формі (враховуючи вік, когнітивний розвиток особистості, абстрактне мислення) допомагає досягнути наступних цілей:

- у невимушеній формі мотивує школярів до вивчення новітньої історії (нові знання, окрім обов'язкової інформації, яку учень отримує в школі);
- знайомить учнів із проблематикою і аспектами новітньої історії, які не передбачає навчальний план (наприклад, з другорядними темами шкільної програми);
- учні можуть ознайомитися з регіональною специфікою історії (наприклад, революція у столиці могла відбуватися по-іншому, ніж у провінції);
- проєкт може реалізовуватися як у межах стандартного навчання, так і, наприклад, у межах історичного семінару або самостійної роботи учнів у позаурочний час;
- школярі розуміють різницю між колективною та індивідуальною пам'яттю;
- відбуваються зустрічі із сучасниками подій, представниками старшого покоління;
- учні засвоюють й інші, окрім звичного навчання за шкільною програмою, форми навчання (відвідування музею, архіву, спеціалізованого закладу);
- проєкт має цілий ряд між предметних зав'язків (у першу чергу, мова йде про суспільні науки - соціологію, психологію, етнографію, етнологію, культурну антропологію - і медіальне сприйняття), під час реалізації якого можна засвоїти багато практичних навичок (робота з аудіо-, й відеотехнікою);
- кінцевий продукт є справжнім історичним документом, новим першоджерелом для подальших досліджень;
- метод є невід'ємною складовою медіаосвіти.

Опис досвіду:

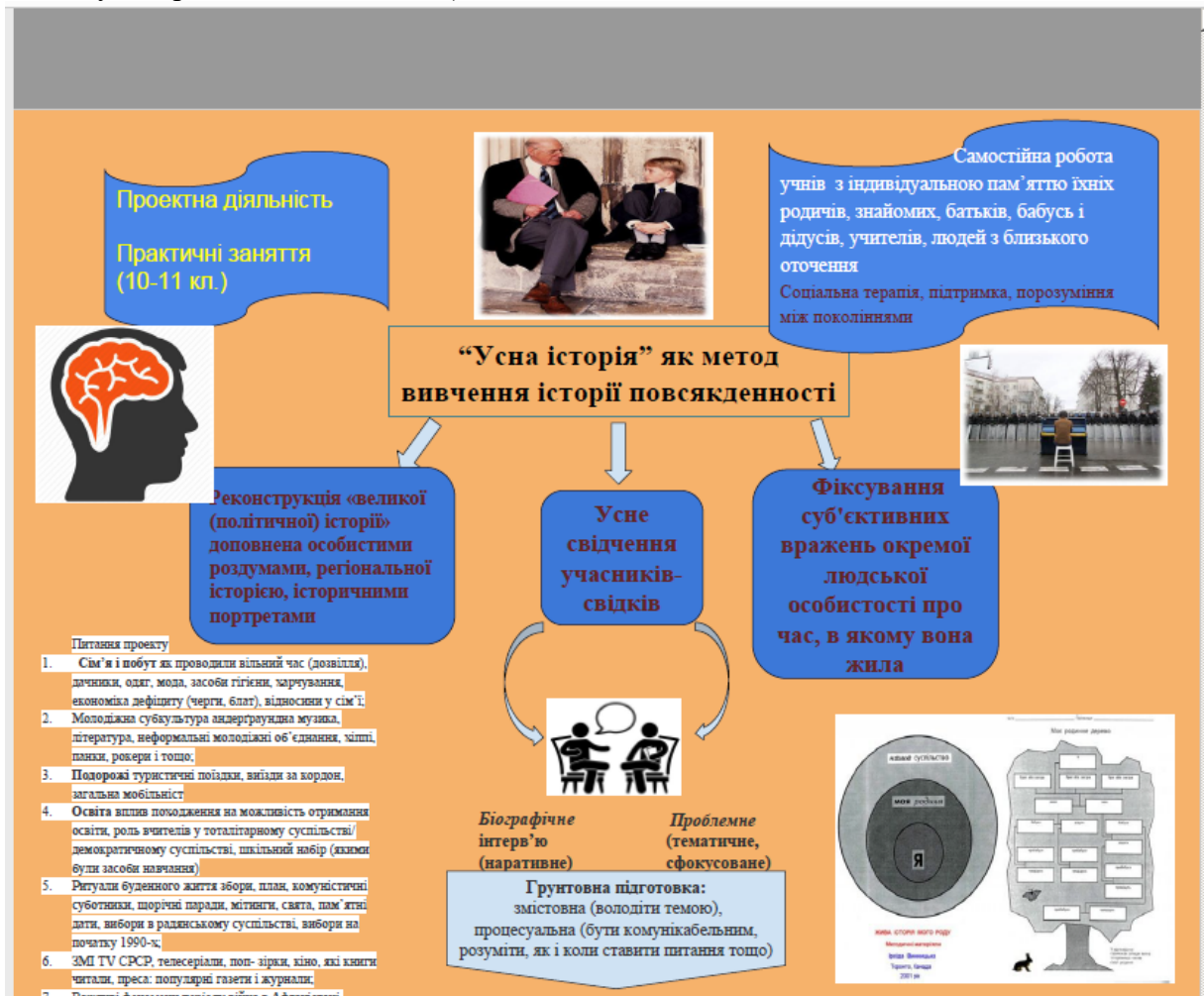
Звичайно, інтерв'ювання, як метод дослідницької роботи, є надзвичайно кропітким процесом, адже в цьому разі утворюється унікальне за своїм інформаційним потенціалом джерело, яке може стати в нагоді й дослідникові, й особам, які працюють за схожими науковими напрямками. Для людини, яка дозволила дослідникові шляхом проведення з нею інтерв'ю донести до громадськості її унікальний життєвий досвід, охарактеризувати її духовний світ, цінності й уподобання, це може бути важливим способом самореалізації.

Інтерв'ювання, як метод дослідницької роботи, – процес непростий; проте, має суттєві переваги (живе спілкування дітей з людьми, унікальними за своїм інформаційним потенціалом, можливість у ході розмови почути відповіді на запитання, які непокоять – з

одного боку, а з іншого боку – полегшити тягар важких спогадів, поділитися мріями з дітьми, задля яких і ризикували бійці на фронті неоголошеної війни). Інформація від першоджерела завжди викликає довіру, звучить переконливо.

Для інтерв'ю доречно взяти теми, що відповідають практичній частині курсів Історії України і Всесвітньої історії 10-11-х класів.

- Сім'я і побут (як проводили вільний час (дозвілля), дачники, одяг, мода, засоби гігієни, харчування, економіка дефіциту (черги, блат), відносини в сім'ї);
- молодіжна субкультура (андерграундна музика, література, неформальні молодіжні об'єднання, хіппі, панки, рокери тощо);
- подорожі (туристичні поїздки, виїзди за кордон, загальна мобільність);
- освіта (вплив походження на можливість отримання освіти, роль учителів у тоталітарному суспільстві/демократичному суспільстві, шкільний набір (якими були засоби навчання), зростання кількості російських шкіл у містах);
- ритуали буденного життя (збори, план, комуністичні суботники, щорічні паради, мітинги, свята, пам'ятні дати, вибори в радянському суспільстві, вибори на початку 1990-х);
- ЗМІ (TV СРСР, телесеріали, поп-зірки, кіно, які книги читали, преса: популярні газети й журнали);
- важливі феномени певного періоду (війна в Афганістані, Чорнобильська катастрофа, антиалкогольна кампанія, гласність, олімпіада-80, обов'язкова служба в армії, рух «За мир», розкрадання майна із соціалістичної власності);
- рефлексія «великої історії» (перебудова, репатріація кримських татар, дисидентський рух, Українська Гельсінська спілка, легалізація церкви, Народний Рух України, падіння СРСР);

Існує певний алгоритм дій під час підготовки і проведення інтерв'ю:

1. Складання списку потенційних співрозмовників.
2. Надсилання бажаним співрозмовникам орієнтовних тем для обговорення.
3. Після визначення співрозмовника варто:
  - уточнити його прізвище, ім'я, по батькові; дату і місце народження; місця проживання колишні і теперішні; освіту, спеціальність; останнє місце роботи, посаду; сімейний стан;
  - остаточно узгодити питання, дату, місце й час розмови;
  - обмінятися інформацією про можливі засоби підтримки взаємозв'язку (тел., e-mail).

Сучасника необхідно добре підготувати до цієї події (познайомити його зі своєю метою і темою розмови, учасникам проєкту рекомендується зустрітися із сучасником хоча б два рази). Так можна уникнути ефекту спонтанності й підвищити ймовірність того, що інтерв'ю буде взяте в повному обсязі.

Перед оприлюдненням тексту інтерв'ю потрібно отримати на це згоду особи, яка його давала. Ця законодавча вимога (ч. 3 ст. 13 Закону України «Про авторське право й суміжні права») пояснюється тим, що людина, у якої беруть інтерв'ю, вважається співавтором публікації.

Окрім конкретних тем для збору матеріалів усної історії, зокрема про Голодомор, репресії, діяльність ОУН-УПА, уже у 5 класі можна запропонувати скласти родинне дерево, записати спогади найстарішої за віком людини в родині про щось веселе чи сумне в її житті, про ігри й забави бабусь і дідусів.

Результати практики:

Використання методу «усної історії» потребує спеціальної підготовки, насамперед, учителя-консультанта. Участь у Літній школі з усної історії Асоціації з міжнародних питань (АМО, Чехія), навчальному семінарі DVV International «Радянське минуле: (пере)осмислення історії», освітній поїздці у 2018 році до Чехії з питань досвіду з «усної історії» дозволили підготувати 3 роботи на конкурс АМО з усної історії і перемогти у 2018 році. Свій досвід представили вчителям Миколаївської області у 2019 році на практичному занятті «Метод «усної історії» в сучасній школі». Учителем розроблена власна пам'ятка наративного інтерв'ю, конспекти уроків та практичних занять з історії України. Подальша робота Людмили Василівни в цьому напрямку привела до перемоги в конкурсі учнівських історичних проєктів «Радянське минуле: (пере)осмислення історії» 2019-2020 рр.

Залучення учнів до роботи з використанням методу «усної історії» стало одним з найбільш успішних шляхів практичного втілення педагогічної стратегії соціалізації особистості, зміцнення моральних засад школярів, їхньої поваги до свого народу й держави, встановлення втраченої комунікації поколінь.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №19

Миколаївської міської ради Миколаївської області

mzosh19@gmail.com

Автор досвіду: Чернюк Альона Валеріївна, учитель німецької мови, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії, старший учитель, учитель-методист

Тема досвіду: Цифрові технології як засіб розвитку іншомовних компетенцій

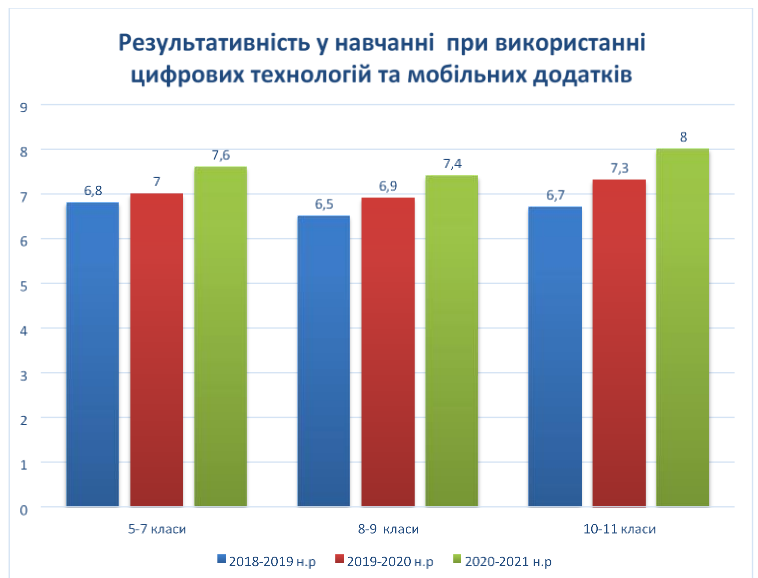
Актуальність даного дослідження полягає у швидкому розвитку Інтернет-технологій, їх можливостей та широкому розповсюдженню серед користувачів.

Новизна дослідження полягає в тому, що в ньому фокусується увага на можливостях застосування мобільних додатків для вивчення іноземної мови в освітньому процесі.

Короткий зміст: Система роботи знайомить із сучасними освітніми технологіями та відкритими навчальними ресурсами, такими як: Quizlet, LiveWorksheets, Kahoot, Wordwall, Voki, Suchsel-Generator, LyricsTraining, GoConqr, що використовуються для розвитку іншомовних компетенцій на різних етапах навчання.

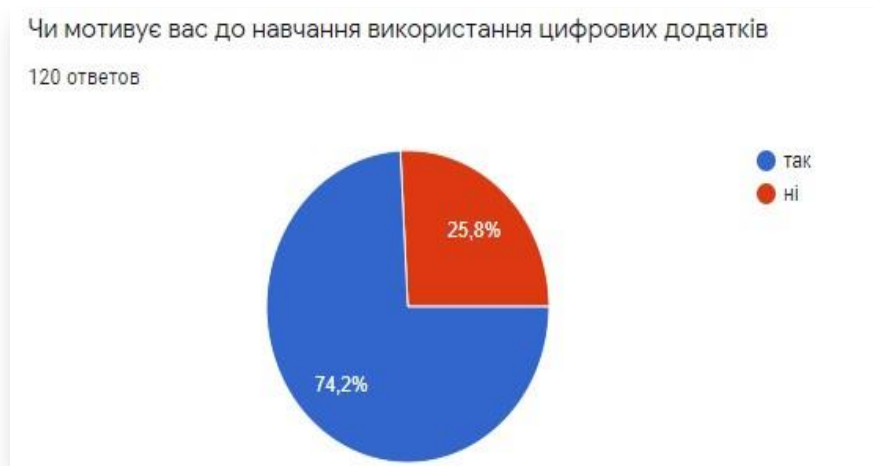

Передумови: Сьогодні традиційне навчання з цифровими технологіями це не тренд, а вимога часу. Комп'ютери, планшети, мобільні телефони та ін. – це те, без чого вже не можна більше уявити наше повсякдення. Ігнорувати їх на заняттях з іноземних мов означає заперечувати дійсність. Саме використання мобільних додатків та навчальних платформ, уміння користуватися їхніми можливостями та варіювати ними, зробить урок неповторним та інтерактивним.

В описі досвіду роботи з вивчення сучасних навчальних платформ, мобільних додатків та їх дидактичних можливостей проаналізовано вплив цифрових технологій на підвищення мотивації до навчання щодо здобуття мовних рівнів загальноєвропейських стандартів.

Результати практики та висновки: Протягом трьох років проведено дослідження, метою якого було вивчення умов впровадження електронного контенту на різних етапах уроків німецької мови та вивчення дидактичного потенціалу мобільних додатків. Для проведення об'єктивного оцінювання з приводу використання дигітальних технологій на уроках автором досвіду розроблено моніторинг. Опитування підтвердили, що всім дітям подобається виконувати завдання з використанням цифрових технологій, і вони впевнені, що такі сучасні методи роботи на уроці сприяють підвищенню ефективності процесу навчання. Результатом впровадження елементів мобільних додатків в освітній простір уроку та позаурочної діяльності є підвищення інтересу учнів до навчання.

Варто підкреслити підвищення цифрової грамотності як учнів, так і вчителів. Завдяки анкетуванню було виявлено, що 94,2 % користуються цифровими технологіями для навчання; 73,9% найбільше до навчання мотивують платформи для виконання завдань із використанням дигітальних технологій.

Результати реалізації технологій електронного навчання демонструють позитивну динаміку, підтверджують дієвість використання. Кожного приваблює новизна та сучасний підхід до навчання. Раціональне поєднання традиційного з інноваційним в освітньому процесі сприяє підвищенню його ефективності, всебічному і гармонійному розвитку особистості учня, якісному формуванню ключових компетенцій випускника Нової української школи. E-learning є одним із найбільш перспективних напрямків розвитку освіти.

Автор досвіду: Удовиченко Яна Ігорівна, практичний психолог

Тема досвіду: Впровадження гурткової роботи в діяльності практичного психолога закладу освіти

Актуальність досвіду вбачаю у можливості реалізації програми як практичного інструменту у роботі з учнівською молоддю, враховуючи сучасні тенденції у житті суспільства, процеси глобалізації та швидкі зміни ціннісних орієнтирів.

Програма «Кроки до успіху» є практичним інструментом, що допоможе молоді здобути корисні знання й навички для профілактики конфліктів та протиправної поведінки, сприяє забезпеченню комплексного інтегрованого підходу щодо створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти.

Клас, на базі якого реалізовувалась програма «Кроки до успіху», виявляв підвищений рівень конфліктності, агресивності; невміння ефективно налагоджувати комунікацію в колективі та розуміти власні емоції і емоції інших.

Завдяки Хитько А.А. (шкільному офіцеру поліції управління патрульної поліції в Миколаївській області) у нашому закладі з'явилися навчально-методичний посібник «Будуємо майбутнє разом» та комплект книг учасників до кожного модулю. За підтримки моєї ініціативи адміністрацією закладу на основі цієї програми було розроблено програму гуртка «Кроки до успіху». Під час впровадження програми основним орієнтиром слугувало досягнення мети, а саме: попередження факторів, на підставі яких формується негативний досвід, та озброєння сучасної молоді навичками здійснення успішного вибору методів вирішення конфліктних ситуацій. Ефективності у реалізації сприяв той факт, що заняття відбувались два дні поспіль та в один і той самий проміжок часу. Таким чином, я отримала змогу впроваджувати систему і бачити динаміку освоєння/неосвоєння теоретичного та практичного матеріалу учасниками. Слід зазначити, що 87% гуртківців – хлопці, 13% - дівчата. Складним в опануванні виявився перший розділ «Права та обов'язки» (не враховуючи, що учні з 9-го класу вивчали правознавство). Проаналізувавши підсумки впроваджуваної роботи по завершенні освітнього року, слід зазначити особливості роботи з конкретною групою здобувачів освіти:

- 1) очікування учасників: зважаючи на те, що керівником гуртка була практична психологиня, учасники не очікували початку роботи з розділу, присвяченого правовим аспектам;
- 2) актуальність запитів молоді: чим далі ми заглиблювались у програму, тим більше матеріал цікавив та знаходив емоційний відгук й набував актуальності;
- 3) усталення режиму роботи, можливість звикнути до вимог та правил роботи під час занять гуртка;
- 4) зміна видів діяльності, чергування форм роботи та особливості налагодженої взаємодії під час вивчення кожного наступного розділу.

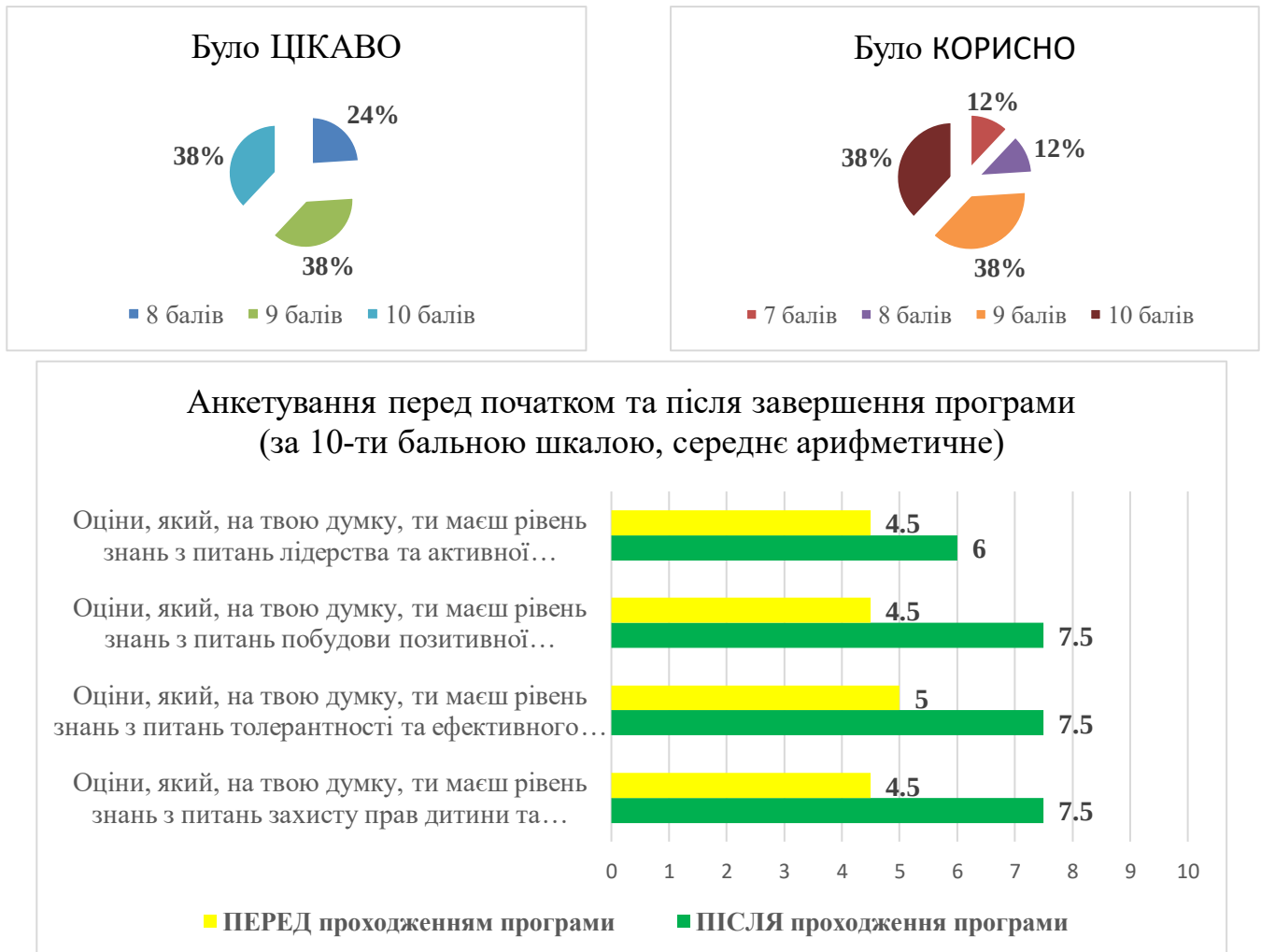

Працюючи з учасниками, як і у будь-якій педагогічній діяльності, виникали непередбачувані обставини: емоційний стан; невідповідність пропонованого матеріалу запитам гуртківців; брак особистісного ресурсу учасників. Всі ці фактори впливали на ефективність впроваджуваної роботи. Неможна не звернути

увагу на вік гуртківців – 16-17 років, адже це період формування системи цінностей, становлення самосвідомості та формування соціального досвіду особистості. В моєму випадку, частина імовірних труднощів, яка могла б виникнути під налагодження взаємодії, була виключена, адже з цим класом ми починали роботу у 9 класі в межах факультативу. Працюючи з гуртківцями, виробила для себе важливе правило співпраці: не наполягати на опрацюванні конкретної теми/вправи/завдання, якщо у той момент група не має для цього ресурсу. Проте, подібні теми/завдання тощо були обов’язково відпрацьовані в подальшому і, за можливості, я завжди намагалась поспілкуватись віч-на-віч з учасниками/учасником, у яких/якого виникали подібні труднощі.

8. Для оцінки результатів проведеної роботи пропоную звернутись до діаграм:

Таким чином, спираючись на отримані кількісні показники, можна відмітити позитивну динаміку виконаної роботи. Також, по завершенні програми, гуртківці:

- виявляли знижений рівень вербальної агресії;
- застосовували правила, встановлені для роботи на занятті, та відслідковували їх дотримання іншими учасниками;
- демонстрували навички ефективного налагодження комунікації.

**Миколаївська загальноосвітня школа І- ІІІ ступенів №20
Миколаївської міської ради Миколаївської області**

sh-2080@i.ua

Автор: Журбенко Лариса Олександрівна, учитель початкових класів

Тема досвіду: Формування читацької компетентності молодших школярів

Актуальність: Повноцінна навичка читання в житті сучасної людини має суттєве значення, оскільки освітня діяльність людини будується на основі читання. Навичка

читання, сформована в початковій школі,- запорука успішного навчання здобувачів освіти у середній ланці, основа їхньої подальшої самоосвіти, засіб орієнтації в постійно зростаючому потоці інформації.

Формування 10 життєвих компетенцій, визначених Концепцією «НУШ», неможливе без уміння читати, оскільки без цієї чудової навички не може бути ні успішного навчання дитини в школі, ні самостійного пізнання нею світу, ні самопізнання.

Практика знайомить із використанням різноманітних форм та методів формування читацької компетентності молодших школярів. Матеріал сприяє підвищенню якості читання і призначений для застосування на уроках навчання грамоти та літературного читання.

У реаліях сьогодення формування читацької компетентності молодших школярів є одним із ключових завдань навчання у початковій школі. Як складне багатокомпонентне особистісне утворення вона передбачає оволодіння учнями сукупністю компетентностей, ціннісних ставлень у різних сферах навчально-пізнавальної та читацької діяльності.

Сучасні трансформаційні процеси у суспільстві вплинули на різні аспекти читацької діяльності здобувачів освіти, а отже, і на сутність читацької компетентності. Традиційна модель читання на паперових носіях вступила в жорстку конкуренцію з читанням з екрану, читанням-слуханням аудіотекстів та аудіокнижок. У життєвий досвід дітей увійшли тексти «нової природи»: рекламні медіатексти, гіпертексти і т.ін. Сьогодні ми отримали нові формати взаємодії читачів не лише з текстами, а й з дитячою книжкою: різні форми ілюстративного матеріалу та презентації тексту на сторінках книжки, оформлення та книжкового дизайну. Таким чином, уміння учнів самостійно працювати із зазначеними текстами, розуміти їх, мають бути невід'ємним складником читацької компетентності.

У Державному стандарті початкової освіти, затвердженому постановою КМУ від 21.02.2018 №87 (у редакції постанови КМУ від 24.07. 2019 №688), визначено вміння читати з розумінням, спільним для всіх ключових компетентностей. Формування читацької компетентності документ визначає одним із завдань вивчення української мови та літератури.

У Державному стандарті сформульовано вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти у мовно-літературній освітній галузі.

Представлений досвід містить систему завдань, вправ відповідно до окреслених базовими документами вимог. https://drive.google.com/file/d/1JQeie_HCqy-MzoqSbSABgyRoNw_mVGam/view?usp=sharing

Комплексне і послідовне використання описаних навчальних технологій, методичних прийомів дало передбачуваний результат: простежується позитивна динаміка формування читацьких компетентностей учнів.

<https://drive.google.com/file/d/1nPz1xS881GXbZea66wvXjj0HMxGQoVCz/view?usp=sharing>

Отже, інтерес до читання необхідно виховувати в учнів не лише для того, щоб вони стали освіченими людьми, а, головним чином, для того, щоб росли добрими, відкритими, вміли розуміти іншого, співчувати йому, допомогти; прагнути, щоб у дітей прищеплювалися вміння і навички, корисні для життя і подальшого навчання. Читання має стати стежкою, що веде до вершини розумового, морального й естетичного виховання.

Якщо здобувачі освіти навчилися усвідомлено, швидко, виразно читати, переказувати прочитане, будувати усні та письмові монологічні висловлювання, складати текст, брати участь у діалозі в процесі обговорення прочитаного, ставити запитання, висловлювати власну думку та оцінні судження, вміють працювати з книжкою, то читацьку компетентність в учнів сформовано.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 24

Миколаївської міської ради Миколаївської області

Електронна адреса: zosh24-nikolaev@ukr.net

Керівник закладу: Жеребцова Тамара Володимирівна

Назва практики: Психологічний супровід дистанційного навчання.

Основною метою психологічної служби школи є соціально-психологічне забезпечення освітнього процесу. Робота спрямована на збереження і зміцнення здоров'я, створення умов для повноцінного і гармонійного розвитку всіх учасників освітнього процесу. Систематична робота психологічної служби намагається забезпечувати своєчасне вивчення психологічного та фізичного розвитку дитини, мотивів її поведінки і навчальної діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних особливостей, створення умов для саморозвитку та самовиховання.

Практичний психолог Жукова Н.В., будуючи свою роботу, залучає до співпраці учнів, вчителів та батьків, підтримує тісний зв'язок з консультантами ЦПРПП, підвищуючи свій рівень психологічної просвіти.

В нашій школі вже 10 років реалізується проєкт «Серце, відкрите до довіри».

Мета проєкту:

Створення психологічної служби школи, яка дозволить підвищити якість і забезпечити доступність послуг у сфері практичної психології і соціальної роботи, спрямованих на збереження й укріплення здоров'я, підвищення адаптивних можливостей учнів; створення умов для повноцінного і гармонійного розвитку всіх учасників освітнього процесу; посилення розвивального й виховного компонентів системи освіти.

Головні напрямки діяльності психологічної служби:

- психодіагностика особистісних рис характеру особистості учнів;
- визначення індивідуального розвитку з метою допомоги в адаптації до навчання в нових умовах початкової, середньої та старшої школи;
- вивчення класних колективів;
- виявлення та психологічний супровід обдарованих дітей;
- професійна орієнтація учнів із метою обґрунтованого ними вибору професії та підготовки їх до праці в різних галузях.

Функції психологічної служби:

- своєчасне попередження відхилень у психічному розвитку та становленні особистості;
- запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі;
- профорієнтаційна робота з учнями 9-11-х класів;
- попередження негативних звичок;
- психокорекція поведінки учнів (ігри, бесіди, тренінги);
- консультативно-методична допомога учням, вчителям та батькам з питань навчання, виховання, міжособистісних стосунків;
- психологічна просвіта (виступи на батьківських зборах, ділові ігри, бесіди).

Психологічна служба школи активно співпрацює:

Психологічній службі вдалося:

- Створити осередки учнівської психологічної служби в класних колективах та налагодити співпрацю через органи самоврядування.
- Сформувати у дітей вміння правильно спілкуватися та розуміти один одного.
- Зробити кроки у напрямку розвитку міжособистісних відносин в учнівському колективі без конфліктів та агресії (в рамках роботи клубу «Примирення»).
- Розвинути в учнів толерантне ставлення до оточуючих.
- Провести активну діяльність по запобіганню (поширенню) шкідливих звичок серед учнів.

Робота з педагогічним колективом передбачає надання рекомендацій для успішної освітньої діяльності з учнями та батьками, адресних порад щодо роботи з дітьми. На психолого-педагогічних семінарах, практикумах, інтерактивних заняттях та лекторіях обговорюються важливі проблемні ситуації та шляхи їх запобігання.

З метою підвищення рівня обізнаності батьків стосовно виховання дітей у сім'ях у школі працює комплексно – цільова програма «Сім'я і школа – компетентний учень», під час реалізації якої психолог проводить з батьками опитування та анкетування, інтерактивні бесіди, консультації, виступає на батьківських зборах. Поряд з тим, в режимі онлайн для здобувачів освіти, батьків та вчителів надаються консультації щодо організації дистанційного навчання (за потребою). На шкільному сайті розміщується інформація для батьків і учнів, презентації, фотозвіти. Ефективним є спілкування з батьками за допомогою електронної пошти та груп Вайбер, де є можливість відправлення онлайн-посилань. З урахуванням того, що не у всіх батьків є можливість користуватися Інтернетом, психолог запрошує через класного керівника батьків або дитину на особисте спілкування. Ця робота позитивно впливає на якість освітнього процесу. Завдяки плідній співпраці психолога з учнями, батьками, педагогами вирішується низка різних життєвих питань, покращується рівень взаєморозуміння між усіма учасниками освітнього процесу.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №25

mukolaiv_school_25@ukr.net

Автор досвіду: Єременко Ольга Володимирівна, учитель початкових класів.

Тема досвіду: Гармонійний розвиток здобувачів освіти засобами здоров'язберігаючих технологій.

Актуальність досвіду: Основним завданням сучасної школи стає виховання компетентної особистості, яка не тільки володіє знаннями, а й вміє застосовувати їх у житті, діяти адекватно у відповідних ситуаціях, адаптуватися до складних соціальних умов, долати життєві труднощі, підтримувати своє здоров'я на належному рівні, надавати опір негативним впливам.

Під час впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес відбувається доцільне поєднання програмового матеріалу та буденних потреб дитини. Завдяки набутим вмінням та знанням учні змінюють своє життя на краще.

Передумови: Спостереження за учнями початкової школи під час освітнього процесу дозволило зробити висновок, що учні не вміють набуті теоретичні знання практично використовувати в реальному житті. Створюючи навчальну проблемну ситуацію, діти реагували не у відповідності до набутих теоретичних знань.

Під здоров'язберігаючими освітніми технологіями, в широкому розумінні цього слова, необхідно вважати всі педагогічні технології, які не шкодять здоров'ю учнів, створюють їм безпечні умови для перебування, навчання й праці в школі, а також забезпечують: сприятливі умови для навчання дитини; оптимальну організацію освітнього процесу; повноцінний і раціонально організований режим навчання. Також необхідно постійно вести роботу з розвитку самовизначення молодших школярів, одним з найважливіших складових якої є збереження та зміцнення фізичного, психічного, морального і соціального здоров'я. Під час освітнього процесу необхідно намагатись

навчити дитину не лише бути здоровим тілом, але й душею, щоб особистість прагнула творити своє здоров'я в злагоді з природою і законами буття.

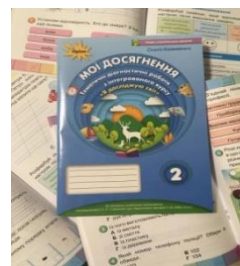
Формування у молодших школярів уявлень і понять про здоровий спосіб життя неможливе без інтегративного підходу до вирішення цієї проблеми. Оскільки проблема здорового способу життя комплексна за своїм змістом і є предметом дослідження багатьох наук, то результативна розробка педагогічного аспекту можлива на основі інтеграції теоретичних положень медико-біологічної та психолого-педагогічної наук. Водночас, якщо врахувати вікові особливості учнів молодшого шкільного віку, то реалізувати запити держави педагог може, використовуючи всі доступні форми роботи та тісної взаємодії з їх родинами.

Під час освітнього процесу вчителі нашої школи активно використовують зошити «Мої досягнення» (Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією з педагогіки та методики початкового навчання Науково-методичної ради з питань освіти), де висвітлені теми, які допомагають сформувати в учнів цілісне уявлення про себе, власне тіло, здоров'я та гармонійний розвиток в суспільстві. Виконуючи практичні завдання діти вчаться співпрацювати в групах та парах, самостійно, проводити дослідницькі роботи та експерименти. В ігровій формі відбувається процес навчання, прищеплюється навичка слідувати за собою – вчинками, поведінкою, гігієною та налаштування гармонійних стосунків з оточуючим світом.

5 років наша школа навчає учнів - початківців за програмою «Абетка харчування», яка стала частиною курсу «Я досліджую світ». Головною метою програми є навчити дітей принципам правильного харчування і виховати звичку дотримуватися цих принципів у повсякденному житті. У рамках цієї ініціативи визначені пріоритетні напрями: раціональне харчування і здоровий спосіб життя, розвиток сільської та міської інфраструктури, а також питання ефективного використання води. Діти залюбки виконують цікаві завдання та творчі роботи, які пропонує відповідний курс.

Реалізація обраної теми відбувається завдяки активній творчій підтримці батьків. Перебуваючи на дистанційному навчанні, вони допомагали створювати відеозвернення до суспільства із закликами берегти своє здоров'я, жити в гармонії, мирі та злагоді, ділились порадами із користувачами соціальних мереж, брали участь у флешмобах та конкурсах.

Отже, ефективна взаємодія педагогів, учнів та батьків школи допомагає впроваджувати здоров'язберігаючі технології в освітньому процесі, під час якого відбувається доцільне поєднання програмового матеріалу та буденних потреб здобувачів освіти. Діти стають ініціативними, вмотивованими та впевненими в своїх силах, а найголовніше – зростають здоровими.

Автор досвіду: Скляр Ірина Юрївна, учитель біології, керівник гуртка «Уроки для стійкого розвитку»

Тема досвіду: На варті майбутнього: користуємось, збагачуємо, охороняємо (Уроки для стійкого розвитку – в дії!)

Актуальність досвіду: Навколишнє середовище невпинно змінюється, у тому числі внаслідок нераціональної діяльності людини. Це призводить до величезних катастроф і трагедій зараз і в майбутньому.

Саме тому вже протягом кількох десятиліть зростає міжнародний рух, спрямований на перехід до більш стабільного способу життя, що передбачає ощадливе ставлення до довкілля, повагу й дотримання прав людини та пошанування одне одного. Сталий розвиток орієнтований, насамперед, на людину та поліпшення її життя у сприятливому соціально-економічному середовищі.

Ідея розвитку екологічної компетентності підростаючого покоління є однією із ключових ідей модернізації виховання і освіти. Вона пов'язана з готовністю і здатністю молоді нести особисту відповідальність як за власне, так і суспільне благополуччя.

Короткий зміст практики: Гурток еколого-натуралістичного спрямування «Уроки для стійкого розвитку», який було започатковано у Миколаївській загальноосвітній школі І-ІІІ ступенів № 25, вже більше 10 років є проєктом, створеним у партнерстві України з організацією «GlobalActionPlan» за підтримки уряду Королівства Швеції.

Гурткова робота сприяє залученню учнів, їхніх батьків до активної діяльності, спрямованої на сталий розвиток школи та місцевої громади; ефективному формуванню позитивної мотивації до сталого, екологічно дружнього стилю повсякденного життя.

Передумови: Забруднення ґрунту, повітря, води в ріках, Чорному морі, підвищення кислотності атмосферних опадів, неякісне забезпечення питною водою - основні екологічні проблеми Миколаївщини. Для їхнього вирішення в освітньому закладі цілеспрямовано проводиться робота, спрямована на формування екологічно свідомих громадян на засадах сталого розвитку.

Опис досвіду:

Гуртківці протягом навчального року засвоювали знання про стійкий розвиток та шляхи його досягнення для свідомого вибору способу власного життя, створювали модель поведінки, що відповідає потребам стійкого розвитку, вчилися ставитися до проблем стійкого розвитку як до особистісно важливих, пов'язаних із власною системою цінностей.

Кожен вихованець, перш за все, починав з себе: мінімізував використання пластикових пакетів, замінивши їх на екосумки, сортував сміття, користувався світлом та електричними приладами лише за необхідності, економив воду, віддавав на переробку одяг, макулатуру, батарейки, монети.

Працюючи в екокоманді, гуртківці проводили пошуково-дослідницьку роботу, аналізували результати з розрахунку власного екологічного досвіду з метою раціонального використання ресурсів.

У рамках роботи гуртка значна увага приділялася практичному виготовленню наочного матеріалу екологічного характеру: буклети, прапорці, плакати, малюнки тощо. Наприклад, до Дня довкілля вихованці підготували виставку малюнків, виготовлених технікою трафаретів.

Заняття гуртка супроводжувалися формуванням практичних навичок або розглядом екологічних практик: використання мобільних додатків для визначення виду рослини (її екологічного статусу); «Колумбове яйце» для розгляду біорізноманіття та пластичності видів; пропагандистська діяльність у формі гри, благодійної акції, майстер-класу; суботники з прибирання території сусідніх парків та насадження дерев і квіткових клумб біля домівок; популяризація екологічного світогляду серед молодших школярів за допомогою виставки малюнків, театралізованих вистав.

Вихованці гуртка - учасники Всеукраїнського освітнього проєкту зі сталого розвитку «Збудуй своє майбутнє! Діти та підлітки запроваджують сталий розвиток в Україні!»

Результати практики: Заміна в закладі освіти електричних ламп на енергозберігаючі, встановлення контейнерів для сортування сміття, збір макулатури, пластику, використаних батарейок та відправлення на переробку.

Гуртківці розуміють новітні течії стійкого розвитку та шляхи його досягнення у власному житті, визнають причетність кожного до проблем навколишнього середовища і прагнуть досягти такої моделі поведінки, що відповідає потребам стійкого розвитку.

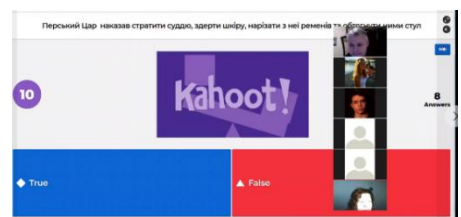
Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 26 Миколаївської міської ради Миколаївської області

zoch_26@ukr.net

Автор досвіду: Гладун Віталій Вікторович, учитель історії та правознавства, спеціаліст вищої категорії, старший учитель, старший викладач кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів МОІППО

Назва (тема) досвіду: «Розвиток соціальної та громадянської компетентності учасників освітнього процесу»

Актуальність досвіду: Необхідність реалізації старшокласниками своїх соціальних та громадянських прав актуалізує проблему формування і розвитку в них соціальної та громадянської компетентностей, які уможливають вирішення учнівською молоддю в сучасному та дорослому житті особистих і громадських проблем.

Короткий зміст: Уроки та позакласні заходи Гладуна В.В. побудовані на засадах гуманізму, демократизму, застосування нових підходів до організації освітнього процесу. Педагог творчо підходить до змісту навчання: розробляє разом з учнями творчі проєкти з використанням цифрових, інтерактивних, ігрових технологій, мотивує учнів до самоосвітньої діяльності. Бере активну участь у громадській

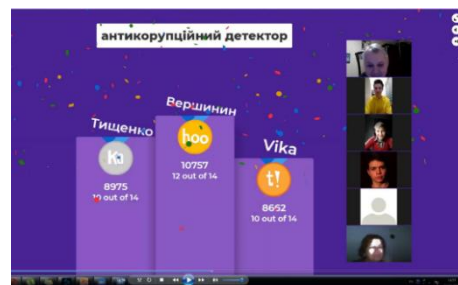
роботі: координація діяльності шкільного філіалу М18 «Менші 18 – ми можемо більше!» Міжнародного проєкту «Ми можемо більше! Для активної громадянської участі молоді в Східній Європі», «Марафону написання листів від AmnestyInternational» в Миколаївській області, впровадження найкращих практик проєктів «Демократична

школа» та «ОСВІТАБЕЗКОРУПЦІЇ: формування доброчесного освітнього середовища» в Україні, активна участь у EdCamp-русі.

Передумови: Необхідність спрямування старшокласників на активну діяльність щодо вирішення соціальних проблем свого населеного пункту, залучення учнів до життя місцевої громади, створення умов для гармонійного поєднання використання інноваційних педагогічних технологій з безпосередньою соціальною та громадянською діяльністю (на основі співпраці органів учнівського самоврядування з громадськими організаціями, органами державної влади та місцевого самоврядування), стимулювання соціальної та громадянської активності старшокласників, створення комфортної атмосфери для виявлення ними своєї соціальної та громадянської позиції.

Опис досвіду: Педагогічні завдання формування соціальної та громадянської компетентностей старшокласників були визначені відповідно до вікових особливостей розвитку юнаків та дівчат. Виявлено, що розвиток досліджуваних компетентностей пов'язаний із соціальним навчанням, громадянською просвітою, участю в перетворенні дійсності, виховним процесом. Тимчасовими творчими колективами вчителів з менторською підтримкою В.В.Гладуна було опрацьовано наявні моделі формування та розвитку соціальної та громадянської компетентностей, методичні рекомендації, критерії та показники розвитку соціальної і громадянської компетентностей старшокласників, охоплення учасників освітнього процесу соціальною та громадянською практикою; усунення суперечностей між персональною та соціальною компетентностями шляхом їх гармонізації на основі соціально-психологічного тренінгу; цілеспрямоване соціальне навчання; створення ефективних умов для громадянської та соціальної активності. У результаті цієї роботи педагогічний колектив школи визначив, що ефективним шляхом розвитку соціальної та громадянської компетентностей старшокласників в умовах нашого закладу може виявитися організація інноваційної проектної діяльності учнів.

Для розвитку соціальної та громадянської компетентностей розроблена система соціального проектування, що спрямована на благоустрій міста, створення соціально важливих громадських об'єктів, допомогу соціально незахищеним верствам населення, профілактику негативних явищ життя громади. Це сприяє ефективному вихованню у старшокласників таких якостей, як ініціативність, толерантність, комунікативність, вміння працювати в команді.

Результати поточного моніторингу та контрольного діагностування засвідчили ефективність функціонально-змістової моделі розвитку соціальної та громадянської компетентностей учнів старших класів на основі використання практико спрямованих проєктів. В.В. Гладун розробив методичні рекомендації з використання виховного потенціалу проєктів, ігор в організації природовідповідної участі старшокласників у політичній та соціальній сферах життя місцевої громади, українського суспільства та держави, діагностичний інструментарій для моніторингу рівня розвитку соціальної та громадянської компетентностей старшокласників, модель методичної роботи з підготовки вчителів до використання методу проєктів у розвитку досліджуваних феноменів.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 26 Миколаївської міської ради Миколаївської області

zoch_26@ukr.net

Автори досвіду: Суріна Ганна Юріївна, кандидат філософських наук зі спеціальності соціальна філософія та філософія історії, учитель історії, спеціаліст вищої категорії, старший учитель, доцент кафедри філософії освіти, теорії й методики суспільствознавчих предметів МОІППО, Волкова Ганна Вікторівна, вчитель біології та хімії, основний учитель вальдорфського 7-В класу, Олексієнко Світлана Олегівна, асистент учителя інклюзивного 7-В класу, вчитель математики

та фізики, які працюють у 7-В класі за вальдорфськими освітніми програмами; Хозе Олена Олександрівна, Корепанова Тетяна Євгенівна, П'ятова Валентина Володимирівна, Шелепова Вікторія Анатоліївна - вчителі початкових класів, які працюють за вальдорфськими освітніми програмами, та асистенти вчителів цих класів (усі класи інклюзивні): Караваєва Лариса Кузьмівна, Магрова Наталія Василівна, Мартинюк Ольга Михайлівна, Гуль Тетяна Анатоліївна.

Назва досвіду: «Міжпредметна інтеграція у вальдорфській педагогіці та її вплив на розвиток *hardskills* та *softskills* учнів»

Актуальність досвіду: Педагогами школи здійснено аналіз концептуальних положень інтеграційних процесів в освіті та можливих шляхів їх реалізації засобами вальдорфської педагогіки в контексті упровадження нових державних стандартів освіти та Концепції «Нова українська школа». На особливу увагу заслуговує аналіз сторічного досвіду вальдорфської школи, яку ЮНЕСКО визнало школою ХХІ століття, завдяки тому, що вона на практиці реалізує цілі й ідеали гуманістичної педагогіки. Найважливіший принцип вальдорфської педагогіки — глибока інтеграція предметів з метою цілісного світосприйняття, тобто світ для здобувача освіти як для особистості, яка розвивається, повинен представляти собою єдину цілісну картину, де все взаємопов'язано і взаємозалежно.

Короткий зміст: Вальдорфська педагогіка в якості одного з базових методологічних принципів використовує **метод епохально-інтегрованого викладання базових предметів**, який передбачає протягом 2-4 тижнів починати день з вивчення певного предмета на так званому «уроці епохи» (або, дослівно перекладаючи з німецької, на «головному уроці» — *Hauptunterricht*), який триває 90-100 хвилин. Ритм такого уроку збудований таким чином, що, чергуючи різні види діяльності, переплітаючи інтелектуальну, мовну, художню та фізичну активність, можна досягти не тільки більш глибокого занурення в навчальний матеріал, а й уникнути перевтоми, зберегти фізичні та творчі сили дитини, більш ефективно вибудувати систему домашніх завдань, а також вибудувати систему міжпредметних зв'язків.

Учителі вальдорфських класів школи впроваджують епохально-інтегрований, особистісно-орієнтований та компетентісно-діяльнісний підходи до навчання за вальдорфськими освітніми програмами. Їх уроки вирізняються високою мотивацією, чіткістю, логічністю, системністю, використанням перевірених практикою вальдорфської системи прийомів STEM-освіти, групової роботи, проблемного навчання, лабораторних і практичних робіт, дидактичних ігор, роботи з різними інформаційними джерелами. Учителі використовують міжпредметну інтеграцію, визначаючи провідну роль дослідів та експерименту, віддаючи перевагу практикам, проектам, навчальним екскурсіям, формуючи в учнів науковий світогляд та стимулюючи активне пізнання неоглядної невичерпності світобудови.

Передумови: Наша школа з 2017 року — єдина на півдні України державна школа, де, крім навчання за типовими освітніми програмами НУШ, впроваджується вальдорфська педагогіка. Наша школа є учасником Всеукраїнської асоціації вальдорфських ініціатив та членом *найбільшої спільноти шкіл Європи e-TwinningPlus*.

Опис досвіду: Вальдорфська педагогіка виходить із того, що всі три психічні сфери людини (мислення, почуття, воля), спираючись на відповідні фізіологічні системи, необхідно підтримувати й розвивати з раннього дитинства. Цьому сприяє міжпредметна інтеграція. Вальдорфська педагогіка створює дивовижні умови для проживання кожної епохи, коли однаково задіяються усі струни дитячої душі — їхні почуття, мислення та воля. Образні історії, що їх художньо розказує вчитель, діти перетворюють у стислі, але дуже цікаві тексти у своїх зошитах-підручниках, де кожний текст супроводжує власний унікальний малюнок, що є зовнішнім відбитком внутрішніх переживань. Окрім текстів та малюнків, у зошиті є створені дитиною власноруч замальовки географічних та історичних карт, вислови відомих людей, вірші та пісні різними мовами. Образне викладання історії

та інших суспільно-гуманітарних, природничо-математичних та естетично-оздоровчих дисциплін зумовлює повне занурення школярів у культуру різних народів, створення відповідної атмосфери, а також формує толерантне ставлення до розмаїття культурного простору.

Досвід роботи вчителів у вальдорфських класах школи було представлено під час проведення обласного методичного активу методистів із виховної роботи районних (міських) науково-методичних установ «Організаційно-методичні аспекти виховної діяльності ЗНЗ в умовах Нової української школи» в червні 2017 року, міського семінару керівників шкіл у травні 2018 року, міської виставки педагогічних інновацій в серпні 2019 року, обласної студії «Філософсько-освітні обрії» в квітні 2021 року. <https://moippo.mk.ua/novyny/zasidannia-studii-filosofsko-osvitni-obrii-na-temu-ievropeiski-chynnyky-ta-intehratsiia-v-osviti-2/>

Результати практики: Установлено, що вальдорфські підходи, сприяючи гуманізації навчального середовища, реалізації спрямування освітнього процесу на індивідуальність учня в умовах групової та фронтальної роботи з класом, постійному формуванню мислення, пам'яті, фантазії, культури почуттів, сили волі дитини, забезпечують успішність педагогічного процесу. Якщо рівень *hardskills* вальдорфських учнів, в основному, такий же, як і у традиційній школі, то розвиненість *softskills*, особистісно-творчих здібностей (комунікативності, любові до прекрасного, працелюбності, допитливості, дисциплінованості, самостійності) значно вище. Доведено, що навчання дітей у вальдорфських класах порівняно з традиційною школою позитивно впливає на інтелектуальну активність, індивідуальну ініціативність, творчість, самостійність рішень, душевну стабільність, соціальну компетентність, координованість тіла й рухів, а отже, сприяє здоровому розвитку дитини.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №28 Миколаївської міської ради Миколаївської області

zvоник28@ukr.net

Автор досвіду: Теплова Олена В'ячеславівна, учитель української мови та літератури

Назва досвіду: Формування стійкого медіаімунітету особистості з високим інтелектуально-культурним, національно-патріотичним потенціалом, спроможної повноцінно реалізуватися в дорослому житті.

Актуальність досвіду: Зважаючи, що сучасний простір характеризується потужним медіапотокм, здобувачі освіти повинні навчитися критично оцінювати інформацію. В умовах освітніх і суспільних змін реалізація завдань вивчення української мови та літератури передбачає зміщення акцентів. Інформаційна компетентність повинна стати невід'ємною частиною мовної, мовленнєвої і літературної.

Короткий зміст практики: З 2018 року учасник Міжнародного проекту IREX «Вивчай та розрізняй: інфомедійна грамотність». Під час уроків, годин спілкування працюємо з медіатекстами, що розвивають критичне мислення, інформаційну та візуальну грамотність, уміння визначати маніпуляції, розрізняти факти від суджень. Тренінгові вправи розвивають навички діалогової взаємодії, уміння користуватися онлайн-інструментами. Таким чином, формується уявлення про академічну доброчесність як невід'ємну частину освітнього процесу.

Передумови: Пріоритетним напрямком в галузі освіти є переорієнтація на активне навчання з розв'язанням проблем академічної доброчесності, медіакультури.

Опис досвіду: Вправи з медіаграмотності, робота з медіатекстами, уроки від проекту IREX формують навички з інфомедійної грамотності: розуміння термінів «цензура» та «самоцензура», «сторіборд», «факти і судження», «маніпуляція», «пропаганда» тощо; ознайомлення із журналістськими стандартами; навички ефективного

пошуку інформації, роботи з першоджерелами, архівними друкованими ЗМІ, протидія стереотипам і дискримінації; вміння аналізувати символи, візуальний ряд, кіно; розуміння маніпулятивного впливу ток-шоу, передач на телебаченні; надання можливості висловитися кожному, продемонструвати різні думки з теми, обґрунтувати свою позицію або перейти на іншу в будь-який час, якщо назвати переконливіші аргументи; вміння аналізувати передумови та причини подій; вміння оцінювати та інтерпретувати події, проводити паралелі з теперішнім часом.

Формування інформаційної (інфомедійної) компетентності

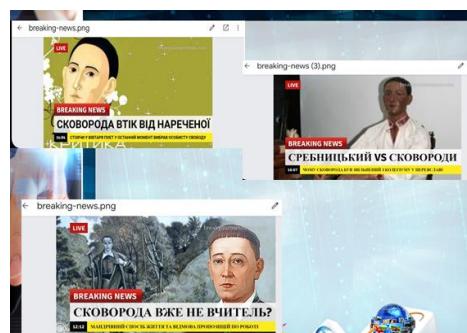

повинно стати одним із пріоритетів вивчення української мови та літератури в закладах освіти. Уміння критично споживати інформацію є основою медіаграмотності. Медіаграмотна особистість емоційно стійка та вміє створювати якісний медіапродукт, має стійкий медіаімунітет, з легкістю орієнтується в медіапросторі. Саме така особистість – основа успішного майбутнього нашої держави.

Результати практики, висновки:

Цілеспрямована робота в напрямку формування особистісної медіакультури дала змогу використати практичні навички у сфері медіареальності та взяти участь у медіапроектах різних рівнів, майстерні медіаграмотності, вебінарах «Медіаграмотність для громадян», «Емоційний інтелект», «Пропаганда: чому ми такі вразливі», «Особистий ресурс в часи пандемії», написання рецензії до програми з української літератури. Як керівник професійного об'єднання була організатором роботи творчих зон «Школи компетентностей: від вчителів для вчителів» для 29 освітян міста з літератури щодо підготовки конкурентоспроможного фахівця в умовах освітніх змін

Учні навчилися визначати маніпулятивні технології в системі ЗМК, креативно перетворювати візуальну медіапродукцію, здійснювати аналіз медіатексту, виражати думки з приводу змісту (точність, доречність, упередженість), використовувати сучасні технології для створення власного медіапродукту.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №28

Миколаївської міської ради Миколаївської області

Електронна адреса: zvonik28@ukr.net

Автор досвіду: Кривонос Тетяна Василівна, учитель англійської мови, спеціаліст І-ї категорії. Досвід практики 4 роки.

Тема досвіду: Інтерактивні та інформаційно-комунікаційні технології у системі становлення вмотивованої соціально-компетентної та полікультурної особистості.

Актуальність досвіду: У наш час володіння іноземною мовою - це не тільки атрибут культурної, мислячої та грамотної людини, але й умова її успішної подальшої діяльності. Кожна людина хоче бути престижною в бізнесі, вільною у подорожуванні, активною у спілкуванні з людьми різних національностей, тобто стати громадянином світу. Запропонований досвід дозволить педагогам набути навичок володіння сучасним інноваційним інструментарієм ефективного навчання іноземній мові на уроках, а здобувачам освіти – усвідомити,

наскільки важливо володіти іноземними мовами, долати мовні бар'єри та відкривати для себе нові можливості спілкування, бути активними, соціальними, комунікабельними, відкритими та творчими особистостями.

Резюме досвіду: Моделювання уроків повинно ґрунтуватися на знаннях потреб, нахилів, інтересів та здібностей кожного учня, орієнтуватися на застосуванні інноваційних методів, підвищенні пізнавальної мотивації учнів при вивченні англійської мови, бути спрямованим на діяльнісну реалізацію компетентнісного потенціалу та інтегрованих змістових ліній.

Передумови досвіду: Швидкі зміни в нашому світі вимагають від учителя бути гнучким, брати на себе ініціативу та бути диригентом свого уроку, а також створювати щось інноваційне, захоплююче та корисне, щоб процес викладання та вивчення англійської мови став цікавим, змістовним та результативним.

Опис досвіду: Розуміючи, наскільки важливо постійно підтримувати зацікавленість предметом, використовуються ігрові елементи, інтерактивні вправи та технології, які дозволяють зробити урок сучасним, яскравим та цікавим, інформаційно та емоційно насиченим. Наприклад, з метою формування соціокультурної та комунікативної компетентності засобами мультимедійних технологій застосовуються граматичні, лексичні, мовленнєві та фонетичні ігри.

Інтерактивні ігри та вправи

➤ “MagicBag”	➤ “IntonationRhythms”	➤ “Social web”
➤ “PingPong”	➤ “TheBestReader”	➤ “Key Hole”
➤ “Emotionalcircle”	➤ “Fish a word”	

Учням пропонується спробувати себе у різноманітних соціальних ролях (репортер, кухар, керівник компанії, робітник, учитель, блогер, програміст), в яких їм доведеться побувати в реальному житті, та змоделювати життєві ситуації засобами іноземної мови.

Формування полікультурної комунікативної компетентності відбувається за рахунок створення віртуальних моделей (віртуальні ігри, проекти, онлайн-екскурсії та подорожі), моделей організації власної інформації (вибір, верифікація, використання електронних ресурсів, словників та енциклопедій), творчого моделювання (створення анімацій презентацій, електронних газет та веб-сайтів). Використання аудіозаписів, відеопісень, відеофрагментів з кінофільмів, мультфільмів, соціальних реклам та відеодіалогів

дозволяють покращити якість знань учнів, рівень оволодіння певними вміннями та навичками, стимулюють пізнавальну активність і самостійність, а також формують розвиваючі мотиви.

Вже актуальним стало навчання із застосуванням дистанційних технологій. Тому для формування стійких пізнавальних інтересів і мотивів активно використовую відомі Інтернет-ресурси:

- ✓ <https://www.liveworksheets.com/>
- ✓ <https://learnenglishteachers.britishcouncil.org/>
- ✓ <https://wordart.com/create>
- ✓ <https://www.mindmeister.com/folders>
- ✓ <https://learningapps.org/>
- ✓ <https://zoom.us/>

Результати впровадження досвіду: проведення відкритих уроків, позакласних заходів, предметних тижнів; робота з обдарованими дітьми та підготовка їх до участі в міських етапах предметних олімпіад, участь учнів у тестуванні МАН з англійської мови та американській програмі майбутніх лідерів FLEX у 2019/2020 н.р.; організація мовного літнього табору, засідань для вчителів англійської мови освітньої галузі «Мова і література (іноземна)», динамічної групи для педагогічного колективу закладу освіти "EasyEnglish"; проведення семінарів для колег по обміну досвідом, публікація своїх розробок на освітніх платформах «Всеосвіта» та «НаУрок» з отриманням сертифікатів; активний учасник на Британській платформі для вчителів BritishCouncilTeachingEnglish; модерація онлайн-платформи Миколаївської ЗОШ №28 та групи #Englishschool28 online-платформа у соціальній мережі Фейсбук.

<https://naurok.com.ua/test/certificationhttps://vseosvita.ua/user/id433530/achievements>
<https://www.facebook.com/groups/899569210485631/user/100017759861364>
<https://www.facebook.com/groups/571281600322600>

Миколаївська загальноосвітня школа I – III ступенів №28 Миколаївської міської ради Миколаївської області.

Е-mail: nikolaev.school28@gmail.com

Автори досвіду: Рясна Наталія Валентинівна – учитель початкових класів, учитель - методист, доктор філософії в галузі освіти, Старинська Ірина Олександрівна - учитель початкових класів, учитель вищої категорії, Підгородецька Тетяна Олександрівна - учитель початкових класів, учитель вищої категорії .

Тема досвіду: Розвиток життєтворчого потенціалу особистості молодшого школяра шляхом впровадження інноваційних технологій в освітньому процесі на засадах Нової української школи.

Оволодіння мистецтвом життєтворчості означає пізнати самого себе, глибше, вільно і критично осмислювати своє життя, усвідомлювати свої сили і можливості, пізнавати оточуючий світ, розкриваючи свій творчий потенціал у процесі саморозвитку.

Роль учителя у формуванні творчої, активної, всебічно розвиненої особистості полягає в тому, щоб допомогти дитині розвинути в собі здібності до самореалізації; не тільки навчити, але й створити умови для того, щоб дитина була готова до цієї складної та самостійної роботи, розробити ефективну систему виховання й розвитку здібних дітей, яка значно впливає на формування всебічного розвитку й розкриття інтелектуального та творчого потенціалу особистості, стимулювання обдарованих дітей до самовдосконалення та саморозвитку.

Серед форм та методів процесу формування життєтворчої особистості пріоритетними є ті, що ґрунтуються на демократичному стилі, взаємодії, яка спрямована на самостійний пошук істини, формування критичного мислення, ініціативи та творчості.

Впровадження кейс-уроків – вимога часу, адже сьогодні спостерігається ускладнення змісту освіти, зростання обсягу необхідної інформації та зменшення часу, відведеного на її засвоєння, а також сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем.

Цінність кейс-технології полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти під час розв'язання цієї проблеми та вдало поєднуються навчальна, аналітична, виховна та творча діяльність, що є ефективним у реалізації сучасних завдань системи освіти.

Основна мета досвіду – розкрити важливість використання та різноманітність інноваційних технологій, зокрема кейс-уроку, під час освітнього процесу у формуванні життєтворчого потенціалу особистості молодшого школяра.

У кейс – уроках, створених до теми «Чарівниця осінь», подано матеріали стосовно ефективного використання форм та методів роботи вчителя щодо забезпечення організаційних та педагогічних умов для розвитку самодостатньої компетентної особистості в розвивально-освітньому середовищі школи життєтворчості.

Кейс містить вправи та практичні роботи, матеріали та завдання, як для педагога, так і для самостійної роботи здобувача. Подано приклади застосування інноваційних мистецько - педагогічних технологій на уроках, де розкрито нестандартні кейс - уроки, форми та методи діяльності.

Очікувані результати

- Відпрацювання навичок співпраці у групі: працюючи в команді, учні підвищують свій індивідуальний результат, оскільки беруть відповідальність за окремий фрагмент завдання, роблячи внесок у вирішення загальної проблеми
- Формування навичок аналізу та систематизації інформації, розвиток критичного мислення
- Розвиток уміння контролювати свій час (тайм-менеджмент)
- Удосконалення навичок презентувати результати своєї роботи
- Можливість застосувати теоретичні знання під час виконання практичних завдань

Отримані результати

Особистість, яка володіє креативним, критичним, творчим мисленням, культурою спілкування, універсальними інтелектуальними вміннями, що сприяють успішній самоосвіті й реалізації в житті

Вільна, успішна, життєлюбна особистість, яка веде здоровий спосіб життя, володіє високою культурою поведінки, розвиненими творчими здібностями та талантами, ставленням до професії як до засобу саморозвитку і самореалізації

Особистість з достатньо широким спектром особистісно значущих позитивних цінностей, розвиненим почуттям власної гідності, віри у свої сили, спрямована на життєтворчість, самовиховання та самовдосконалення, готова до творчої діяльності і моральної поведінки. здатна довгостроково

Висновки:

У ході роботи значна увага приділялась формуванню й розвитку високоінтелектуальної свідомої особистості з активною громадянською позицією. Порівняльний аналіз результатів та спостережень показав, що поставлені задачі були успішно реалізовані та значно вплинули на самореалізацію, саморозвиток та самовдосконалення особистості.

Така система роботи допомагає знайти дитині свій ключ до успіху, створити умови, у яких вона розкриватиме свої здібності, творитиме своє життя, зростатиме духовно, творчо, інтелектуально у процесі саморозвитку.

https://drive.google.com/file/d/1IhCspMKRGeUCKHyGH8Zk_GBh_RHQ6svw/view?usp=sharing

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 31

Миколаївської міської ради Миколаївської області

E-mail: nikzzso31@gmail.com

Автор досвіду: Тріманова Валентина Юріївна, учитель біології та хімії

Назва досвіду: Проєкт «ZeroWasteSchool: екопросвітництво та екодружній спосіб життя школи і громади»

Актуальність та передумови досвіду:

Проблема сортування є нагальною для кожного населеного пункту України, оскільки щорічно утворюється близько 10 мільйонів тонн сміття, з яких лише 600 тисяч йде на вторинну переробку або спалюється. Решта захоронюється на звалищах, яких, за офіційними даними, в Україні понад 6 тисяч. Вони займають 9 тисяч гектарів.

Запровадження культури сортування відходів або їх мінімізації серед населення шляхом якісної екопросвітницької діяльності дає поштовх для зменшення сміттєзвалищ та їхнього шкідливого впливу на навколишнє середовище. Зміст анонсу проєкту «ZeroWasteSchool» від KlitschkoFoundation передбачав місію та цінності, які сприяли б розвитку місцевих громад у малих містах і селах шляхом неформальної освіти та навчання впровадження власних проєктів, формування екологічної культури громад через проєктний підхід, поширення культури сортування відходів та екологічного використання ресурсів. Враховуючи те, що проєкт передбачав залучення учнівства, учительства та адміністрації школи до навчання, наша школа заповнила заявку до відбору та пройшла в проєкт, ставши однією з 75 шкіл-учасниць України із 1082 поданих заявок.

Короткий зміст практики: Запровадження культури сортування відходів у школі та громаді. Якісне споживання ресурсів на особистісному рівні кожного учасника та поліпшення власного споживання ресурсів.

Опис досвіду:

ZeroWasteSchool – проєкт для учнів, учителів та директорів, покликаний запровадити культуру сортування відходів у школах та громадах. Протягом квітня-травня 2020 року за критеріями проєкту сформовано команду (директор, учитель та два учні), що проходила онлайн-навчання за матеріалами тренінгу «ActiveCitizens» від KlitschkoFoundation.

Під час навчання команда дізналася про:

- особливості сортування відходів, принципи 5R та екодружнього способу життя;
- планування реалізації власного проєкту;
- важливість взаємодії всередині місцевих громад, ведення перемовин та налагодження домовленостей, шляхів вирішення складних ситуацій, які можуть виникнути під час реалізації проєкту, та методів ефективної комунікації;
- прогнозування ризиків;
- комунікацію із зацікавленими сторонами та ЗМІ;
- залучення до фінансування для розвитку громад;

- досвід громадських активістів/ток: перешкоди та успіх.

Після цікавого та успішного навчання команда сформувала проблему, мету та завдання проєкту. Для реалізації створили канву, презентували її тренерам та організаторам проєкту на рівні інших шкільних команд України.

У період карантинних обмежень успішно реалізували кожний етап локального проєкту «ZeroWasteDayMykolaiv». Замість свята останнього дзвоника учителі, учні та їхні батьки взяли участь у зборі макулатури, у розігріш «Екосвідомий громадянин», на гейміфікованій основі отримали знання щодо особливостей сортування сміття. Кожен учасник дистанційно отримав сертифікат та набір стікерів екогероїв для месенджера «Телеграм» (Павучиха Поля, Русалка Марина, Черв'як Леонід, Голуб Роберт та Робот Zero). Переможець із найбільшою вагою макулатури отримав приз (велику піцу на замовлення додому) та відповідний диплом.

Відео з події

Робот Zero

Черв'як Леонід

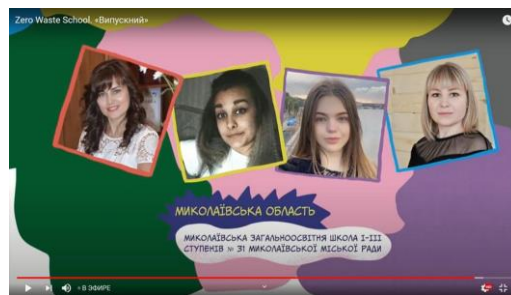
Павучиха Поля

Голуб Роберт

Директор та команда

Випускний проєкту

Результати практики, висновки:

До реалізації проєкту було залучено 500 учнів, їхніх батьків, весь педагогічний та технічний склад працівників школи – 50 осіб. За результатами впровадження локальних проєктів ZWS наша школа стала однією з 25 переможниць серед 75 шкіл-учасниць. Отримали приз переможців – прес для брикетування відходів, який використовуємо при кожному зборі, приносячи користь не тільки нашій школі, а й Довкіллю.

Продовжимо сортувати вторинну сировину та впроваджувати екопросвітницьку діяльність серед учнів та громадськості онлайн та офлайн.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №31

Миколаївської міської ради Миколаївської області

E-mail: nikzzso31@gmail.com

Автор досвіду: Шепелєва Оксана Володимирівна,
учитель фізики та астрономії, учитель вищої категорії, учитель-методист

Тема досвіду: Упровадження елементів STEM-освіти в навчальну діяльність

Учень. Яким він повинен бути? А вчитель? Як організувати процес навчання, щоб він вдало поєднував і навчальні, і виховні, і розвивальні цілі, щоб цей процес був цікавим і змістовним для учня, щоб учитель отримував задоволення від добре виконаної роботи, а учень – від здобутих знань?

Концепція модернізації освіти, яка базується на основі «Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти», орієнтована на реалізацію компетентнісного

підходу в освіті, на формування ключових компетентностей учнів, здатності застосовувати знання і вміння в реальних життєвих ситуаціях. Саме впровадження в освітній процес методичних рішень STEM-освіти дозволить учителю сформувати в учнів найважливіші характеристики, які визначають компетентного фахівця. STEM-освіта, на мій погляд, відкриває нові можливості, що дозволять вирішити найбільш актуальні проблеми майбутнього.

Уроки з використанням елементів STEM-освіти дають можливість не тільки розвивати й підтримувати інтерес до предмета, але й бажання здобувати нові знання, сприяють розвитку особистості. Як учитель, розумію, що повинна прищепити учням бажання до дослідження та озброїти їх методами науково-дослідної роботи. Навчальний фізичний експеримент забезпечує формування в учнів необхідних практичних умінь, дослідницьких навичок та особистісного досвіду експериментальної діяльності (демонстраційний і фронтальний експерименти, лабораторні роботи, короткотривалі досліди, навчальні проєкти, спостереження, домашні практичні роботи, виготовлення саморобних приладів).

Позакласна робота з фізики є складовою всього освітнього процесу, природним продовженням роботи на уроці. Відомості, здобуті під час цих занять, дають учневі змогу доповнювати в класі відповіді товаришів, наводити цікаві приклади чи виконувати складні досліди.

У школі завдяки перемозі в громадському бюджеті Миколаєва працює клуб «Практична електроніка». За допомогою конструкторів з «Практичної електроніки» учні ознайомлюються з неосяжним та цікавим світом електроніки, дізнаються, які бувають електронні компоненти, яке в кожного з них призначення та як вони взаємодіють в електричному ланцюзі між собою; власноруч складають різноманітні електронні схеми; бачать, як ці схеми працюють; досліджують їх.

Учні школи вже чотири роки беруть участь у Фестивалі творчості та науки «Молодіжна хвиля» освітнього проєкту «Крок до науки», започаткованого колективом Миколаївського Національного Університету ім. В.О.Сухомлинського (механіко-математичний факультет). Основна ідея науково-дослідницького фестивалю – дати можливість молоді вийти за межі звичного процесу навчання та ініціювати власні проєкти й розробки, проявити себе, як справжніх винахідників та науковців. Учні-майстри презентують роботу STEM-майданчика школи, підтримуючи партнерські відношення з МНУ ім. В.О.Сухомлинського та ЗДО «Марійка».

У школі створена STEAM-лабораторія для творчої діяльності вчителів, підвищення якості освіти та педагогічної майстерності, самореалізації й особистісного розвитку.

STEAM-лабораторія

STEM-роботи школи

Челендж

«#яSTEAM_лю_nikschool31»

Використання STEM-освіти в педагогічній практиці - це прекрасна можливість навчити учнів мислити та знаходити необхідну інформацію, вирішувати складні завдання, приймати рішення, організовувати співпрацю з іншими учнями та вчителем. Учень вчиться створювати ідеї та втілювати їх у життя, презентувати результати власних досліджень.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 45 Миколаївської міської ради Миколаївської області

school45nik@gmail.com

Автор досвіду: Яковлева Тетяна Вадимівна, педагог-організатор

Назва досвіду: Створення Євроклубу «Країнами та континентами» та Євроклубу для молодших учнів «Євросупутник»

Актуальність досвіду:

Зараз Україна на шляху до членства в Європейський Союз. А що діти і молодь знають про країни ЄС? - Небагато. Тому, є потреба надати їм знання про Європейський Союз, про життя їх однолітків, розвиток цих країн. Зараз є актуальним участь у різних проєктах. Зважаючи на можливості телебачення та Інтернету, важко чимось здивувати чи заохотити дітей. Тому треба шукати нові і цікаві форми роботи. Ми вирішили взяти за основу роботу в інтернаціональному напрямку. Участь у реалізації проєктів надає знання не тільки командам учнівського самоврядування школи, а й іншим, хто взяв чи візьме участь у запланованих активностях. І ці знання не тільки про історію, культуру, традиції народів країн ЄС, а й про шляхи вирішення проблем як кожної країни ЄС, так і проблем економіки, екології в цілому. Наприклад, проблеми збереження природи та оточуючого середовища, знання про використання та вичерпність і можливості відтворення природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, запобігання і ліквідацію негативного впливу людини на навколишнє природне середовище. Члени команди проєкту, учнівське самоврядування школи, навчаються самі і навчають інших роздільному збору сміття, догляду за живою природою і її розмаїттям, що є ключовими напрямками Європейської зеленої культури.

Короткий зміст практики:

У школі створено новий напрямок роботи учнівського самоврядування – «Зовнішні зв'язки», а для активізації роботи створили Євроклуб для учнів 5-11-х класів «Країнами та континентами». Але ми усвідомлюємо, що навчати дитину, знайомити її з Європейським Союзом, його цінностями треба якомога раніше. Тому на базі початкової школи ми створили дитячий Євроклуб «Євросупутник». Члени Євроклубу «Країнами та континентами» співпрацюють з багатьма національними товариствами Миколаївської області, беруть участь у заходах, які проводить Обласна рада національних товариств. Молодші учні самостійно не можуть відвідувати Клуби, тому ми залучили до роботи і їх батьків. Разом можна вивчати культуру, історію, традиції народів країн ЄС, творчість поетів та письменників цих країн. А ще добре залучати до роботи і старших учнів - шефів. Вони разом з малечою шукають і вивчають новий матеріал.

Передумови (опис проблеми, для вирішення якої впроваджено досвід):

На часі – вступ України до Європейського Союзу. Для того, щоб діти, коли виростуть, розуміли значення цього, треба їм надати знання про ЄС. У школі навчаються учні 14 національностей. Треба виховувати в них толерантне ставлення до іншої культури, традицій та поглядів. Що напрацьовано в країнах ЄС за весь час доброго і корисного по відношенню до людини, в економіці, стосовно збереження оточуючого середовища, розвитку освіти, охорони здоров'я будемо вчитися використовувати і в нашій країні.

Щоб вирішувати проблеми виховання патріотизму, національної свідомості, толерантності було прийнято рішення про створення Євроклубу «Країнами та континентами» та «Євросупутник».

Опис досвіду:

Учніське самоврядування школи № 45 «Школа життя» має багато напрямків роботи. Але минає час, який потребує оновлення існуючих форм роботи, зважаючи на сучасні обставини. Так, дуже популярним зараз є намагання України ввійти до ЄС. І тому було створено напрям «Зовнішні зв'язки». Ми багато років вже співпрацюємо з Обласною радою національних товариств, беремо участь у всіх заходах, які проводить Рада. Тісно співпрацюємо з польським товариством. Створивши Євроклуб «Країнами та континентами», вже багато років співпрацюємо з Представництвом Європейського Союзу в Україні. Беремо участь у Всеукраїнському конкурсі «Проектів для Євроклубів України» від Представництва ЄС (в м. Києві). Вже 4 рази ми ставали переможцями цього конкурсу. Нещодавно нас оголосили переможцями 2021 року. Тема проекту: «Екологічний калейдоскоп «Життя у згоді з довколишнім середовищем». Працювати над цим проектом потрібно з травня по 1 листопада 2021 р. А ще це є новим, і, насамперед, цікавим напрямком роботи для учнівського самоврядування школи. Ми проводили заходи у формі вікторин (зважаючи на карантинні обмеження, у форматі онлайн) для учнів школи, міста, області і України. Активними учасниками змагань, присвячених історії, культурі та традиціям, проблемам екології Європейського Союзу стали члени Євроклубів з Харкова, Київської області (селище Лебедин), Чернігова, Рівного та інших міст України.

Результати практики, висновки:

Ми співпрацюємо з Представництвом Європейського Союзу (м. Київ), беремо участь у конкурсах, які вони запроваджують. Багато разів Євроклуб «Країнами та континентами» перемагав (1 –е місце) у конкурсах від Представництва ЄС в Україні «Конкурс проектів для Євроклубів України», перемога у Міжнародному конкурсі «3 Днем народження ЄС» (1 місце). Участь у заходах від Обласної ради національних товариств.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №46**Миколаївської міської ради Миколаївської області**

Nikolaev.School.46@gmail.com

Автор досвіду: Цаволик Анжела Володимирівна, класний керівник 5 – В класу, учасник міського конкурсу «Класний керівник – 2021»

Назва досвіду: «Soft skills як універсальний засіб особистісного розвитку сучасного учня»

Актуальність досвіду: На сучасному етапі розвитку й становлення держави, системи освіти перед школою та класним керівником стоять складні та відповідальні завдання – формування людини нового типу, людини інтелектуальної, творчої, ініціативної і самостійної, із почуттям національної гідності, яка зможе успішно реалізуватися у світі, що швидко змінюється.

Короткий зміст: У сучасному світі, щоб бути успішним, необхідні особливі навички, які називають «гнучкими», або частіше використовується англomовний термін «soft skills». «Soft skills» - важливі навички для успішного професійного та життєвого самовизначення будь-якої людини незалежно від професії. Це уміння спілкуватися, працювати в команді, переконувати, вирішувати проблеми, приймати рішення, керувати своїм часом,

мотивувати себе та інших, тобто навички, володіння якими дозволяє досягти успіху в майбутньому житті сьогоденних учнів, допомагає успішно реалізуватися у світі.

Передумови: «Soft skills як універсальний засіб особистісного розвитку сучасного учня», направлений на пошук нових методів та форм роботи по організації учнівського колективу в сучасних умовах. Soft skills – це риси особистості, необхідні для взаємодії та побудови хороших відносин з людьми. Вони застосовуються у будь-якій індустрії будь-якої професії у будь-якому виді діяльності і будь-якій взаємодії між людьми. В еру цифрових технологій інформація швидко змінюється, тому основною навичкою з soft skills є вміння безперервно навчатися, бажання самонавчатися та постійно вдосконалюватися.

Опис досвіду: Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки зазначає, що найважливішим для держави є виховання людини інноваційного типу мислення та культури, проектування аксеологічного освітнього простору з урахуванням інноваційного розвитку освіти, запитів особистості, потреб суспільства й держави. Сучасний виховний процес - це гармонійна взаємодія класного керівника – батьків – учнів.

Дитина, як складова цілісної системи, повинна розвиватися в умовах інтегрованого виховного процесу, у якому всі компоненти максимально взаємопов'язані.

Учень і учитель – рівноправні суб'єкти освітньої діяльності. Тому варто більше уваги приділяти стимулюванню внутрішньої і зовнішньої активності учнів, їх оптимальній участі в спільній діяльності. Учні класу охоплені гуртковою роботою, беруть активну участь у Всеукраїнських, міських, шкільних акціях, творчих конкурсах.

Результати практики, висновки: виховання залишається важливим у становленні особистості дитини. Заходи, проведені у класі, представлені на шкільній блог-платформі <https://46.com.ua/> з хештегами #виховна робота, #класний керівник, #новини. Свій досвід класний керівник поширює серед учителів школи, на семінарах, нарадах, засіданні педагогічної ради, у журналі «Всеосвіта», на міському конкурсі «Класний керівник – 2021».

«День безпечного
Інтернету»

<https://youtu.be/AXGXlqdpYXs>

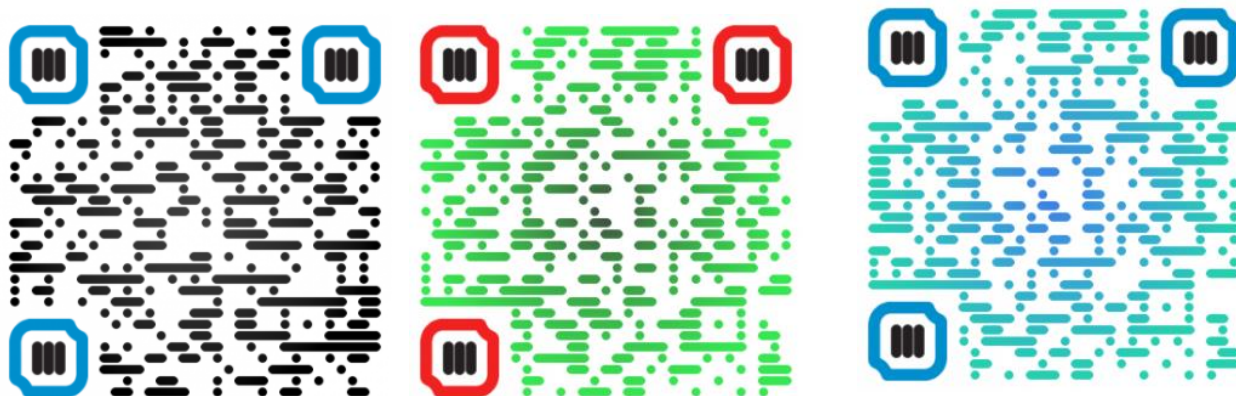

VI Всеукраїнська
благодійна акція «Нарру
Мяу для Мурчика»

<https://46.com.ua/post/1601>

«День Батька»
<https://youtu.be/eJBa3Qm1API>

Загальношкільний флешмоб
«Здоровий спосіб життя – тренд сучасної молоді»

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів №46
Миколаївської міської ради Миколаївської області

Nikolaev.School.46@gmail.com

Автор досвіду: Крохмаль Валентина Миколаївна, учитель української мови та літератури, учитель вищої категорії, учитель – методист.

Назва досвіду: Реалізація наскрізних змістових ліній на уроках української мови і літератури.

Актуальність досвіду: вчителю необхідно так організувати освітній процес, щоб забезпечити формування в учнів усіх життєво необхідних компетентностей, що сприяють адаптації до активної участі в житті суспільства.

Короткий зміст практики: наскрізні змістові лінії, спільні для всіх начальних предметів, є засобом інтеграції навчальних предметів, предметних циклів і навчального змісту. Вони співвідносяться з окремими ключовими компетентностями та сприяють формуванню цінностей і світогляду учня.

Передумови: упроваджуючи проблемну тему у практику роботи, Крохмаль В.М. організовує освітній процес так, щоб забезпечити формування в учнів усіх життєво необхідних компетентностей, що сприяють адаптації до активної участі в житті суспільства.

Опис досвіду: Освіта є невід’ємною частиною суспільства, і в центрі уваги завжди був і буде всебічний розвиток особистості, формування її світогляду, умінь та навичок. Змінюється суспільство – змінюється й освіта. Ми живемо у світі глобалізації, змін та високих технологій, і тому освіта, що десятиріччями складалася з теоретичного підґрунтя, не встигає за надшвидкістю реального життя. Дійсно, якісна освіта потребує негайних змін, - освіта, яка буде необхідною учням з практичної точки зору, з метою дати знання, необхідні в житті за межами школи; освіта, що сприятиме реалізації особистісного потенціалу кожного учня. На сучасному етапі освіта це не тільки великий багаж знань та результати тестів, зараз на перший план виходить формування в школярів самовизначення, загального розвитку та наряду до самореалізації.

Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа» дають надію, що школа сприятиме розвитку активності, творчості, самодостатності, неповторної індивідуальності дитини, її здатності реалізувати свій потенціал. Сприяти цьому покликана успішна реалізація наскрізних змістових ліній. Практика їх застосування засвідчує, що вони спрямовують освітній процес на розвиток особистості.

Уроки української мови і української літератури мають задовольнити низку організаційних, дидактичних, психологічних, виховних, санітарно-гігієнічних вимог.

Однак, сьогодні пріоритетними є вимоги щодо реалізації на уроці компетентнісного підходу.

Використання на уроках української мови та літератури системи практично зорієнтованих на реалізацію конкретних наскрізних змістових ліній завдань і вправ є шляхом реалізації компетентнісного підходу й водночас забезпечує підвищення ефективності освітнього процесу.

Методика реалізації наскрізних ліній на уроках української мови полягає в тому, що інтерес до навчання є головним фактором, який необхідний для активізації та розвитку пізнавальної активності школярів, формування в них позитивного ставлення до процесу й результатів своєї праці. Ми повинні сформулювати творчу та відповідальну особистість, яка вмітиме швидко пристосовуватись в мінливому світі, буде здатною постійно навчатися, критично мислити та генеруватиме нові ідеї.

Учні – переможці конкурсів та змагань різних рівнів: Всеукраїнських учнівських олімпіад, конкурсу знавців української мови ім. П. Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської і студентської молоді ім. Тараса Шевченка, різноманітних інтелектуальних інтерактивних та творчих конкурсів. Випускники Крохмаль В.М., зокрема претенденти на нагородження золотою та срібною медалями, підтверджують свої результати під час ЗНО, вступають до ЗВО. Учитель поширює досвід серед учителів школи, міста на семінарах, нарадах, у журналах «На урок», «Всеосвіта», позакласну роботу представляє на шкільній блог-платформі <https://46.com.ua/> з хештегами #виховна робота та #конкурси.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47

school47.mk@ukr.net

Автор: Пахнюк Валерія Сергіївна, асистент вчителя

Тема досвіду: Читання-зітхання або як розвивати читацькі навички дитини в умовах інклюзивного класу

Актуальність досвіду :

Читання - складний процес, який дитині з особливими освітніми потребами буває важко опанувати. За останні роки інклюзивних класів стає більше, а отже, зростає і кількість дітей, які потребують допомоги в навчанні. Крім того, сучасним дітям, щоб отримати якусь інформацію, достатньо просто переглянути відео, до якого вони мають майже не обмежений доступ. І розвиток читацьких навичок дитини перетворюється на складний, виснажливий процес, під час якого ми втрачаємо найголовніше – бажання дитини вчитися. Тому саме етап на шляху до опанування дитиною навички читання має важливе значення і впливає на подальшу вмотивованість дитини до читання.

Короткий зміст:

Сучасний світ вимагає від учителя зміни стратегій навчання. Початкова освіта була і буде міцною основою подальшого гармонійного розвитку дитини. Тому, навчаючи дитину читати, вчителю потрібно розвивати свій педагогічний стиль, застосовуючи сучасні та креативні методи.

Передумови:

Читання – складна навичка, доступна тільки людині. Але дуже часто, навчаючи дітей читати, застосовуючи методи, які використовували раніше, ми втрачаємо найважливіше – зацікавленість і мотивацію дитини до читання. У сучасному світі інформаційних технологій, яскравих комп'ютерних ігор учителю буває важко конкурувати, втримуючи увагу та зосередженість дітей. Як зробити процес навчання найважливішої навички дитини цікавим, легким та веселим? Чи можливо це зробити в умовах інклюзивного класу?

Опис досвіду:

Інклюзія в нашій країні, і нашому місті зокрема, набула обертів нещодавна. Тому більшість учнів, які зараз перебувають на інклюзивному навчанні, є молодшими школярами. І саме вчителю початкових класів необхідно закласти міцну базу знань та навичок, при цьому не втративши природної зацікавленості дитини в пізнанні нового, мотивуючи її до навчання.

Спостерігаючи за розвитком дітей з особливими освітніми потребами, я зрозуміла, що навчити дитину читати можливо за певних умов:

- постійний процес (щоб розвивати і закріпити будь-яку навичку потрібна наполеглива праця і час, тому регулярність має бути особливою умовою);
- цікаве та яскраве подання матеріалу (іноді, щоб виконати цю умову важливо виходити за рамки того, що є в підручнику, і підбирати, розробляти матеріал, відштовхуючись від уподобань дитини);
- позитивне схвалення від учителя – це найголовніша умова, яку, частіше за все, недооцінюють вчителі.

Звичайно, важливе значення має рівень розвитку дитини, середовище, у якому зростає дитина. Але завдання інклюзії й полягає в тому, щоб, не дивлячись на особливі освітні потреби, діти могли здобувати знання. Тому моєю метою є пошук шляхів і методів, які б допомогли дитині в цьому й сформували в неї позитивне ставлення до процесу навчання. На етапі вивчення літер та злиття їх у склади допомагають прийоми привернення уваги дитини різними шляхами.

- *Казки* - добрі помічники у розвитку дитини. До написання казки мене спонукала мета охопити різні теми. Це допомагає дітям побачити зв'язок між вивченими темами. Крім того, дітям пропонується продовжити казку. Така можливість розвиває усне мовлення, мислення, фантазію учнів.

- *Фонематичні казки* не тільки допомагають дітям зануритись у світ звуків, але й тренувати слух та вимову. Можна використовувати для закріплення вже вивчених звуків; послугує чудовою артикуляційною гімнастикою і підготує дитину до читання.

- Казки також допомагають дізнатись дітям про інклюзію та сформувати позитивне ставлення до людей з ООП.

Відсканувавши QR – код, можна переглянути авторську казку.

Відсканувавши QR – код, можна переглянути адаптовану фонетичну казку В. Сутєєва «Під грибком» для повторення або вивчення приголосних

Відсканувавши QR – код, можна переглянути авторську інклюзивну казку.

- *Ефект несподіванки*. Щоб вивчення літер було не рутинною роботою для дитини, а процеси запам'ятовування літер відбувались швидше, можна використовувати різні несподіванки, експерименти з дітьми. Літеру можна ховати, проявляти за допомогою звичайної серветки та води, підсвічувати ліхтариком, сховавши літери між аркушами паперу. Крім того, це вчить дітей бути винахідливими та фантазувати, мислити нестандартно.

• **Інтерактивні зошити.** Діти люблять створювати та вигадувати щось своє, особисте. Це можна використати і для навчання грамоти при вивченні літер. Інтерактивні зошити створюють самі діти за шаблоном, який надає вчитель. Крім того, такі зошити розвивають творчі здібності, дрібну моторику, уяву, а вподобання дитини допоможуть зробити цей процес ще й цікавим.

• **Гра** – основна діяльність молодшого школяра. Використовуючи і розробляючи різні ігри, такий звичайний і не завжди улюблений у дітей вид роботи, як читання складів, стане легким, цікавим та захоплюючим.

Результати практики:

Навчити дітей читати - важливе завдання. Але ще важливіше зробити цей процес легким, цікавим, зрозумілим і розвивати стійку мотивацію для подальшого навчання. Сучасний світ і сучасні учні вимагають від учителя не тільки наявність міцних знань, володіння методиками, а й акторської майстерності, м'яких навичок, вміння швидко підлаштовуватись під сучасність, запалюючи в дітях бажання вчитися. Застосовуючи різні методи, шукаючи індивідуальний підхід до кожної дитини, мені вдалось навчити дітей нашого інклюзивного класу досягти певних результатів у розвитку читацьких навичок.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47

school47.mk@ukr.net

Автор: Пахнюк Валерія Сергіївна, асистент вчителя

Тема досвіду: Як навчити вчитися. Дидактичні матеріали як засіб пояснення навчального матеріалу доступніше для дітей інклюзивних класів

Актуальність досвіду:

Сучасні діти «птопають» у безперервному потоці інформації: комп'ютер, телевізор, смартфони, планшети... Це накладає суттєвий відбиток на те, як вони сприймають та засвоюють навчальний матеріал, як вміють виокремлювати головне та застосовувати здобуті знання. А якщо когнітивні процеси дитини мають порушення, цей процес стає ще складнішим. Тож, завдання вчителя навчити дитину бачити і розпізнавати головне ще в ранньому віці.

Короткий зміст:

Створення яскравих лаконічних, але змістовних схем та дидактичних матеріалів допомагає дитині швидше запам'ятати матеріал. Звичайно, для дітей з ООП це допомога у засвоєнні навчального матеріалу.

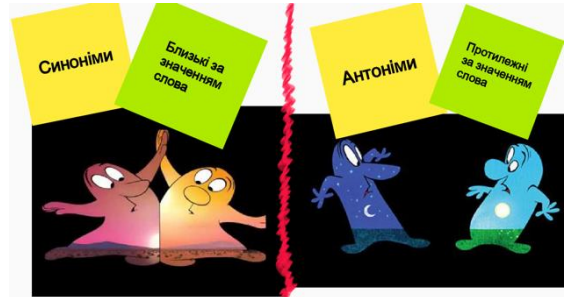
Передумови:

Майже кожен підручник, особливо в початковій школі, має велику кількість ілюстрацій та схем, але дитині з особливими освітніми потребами буває важко сфокусуватись та виокремити важливу інформацію, не кажучи вже про застосування набутих знань. Працюючи в інклюзивному класі, помітила, що дітям потрібні чіткі, лаконічні схеми і яскраві дидактичні матеріали, що допомагають не тільки зрозуміти та запам'ятати матеріал, а й вміти його застосовувати.

Опис досвіду:

Розвиток інклюзивної освіти допомагає вчителю подивитися на процес навчання дітей з іншого боку, шукати рішення під іншим кутом і використовувати різні засоби. Підбираючи шляхи адаптації програми, помітила, що дидактичні матеріали можуть допомогти дитині зробити навчання доступнішим, що значно покращує засвоєння матеріалу.

Кожна дитина з особливими освітніми потребами має свій рівень знань і свої захоплення та уподобання. Створюючи для дитини схеми або дидактичний матеріал, намагаюсь зробити так, щоб інформація була структурована та чітка. При цьому завжди намагаюсь залишити дитині можливість не просто прочитати все, що написано, а й виявити власні знання.

Така стимуляція розумової активності допомагає краще запам'ятовувати.

Діти добре засвоюють матеріал, якщо робити схеми сучасними, зрозумілими для дітей, якоюсь мірою, влучними і, коли це можливо, кумедними. Це не тільки допомагає запам'ятати, але й розвиває вміння у дитини

Наприклад, вивчаючи в 2 класі частини мови, виготовляю та застосовую невеличку картку-нагадування. Інформація в ній лаконічна та чітка, але все ж таки дитині потрібно правильно з'єднати назву частини мови, визначення та питання, на які вона

встановлювати логічні зв'язки, асоціативну пам'ять та мислення.

Абстрактні поняття важко зрозуміти, тому треба підбирати всі можливі варіанти уяочнення матеріалу. Наприклад, вивчаючи міри довжини, маси, часу, виникла потреба продемонструвати дітям, що більше, а що менше. Використавши пірамідки-пазли, діти могли

прослідкувати логічний ланцюжок від більшої одиниці вимірювання до меншої і навпаки.

Діти дуже люблять створювати щось самостійно; інтегрувавши трудове навчання з математикою або образотворче мистецтво з англійською мовою, ми вчимо дітей встановлювати логічні зв'язки.

Асоціативна пам'ять допоможе дитині пов'язати складніші поняття з більш простими для дитини візуальними символами. Наприклад, для диференціації голосних, приголосних дзвінків і глухих, можна використати добре знайомі дітям смайлики і пов'язати асоціацію з ними. Тоді дитині легко буде запам'ятати, відтворити і застосувати набуті знання.

Створюючи різні дидактичні матеріали, для вчителя важливо зробити їх універсальними, як для етапу засвоєння

матеріалу, так і для можливості перевірки розуміння дитиною вивченого матеріалу. Можна зробити розроблений матеріал інтерактивним, таким, щоб дитина могла використати його коли потрібно, але все ж таки залишити дитині можливість показати власні знання, спираючись на основні поняття.

Дидактичний матеріал має бути яскравим, для того щоб привернути увагу дитини; крім того, це допоможе якомога швидше запам'ятати те, що вивчається. А підбираючи короткі словесні асоціації, ми можемо допомогти дитині засвоїти складне правило та навчити швидше застосовувати здобуті знання.

Результати практики:

Початкова школа – фундамент майбутнього кожної дитини. Тому, готуючись до уроку, можна запитати себе: чи засвоїв би учень з особливими освітніми потребами те, чому я хочу навчити і як подати навчальний матеріал? Як навчати доступніше? Всі ці питання виникали в мене, коли я як асистент вчителя адаптувала навчальний матеріал для своїх учнів. Спрощення та унаочнення дозволили дітям сприймати інформацію чіткіше, а отже, і досягти результату. Моїм учням уже четвертий рік допомагають дидактичні матеріали здобувати знання на рівні класу, а в траєкторії розвитку - спостерігати їх прогрес та результат.

Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47 Миколаївської міської ради
school47.mk@ukr.net

Автор: Букацова Марина Вікторівна, практичний психолог

Тема досвіду: Сенсомоторна корекція

Актуальність досвіду:

Здійснення зарядки мозку для ефективної роботи. Вчити дитину справлятися з навчальним навантаженням. Зробити процес навчання більш ефективним.

Короткий зміст:

Вправи допомагають активніше засвоювати інформацію, покращують навички письма, читання, поліпшують пам'ять, розвивають міжпівкульову взаємодію.

Передумови:

Основні психічні функції в розвитку дитини мають важливу роль в її успішності. Але на практиці я помічаю у дітей певні труднощі при запам'ятовуванні нового матеріалу, розподіленні та переключенні уваги, розумінні інструкцій і багато іншого.

Опис досвіду:

Працюючи з дітьми в освітньому закладі, ти стаєш не просто фахівцем, а майстром, який робить шедеври. Як психолог, я впевнена, що не існує «нерозумних» дітей, ймовірно, ми не змогли знайти її сильні сторони і зацікавити.

Саме це надихнуло мене на розвиток у дітей вищих психічних функцій, які не є вродженими, щоб подолати труднощі у навчанні.

Протягом двох років я проводжу дітям з особливими освітніми потребами сенсомоторну корекцію, в якій використовую вправи: «Черепашки», «Мавпочка», «Честь», а також балансир і наочний матеріал. Використання балансира допомагає дитині відчувати своє тіло та керувати ним. На цьому тренажері я одночасно роблю дві вправи на розвиток координації рухів і розвиток мовлення.

У грі «Черепашки» розповідаю історію, щоб зацікавити дитину. З такими історіями дитині легко виконувати завдання. Покладіть на парту обидві руки долонями донизу, потім складаємо одну долоню в кулак і проговорюємо: «Одна черепашка заховалась, інша (розкрита долонька) її шукає. Так по черзі вони міняються.

У грі «Мавпочка» - інша історія. Із зоопарку до нас в гості прибігли мавпочки і хочуть з нами пограти. Повторюйте за ними. Один пальчик покладіть на носик, інший на вушко (щоб вийшов хрестик). Потім той пальчик, який був на вушку, іде на носик, а інший - на вушко. Коли дитина навчиться це робити швидко, ми додаємо плеск у долоні. Разом з цією вправою проговорюємо скоромовку.

Також використовую техніки запам'ятовування (безглузді асоціації). Дітям пояснюю, що слова стають чарівними і до них можна придумати різні історії. Частіше за все – кумедні. Така техніка дає можливість запам'ятати їм всі слова за порядком повторення.

Результати практики:

При регулярних заняттях спостерігаю гарні результати. В учнів підвищується темп читання (з 30 до 85 слів) і розуміння прочитаного (запам'ятовують і переказують текст). На уроках учні сприймають і запам'ятовують більше навчального матеріалу. Затрачена енергія не перевищує їхнього результату.

Таким чином, поступово підтягуються всі когнітивні сфери, і дитина бачить результат своєї роботи: підвищується мотивація до навчання, дитина стає успішною.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 47

school47.mk@ukr.net

Автор досвіду: Карлович Лариса Вікторівна, учитель української мови

Тема досвіду: Використання хмарних технологій на уроках української мови

Актуальність досвіду: Сьогодні уявити життя без комп'ютера, Інтернету та ІТ-технологій практично неможливо. Сучасні діти не проводять і дня без Інтернету з його соціальним спілкуванням та інформаційними ресурсами. Усе це пояснює необхідність використання нових інформаційних розробок в освітній діяльності. Однією з інновацій в освітньому процесі є хмарні сервіси. Саме застосування хмарних технологій дозволяє урізноманітнити форми і методи організації навчання, зробити навчання якісним та цікавим.

Короткий зміст:

Використання на уроках української мови Веб-інструментів дозволяє зробити освітній процес ефективним та комфортним як для вчителя, так і для учня.

Передумови:

Утримати увагу сучасного учня на уроці дуже важко. Учителю повинен обирати такі методи роботи, які зроблять навчання дітей простим та зрозумілим. Вважаю, що для сьогодення використання хмарних технологій на уроках української мови є ефективним, адже вони сприяють адаптації учня до умов життя в сучасному інформатизованому суспільстві, здатності самостійно оволодівати різноманітними знаннями, творчо мислити.

Опис:

Використання хмарних технологій на уроці української мови є можливим як на різних видах уроків, так і на будь-якому етапі уроку. Доцільність застосування цих сервісів кожен учитель обирає самостійно.

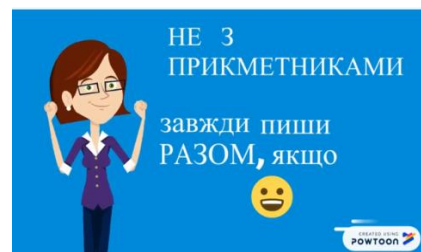
На будь-якому етапі уроку використовую додаток «Хмара слів» (це візуальні образи, створені зі слів різних джерел). Основне завдання учителя української мови - розвивати орфографічну пильність учнів. Тому, через «хмару слів» пропоную учням виконувати різні види словникової роботи, вивчати правила, винятки. Ось, наприклад, на уроці розвитку мовлення запропонувала учням скласти тему твору, використовуючи «хмару слів».

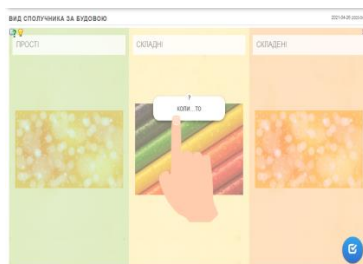
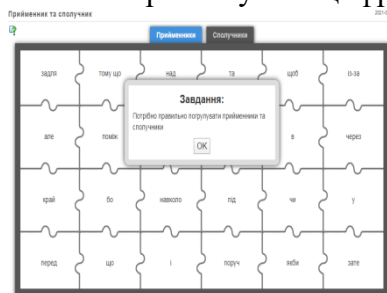
Відповідь: але очі не бачать, шукати треба серцем. На мою думку, такі вправи активізують пізнавальні здібності школярів, підвищують інтерес до предмету, урізноманітнюють роботу над темами шкільного курсу.

Інфографіка – це передача знань за допомогою графічного зображення. Цей сервіс дозволяє комбінувати текст, зображення, графіку. Перед вивченням частини мови «Дієслово» запропонувала учням скласти інфографіку «Цікаве про дієслово». Такий спосіб візуалізації даних не тільки полегшує подачу складного матеріалу, а й підвищує пізнавальну мотивацію.

На уроках української мови в середніх і старших класах надаю перевагу використанню власного дидактичного засобу – мультимедійної комп'ютерної презентації. В умовах дистанційного навчання допомагала новітня техніка презентації – скрайбінг. Найкраще сприймається візуальна інформація, вона швидше систематизується, а кольорові образи ліпше запам'ятовуються. Ролик завантажую на свій ютуб-канал. Матеріал можна відтворювати безліч разів і зупиняти перегляд будь-якої миті. Під час дистанційного навчання даю посилання учням на перегляд роликів.

На етапі перевірки знань учнів використовую інтерактивні вправи, які складаю на сервісі «LearningApps». Постійно використовувала ці вправи в умовах дистанційного навчання, адже можна створювати різні види вправ: пазли, вікторини, класифікація. В умовах офлайн-навчання такі завдання учням також дуже подобаються: відсканувавши QR, учні можуть виконати вправу. Таким чином, здобувачі освіти ще й вчаться усвідомлено використовувати цифрові технології.

Для фронтальної та індивідуальної роботи на уроці використовую у своїй практиці форми Google. Перед уроком узагальнення знань з теми намагаюсь дати учням домашнє завдання у вигляді форми Google. Відповіді та результати учнів упорядковуються в електронній таблиці, що дає можливість мені підібрати на урок матеріал, який учні слабо засвоїли. Під час дистанційного навчання також використовували ці форми.

СКЛАДНА СИНТАКСИЧНА КОНСТРУКЦІЯ (II ЧАСТИНА)

Дата відповіді на тестові питання

Електронна пошта *

Ваш адрес ел. пошти

Клас, прізвище та ім'я *

Мій ответ

1. Скільки частин має записане речення (розділові знаки пропущено)? Малюнок заповнює очі і їй здається що то шумить колосом нева що серп черкає по стеблу. *

1. Скільки частин має записане речення (розділові знаки пропущено)? Малюнок заповнює очі і їй здається що то шумить колосом нева що серп черкає по стеблу. *

☐ 1

☐ 2

☐ 3

☐ 4

☐ 5

2. Який за лок між 1 та 2 частиною речення (розділові знаки пропущено)? Малюнок заповнює очі і їй здається що то шумить колосом нева що серп черкає по стеблу. *

☐ безсполучниковий

☐ сурядний

☐ підладний

3. Скільки частин має записане речення (розділові знаки пропущено)? Вінок

Отже, маючи досвід роботи в «хмарах», спостерігаю ряд переваг: доступ до своїх матеріалів і документів будь-де та будь-коли, забезпечення виконання багатьох видів навчальної діяльності, тестування, контроль, оцінювання, а найголовніше - підвищується якість навчання за рахунок більшої адаптації учнів до навчального матеріалу з урахуванням власних можливостей.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47

school47.mk@ukr.net

Автор: Семенов Костянтин Вікторович, учитель математики

Тема досвіду: Додавання і віднімання дробів з різними знаменниками за допомогою «Метода метелика»

Актуальність досвіду:

Тему «Додавання і віднімання дробів з різними знаменниками» учні 6-х класів називають однією з найбільш важких для опанування.

Короткий зміст:

Запропонований спосіб значно зменшує час на виконання завдань, пов'язаних із додаванням і відніманням дробів, швидше засвоюється учнями.

Передумови:

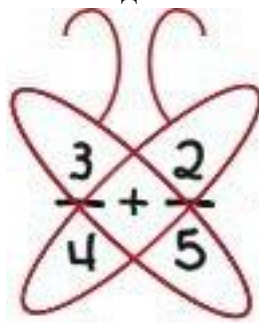
Додавання і віднімання дробів з різними знаменниками передбачає довгу послідовність дій, що потребує достатньо розвинутої уваги учнів та вміння переключатись з однієї операції на іншу. В учнів виникають труднощі саме тому, що названі психологічні проблеми ще не розвинуті.

Опис досвіду:

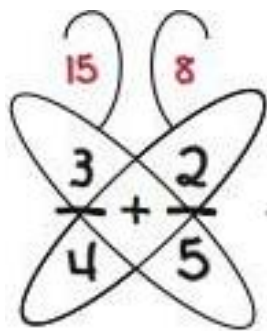
«Метод метелика» являє собою орієнтовну основу виконання дії додавання і віднімання двох звичайних дробів з різними знаменниками. Розглянемо покроково застосування «Методу метелика» для додавання дробів

$$\frac{3}{4} \text{ та } \frac{2}{5}.$$

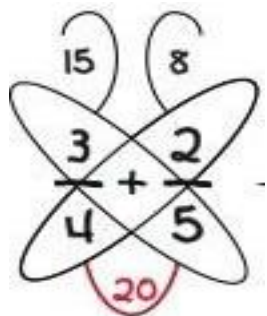
Малюється метелик зверху записаної дії

Під лівим вусиком записується добуток чисельника першого дробу на знаменник другого, під правим - добуток чисельника другого дробу на знаменник першої.

Малюється хвостик, в якому записується добуток знаменників дробів

Записується шуканий дріб: сума чисел під вусиками - це чисельник, а число в хвості - знаменник шуканого дробу.

За необхідності отриманий дріб скорочується або перетворюється в мішане число.

Результативність практики:

Застосування даного методу дозволило зробити процес вивчення теми цікавим для учнів за рахунок новизни такої форми роботи, більш захопливим. Навіть учні, які мають невисокий рівень знань, охоче і вірно виконують завдання. Легких шляхів у викладанні не буває, але необхідно використовувати всі можливості для того, щоб діти вчилися з цікавістю, щоб більшість підлітків відчували захоплюючі моменти математики, її можливість у вдосконаленні розумових здібностей.

Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №53 Миколаївської міської ради

nikschoo153@ukr.net

Автор: Костюченко Юлія Вадимівна, вчитель фізичної культури

Тема досвіду: «Формування здоров'язбережувальних компетентностей на уроках фізичної культури з учнями молодших класів в умовах реформування освіти»

Найдорожчим скарбом, який отримує людина в нагороду від природи, є здоров'я. Для України головною проблемою, яка пов'язана з майбутнім держави, є збереження і зміцнення здоров'я дітей. Вступаючи до школи, 85% дітей мають ті чи інші порушення соматичного та психічного характеру, зростає кількість дітей, які мають

психоневрологічні захворювання. У Законі України «Про загальну середню освіту» зазначено, що завданнями загальної середньої освіти є виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження та зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів.

На сучасному етапі розвитку загальноосвітньої школи значне місце приділяється впровадженню в освітній процес здоров'язбережувальних технологій, орієнтованих на перспективу розвитку нетрадиційних форм та систем оздоровлення, що допоможе учням встановити зв'язки з природою, навчитись керувати своїми емоціями, поведінкою, рухами, досягти гармонії між тілом і духом. Фізична культура – могутній засіб активного впливу на розвиток організму дитини і вдосконалення його функцій фізичних та психоемоційних, а також фізична культура – це є інструмент, який дано вчителю, щоб реалізувати ці задачі.

Проблема здоров'я дітей сьогодні, як ніколи, важлива. За роки останнього століття виник дефіцит рухової активності, особливо у дітей. Діти та підлітки віком від 5 до 17 років повинні активно рухатись, щонайменше, 60 хвилин щодня. Фізична активність знижує дратівливість і тривожність, покращує самопочуття, додає впевненості в собі, сприяє соціальній інтеграції дітей у суспільство. Саме вчитель фізичної культури може посприяти у вирішенні даної проблеми, а саме: проводити цікаві та корисні уроки, на які учні з задоволенням будуть приходити та займатися руховою активністю.

Мета роботи та успіх обраного напрямку роботи, з використанням інноваційних технологій в системі фізичного виховання, безперечно, залежить від самого вчителя, його

професіоналізму, творчості й майстерності. Метою моєї роботи, як вчителя фізичної культури, є:

- підвищення рівня освітнього процесу, навчальних досягнень учнів шляхом удосконалення форм та методів роботи щодо залучення дітей до систематичних занять фізичною культурою і спортом;
- формування умінь до засвоєння рухових дій.

Основними завданнями при використанні інноваційних технологій є добір форм та напрямів роботи, які будуть спрямовані на формування в учнів свідомого ставлення до свого здоров'я, стану фізичної підготовки: урок фізичної культури, фізкультурно-оздоровчі заходи в режимі навчального дня, позакласні спортивно-масові заходи, змагання з різних видів спорту у режимі дня школяра; використання самостійних завдань.

Впровадження та використання інноваційних технологій дає можливість запровадити в роботі різні форми взаємодії «учитель-учень». У моїй практиці є багато новинок, які сприяють формуванню у школярів позитивної мотивації до здорового способу життя:

- використання музичного супроводу під час виконання розминок чи проведення естафет (руханок);
- використання нестандартного та яскравого інвентарю (котушки для ниток, повітряні кульки, м'які іграшки у вигляді овочів, фруктів та інше);
- демонстрація руханок, прикладів виконання фізичних вправ із застосуванням інтерактивних дощок.

Дуже подобається дітям молодшого віку виражати свої емоції за допомогою аплікацій на фліпчартах: «Дерево емоцій», «Веселка», тощо.

Прикладом освітніх і виховних технологій на моїх заняттях фізичної культури є сюжетні уроки, наприклад: «Подорож в чарівний світ природи», «Мандрівка до світу казок», «Спартакіади», гра «Похід» тощо. Їх можна проводити, як на самому уроці, так і після вивчення окремих тем і цілих розділів навчальної програми; це дає можливість

перевірити рівень засвоювання учнями навчальної програми, умінь та навичок, застосування їх в сучасних умовах. Сюжет надає уроку емоційності, зацікавлює учнів.

Заключна частина уроку — метод аутогенного тренування. Таке проведення заключної частини уроку подобається дітям, вносить різноманітність, а головне, — сприяє досягненню його основної мети — зниженню навантаження, відновленню організму. Результатом такої роботи є підвищення тону, настрою у дітей, бажання

займатися фізкультурою. Діти активно беруть участь у різних проектах і конкурсах спортивного напрямку: у Всеукраїнському проекті «Відкриті уроки футболу» (2018 р.) за підтримки асоціації футболу України, Всеукраїнському проекті «Посилка успіху» від KlitschkoFoundation (2019 р.) Всеукраїнському конкурсі «Інноваційний урок фізичної культури та урок з елементами футболу» (2020 р.); у Європейському тижні спорту (2020 р.).

На досягнутому не зупиняюсь, а намагаюсь знайти нові родзинки викладання

предмету фізичної культури та популяризації спорту. Так, у період проведення освітнього процесу під час карантину проводила онлайн-уроки і взяла участь у Всеукраїнському конкурсі проектів вчителів-новаторів від Parimatch Foundation Ukraine (2020 р.), де стала переможцем. Пізніше, онлайн-урок увійшов до 50 кращих уроків конкурсу GlobalteacherUkraine (2020 р.)

Сьогодні я разом з учнями школи є учасниками проекту «PlayMakers» за підтримки UEFA, асоціації футболу України разом з Діснеєм (2021 р.), метою якого є популяризація жіночого футболу в Україні.

Спостереження за учнями у процесі формування компетентностей дозволило визначити такі позитивні ознаки: у всіх учнів підвищується рівень свідомої активності під час виконання вправ; поліпшилась фізична активність, яка передбачає підготовку до різних видів суспільної діяльності і сприяє всебічному розвитку дитини, удосконалює фізичні і духовні здібності, розширює арсенал життєво важливих рухових умінь, підвищує їх надійність у складних умовах. Оздоровча і корекційна функції підвищення рухової активності учнів в урочній та позакласній діяльності спрямовані на зміцнення здоров'я, забезпечення активного відпочинку, формування естетичних смаків. Підвищення рухової креативності забезпечує оптимальний розвиток властивих людині фізичних якостей та на їх основі вдосконалення фізичного розвитку, зміцнення і збереження здоров'я.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 54
Миколаївської міської ради Миколаївської області

nkshool54@ukr.net

Автор: Блага-Мініна Д.О., вчитель хімії

Тема досвіду: «Формування предметних і ключових компетентностей здобувачів освіти шляхом мотивації навчальної діяльності з використанням сучасних форм, методів, педагогічних технологій»

«Усі наші задуми, пошуки і побудови перетворюються на порох,
якщо немає дитячого бажання вчитися»

В. Сухомлинський

Щоб гідно жити в сучасному суспільстві, особистість повинна бути компетентною в різних сферах діяльності. Значущим в шкільній освіті стають ті складові, які розвивають індивідуальність здобувача освіти, створюють всі необхідні умови для його саморозвитку, самовираження.

Сьогодні роль школи переходить від подання інформації до розвитку в дитини усвідомлення мотивів - чому я вчуся. Мотивація сприяє появі в учня навчальної ініціативи й любові до навчання, спонукає його діяти з максимальною енергією в різних навчальних ситуаціях.

Саме тому в своїй роботі велику увагу я приділяю питанню формування компетентностей школярів шляхом мотивації з використанням сучасних методів та інтерактивних технологій.

Як вчитель я постійно шукаю відповіді на такі питання:

- Як зробити так, щоб діти в школі розуміли важливість досягнень хімії?
- Як зацікавити молодь природничими науками?
- Як зробити освіту корисною та навчити учнів застосовувати набуті навички у житті?

Для реалізації проблемної теми я використовую сучасні методи, інтерактивні технології: makerspace STEAM-простір, byod. Формуючи предметні компетентності, теоретичний матеріал завжди поєдную з практикою, використовуючи при цьому візуалізацію, сторітеллінг, проєктну технологію, мейкерство, апсайклінг, квест-технології.

II Регіональний конкурс екологічних
проєктів серед учнівської та
студентської молоді.
«Друге життя пластику»

Всеукраїнський конкурс юних
дослідників «Кристали» імені
Євгена Гладішевського.
«Сталактити з Натрій ацетату»

Мініатюра «Хімія у нашій кімнаті»
Навчальний проєкт під час вивчення теми: «Синтетичні високомолекулярні сполуки»

II Регіональний конкурс екологічних проєктів серед учнівської та студентської молоді.

Оцінювання на уроках хімії за допомогою технології plikers

Завдання педагога полягає в тому, щоб створити максимум навчальних ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення дитини до активної пізнавальної діяльності. Учитель повинен постійно удосконалювати процес навчання, що дозволяє дітям ефективно і якісно засвоювати програмовий матеріал.

«Наші досягнення»
2020/2021 н.р.

З власного досвіду впевнена, що використання саме таких форм, методів і педагогічних технологій дає позитивні результати у формуванні мотивації до пізнавальної діяльності та оволодінні відповідними предметними компетентностями.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №57 ім. Т.Г.Шевченка
Миколаївської міської ради Миколаївської області

school57nik@ukr.net

Автор досвіду: Запорожець Оксана Володимирівна, учитель фізики (учитель вищої категорії, учитель-методист), zaporozhec1976@ukr.net

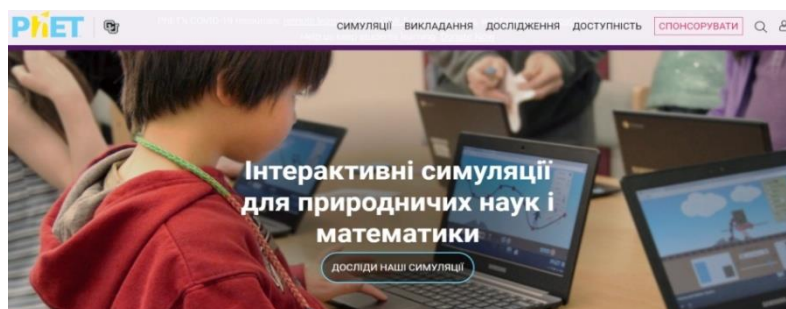
Тема досвіду: «Віртуальні лабораторні роботи з фізики для учнів 7-9-х класів на базі сайту інтерактивних симуляцій PHET COLORADO»

Актуальність досвіду: реалії життя в епоху пандемії та сучасні досягнення науки й техніки вимагають нових розробок в освіті.

Резюме практики: формування експериментальних навичок учнів шляхом проведення віртуальних лабораторних робіт з фізики для учнів 7-9-х класів під час дистанційного та змішаного навчання із застосуванням сайту інтерактивних симуляцій PHET COLORADO; розробка інструкцій до віртуальних лабораторних робіт за курсу фізики 7-9-х класів.

Передумови: Технології дистанційного та змішаного навчання вже більше року активно використовуються у закладах освіти України у період карантину під час спалаху коронавірусної хвороби COVID-19. Для вчителів фізики найбільшою проблемою є виконання практичної частини програми. Вміння проводити експериментальні дослідження необхідні фахівцям різних галузей, адже без експерименту неможливо уявити розвиток сучасної науки.

Опис досвіду: Дослідження одного з інформаційно-комунікаційних засобів навчання-інтерактивних симуляцій PhET (<https://phet.colorado.edu/uk/>), які використовуються для віртуального моделювання у процесі вивчення

природничих наук, зокрема фізики. PhET-симуляції створені на основі наукових педагогічних досліджень і спонукають учнів до експериментування, використовуючи інтуїцію в середовищі, подібному до гри. Сайт є безкоштовним для використання і найпопулярнішим серед подібних сайтів. На сайті всі моделі впорядковані і можуть бути знайдені спеціальними інструментами пошуку за: тематичними блоками (наприклад, «Рух», «Звук і хвилі», «Спектр», «Теплота», «Квантові явища» тощо); типом занять (наприклад, для лабораторних робіт, демонстрацій, для виконання домашніх робіт тощо); рівнями (для учнів початкових класів, учнів середніх і старших класів, завдання підвищеної складності тощо).

Серед основних шляхів використання інтерактивних симуляцій під час викладання фізики на етапі базової середньої освіти визначаються: наочна візуалізація та демонстрація фізичних процесів і явищ; виконання домашніх завдань з фізики; виконання лабораторних робіт; залучення учнів до дослідницької діяльності.

Вчителем розроблено 20 інструкцій до виконання віртуальних лабораторних робіт з фізики для учнів 7-9-х класів засобами інтерактивних симуляцій PhET.

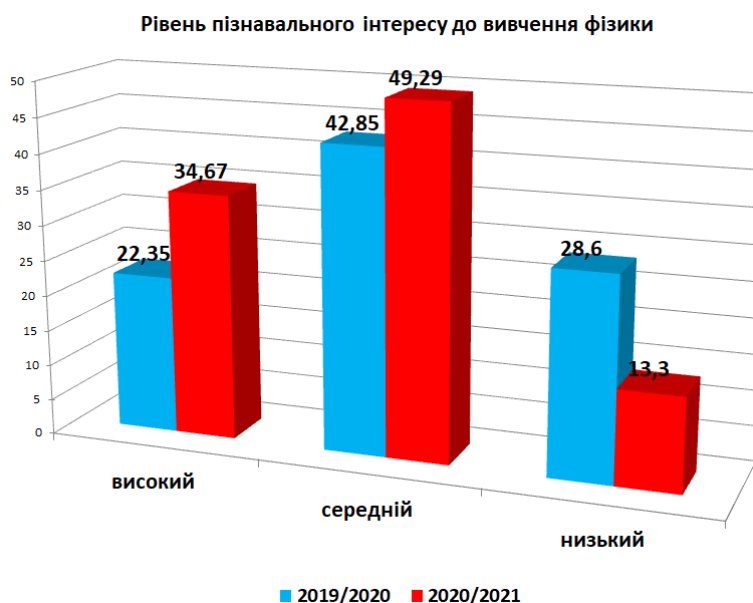
Ознайомитися з досвідом можна за посиланням <https://cutt.ly/Hb9e0T2>, з інструкціями до практичних робіт - <https://cutt.ly/Vb9rRWv>

Результати практики: Ефективність інструкцій до лабораторних робіт перевірено шляхом впровадження в освітній процес Миколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 57 імені Т.Г.Шевченка. Загальна кількість учнів, залучених до педагогічного експерименту, складає 185 осіб.

Результати анкетування школярів засвідчили позитивні зрушення у рівні пізнавального інтересу учнів 7-9-х класів під час виконання лабораторних робіт з фізики.

Кількість учнів, які мають високий рівень пізнавального інтересу до вивчення фізики, в кінці педагогічного експерименту зросла на 12,32%; із середнім рівнем підвищилась на 6,43%; з низьким зменшилась на 15,3%.

Розроблені віртуальні лабораторні роботи для учнів 7-9-х класів можуть бути використані для вдосконалення змісту програм

дистанційного навчання, електронних підручників, посібників з фізики для учнів, які перебувають на індивідуальній формі навчання, підручників з методики навчання фізики для учнів закладів загальної середньої освіти та рекомендовані вчителям фізики для організації дистанційного та змішаного навчання.

Досвід презентовано під час VI Міжнародної дистанційної міждисциплінарної наукової конференції «Trends and directions of development of scientific approaches and prospects of integration of Internet technologies into society» (Стокгольм, Швеція, лютий 2021), на всеукраїнському вебінарі «Як зробити урок фізики сучасним» (березень, 2021).

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №60

Миколаївської міської ради Миколаївської області

school60mk@gmail.com

Автор досвіду: Гукаленко Сергій Вікторович, учитель фізичної культури

Назва досвіду: Розвиток фізичних якостей при навчанні учнів техніці гри у футбол.

Актуальність досвіду: Прискорення темпу сучасного життя ставить завдання активніше використовувати гру для виховання підрастаючого покоління. Зараз зрозуміло, що ігри необхідні для забезпечення гармонійного поєднання розумових, фізичних і емоційних навантажень, загального комфортного стану.

Короткий зміст: Футбол, як спортивна гра, представляє собою дуже ефективний і доступний засіб розвитку всіх фізичних якостей підлітків. Найважливішою особливістю футболу є те, що це універсальний вид фізичних вправ.

Передумови: Футбол - гра, яка не потребує складного обладнання. Прості правила гри легко запам'ятовуються; проте, вимагають хорошої фізичної, технічної і тактичної підготовки. Досягнення високих спортивних результатів у футболі пов'язані із застосуванням спеціальних засобів і методів навчання, з віковими особливостями тих, хто

ним займається. Високі результати обумовлені систематичною підготовкою футболіста під керівництвом вчителя фізичної культури.

Опис досвіду: Урок – основна форма фізичної культури в школі. Для проведення уроків у школі маємо просторий спортивний зал із сучасним інтерактивним обладнанням,

спортивні майданчики для гри у гандбол та баскетбол. У практиці роботи з фізичної культури вчитель застосовує різні методи навчання: інтерв'альний метод, повторний, змагальний, круговий. Але, як правило, на уроках перевагу віддає ігровому методу, який

сприяє вдосконаленню техніки гри і тактичних дій, що проводяться в складних умовах. Він дає можливість найбільше вдосконалювати спритність, швидкість орієнтування, кмітливість, самостійність, ініціативність. Серед модулів програми фізичної культури загальноосвітніх шкіл найбільша кількість часу приділяється спортивним іграм. Розвиток провідних фізичних якостей юних футболістів відбувається ефективно при застосуванні спеціальних тренувальних програм. Заняття футболом мають одночасний вплив на рухову і психічну сферу учнів. При цьому ігровий процес відрізняється складністю і різноманіттям рухів, в які, як правило, можуть бути залучені практично всі м'язові групи, що сприяє гармонійному розвитку провідних фізичних якостей учнів.

Так, найбільш приваблива для дітей форма занять фізичною культурою - це змагання.

Беручи участь у них, школяр прагне показати найбільш високий результат і перемогти, а це сприяє виробленню необхідних психологічних і фізичних якостей (цілеспрямованості, ініціативності, наполегливості, рішучості).

Позакласна робота є продовженням навчальної роботи. Позаурочні заняття можна розглядати як надання учням можливості

додаткового утворення в обраному виді спорту і як істотний фактор підвищення рівня рухової активності. Тільки при системному підході з використанням усіх форм роботи можна домогтися високої результативності фізичного виховання.

Змагання «Шкіряний м'яч»

Спартакіада Центрального району

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №60
Миколаївської міської ради Миколаївської області
school60mk@gmail.com

Автор досвіду: Роскопанська Оксана Станіславівна, учитель математики

Назва досвіду: Діяльнісний підхід до викладання математики в умовах реформування математичної освіти

Актуальність досвіду: Сьогодення вимагає від випускника школи не тільки глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно, творчо застосовувати їх в умовах, які постійно змінюються. Випускник має бути самостійною, ініціативною, відповідальною особистістю, здатною до самореалізації та саморозвитку. На засадах Нового Державного стандарту ґрунтується **діяльнісний підхід, спрямований на розвиток умінь та навичок учня, застосування їх у практичних ситуаціях.**

Короткий зміст: Сприяння усвідомленню учнями ціннісних орієнтацій їх навчальної діяльності та формування на цій основі бажання і здатності самостійно вчитися задля майбутньої своєї реалізації.

Передумови: На сьогоднішній день можна простежити тенденцію зниження інтересу учнів до навчання й, зокрема, до вивчення математики. Справа полягає не тільки в тому, що людина в сучасному світі має орієнтуватися у кількісних і просторових співвідношеннях, виконувати елементарні арифметичні обчислення, а й у тому, що вивчення математики формує культуру логічного мислення.

Опис досвіду: Не дивлячись на бурхливі зміни в суспільстві, пандемію, інноваційні підходи до вирішення освітніх проблем, основною формою організації освітнього процесу є УРОК. Показником ефективності сучасного уроку виступає навчальна активність на ньому всіх учнів. Враховуючи основні засади діяльнісного підходу, визначають основні вимоги до конструювання та проведення сучасного уроку. Уроки поділяються на чотири групи:

Під час таких уроків метою є відпрацювання навиків роботи з інформацією, представлення її в різних формах, формування комунікативних, організаційних умінь тощо. Вимоги: доступність, практична значущість змісту навчання, відсутність тиску на учнів, позитивне ставлення до помилок учнів, навчання у співпраці, відповідальність учнів за свої дії, повага між суб'єктами освітнього процесу.

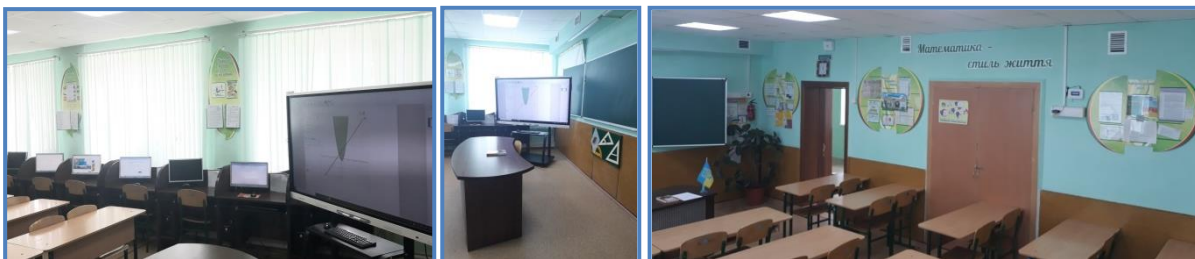
Учитель активно використовує діяльнісний підхід, як важливу складову інтеграції для формування компетентностей та наскрізних умінь; на уроках переважають активні методи навчання. Інтегровані уроки об'єднують різні освітні галузі: фізику і математику, інформатику та математику.

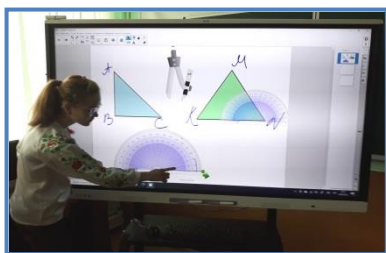
У школі у 2019/2020 н.р. створений 10 клас як профільний з математики, у 2020/21 н.р. в 10 класі виділено 2 години на посилення вивчення математики.

Робота на уроці будується на засадах партнерства.

Учні працюють в оновленому кабінеті математики. Кабінет забезпечений дидактичним матеріалом, інструментами, комп'ютерами, інтерактивною панеллю.

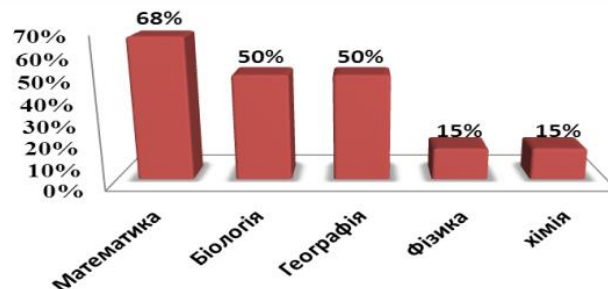

Вчитель ефективно впроваджує інформаційно-комунікаційні технології в освітній діяльності під час різних форм занять: онлайн, офлайн. На уроках систематично організовується робота так, що використовуються додатки Google (Classroom, Jamboard, форми, презентації, документ), інтерактивні вправи Learning.apps, інтерактивні аркуші Liveworksheets, математичні Додатки GeoGebra, графічний калькулятор Desmos та інші. У школі проведений потужний Інтернет, тому учні мають змогу працювати як за комп'ютерами, так і на власних гаджетах. В минулому році школа отримала інтерактивні панелі, що дало можливість вчителю осучаснити урок, зацікавити учнів.

У школі щорічно проводяться декада математики, тематичні дні.

Випускники школи успішно складають ЗНО, є переможцями міської олімпіади з математики, активно беруть участь у Міжнародному математичному конкурсі «Кенгуру», онлайн-олімпіаді Освітній проєкт «На Урок» (<https://naurok.com.ua>).

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів №61

yushak-61@ukr.net

Тема досвіду: «Як перетворити учнів на дослідників?». Ідеї для вивчення хімії через впровадження технологій STEM-освіти.

Одним з актуальних завдань сучасної природничої освіти є пошук оптимальних шляхів зацікавлення учнів навчанням, підвищення їх розумової активності, спонукання до творчості, виховання життєво й соціально компетентної особистості. Через впровадження технологій STEM-освіти

в процесі вивчення хімії вчитель може спрямовувати учнів до самостійних спостережень, дослідів, експериментів, що, насамперед, передбачає спроможність виокремлювати суттєві ознаки, здійснювати аналіз, синтез, порівняння, узагальнення та висновки.

STEM-освіта – це комплексний міждисциплінарний підхід, який поєднує в собі природничі науки з технологіями, інженерією і математикою із проєкцією на життя, де всі предмети взаємопов'язані й інтегровані в єдине ціле. STEM-освіта – це один із напрямів реалізації проєктної та навчально-дослідницької

діяльності в ліцеї.

Дослідницькі проєкти допомагають учням пізнати дивовижний світ хімічної науки. Підготовка учня до дослідницької діяльності, навчання його вмінь і навичок дослідницького пошуку стає найважливішим завданням сучасної освіти. При

впровадженні пошуково-дослідницької діяльності під керівництвом педагога створюються широкі можливості для формування природничої компетентності учнів у процесі навчання хімії.

Дослідницька діяльність найближче підводить учня до проблеми, мотивуючи самостійні відкриття у світі хімічної науки. Спираючись на базові завдання на практичних та лабораторних заняттях, пошуково-дослідницька діяльність поглиблює весь процес засвоєння та усвідомлення наукової картини світу, формує системні та глибокі

знання про навколишній світ. Під час дослідницької діяльності учні

працюють із різними джерелами наукової інформації, що надає більше можливостей до самостійного пізнання та творчості.

Учнівські дослідження мають наукову спрямованість і викладені в самостійних проєктах, таких як:

- ✓ «Перевірка якості мінеральної води»;
- ✓ «Перевірка якості чорного шоколаду»;
- ✓ «Дослід-шоу «Хімічна ялинка»;
- ✓ «Інтерактивна періодична система»;
- ✓ «Майстер-клас з миловаріння»;
- ✓ «Майстер-клас з вирощування кристалів»;
- ✓ «Майстер-клас з виготовлення антисептиків»;
- ✓ екологічні проєкти «Проблема сміття у нашому місті», «У світі екології та кліматичних змін».
- ✓ Проєкти (дивись QR-код)

Підготовка матеріалів та участь у Всеукраїнському STEM-тижні в рамках фестивалю «STEM-весна – 2021»

Участь в Інтелектуальній грі з хімії «Хімічні перегони»

Подання учнівських проєктів на краще інженерне рішення

Участь у Всеукраїнському конкурсі «Вода є життя» від проєкту «На урок»

Автор досвіду: Керлан О.М., учитель російської мови та літератури

Тема досвіду: Буктрейлер як один із засобів STEM-підходу стосовно розвитку інтересу до книги у підлітків на уроках літератури

Актуальність теми обумовлена тим, що в даний час проблема розвитку інтересу в учнів до читання стає проблемою покоління, адже інтерес до читання зникає. Проте, виховати творчу особистість без книги неможливо: читання розвиває особисту культуру, креативність мислення, пізнавальні процеси у учнів. Причина втрати інтересу до читання книги зрозуміла. Як відомо, у наш час у книги з'явився потужний конкурент – комп'ютер. І учневі приємніше і комфортніше бути глядачем, а не читачем. Очевидно, що наша освіта має змінюватися, «випереджаючи час», якщо ми хочемо підготувати успішного випускника.

Комунікаційні технології надають нам можливість застосувати нові підходи до навчання, що забезпечують розвиток комунікативних, творчих і професійних знань, потребу в самоосвіті. Сучасне покоління не випадково називають «екранним»: підліткам легше і звичніше сприймати візуальну інформацію, 80% з них, на думку психологів, - візуали.

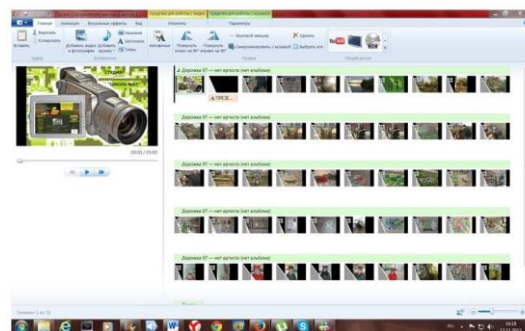
Одним з ефективних способів візуалізації на уроках літератури, який ми використовуємо з метою формування читацького інтересу до книги, є буктрейлер. Його мета – розповісти про художній твір, але ця розповідь повинна містити інтригу, щоб зацікавити глядача, підвести його до прочитання книги. Буктрейлер – це новий жанр рекламно-ілюстративного характеру, що поєднує літературу, візуальне мистецтво, електронні та Інтернет-технології. І це надає нам право віднести буктрейлер до одного зі засобів STEM-підходу в розвитку інтересу до книги у здобувачів освіти, оскільки головним принципом в STEM-технологіях є з'єднання розрізнених знань з різних сфер в єдине ціле.

На уроках літератури ми використовуємо буктрейлер в двох основних формах: по-перше, переглядаємо на початку уроку готові відеоролики, що налаштовують на сприйняття твору, пробуджують інтерес до даного тексту. По-друге, ми почали створювати буктрейлер самостійно. Справа в тому, що створювати рекламний ролик про книгу за допомогою комп'ютерних технологій просто, і в цій діяльності ми, учитель і учні, перебуваємо в ситуації успіху.

STEM – ТЕХНОЛОГІЯ ПОЄДНУЄ

СТВОРЕННЯ БУКТРЕЙЛЕРА В ПРОГРАМІ КІНОСТУДІЯ Windows Live

БУКТРЕЙЛЕР «ТЕМА ЛЮБОВІ В ШКІЛЬНІЙ ПРОГРАМІ»

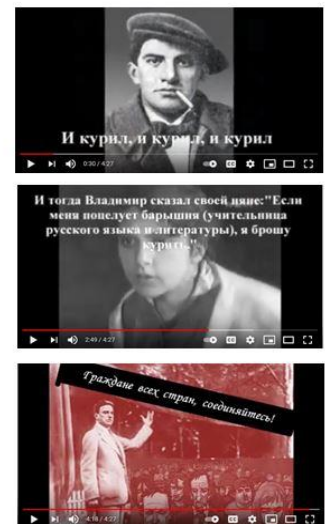
В процесі роботи над буктрейлером у нас йде аналітична робота по виявленню ідеї художнього твору. Адже мета бук трейлер – не переказати, а позначити основні моменти, залишаючи за кадром кульмінацію. Створюючи якісний відеоролик, ми прагнемо зрозуміти авторський задум, відчуті емоційну складову художнього тексту. Молодим людям властивий критичний підхід до багатьох речей в нашому житті: зараз ми живемо в епоху інтернет-технологій, смартфонів, а вивчаємо за шкільною програмою твори, написані в той час, коли цього всього не було. Тому ми при створенні буктрейлерів намагаємося критично підійти до самого твору, виявити його драматичну складову і іноді уявити її в комічному вигляді, працюючи за технологією розвитку критичного мислення,

Загальні принципи створення буктрейлеру відомі і є єдиними: потрібно обов'язково свідомо прочитати книгу, продумати сюжет і написати сценарій, підібрати картинки, відсканувати ілюстрації. Якщо книга екранізована, можна використовувати кадри з фільму. Потім записати озвучений текст, підібрати музичний супровід. І на завершальному етапі необхідно об'єднати наявні візуальні і аудіоматеріали в єдиний ролик з використанням відповідного програмного забезпечення. Наприклад, створений буктрейлер «Тема любові в шкільній програмі з літератури» (<https://www.youtube.com/channel/UCX1sV6QAFTnzLsOqDBo8bvQ>) є першим з трилогії наших буктрейлерів на тему любові до різних речей. За основу була обрана іронічна «Маленька трилогія» А.П. Чехова про «футлярне життя» людей в кінці XIX століття, де описується «середовище, яке заїло». У цьому буктрейлері ми вирішили в гумористичній формі уявити, якими критеріями, на наш погляд, користувалися письменники при створенні своїх творів про кохання.

Таким чином, створення бук трейлерів дозволяє учням не тільки усвідомити зміст художнього твору, а також передбачити раціональний і творчий підхід до розгляду будь-яких питань при читанні книг. Діти із задоволенням виконують незвичайні для них завдання, що сприяє активізації їх діяльності на уроках і прищеплює любов до читання. Ми можемо зробити висновок, що створення буктрейлерів формує читацьку компетентність і сприяє формуванню медіаграмотності учнів на уроках та в позакласній роботі.

Буктрейлери, які створили учні, були представлені на міських конкурсах. Так, відеоролик «Як Маяковський кинув курити» був показаний на семінарах вчителів російської мови і літератури в Миколаєві та в Одесі, учні посіли II місце з буктрейлером «Тема любові в шкільній програмі з літератури» на науковій конференції «Могилянські читання. Формування професійних компетентностей учнівської та студентської молоді в межах STEM - освіти».

БУКТРЕЙЛЕР «ЯК МАЯКОВСЬКИЙ КИНУВ КУРИТИ»

**Миколаївський класичний ліцей
Миколаївської міської ради Миколаївської області**

<http://mcl.mk.ua/>

Автор досвіду: Столяр Оксана Миколаївна

Назва досвіду: Освітні вебквести як форма проєктної діяльності закладу.

Актуальність досвіду: Впровадження інноваційних технологій та методик навчання і виховання в освітній процес.

Короткий зміст: Використовуючи технологію навчання вебквест, учитель організує самостійну роботу учнів ефективно на сучасному рівні. Навчання за допомогою Інтернет-ресурсів засноване на конструктивізмі, який ставить у центр процесу навчання особистість учня.

Передумови: Для більшості учнів проблемним є здійснення логічних операцій, засвоєння великого обсягу інформації, яка, на їхню думку, не завжди їм потрібна. Вебквест дозволяє розвивати активне пізнання, сприяє розвитку мислення, допомагає долати проблеми та труднощі, а саме: вирішити, розплутати, придумати, уміти застосовувати свої знання на практиці у нестандартних ситуаціях, тобто актуалізувати знання, вчить мислити логічно, розвиває інтерактивні здібності.

Використання Інтернету в Миколаївському класичному ліцеї зумовило його впровадження в проєктну діяльність. Однією з форм реалізації проєктної діяльності ліцею обрав вебквест.

Освітній вебквест – це сайт, присвячений певній темі, що складається з кількох, пов'язаних єдиною сюжетною лінією розділів. Так протягом предметних декад у закладі пройшли тематичні вебквести, які підготували вчителі ліцею.

Вебквести, створені засобами веб-технологій, за своєю організацією є досить складними; вони спрямовані на розвиток в учнів аналітичного і творчого мислення; самостійної роботи. Вчитель має володіти високим рівнем предметної, методичної та інформаційно-комунікаційної компетентності.

Таким чином, вебквест поєднує в собі ідеї проєктного методу та ігрових технологій веб-засобами. Вебквести найкраще підходять для роботи в міні-групах; однак, існують і вебквести, призначені для роботи окремих учнів. Вебквест може стосуватися одного предмета або бути міжпредметним. Дослідники відзначають, що в другому випадку дана робота ефективніша. Вебквест повинен бути цікавим. Не можна створювати його за одним шаблоном, краще підійти до справи творчо. Учням потрібно мати значиму мету, яку вони досягнуть у процесі виконання завдань вебквесту. Це додасть квесту загадковості й оригінальності. Вебквести зроблені в своєрідному ігровому стилі, містять цікаві завдання.

Як свідчать дослідження, вебквест є корисним інструментом для впровадження елементів гри в навчання, розвиток критичного мислення учнів, підвищення їхньої мотивації, набуття знань. Вебквест – це цікаві завдання та рольові ігри одночасно. Граючи певну роль, учні навчаються дивитися на проблему з різних точок зору. Це дозволяє їм робити відкриття, а не просто засвоювати інформацію. Вебквест дозволяє глибоко досліджувати проблему. Він чудово підходить для навчання в команді, підвищує впевненість у своїх силах, відповідальність та пробуджує інтерес і самооцінку учнів.

Використання вебквестів сприяє формуванню в учнів комунікативної та самоосвітньої компетентності. Робота з вебквестами підсилює мотивацію навчання, сприяє розвитку критичного мислення, формує вміння та навички здійснення порівняння, аналізу помилок, перспектив, класифікації, знаходження шляхів розв'язку проблеми та завдання в цілому.

Декада суспільно-гуманітарних наук

Декада філологічних предметів

Автор: Казакова Оксана Миколаївна, заступник директора з навчально-виховної роботи Миколаївського муніципального колегіуму, вчителька зарубіжної літератури.

Тема досвіду: Організація науково-дослідницької діяльності учнів та вчителів. Наукове братство колегіуму.

Організація науково-дослідницької діяльності учнів та вчителів є вкрай складним та невирішеним питанням. Сьогодні не існує розробленої системи організації дослідницької діяльності школярів на базі шкіл. Система МАН потребує вмотивованих та здібних учнів, саме тому система пошуку та первинної підготовки покладається на школу. Часто успіху і перемог досягають ті учні, з якими працював шкільний вчитель у команді з науковцем (або науковцями). Більшість таких педагогів – ентузіасти, у яких є здібності до науково-дослідної роботи та талант менеджера, що може залучити фахівців вищої школи. Але що робити здібним до науки учням, яким на життєвому шляху не зустрівся такий педагог? Зазначене вище доводить, що системна робота у напрямі організації учнівських наукових досліджень є вкрай актуальною і важливою.

Казакова О.М. створила Наукове братство колегіуму, розробила його статут, програму. До роботи з учнями залучаються провідні вчені України і зарубіжжя. Щороку на базі науково-дослідних лабораторій колегіуму розробляються актуальні наукові проєкти. Сама ж Оксана Миколаївна є науковим керівником учнів за напрямками: археологія, історія, соціологія, політологія, теологія, фольклористика, робототехніка, зарубіжна література, журналістика, українська мова, англійська мова, німецька мова, психологія.

Оксана Миколаївна на базі колегіуму створила лабораторію учнівських та вчительських наукових досліджень, розробила програмно-цільовий проєкт «Наукові школи при ЧДУ ім. П. Могили». Щорічно вихованці лабораторії посідають призові місця на Всеукраїнському (III) етапі конкурсу-захисту МАН, публікують статті у наукових збірках, апробують досвід на наукових конференціях.

Організована таким чином робота дала результати: протягом останніх років колегіум стабільно посідає високе місце в рейтингу шкіл міста; стабільно високою залишається кількість учнів-призерів міських, обласних та Всеукраїнських предметних олімпіад, конкурсу-захисту МАН, мовно-літературних конкурсів. Випускники продовжують займатися науковою діяльністю і після закінчення колегіуму.

Для того, щоб організовувати наукову та дослідницьку діяльність учнів, педагог веде і власну наукову роботу по удосконаленню освітнього і медіаосвітнього процесу в колегіумі. Має більше 25 публікацій наукового і навчально-методичного характеру, є укладачем збірки «Розвиток медіакомпетентності вчителів літератури», розробником напряму «імерсивна педагогіка». Сьогодні колегіум бере участь у двох всеукраїнських експериментах: «Теоретико-методологічні засади моделювання розвитку авторських шкіл», «Стандартизація наскрізної соціально-психологічної моделі масового впровадження медіаосвіти у вітчизняну педагогічну практику». У рамках експериментальної діяльності Оксана Миколаївна висвітлювала діяльність закладу на Міжнародних та Всеукраїнських заходах: III Міжнародному конгресі «Глобальні виклики педагогічної освіти» (Одеса), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Трансформаційні зміни особистості студентської молоді засобами професійної освіти» (Миколаїв), Міжнародній науково-практичній конференції

«Формування здоров'язберезжувальних компетентностей молоді в умовах глобалізації: реалії та перспективи» (Хмельницький, 2020) та інших.

Протягом 2020/2021 року на базі МОІППО проводить онлайн-сесії з медіаосвіти для вчителів області, бере активну участь у громадському житті міста, області, країни.

Науково-методичний експериментальний центр колегіуму, який очолює Казакова О.М., посів перше місце на Всеукраїнських конкурсах «Модель наукового товариства», «Сучасна модель шкільної бібліотеки», «Школа сприяння здоров'ю». Підготовлені Оксаною Миколаївною матеріали щодо діяльності закладу та проведення на його базі Всеукраїнських експериментів здобули золоті медалі на виставці-презентації «Інноватика в сучасній освіті» (2011, 2012, 2014, 2016, 2019 рр.).

Миколаївський юридичний ліцей Миколаївської міської ради Миколаївської області

nikurist@gmail.com

Автор досвіду: Леонова Наталя Олексіївна, керівник кафедри «Філолог» Миколаївського юридичного ліцею, учитель англійської мови.

Назва досвіду: «Шляхи підвищення ефективності онлайн-уроку» (з досвіду роботи членів кафедри «Філолог» Миколаївського юридичного ліцею).

Актуальність досвіду: Актуальність даного колективного досвіду полягає в тому, що на сьогоднішній день не існує розробок із методики викладання навчальних дисциплін в умовах гібридного або змішаного навчання. Тому ми вважаємо, що обмін досвідом з колегами є цінним джерелом надбання знань, які сприяють підвищенню якості освіти в умовах сучасності.

Короткий опис: У даному описі наведено форми і методи роботи, а також практичні поради з досвіду роботи вчителів – філологів Миколаївського юридичного ліцею, які, сподіваємось, допоможуть учителю успішно долати виклики онлайн-навчання.

Передумови. Дослідження, проведені у закладах освіти Нідерландів, засвідчили, що в результаті дистанційного навчання, показник якості знань учнів знизився на 20-50% <https://sud.ua/ru/news/abroad/198933-vo-vremya-distantsionnogo-obucheniya-deti-pochti-nichemu-ne-nauchilis-issledovanie>

На жаль, в Україні подібні дослідження не проводилися. Однак, якщо брати результати ЗНО минулого року, то якість знань українських здобувачів освіти також суттєво знизилась з причини онлайн-навчання.

Сьогодні вчитель змушений самотійно, часто шляхом спроб і помилок, обирати ті форми і методи дистанційної роботи, які, як йому здається, є найбільш ефективними в даних умовах. Виходячи з колективного досвіду роботи членів кафедри «Філолог» Миколаївського юридичного ліцею, пропонуємо наступну структуру дистанційного уроку, яка нам здається найбільш оптимальною:

1. Тригер(и) - цікаве завдання, яке вводить учнів у тему уроку і викликає інтерес і бажання бути залученим до роботи. Це можуть бути цікаві питання, ребуси, які легко генеруються на сайті <http://rebus1.com>. Крім того, ми активно використовуємо можливості платформ Quizlet та Learning Apps для того, щоб запропонувати учням уже готові завдання або створюємо власні. Зразок словникової роботи для 9 класу за темою «Злочин» (англійська мова) можна подивитись і виконати, перейшовши за QR-кодом.

Учні самі можуть обирати рівень складності в залежності від того, який вид завдання будуть виконувати - підбір, тест чи гравітація. Час виконання обмежується 7-8 хвилинами, що не дає дітям змоги шукати слова у словнику.

2. Презентація уроку, яка включає в себе відеоматеріали, схеми, таблиці, плани відповідей, карти пам'яті тощо. Після закінчення уроку презентація зберігається в гугл-класі, що дає дітям змогу повернутися до матеріалу і пройти його ще раз у власному темпі у будь-який час. Це особливо корисно для здобувачів освіти, які з цієї чи іншої причини були відсутні на уроці.

3. Кооперація - це тісна співпраця вчителя і учнів, з одного боку, та учнів між собою - з іншого. Широкий простір для індивідуальної роботи і кооперації надають сесійні зали, які, за бажанням, можна створити на платформі ZOOM.

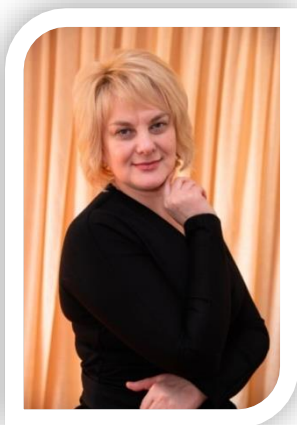
4. Рефлексія або зворотній зв'язок, який пронизує усі етапи уроку і виходить за його межі, є чи не найважливішим елементом дистанційної форми навчання. Для цієї задачі найбільше підходять тестові завдання із залученням учнів до самоперевірки. З метою уникнення фальсифікації результатів і розвитку у здобувачів освіти академічної доброчесності, перед самоперевіркою пропонується скинути фото виконаних завдань в Гугл клас чи на вайбер учителя. Перевірка письмових робіт носить індивідуальний і в той же час кооперативний характер. Учитель вказує на помилку, яку учень самостійно виправляє у своїй роботі. У разі необхідності наводяться додаткові пояснення.

5. Домашнє завдання. Як показала практика, метод «перевернутого» уроку, коли завдання додому дається по тому матеріалу, який буде вивчатися на наступному занятті, є найбільш ефективним. Подальша тестова перевірка під час уроку дає можливість побачити і відпрацювати «прогалини» у матеріалі, який вивчається. Тестові завдання можуть мати різнорівневий характер і до їх створення доцільно залучати здобувачів освіти з високим рівнем навчальних досягнень.

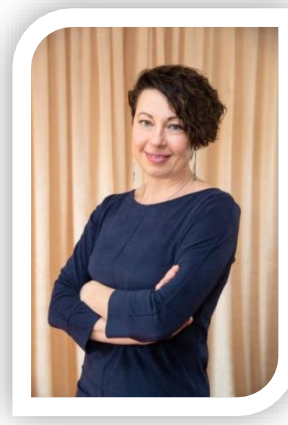
Результати практики, висновки: Даний досвід потребує подальшого практичного опрацювання і вдосконалення. Однак, результати перевірки знань учнів після виходу з онлайн-навчання свідчать, що суттєвого зниження рівня навченості не відбулося.

**Миколаївський юридичний ліцей
Миколаївської міської ради Миколаївської області**

nikurist@gmail.com

Клубачук Валентина Анатоліївна
учитель хімії та біології

Гіль Світлана Валентинівна
учитель фізики та астрономії

Впровадження експериментального інтегрованого курсу «Природничі науки»

Інтеграція та покращення змісту природничих знань - один із пріоритетів сучасної освіти; популярність впровадження STEM-освіти, окремих практик інтегрованого навчання природничих предметів. Здійснення переходу на профільне навчання відбувається відповідно до Державного стандарту повної загальної середньої освіти. Курс «Природничі науки» формує загальну світоглядну картину сучасного світу, реалізує компетентісний підхід до вивчення природничих наук.

Даний курс передбачає такі етапи роботи над проєктом: формувальний: серпень 2018 – травень 2021; узагальнюючий: червень 2021 - жовтень 2022 роки. Для викладання даного курсу обрана програма інтегрованого курсу: Проєкт 4 – “Природознавство” 10-11 класи (авт. Ільченко В. Р., Булава Л. М., Гринюк О. С., Гуз К. Ж., Ільченко О. Г., Коваленко В. С., Ляшенко А. Х.). з розподілом - 4 години на тиждень. У першому семестрі опрацьовуються модулі: основні поняття природознавства та наукові методи пізнання природи, фізико-астрономічний модуль. У другому семестрі – хімічний, біолого-екологічний та географічний.

Опитування та анкетування, проведені у закладі, показали, що більшість випускників Миколаївського юридичного ліцею не обирають природничі предмети для складання на ЗНО і не пов’язують своє подальше навчання з природничими дисциплінами. Аналіз успішності учнів виявив, що ефективність їх вивчення є досить низькою. Учні відчують дискомфорт і перевантаження. Зміст цих предметів інколи дублює один одного, а з іншого боку не синхронізований.

Вперше в закладах освіти Миколаївщини запроваджено експериментальний курс «Природничі науки». Викладання даного курсу дає можливість формувати цілісну природничо-наукову картину світу старшокласника. Об’єднання кількох природничих предметів в один дозволяє учням вивільнити час на вивчення профільних дисциплін і заняття саморозвитком. Курс сприяє визначенню вираженої поведінки людини в довкіллі, формуванню власної думки та позиції по відношенню до наукових проблем, що розв’язуються у суспільстві; розвиває здатність до дослідницької діяльності над проєктами, організації і участі в колективному виконанні цікавих експериментів.

Інтегроване вивчення природничих наук надає можливість формуванню екологічної грамотності, природничо-наукової, інформаційної, соціальної, здоров’язбережувальної компетентностей.

Як наслідок, учні і надалі обирають курс «Природничі науки», визначаючи його цікавим. Здобувачі освіти, які обрали історично-правовий профіль з поглибленим вивченням предметів гуманітарного спрямування, зазначають, що цей курс вивчати легше, і результатами своєї навчальної діяльності задоволені.

Курс «Природничі науки» реалізує мінімальні вимоги Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, і рекомендований учням, для яких природничі предмети не є профільними; не обмежує бажання і можливості учнів складати ЗНО з природничих наук за умови їхньої самостійної підготовки. На інтегрований курс відведено меншу кількість годин, ніж на вивчення всіх природничих предметів. Учні, для яких природничі предмети не є профільними, заощаджений час використовують відповідно до своїх освітніх потреб. Інтегрований курс «Природничі науки» вимагає розробок природничих комплексних завдань міжпредметного змісту, створення нових інтегрованих підручників.

Вчителі ліцею беруть участь у роботі обласної творчої групи вчителів природничих дисциплін та розробці навчально-методичного забезпечення курсу.

dnzv51@gmail.com

Автор досвіду: Єсенкова Марина Леонідівна, вихователь

Тема досвіду: «Формування екологічного світорозуміння та дитячої допитливості у пошуково-дослідницькій діяльності».

Актуальність досвіду: через пошуково-дослідницьку діяльність формувати співчутливе відношення до істот, які живуть на планеті, стимулювати допитливість та інтерес до природи.

Зміст практики: систематизувати методи та прийоми пошуково-дослідницької діяльності задля розвитку чутливої допитливості дітей.

Передумови: Цивілізаційні процеси нашої планети сказалися вкрай негативно на екологію нашої Землі. Почалися процеси, які становлять небезпеку для існування всього живого на планеті. Недбале відношення людини до природи, байдужість, споживацьке ставлення до

оточуючого світу негативно впливає на становлення дитячої особистості, її духовні цінності, прояви екологічної поведінки. Наше завдання у дошкільному віці сформувати у дітей певну систему цінностей, яка багато в чому визначає їх вчинки і дії в майбутньому. Тому на часі стала проблема формування екологічного світорозуміння дитини через емоційно-ціннісний чинник. Екологічні програми Н.Гавриш, О.Саприкіної, О.Пометун пропонують цікаві дидактичні матеріали та ігри. Батьки нашої групи підтримали роботу екологічного спрямування: створили міні-лабораторію в групі, є учасниками щорічної акції висаджування дерев на «Алеї пам'яті».

Пошуково-дослідницька діяльність – це тонкий інструмент формування екологічного світорозуміння та дитячої допитливості. Всі ці передумови стали поштовхом до реалізації досвіду, який дав змогу максимально реалізувати потреби наших вихованців у нових враженнях, знаннях та самоствердженні.

Опис досвіду: Формування у дітей природо-екологічного світорозуміння та дитячої допитливості – одне з найголовніших завдань сьогодення. Під час пошуково-дослідницької діяльності у дітей формуються елементарні навички пошукової роботи, посилюється інтерес до живої та неживої природи, активізується інтелектуальний розвиток, а винагородою за допитливість та роботу над поставленими завданнями є їх самостійні відкриття у світі природи.

Першим кроком у реалізації і проведенні дослідницько-експериментальної

роботи є створення сітки-плану проведення дослідів на рік. Другий крок – створення умов для проведення пошуково-дослідницької діяльності.

Пошуково-дослідницьку діяльність доцільно проводити щомісяця, опрацьовувати тему протягом тижня узагальнюючи набуті знання, а конкретні явища чи властивості під час індивідуальної роботи у міні-лабораторії та під час спостережень.

Висновок: правильно організована пошуково-дослідницька діяльність з дітьми дошкільного віку є завжди результативною. Обстеження та їх результати на початку і в кінці року тому підтвердження.

Заклад дошкільної освіти №131 «Калинонька»

dnz131k@ukr.net

Автор досвіду: Дем'яненко Наталія Олександрівна

Тема досвіду: Алгоритм педагогічної діяльності щодо навчання переказу літературних творів як шляху формування монологічного мовлення дітей дошкільного віку

Актуальність: Розвиток монологічного мовлення є пріоритетним завданням виховання дітей. Це обумовлено, перш за все, соціальною значущістю і роллю у формуванні особистості. Монологічне мовлення - вища форма мовно-мисленнєвої діяльності, яка визначає рівень мовленнєвого і розумового розвитку дитини. Основним засобом розвитку мовлення дошкільників, на нашу думку, є робота з художньою літературою. Саме тому, подальшої розробки потребує питання професійних дій педагога щодо формування монологічного мовлення дітей в процесі навчання переказування літературних творів. Адже саме від правильно побудованого освітнього процесу та використання ефективних методів впливу на розвиток мовлення дитини залежить динаміка якісних змін в її особистісному зростанні.

У роботі представлено алгоритм діяльності педагога щодо організації роботи з дітьми середнього та старшого дошкільного віку з навчання їх переказу літературних творів, що сприяє формуванню монологічного мовлення вихованців.

Опрацювавши чималу кількість психолого-педагогічної та методичної літератури, була визначена необхідність у розробці алгоритму педагогічної діяльності щодо організації освітньої роботи з дітьми дошкільного віку з навчання переказу літературних творів, який забезпечив би формування та розвиток монологічного мовлення дошкільників шляхом вибору змісту, методів та прийомів навчання дітей переказуванню. Створений алгоритм представлено в схемі.

У досвіді роботи презентовано алгоритм педагогічної діяльності щодо організації освітньої роботи з дітьми з навчання переказу літературних творів, а саме: добір літературних творів для переказування за пізнавальними темами; добір дидактичних ігор з розвитку монологічного мовлення; добір наочності (ілюстрацій) для роботи з літературним твором; добір словника незнайомих слів за змістом літературних творів; добір скоромовок,

загадок, прислів'їв, приказок; визначення ефективних методів та прийомів навчання переказуванню. Доведено, що вирішенню питань організації занять з розвитку мовлення сприяє розроблення орієнтовного перспективного плану комплексних занять з розвитку мовлення та формування хрестоматії «Літературна скринька»; створення авторських дидактичних ігор за змістом літературних творів, «Скрині казок», фольклорної картотеки до літературних творів; оформлення тек з картинок, серії сюжетних картинок, мнемотаблиць, піктограм, альбому незнайомих слів з ілюстраціями; використання прийомів мнемотехніки та театралізованої діяльності.

Таким чином, запропонований алгоритм дій педагога сприяє підвищенню ефективності роботи, спрямованої на формування монологічного мовлення дошкільників в процесі навчання переказу літературних творів.

Результати: Методичні розробки, апробовані на базі закладу дошкільної освіти №131 упродовж 2017-2021 років, сприяли позитивній динаміці змін якості освітнього процесу. Шляхом моніторингового дослідження визначено, що завдяки організованому освітньому процесу у дітей спостерігаються активний розвиток умінь включатися в мовленнєве спілкування з однолітками і дорослими, правильно будувати речення, чітко і послідовно вести діалог, зв'язно складати свою розповідь.

Миколаївський муніципальний колегіум ім. В.Д. Чайки

Автор ініціативи: Народний вчитель України, кандидат наук, доцент, Почесний громадянин міста Миколаєва С.М. Січко

Назва ініціативи:

«Авторська школа математично-природничого дизайну»

Мета ініціативи:

Створення розвивального середовища для природничо-математично обдарованих учнів з 1 по 11 клас.

Період впровадження: 2017-2022 рр.

Зміст ініціативи:

Авторська школа є авторитетною, а не авторитарною. Головна її мета – слава і честь кожній особистості. Дуже часто говорять: «Це школа для обдарованих дітей», але місія педагога – знайти обдарованість у кожному, а місія авторської школи – створити для цього необхідні умови, як сьогодні прийнято говорити, створити розвивальне середовище.

І хоча Миколаївський муніципальний колегіум ім. В.Д. Чайки за профілем є математично-природничим, велику увагу в школі приділяють і музиці, і вивченню мов, і танцям, і науково-дослідницькій діяльності. Сергій Михайлович Січко, директор колегіуму, часто повторює: «Математиком ти можеш бути чи не бути, а людиною – зобов'язаний». Орієнтир на Людину – ось головна ознака авторської школи!!!

Миколаївський муніципальний колегіум – Школа, яку створив Народний вчитель України Сергій Михайлович Січко, – це рідний дім для 1 800 дітей та більш ніж ста вчителів. Заклад має значні успіхи й досягнення, справжні перспективи національної системи навчання і виховання нового покоління нової України. Школа є природничо-математичною за своїм напрямом, національною за своїм змістом і, водночас, європейською за своєю філософією.

Миколаївський муніципальний колегіум – це, безумовно, школа-бренд. Як зазначає О. Я. Маринівська, знаний в Україні науковець, «Сутнісна ознака авторської школи – прагнення до неповторності, бажання мати своє ім'я». І колегіум його має, адже школа відома великою кількістю переможців Міжнародних і Всесвітніх олімпіад. Колежани в Сіднеї, Вашингтоні, Бухаресті, Ізмірі вибороли золото, у Шотландії, Швеції, Польщі – срібло, у Великобританії, США та ПАР – бронзу!!! І це школа, яка знаходиться не в одній з наукових столиць країни, а у тихому і затишному південноукраїнському місті!

Знана школа і своєю Народною бузькою юнацькою капелою бандуристів «Кобзарський передзвін» – лауреатом Міжнародних і Всеукраїнських конкурсів.

Для того щоб зрозуміти, у чому ж стратегія просування школи-бренду, у чому секрет її матриці успіху, слід провести в ній хоча б один шкільний день, прожити його з колежанами. Отже, запрошуємо до навчання!!!

Урок перший

Математика – реальна та віртуальна

Колегіум, розвиваючи всі типи обдарованості, все ж таки має математичне спрямування. Метою «Авторської школи математично-природничого дизайну» є створення необхідних умов для розвитку математично-природничих здібностей учнів; створення палітри розвивальних середовищ, де кожна дитина знайде і свій спосіб мислення, і свою місію.

А для того, щоб у колегіумі математика викладалась не просто «поглиблено», а щоб діти по-справжньому мали можливість зануритись в улюблений предмет, були залучені провідні українські вчені. Так, куратором з математики є доктор наук, професор Скворцова С.О. (м. Одеса), з логіки – доктор наук О.Я. Митник (м. Київ).

Розвиток математики тісно переплетений з музикою, адже музикування на бандурі розвиває дрібну моторику, яка впливає на розвиток мисленнєвих процесів. До речі, майже всі призери і переможці олімпіад – бандуристи! А перед уроками математики в початковій школі проводяться уроки хороспіву, що дозволяє дітям розвантажити мозок перед напруженим і цікавим уроком.

І, нарешті, урок МАТЕМАТИКИ!!! Майже всі завдання прив'язані до життя. Математика, починаючи з першого

класу, стає прикладною наукою. Дитина знає, де і в якій ситуації вона може застосовувати отримані на уроці знання. Учитель моделює проблемну ситуацію, а колежани, «проживаючи» її, розв'язують сюжетно-рольові задачі. Дітям подобається усвідомлювати, навіщо вони цьому навчаються. Велика кількість годин математики (а у старших класах вона складає аж 9-10 годин на тиждень), предметні олімпіади, наукові роботи – це все потребує регулярного розвантаження дітей, складання для них індивідуальних навчальних та оздоровчих програм. Саме тому велика увага у школі приділяється психологічній складовій. Консультантом з питань психологічного супроводу роботи з обдарованими учнями та впровадження теорії множинного інтелекту є доктор наук, учений секретар Академії наук України - професор Тименко В.П. (м. Київ).

Отже, начебто звичайний урок математики, а скільки йому передуює: робота вчених, музична складова, психологічний супровід і, безумовно, майстерність учителя. Адже головним інструментом вчителя є сам ВЧИТЕЛЬ!!! До речі, у колегіумі викладають учителі математики вищої категорії, два з них отримали звання Заслужені. Так, це ті самі вчителі, під керівництвом яких діти перемогли в Ізмірі і Вашингтоні, Сіднеї і Глазго.

Урок другий

Біологія, хімія, фізика – лабораторії в дії

Для того, щоб зробити урок математики наближеним до життя, необхідно підібрати тематичні задачі й розробити відповідну структуру. З предметами природничого циклу значно складніше – вони побудовані на дослідженнях та експериментах і потребують справжніх лабораторій. Наскільки дітям цікаво працювати в них, видно з фотографій.

Робота над експериментом не може тривати лише 45 хвилин, заняття іноді продовжується до самого вечора (у шкільній їдальні на такий випадок передбачено «субпайки»). Крім учнів, що бажають просто поглибити знання з предметів, на базі лабораторій готуються до випробувань олімпійські збірні: у них попереду турніри, конкурси, олімпіади.

Знову приємна мелодія!!! Перерва для натхнення!!!

Сама атмосфера закладу сприяє тому, щоб «духовне око дитини розплющилось на все значуще і головне у житті» (С. Русова). У просторих холах можна побачити не лише картини, демотиватори та стенди, а й дерев'яні ікони, вирізьблені чудовим майстром і вченим Леонідом Шкарубою. Він також є і автором «вишивки» по дереву, що прикрашає шкільні коридори. Діти вчать розуміти справжні витвори мистецтва та насолоджуватись ними.

Урок третій Години Духовності

Уроки духовності, уроки формування характеру – одні з головних у закладі. Саме на них йде розмова про совість, довіру, співчуття і відповідальність. Вони також виходять за рамки класної кімнати і приводять нас до неймовірно цікавих місць на карті колегіуму.

Освітньо-культурний центр «Україна духовна» запрошує в гості відомих поетів, артистів, діячів культури та мистецтва, учні реалізують свої творчі здібності у власних художніх творах, у створенні фотоальбомів, виставок. На базі колегіуму функціонує **освітньо-інформаційний аналітичний центр «Україна - Європа»**, діяльність якого спрямована на поглиблення знань колеган стосовно європейської інтеграції, культури, мови та історії європейських народів. Щорічно на базі центру проводяться тижні європейських країн, конкурс «Євробачення» та фестиваль «Україна – європейська держава», створюються відповідні фотозони.

У колегіумі навчаються діти 86 національностей!!! З метою формування в учнів національної толерантності, культури міжнаціонального спілкування у закладі відкрито **Інформаційно-аналітичний та культурно-освітній центр національних товариств Миколаївської області**. Учні колегіуму беруть участь у наукових та культурно-просвітницьких програмах, проєктах, конференціях, круглих столах.

Важливо, щоб духовність не обмежувалась школою, щоб ми не формували споживачів і егоїстів. Саме тому колегіум активно займається волонтерством, яке стало вже невід'ємною частиною життя. Учні допомагають дитячим будинкам та інтернатам Миколаєва та Маріуполя, учителі самі відвозять на передову зібрані батьками та учнями речі, листи, малюнки. Сьогодні на передовій знаходиться велика частина випускників колегіуму, які взяли академвідпустки в престижних ВИШах та відправились на захист України. Серед них є і призери олімпіад, конкурсу-захисту Малої академії наук. Саме до них колегани і відправляють посильних. Своїх ми «дістаємо» навіть там.

Урок четвертий Медіаосвіта

На медіазаняттях, класних годинах, засіданнях кіноклубу, психологічних тренінгах, тренінгах по критичному мисленню дітей вчать обирати контент, який гідний їх, тренують, як протистояти й не піддаватись кібербулінгу (медіаагресії), розповідають про важливість онлайн-репутації. Для нас є важливим, щоб діти не піддавались маніпуляторам на кшталт тих, хто створив жажливі групи «Синій кит», «Тихий дім», «Червона сова», паблік «МДК»....

Сьогодні діти самі складають алгоритми протистояння медіаагресії та програми протидії кібербулінгу та медіаризикам, що пов'язані з парасоціальними стосунками. Їх дослідження стали переможцями Всеукраїнського етапу конкурсу-захисту Малої академії наук. Діти, навчаючись у 10-му класі, отримали сертифікати медіатренерів та публікуються у Всеукраїнських та Міжнародних виданнях.

Зрозуміло, що діти мають можливість створювати власний медійний продукт: працює шкільне телебачення, кожен клас має електронну газету з відеододатками, старшокласники створюють пабліки, які мають велику кількість передплатників. Творчість – це прекрасно, головне пам'ятати про онлайн-репутацію!!!

Урок п'ятий

Шкільні наукові братства

Коли говориться, що колегіум – авторська школа, тому що створює для дітей розвивальне середовище, мова йде не лише про оздоблення приміщення, також мається на увазі надання можливості для наукових відкриттів і досліджень. Завдяки унікальній системі роботи школи і з'явилися на світ розроблені учнями 3D фари, жидкокристалічні вікна, проект космодрому на острові Зміїний, економні фільтри для автомобілів, моделі кораблів, що збирають за танкерами нафту...

Не поступається «технарям» і гуманітарний блок. Так юні науковці збирають багато матеріалу стосовно історичних подій, що відбуваються сьогодні у нашій державі. На основі соціологічних опитувань розроблено «Модель сучасного українського суспільства за часів гібридної війни», досліджено «Тиранію наративу на телебаченні та Ютуб-каналі», зібрані перекази бійців АТО про віру в чудеса та знамення, що врятували їх від загибелі, що є унікальним фольклорним матеріалом; досліджено архівні матеріали щодо діяльності іноземних консульств у Миколаєві та стану суднобудівної галузі в нашому місті часів німецької окупації (1941-1943 роки) Перелік можна продовжувати нескінченно. Учні колегіуму за свою наукову діяльність відзначені стипендіями Президента України та Миколаївського міського голови, дипломами, преміями.

Часто лунає вислів: «Ми навчаємося не для школи, а для життя», але не треба забувати, що школа – це не підготовка до майбутнього, а справжнє життя, час, коли можна творити і витворяти!!!

Епілог

Дякуємо за спільно прожитий день. І хоча на державному рівні визначення «авторська школа» лише розглядається, ми переконані, що такий заклад має власний імідж, він є школою брендом, яка має тих, хто наслідує і продовжує її досвід. І головне, авторська школа та, яка створює можливі і неможливі умови для того, щоб допомогти кожному учню і педагогу стати справжнім брендом: успішним, самореалізованим і щасливим.

Миколаївська гімназія № 41

mgym41@gmail.com

Директор: Масюта Людмила Юріївна

Назва ініціативи: «Вебпортфоліо – інструмент виміру професійного розвитку педагога»

Мета ініціативи: модернізувати методи укладання учительського портфоліо, оптимізувати прийоми самопрезентації педагогів, шляхом застосування технологій Web 2.0 перетворити портфоліо на інтерактивний динамічний інструмент виміру професійного розвитку педагога.

Період упровадження: 2 роки

Зміст ініціативи

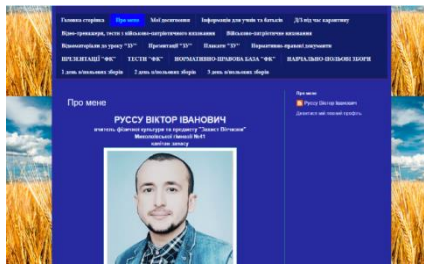

У листопаді 2019 року в Миколаївській гімназії № 41 розпочато роботу зі створення системи вебпортфоліо педагогічних працівників закладу освіти. Під керівництвом директора гімназії Масюти Людмили Юріївни заступником директора з навчально-виховної роботи Фурашкевич Тетяною Вікторівною розроблено план навчання педагогічних кадрів роботі з технологіями Web 2.0 та створенню вебпортфоліо.

Для всіх учителів, які виявили бажання працювати над власним вебпортфоліо, проведено індивідуальні консультації, під час яких кожен педагогічний працівник навчився створювати власний блог, налаштовувати дизайн, гаджети тощо.

Протягом листопада – лютого 2019/ 2020 н.р. проведено три семінари-практикуми, на яких педагоги

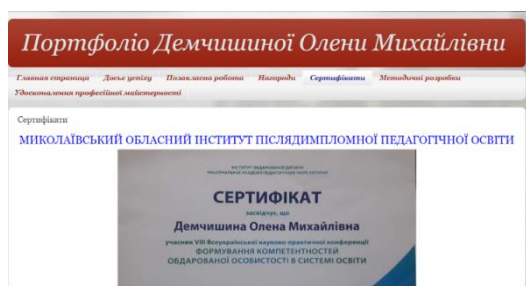
ознайомилися з методичними рекомендаціями щодо оформлення портфоліо для

проходження сертифікації та методичними рекомендаціями щодо ведення вебпортфолію. Учасники семінару-практикуму засвоїли способи та технології наповнення блогу, елементи роботи з HTML-розміткою, роботу із вбудовою у сторінку блогу відео, зображень, тексту, покликань.

Інформація про діяльність учителя у вебпортфолію розміщена на різних сторінках. На головній сторінці можна побачити загальну інформацію про освіту, стаж, категорію та

проблемну тему вчителя. На сторінці «Дос'є успіху» педагоги розміщують інформацію про досягнення своїх учнів, перемоги у Всеукраїнських учнівських олімпіадах, інтелектуальних турнірах і конкурсах, науково-практичних конференціях, творчих конкурсах. На сторінці «Сертифікати» публікуються фото або сканкопії сертифікатів про підвищення педагогами кваліфікації; на сторінці «Нагороди» розміщуються фото грамот, подяк та інших відзнак, які отримує вчитель. Також у вебпортфолію передбачені

сторінки «Новини з уроків», «Позакласна робота», «Публікації», «Науково-методична діяльність».

У учасників семінару є можливість додатково створювати різні сторінки, за допомогою яких можна презентувати результати своєї професійної діяльності.

Результати впровадження:

Наприкінці циклу семінарів кожен учасник уже мав власне вебпортфолію, однак робота триває й досі. У разі потреби проводяться індивідуальні консультації. Покликання на вебпортфолію учасників семінару розміщені на сторінці блогу заступника директора з НВР Фурашкевич Т. В.

Перевагою вебпортфолію є інтерактивність та динамічність, оскільки можна постійно доповнювати та оновлювати інформацію. Також перевагою вебпортфолію є його доступність у мережі Інтернет. Паперовий варіант портфолію чи портфолію, створене у програмі PowerPoint, просто залишається в кабінеті вчителя, а вебпортфолію можна розмістити на сайті гімназії, надавати до нього доступ за покликанням. Це сприяє прозорості та доступності інформації щодо діяльності вчителя та закладу освіти в цілому.

На блозі ЗДНВР Фурашкевич Т. В. розміщено скрин-інструкцію щодо роботи зі створення вебпортфолію:

<https://drive.google.com/file/d/11DxDsIlgEN4kUfwllqzHA4v4XmT577tVX/view>

Робота зі створення та наповнення вебпортфолію вчителів Миколаївської гімназії № 41 ще триває. Опанувавши додаткову спеціальність web-розробника, організатор семінару Фурашкевич Т. В., отримала можливість продовжити серію семінарів у наступному навчальному році, що сприятиме закріпленню та поглибленню знань педагогічних працівників стосовно ведення та вдосконалення вебпортфолію.

furashkevych.blogspot.com

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 26
Миколаївської міської ради Миколаївської області

zoch_26@ukr.net

Директор школи: Пастушкова Ірина Семенівна

31.12.2021 р. увійшла до ТОП-5 освітніх мрій на 2021 рік за рейтингом БО GoFundEd та уклала договір з ними про благодійну діяльність і надання благодійної допомоги школі №2021-0406 від 06.04.2021р. **StartUp «3D-простір наших мрій»**, який є переможцем Всеукраїнського

освітнього конкурсу проєктів «Ідея Є!», що має на меті впровадження STEM-підходів у школах через реалізацію учнівських ідей за допомогою краудфандингу. Це краудфандинговий проєкт на платформі GoF, де завдяки доброчинцям кожна інвестиція наближує нас до здійснення мрії – придбання 3D-принтера і створення учнівського соціального підприємства. Автор проєкту – голова ради учнівського самоврядування, учасниця шкільного філіалу «Дівчата-STEM»

https://gof.org.ua/campaigns/3d-prostir/?fbclid=IwAR2isCk3Sp-GP9MPUtzBAW3fXhq47e3y_HbHvgBD2QseCm1LgNsZlg0huaM

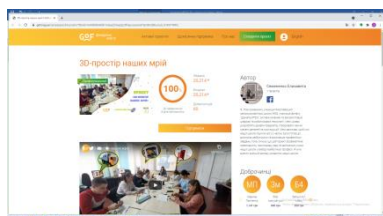
Мета шкільної ініціативи: Ініціативні учні нашої школи мріють про 3D-простір: створення лабораторії 3D-моделювання та організації соціального шкільного підприємництва. Ми впевнені, що комплексний розвиток дітей в сучасному світі потребує вивчення технологій майбутнього.

Період впровадження: з 5 квітня 2021 року і далі на постійній основі

Презентація ініціативи : https://www.youtube.com/watch?v=iDG_VbtIL4w

Результати впровадження: представники учнівського самоврядування нашої школи та філіалу «Дівчата-STEM» стали переможцями всеукраїнського конкурсу «Ідея Є!», проєкт повністю профінансовано.

Обладнання лабораторії 3D-моделювання буде використовуватись як учнями нашої школи, так і будь-ким з охочих займатись науково-дослідницькою діяльністю, оскільки адміністрація школи сприяє залученню учнів до гуртків, секцій і факультативів на базі школи. На базі цієї лабораторії надалі плануємо організувати соціальне шкільне підприємництво з виготовлення сувенірів, інформаційних табличок, які ми зможемо використовувати як заохочення для нагороди призерів шкільних чи міських конкурсів та змагань або для допомоги дітям з малозабезпечених сімей та інших вразливих категорій. Окрім відкриття безпосередньо лабораторії, плануємо впровадити курс «Соціальне підприємництво» для учнів 8–11-х класів (250 учнів, що становить 30% учнів школи) та інших учнів, які виявляють до цього бажання.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 26
Миколаївської міської ради Миколаївської області

zoch_26@ukr.net

Директор школи: Пастушкова Ірина Семенівна

Хеппичелендж «Ментальне здоров'я» та Фудчелендж «Здорове харчування» в рамках програми HealthySchools: заради здорових і радісних школярів (організатори — Центр «Розвиток КСВ» та MondelēzInternationalFoundation) - Всеукраїнська програма для шкіл, що має на меті поширити здоровий спосіб життя та згуртувати дітей з їх батьками, сприяти

емоційному зближенню всередині родин, а також підсилити почуття приналежності у дітей до їх великої шкільної родини і до своєї місцевої громади.

Мета шкільної ініціативи: розвиток позитивної організаційної культури в школі через призму щастя та мистецтво емоцій, формування здорового способу життя та психологічно комфортного простору, зміцнення моральності та здоров'я учасників освітнього процесу.

Період впровадження: ХеппІЧелендж проходив з 23 лютого по 23 березня 2021 року, а Фудчелендж – з 26 квітня по 24 травня 2021 року.

Презентація ХеппІЧеленджу : <https://youtu.be/UGUr98KrtPA>

Презентація ФудЧеленджу : <https://youtu.be/d7cnKvIQHVg>

З 2019 року колектив школи є учасником програми HealthySchools, яка об'єднує та активізує нашу спільноту, сприяє розвитку творчих здібностей, пропагує здоровий спосіб життя.

ХеппІЧелендж, що проходив в цьому році, був присвячений ментальному здоров'ю школярів, яке є надзвичайно важливим для їх успішного навчання і розвитку здібностей. Особливо ця тема актуальна під час пандемії COVID-19, адже основні проблеми, з якими стикаються учні під час дистанційного навчання — це відсутність мотивації й низька самоорганізація. Дуже важливо підтримувати наших учнів, створювати позитивний настрій.

Завдяки проведенню Фудчеленджу нам вдалося урізноманітнити та збагатити карантинні будні, згуртувати спільноту, не дивлячись на дистанційне навчання, в умовах якого ми його розпочинали, а також зацікавити школярів здоровим харчуванням та довести, що здорова їжа – це легко, смачно і різноманітно!

Результати впровадження: колектив школи отримав подяки за активну участь у челенджах у рамках програми Healthy Schools.

За результатами опитувань, учасники освітнього процесу зазначають, що в школі створено сприятливий психологічний мікроклімат, дітям хочеться йти до школи, а вчителі відчують себе комфортно як серед учнів, так і серед колег. До участі в челенджах програми Healthy Schools активно долучилися всі учасники освітнього процесу, працівники шкільної їдальні та випускники школи.

Миколаївська загальноосвітня школа І – ІІІ ступенів № 28 Миколаївської міської ради Миколаївської області

zvonik28@ukr.net

Керівник закладу: Звоник Віра Іванівна

Тема досвіду: «Ми розумні, сильні, дужі та до спорту не байдужі».

Мета ініціативи: мотивувати здобувачів освіти, педагогів та батьківську громадськість до активних занять спортом, участі у спортивних змаганнях, конкурсах всіх рівнів; застосовувати у позакласній діяльності нові форми спортивно-масової роботи; залучати вчителів фізичної культури до проведення тренінгів щодо впровадження нових методів викладання з метою підвищення інтересу здобувачів освіти та їх батьків до спорту, рухової активності, виховання відповідального ставлення до власного здоров'я;

Період впровадження: 2019/2020; 2020/2021 н.р.

Зміст ініціативи:

Вважається, що фізкультура — це лише вправи та ігри, але ж це також і знання про свій фізичний стан та рівень підготовки, можливості свого організму.

Здоров'я підростаючого покоління українців безпосередньо залежить від того, наскільки правильно будуть сформовані здоров'язберігаючі вміння у шкільні роки. З метою впровадження у ЗОШ №28 ініціативи «Ми розумні, сильні, дужі та до спорту не байдужі» здобувачами освіти 1-11-х класів та педагогічними працівниками закладу щоранку під музичний та відеосупровід проводиться ранкова зарядка. Учителі, здобувачі освіти та батьківська громадськість залучаються до участі в шкільних спортивних заходах: легкоатлетична естафета «Веселі перегони», «Тато, мама, я – спортивна сім'я». Педагоги та здобувачі освіти 7-11-х класів – активні учасники різномірних змагань, конкурсів, флешмобів, проєктів.

Впроваджуючи ініціативу «Ми розумні, сильні, дужі та до спорту не байдужі», вчитель фізичної культури Гапонова Н.П. взяла участь у Всеукраїнському проєкті «Посилка успіху» від Klitschko Foundation за підтримки UEFA Foundation for Children та долучилася до низки

тренінгів, які дали можливість дізнатись про досвід колег з усієї України та реалізувати свій проєкт на базі нашої школи.

Локальний проєкт передбачав організацію спортивних змагань для учнів, з метою застосування на практиці отриманих знань та навичок, нових методик викладання уроків фізичної культури з дітьми різних вікових

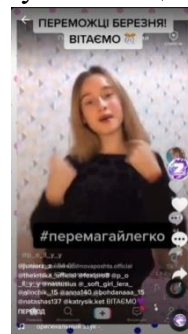
груп, а також зацікавити школярів заняттями спортом. Зі здобувачами освіти було проведено низку бесід, які стосувались булінгу та емоцій, турботи про здоров'я, правил рухової активності.

З метою реалізації ініціативи «Ми розумні, сильні, дужі та до спорту не байдужі», популяризації здорового та активного способу життя серед школярів, ознайомлення з новими видами спорту (регбі, педанк, флорбол, фрізбі), стимулювання впровадження у позакласній роботі нових форм спортивно-масової роботи із застосуванням соціальних мереж Tik-Tok та Instagram, здобувачі освіти 6-9-х класів виконували пісні, що супроводжувалися ритмічними рухами, танки, акробатичні вправи, вправи з аеробіки та фітнесу і викладали відеоролики у соціальних мережах. Зараз молодь дуже активно спілкується в цих мережах, і тому було цікаво взяти участь у такому новому змаганні ні на полі, ні в спортивній залі, ні в кабінеті, а там, де школярі самі бажали і так, як їм це подобається.

Результати впровадження:

- до ініціативи долучилося більше 600 здобувачів освіти нашого закладу, що свідчить про зацікавленість школярів заняттями спортом;
- збільшилася кількість здобувачів освіти, які відвідують спортивні гуртки та секції;
- серед учнів закладу є член молодіжної жіночої збірної з футболу (Глущенко І.), переможці Чемпіонатів України з художньої гімнастики

(Єремєєва Є., Перемета А.), карате (Багринець А.), обласних змагань з боксу (Варченков К.);

- школярі 7-9-х класів взяли участь у Всеукраїнському конкурс-челенджі #перемагайлегко від Нова пошта та JuniorZ і отримали призи: смарт-годинник, фітнес-трекер; заклад освіти отримав відзнаку «Школа-чемпіон», спортивний інвентар (комплект регбі-5);

- вчитель фізичної культури Гапонова Н.П. здобула перемогу у Всеукраїнському проєкті «Посилка успіху» від Klitschko Foundation за підтримки UEFA Foundation for Children, школа отримала спортивний інвентар.

Миколаївська загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів № 30
Миколаївської міської ради Миколаївської області

mykolaiv.school30@gmail.com

Керівник закладу: Драбинюк Надія Петрівна, директор.

Тема досвіду: «Впровадження спадщини В.О. Сухомлинського».

Актуальність: Педагогічну спадщину великого педагога пронизує ідея проектування людини. Для того, щоб педагогіка виконувала таку функцію, вона має спиратися на психологічні знання, відійти від емпіричних узагальнень, у досягненні цілей навчання й виховання використовувати цілепокладання, моделювання, технологію активного перетворення педагогічної дійсності, всебічний розвиток особистості. Його можна досягти залученням її до різних видів діяльності, постійним і планомірним формуванням

пізнавальних здібностей. Проблема впровадження педагогічних ідей В.Сухомлинського актуальна в час технократизації суспільства. Його ціннісно-гуманістичні ідеї та вислів «Творчості треба вчитися» актуальні як для початкової школи, так і для середньої ланки і школи взагалі.

Використання спадщини В.Сухомлинського в школі дає можливість кожній дитині отримати моральну, розумову, практичну і психологічну підготовку до життя, розкрити в кожній з них індивідуальні задатки, нахили і здібності.

Шлях розвитку Миколаївської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів №30 Миколаївської міської ради Миколаївської області тісно пов'язаний з ім'ям видатного українського педагога-гуманіста В.О.Сухомлинського.

Професійне об'єднання вчителів початкової школи почало працювати над реалізацією методичної теми «Впровадження досвіду В.О.Сухомлинського в процесі навчання та виховання молодших школярів у сучасній початковій школі» ще з 2002 року. А з 2009 року, проаналізувавши результати роботи по впровадженню педагогіки В.О.Сухомлинського, яка спрямована на підвищення якості освітнього процесу, особистісний розвиток кожного учня і ґрунтується на культурно-історичних цінностях українського народу, його традиціях, духовності та родинному вихованні, почав працювати і весь колектив над науково-методичною темою школи «Інтелектуально-духовний розвиток особистості на основі вивчення та творчого впровадження в освітній процес ідей В.О.Сухомлинського».

Опис досвіду: Запорукою ефективного управління освітнім процесом в школі є системний підхід до його здійснення, що передбачає проникнення закономірності навчання й виховання, які були закладені засновниками народної педагогіки, до джерел яких ми і звертаємося та комплексно використовуємо різні види і методи управління, що ґрунтуються на педагогічній спадщині В.О.Сухомлинського.

Впроваджуючи ідеї В.Сухомлинського, вчителі втілюють гуманістичні ідеї видатного педагога в освітній процес, творчо використовують принципи В.О.Сухомлинського щодо роботи з учнями, популяризують його наукову спадщину, впроваджують його надбання із

збагачення духовного життя колективу школи і кожного його члена, ставлячи в центр особистість учня, підвищують власну педагогічну культуру через систему ідей В.О. Сухомлинського та вдосконалюють педагогічну освіту батьків.

З метою подальшого впровадження педагогічних ідей В.Сухомлинського у 2019 році в школі розпочато роботу над створенням «Школи сприяння здоров'ю» та визначено науково–методичну проблему «Формування здорової, інтелектуально розвиненої особистості, здатної до самореалізації, на основі надбань В.О.Сухомлинського».

Асоціацією батьків, учителів, учнів розроблені і впроваджуються основні напрямки роботи по реалізації програми «Школи сприяння здоров'ю», якою передбачена тісна співпраця з районною лікарнею, центром дитячої та юнацької творчості, Червоним Хрестом. У закладі організована туристсько–краєзнавча та спортивно-оздоровча робота; проводяться бесіди, лекції, організовуються диспути та зустрічі з цікавими людьми, обговорення та перегляд відеофільмів, діти відвідують реабілітаційний центр.

Учнівська лекторська група веде пропаганду здорового способу життя, працює шкільна агітбригада.

Системою самоврядування у школі передбачено створення сприятливих умов для формування

навичок здорового способу життя, виховання активної життєвої позиції, що впливає на духовне, психічне і фізичне здоров'я. Сприяє цьому система зв'язків з різними адміністративними службами та громадськими організаціями, закладами культури, медицини, фізкультури і спорту, громадськими організаціями.

Результати реалізації програми: «Школа сприяння здоров'ю» впливає на:

- підвищення рейтингу школи;
- використання в освітньому процесі педагогічних та інформаційних технологій;
- підвищення рівня професійної компетентності вчителів, мотивацію до самовдосконалення;

- покращення результативності участі учнів школи в олімпіадах із базових дисциплін, творчих конкурсах;
- підготовку конкурентноспроможних випускників, адаптованих до життя в інформаційному суспільстві, яке швидко змінюється.
- створення здорового мікроклімату у школі, сприятливих умов для навчання та виховання;
- удосконалення педагогіки партнерства.

Принципи гуманізації освітнього процесу, особистісної орієнтації, національної спрямованості навчання і виховання стали базовими для вчителів нашої школи.

Керівник закладу: Тельнова Світлана Анатоліївна

Тема ініціативи: Створення шкільної блок-платформи <https://46.com.ua/>

Мета ініціативи: створити умови для успішної взаємодії всіх учасників освітнього процесу (адміністрації, педагогічного колективу школи, учнів, батьків, громадськості) в умовах дистанційного навчання.

Період впровадження: 2020, 2021 роки

Зміст ініціативи: На етапі реформування освіти актуальною стає проблема перебудови школи на інноваційну діяльність, засновану на педагогічному пошуку ефективних шляхів самореалізації особистості педагога і школярів. Шкільна платформа допомагає створити ефективне Інтернет-навчання у власному середовищі. У процесі своєї діяльності ми постійно взаємодіємо з широкими колами громадськості, засобами масової інформації, учнями загальноосвітніх шкіл та їх батьками, громадськими організаціями, ЗВО, тощо. Саме в цих колах формується громадська думка про заклад та якість послуг, які він надає. Правильно організована робота дозволяє встановити ефективне співробітництво з громадськістю, формувати та зміцнювати позитивну громадську думку про заклад освіти та якість надання освітніх послуг, сприяє підвищенню авторитету установи у навколишньому оточенні та створенні позитивного іміджу, тому шкільна платформа – це своєрідна візитна картка закладу.

Для впровадження технологій дистанційного навчання адміністрацією школи проаналізовано наявні ресурси, рівень забезпеченості педагогів і учнів технічними засобами, підключення до мережі Інтернет, володіння цифровими технологіями та обрала єдиний підхід до проведення навчальних занять із використанням технологій дистанційного навчання; продумано комунікацію з вчителями, батьками та учнями (на випадок відсутності технічних пристроїв); в лабораторії комп'ютерної освіти організовано навчання вчителів, батьків, учнів щодо опанування технологій дистанційного навчання.

При створенні шкільної платформи ми враховуємо не лише дизайн, але й саму структуру інформації про школу, шкільні заходи, орієнтуємося на користувачів даної платформи, проводимо ретельну роботу з його змістом, мовою подачі інформації, яка повинна бути зрозумілою як для спеціалістів освіти, так і для батьків (матеріали додаються).

Створення комунікативного простору на шкільній платформі <https://46.com.ua/> сприяє:

- налагодженню первинної комунікації між учнями, батьками та вчителями, оперативному інформуванню щодо динамічних змін, оголошень від адміністрації школи;
- створенню на платформі рубрик: новини, контакти, вакансії, учителі, публічна інформація, корисні посилання, розклад занять (з поясненням матеріалу), домашні завдання, зарахування до 1 класу тощо;
- створенню простору для організації дистанційного навчання (проведення онлайн-уроків; доступ до різноманітних електронних навчальних матеріалів; отримання робіт учнів (тести чи виконані практичні завдання в зошитах); оцінювання та зворотний зв'язок щодо виконаних завдань; можливість поставити питання та отримати відповідь поза межами онлайн-уроку;
- організації віртуальних просторів "GoogleClass", віртуальної дошки Padlet, що передбачають завантаження текстових, графічних матеріалів, презентацій, відео та посилань на інші ресурси; вчителі також мають змогу на віртуальній дошці демонструвати власний екран, записувати відео та голосові пояснення; дистанційного навчання учнів в асинхронному та синхронному режимах: з використанням електронної пошти, Google Диска, соціальних мереж /месенджерів - (Facebook, ZOOM, GooglMeet, Viber, Telegram), сайту/блогу/віртуальної дошки, спільних документів Google (документів, презентацій, таблиць, малюнків тощо) дозволяє організувати роботу в режимі реального часу;

- формуванню читацької компетентності (хештег#бібліотека), організації позакласної та виховної роботи (хештег#виховна робота, методична робота, класний керівник).

Результати впровадження: Використання шкільної блок-платформи в умовах дистанційного навчання забезпечує:

- чітку безперервну комунікацію між учителем та учнями, батьками;
- гнучкість місця, часу, темпу та траєкторії навчання;
- спрямовує учнів на академічну доброчесність;
- відкритий обмін досвідом педагогів школи.

Шкільна платформа - це своєрідна книга, яку одночасно можуть читати вчителі, учні, батьки та представники громадськості. Це зв'язок між усіма представниками суспільства. Це електронний представник школи в мережі Інтернет, який всебічно висвітлює освітню, науково-практичну, громадську діяльність закладу освіти, надає можливість обмінюватись знаннями, творчими ідеями, досягненнями, формами позакласної роботи.

Миколаївська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів № 47 Миколаївської міської ради Миколаївської області

school47.mk@ukr.net

Керівник закладу: Моторна Зінаїда Володимирівна

Тема ініціативи: Форум-театр

Мета ініціативи - Розвиток soft skills (гнучких навичок), комунікабельності, формування активної життєвої позиції підлітків

Період впровадження - 2018-2021 роки

Зміст ініціативи - Життєвий успіх учня визначають не тільки академічні знання, а й рівень його емоційного і комунікативного розвитку. Це так звані м'які, гнучкі навички soft skills.

Комунікативні навички – одна з важливих складових навичок soft skills, здатність людини взаємодіяти з іншими людьми, адекватно інтерпретувати отримувану інформацію, а також правильно її передавати.

Форум-театр – інноваційна інтерактивна техніка групової роботи, яка успішно використовується у нашому закладі, спрямована на вирішення соціальних проблем, або складної життєвої ситуації через театралізацію. Сутність методики форум-театру – пошук шляхів вирішення певних проблем (стосунки батьків і дітей, кібербезпека) разом з усіма учасниками у межах запропонованої сценічної постанови. Форум-театр – це не дорікання і засудження вчинків, а спільна робота дорослих і дітей для приближення відповіді на питання: «Що відбувається в душі підлітка? Що його цікавить? Як йому допомогти вирішити існуючі проблеми?»

Результати впровадження:

У школі сформований різновіковий театральний колектив, який працює шостий рік поспіль. За цей період спостерігається покращення психологічного клімату в підлітковому середовищі, відсутність конфліктних ситуацій. Театральний колектив школи бере активну участь у Всеукраїнських, обласних, міських творчих конкурсах художньої самодіяльності, посідає призові місця.

Заклад дошкільної освіти №139 м. Миколаєва

dnz139@gmail.com

Директор - Голян Людмила Павлівна

Тема ініціативи: Педагогічне партнерство закладів дошкільної освіти України в умовах дистанційного спілкування

Мета ініціативи: обмін педагогічним досвідом працівників дошкілля; впровадження інноваційних технологій навчання, розвитку та виховання дітей; мотивування учасників освітнього процесу на співпрацю та успіх; забезпечення продуктивної дистанційної комунікації між учасниками освітнього процесу.

Період впровадження: вересень 2020-травень 2021

Протягом навчального року в рамках проєкту «Сприяння освіті» колективу ЗДО №139 було запропоновано ініціативу партнерства із ЗДО №6 м. Южноукраїнськ та ЗДО №5 м. Умань. Досвіду спілкування з педагогами інших закладів країни у нас ще не було. Карантинні обмеження сьогодення унеможливили живе спілкування на території закладів. Спілкуючись дистанційно, вихователі – методисти закладів виокремили основні принципи взаємодії та визначили ефективні форми й методи співпраці колективів. Насамперед, заклади – партнери познайомили нових друзів із своїми садочками, завантаживши відео-презентації закладів на гугл-диск. Колективи ЗДО переглянули їх та відмітили, що у педагогів м. Миколаєва та педагогів інших міст багато спільного: діяльнісні форми організації освітнього процесу, сучасне створення розвивального середовища, педагогічні підходи до спілкування з родинами вихованців тощо. Свої враження від організації роботи колег педагоги висловили у Viber-спілкуванні. Після ознайомлення колективів із концепціями роботи закладів-партнерів, на платформі Zoom відбулися онлайн-зустрічі педагогів закладів - партнерів. Обмін досвідом між педагогами на тему «Гра у нашому садочку. Як це зробили ми» став цікавим продовженням співпраці та заклав ще одну цеглинку в побудову партнерських відносин між нами. Вихователі садочків презентували педагогічні знахідки інноваційних технологій, які вони впроваджують у роботу з дітьми. Вони стали «начинкою» «Педагогічного пирога», який ми створили спільно з колегами, знаходячи оригінальні моменти та родзинки, які об'єднують наші заклади. Ми побачили педагога – професіонала, партнера, який створює дух творчості, спрямовує взаємодію, вчить дитину мистецтву життя, життєвої компетентності. Таке спілкування мотивувало педагогів закладу до урізноманітнення та оновлення форм власної роботи з вихованцями.

Завдяки тісному співробітництву ЗДО з родинами вихованців, батьки та інші члени родин стали активними учасниками партнерства з дошкільцями країни. Вони взяли на себе роль рівноправних партнерів і союзників у знайомстві своїх дітей з вихованцями закладів інших міст, спільно з дітьми створили фотографії та малюнки відповідно до тем запланованого спілкування. Такий очікуваний малятами відеозв'язок із дошкільнятами м. Южноукраїнськ на тему «Мій домашній улюбленець» був змістовним та емоційно яскравим. Дітям було цікаво розгадувати загадки про домашніх мешканців, послухати віршики про них, пограти у веселу гру «Покажи тваринку». Діти розказали про своїх улюбленців, про їх звички та вподобання. Розповіді малюки проілюстрували власними малюнками та фотографіями своїх зоодрузів. Наостанок, вихованці показали «серця доброти», які роблять їх небайдужими та гуманними по відношенню до всіх тварин. Спілкування між вихованцями нашого дитсадка та ЗДО №5 м. Умань за темою «Книга у нашому дитинстві» надало дітям нового досвіду цікавого знайомства з однолітками. Дошкільнята старших груп обох садочків поділилися власними уподобаннями у світі дитячої літератури, презентували малюнки - ілюстрації до улюблених творів, які заздалегідь підготували разом з батьками. Цікаві загадки про літературних героїв, проілюстровані яскравими картинками, додали зустрічі елементу гри та позитивного настрою. Наприкінці року ЗДО «Золотий півник» отримав новорічну посилку від закладу – партнера м. Южноукраїнськ. Особливо вражаючим став мультиплікаційний лист - story, створений творчими колегами, про дружбу наших закладів. В свою чергу, колектив нашого закладу надіслав колегам «Новорічні саночки» з солодкими побажаннями та лист із авторською історією «Казкове знайомство», в якому описав, як співпраця із новими друзями спонукала педагогів до творчого пошуку.

Результат впровадження: Педагогічне партнерство ЗДО №139 м. Миколаїв з ЗДО №6 м. Южноукраїнськ та ЗДО №5 м. Умань сприяло досягненню ефективних результатів здійснюваного педагогічного процесу, що позитивно впливає на різнобічний та гармонійний розвиток дошкільнят. Партнерство показало, що педагогічні колективи країни - це єдиний живий організм, об'єднаний спільною метою, професійними стосунками та бажанням розвиватися. Приємні зустрічі, відкритість та плідне спілкування вихованців між собою заохотили батьків до активної участі у спільній роботі з дитиною та педагогом. Педагоги усвідомили, що співробітництво в інноваційному форматі потрібне в інтересах дитини.

**Досвід педагогів закладів дошкільної освіти
на шпальтах періодичних фахових видань**

№	Ім'я, прізвище автора	Посада	Назва роботи	Джерело
1.	Ірина Романюк, Ірина Короткова, Людмила Пушкаренко	методист НМЦ, вихователь ЗДО №84, вихователь-методист ЗДО №84	Повернемо дитинству гру. Циклограма рухливих ігор для дітей середньої групи	Палітра педагога №9, 2020
2.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Робота в умовах карантину по- миколаївськи: досвідом діляться педагоги	Практика управління дошкільним закладом №9, 2020
3.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Оцінюєте якість освітнього процесу? Оберіть доречні методи	Практика управління дошкільним закладом №9, 2020
4.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Методи опитування та вивчення: як побачити реальну картину життя закладу	Практика управління дошкільним закладом №9, 2020
5.	Катерина Савченко, Людмила Пушкаренко	Вихователь ЗДО №84, вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у жовтні для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №9, 2020
6.	Катерина Савченко, Людмила Пушкаренко	Вихователь ЗДО №84, вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у листопаді для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №10, 2020
7.	Олена Осипова	Музичний керівник ЗДО №66	Час Зимі не лютувати і Весні дорогу дати... Заняття до свята Стрітання для дітей середньої групи	Палітра педагога №10, 2020
8.	Оксана Качур	Вихователь-методист ЗДО №131	Методичний захід у форматі 5-М	Вихователь-методист дошкільного закладу №11, 2020
9.	Вікторія Целіна, Любов Іллічова	Директор, вихователь- методист ЗДО №133	Ігри В'ячеслава Воскобовича в корекційній роботі. Сценарій майстер-класу	Вихователь-методист дошкільного закладу №11, 2020
10.	Наталія Кондратюк	Інструктор з фізичної культури ЗДО №82	Чарівна рукавичка святого Миколая. Спеціалізоване фізкультурне заняття для дітей старшої групи (за методикою М. Єфименка)	Дошкільне виховання №11, 2020
11.	Катерина Савченко,	Вихователь ЗДО №84, вихователь-методист	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у грудні для дітей	Дошкільне виховання №11, 2020

	Людмила Пушкаренко	ЗДО №84	старшої групи	
12.	Ірина Короткова	Вихователь-методист ЗДО №84	Черевички для Попелюшки, або Виготовляємо взуття для ляльки. Майстер-клас. Художня праця	Методична скарбничка вихователя №11, 2020
13.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Внутрішній контроль у запитаннях і відповідях	Вихователь-методист дошкільного закладу №12, 2020
14.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти: складаємо локальний документ ЗДО	Практика управління дошкільним закладом №12, 2020
15.	Ірина Романюк	Методист НМЦ	Розставимо акценти у розділах Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти	Практика управління дошкільним закладом №12, 2020
16.	Ольга Чаюн	вихователь-методист ЗДО №103	Хоч і штучний сніжок - мов живий колобок! Заняття з пошуково- дослідної діяльності для дітей старшої групи	Палітра педагога №12, 2020
17.	Катерина Савченко, Людмила Пушкаренко	Вихователь ЗДО №84, вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у січні для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №12, 2020
18.	Малишева Наталія	Директор ЗДО №140	Як створили освітнє середовище, яке мотивує, активізує, зберігає та розвиває	Практика управління дошкільним закладом №1, 2021
19.	Тетяна Петрова	Вчитель-логопед ЗДО №128	Римовані таблиці. Дидактичний посібник для автоматизації звуків	Дошкільне виховання №1, 2021
20.	Катерина Савченко, Людмила Пушкаренко	Вихователь ЗДО №84, вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у лютому для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №1, 2021
21.	Людмила Пушкаренко	Вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у березні для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №2, 2021
22.	Людмила Пушкаренко	Вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у квітні для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №3, 2021
23.	Наталія Камінська, Маргарита Комарова	Музичний керівник, вчитель-логопед ЗДО №144	Оперна вистава — захоплива справа! Бінарне музичне заняття для дітей старшої групи.	Палітра педагога №2, 2021

24.	Тетяна Шпагина	Вчитель-логопед ЗДО №133	У лісі казковим гуляєм, таємниці його відкриваємо. Тематичне підгрупове заняття для дітей старшої групи із ЗНМ	Палітра педагога №3, 2021
25.	Надія Белікова, Оксана Дмитрук	учителька-логопедия, вихователька ЗДО No 123	Як скоромовки запам'ятати і швидко промовляти. Мнемокартки для дітей старшої групи	Палітра педагога №3, 2021
26.	Людмила Пушкаренко	Вихователь-методист ЗДО №84	Теплі ранки у дружньому колі. Ранкові зустрічі у травні для дітей старшої групи	Дошкільне виховання №4, 2021
27.	Любов Кадирова	Вихователь ЗДО №99, м. Миколаїв	Кожен по слову — і казка готова! Літературне коло для дітей старшої групи та їхніх родин. Створюємо відеоказку і книжку-саморобку	Дошкільне виховання №4, 2021
28.	Ірина Романюк	консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Миколаївської міської ради	Хто і як має створити Програму розвитку ЗДО — документ стратегічного значення	Практика управління дошкільним закладом №4, 2021
29.	Ірина Романюк	консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Миколаївської міської ради	Складаємо Програму розвитку закладу: інформаційно-аналітична частина	Практика управління дошкільним закладом №5, 2021
30.	Ірина Романюк	Консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Миколаївської міської ради	Ефективне літо: плануємо роботу закладу дошкільної освіти	Дошкільне виховання №5, 2021
31.	Ганна Плотникова	Вихователь-методист ЗДО №64	Фруктово-ягідний мікс. Тематичний тиждень для дітей дошкільних груп	Дошкільне виховання №5, 2021